

**Silvain Pouvreau**

**FILOTHEA**

Fitxategi hau “liburu-e” bildumako alea da,  
liburu elektronikoen irakurgailurako prestatua.

Liburu gehiago eskuratzeko:

<http://armiarma.com/liburu-e>

Iturria: *San Frances de Sales Genevako Ipizpicuaren Philothea*, Silvain Pouvreau. Paris, 1664

<http://klasikoak.armiarma.com/>

Egileari buruzko informazioa:

<http://zubitegia.armiarma.com/egileak/00706.htm>

**San Franzes de Sales,  
Jenebako ipizpikuaren  
FILOTHEA eta Xapeletaren  
andre dana Mariaren  
ohoretan debozionerekin  
erraiteko antzea**

Silvain Pouvreau apezak eskaraz emana

Parisen  
M. DC. LXIV.  
avec approbation

**ALEXANDRO, IZEN HUNEZ  
ZAZPIGARREN AITA  
SAINDUAREN GUTHUNA, DON  
ANTONIO BIXO BERE ILLOBA  
GANA, SAN FRANZES DE  
SALES, JENEBAKO  
IPISPIKUAREN FILOTHEAREN  
GAINEAN**

Ene illoba maitea, damu harturik zu ene ganik urruntzeaz, berriz has nadintzat zurekin minzaten elkarganako guthunetan, hemendik abiatu zinenean erran nerauskitzun hitzez orai ere urrun zarelarik orhoituko zaitut. Arren nago-tzu, noiz eta non ere nahi den, duzun Franzes de Sales maite, laket bekizu haren baitan, iar zaite haren seme obediencia, hura irakur ezazu erneki, har ezazu haren gainean prestuki bizitzeko molde-a. Haren Filothea, erran nahi da, bizitze debo-terako introdukzioea gana hogoi urthetarik

huna, lainkoaz lekora zordun naiz, deus ere bada ene baitan kutsu gabekorik. Hura hamarretan irakurri eta ehunetan irakurtzen badut ere, bethi iduri dagot geiago erraiten derautala, lehen erran derautan baino. Zinetsten banauzu, liburu hari itxekiko diozu zure bizitzeko, bai kanpoko, bai barreneko urratz guzien moldatzeko eta neurtzeko. Ezterautzu erraiten har dezazula bide hersirik, egon zaitezila ermitaua bezain bakarrik, besarka dezazula ohiz kanpoko bizitze thailurik: baina gogoan duena da, zure ekartzea giristinoaren prefekzionera, eta zuri zinezko debozionaeren irakaztea nor nahiri dagokan antzeaz. Bertutea, zioen zahar batek ikus ahal baledi kolore biziz errepresentaturik, bere begitartearen botherez diren guziak ekar letzake bere ganako amoriora. Segur hori, ene ustez, ardietsi du Franzes de Sales handiak, hain amolsuki, hain konpliki bertutearen maiestatea, edertasuna eta grazia guzia begien aitzinean emaiten baiterauku ezen. Ordea haren liburuetan ohore, laudorio eta amorio geiago merezi duena da, zeren gure Sal-

batzaillea mirail eta molde harturik, hasi baita bera lehenik ongi egiten, eta gure irakasten: hala non erran baititeke, noiz ere haren konseilluak irakurtzen eta enseiatzen baititu, haren bizitzea ere irakurtzen duela, eta frogatzen haren irakasmenduak errazago direla, hark aitzinetik obratu dituela ikusirik. Gizon hura ethorki noble eta aberats batetarik sorturik, nobleak hazten ohi diren bezala, bertutetan eta szienzia ederretan gazte danik ikasia zen. Erregeen Kortetan, Prinzeen Palazioetan, Partikularen etxetan, adiskideen batzarretan, munduko egitekotan, debozionezko eserzizetan, Ispisikuari dagoskan eginbidetan eta lanetan hura gure mendean ikusi dugu hain ohorezki eta sainduki zebillala eta hari zela, non gure alfertasuna aithorturik, behar baigindeske ahalkez gorritu, ikusteaz munduko legeak, egiteko handiak edo gure ethorkizko ozpea gatik eskusatzen garela egiazko Giristinoari dagokan bizitzeari lotzetik. Bada zer ere Gizon handi haren Filotheaz erran baitut, orobat haren Theotimoz, erran nahi da,

lainkozko amorioaren gainean egin duen urrezko liburuaz, eta utzi derauzkigun eskiribu guziez erraiten dut. Hek eskuztatzen eta irakurtzen ditudanean gauaz eta egunaz ezub bagije garebn dotrinatik hitz ederrenak eta puntu prinzipalak hautatu, bildu eta beregain eman gabe, gero astiak diostanean, hekin erabilteko neure gogoan, ene baitan barrena sartzeko, eta hala erraitera, neure odolean eta sustanzian ahal bezanbat nahasteko. Hori da nik diodana Gizon saindu hartaz, eta hau da emaiten derautzudan konseillua, ene illoba prestua, baldin hura hautatzen baduzu zure saihetseko lagun eta Senekak zioen arauera, zure bizitzearen xuxentzaille eta nausi hartzen baduzu, hura zurekin bazendu bezala bazabiltza, eta haren keinura prestik bazaude, etzait urrikituko nik zuri eman konseilluaz, eta zuk eztuzu sekulan izanen damurik hari iarraitzeaz. Hitz batez, ene illoba maitea, Horaziok dioena erraiten derautzut, lainkoak dizula osasuna, zaude zure gogara, eta abisu hauk baino hobeagorik badakizu, gogotik egida-

zu parte, hobeagorik ezpaduzu, hautaz balia zaite ni bezala.

Koloniatik Apirillaren lehenean 1642

## **OTHOITZA**

*Alexandro VII gure Aita Sainduak egina Franzes de Sales Doatsuaren besta eguneko, zeina egin baitzen lehenik Erroman, londone Petriren eliza nausian, urtharrillaren 8, 1662*

### **ANTIFONA**

O lainkoaren elizako Apez eta Ipizpiku merezizkoa, bertuteen obratzaille miragarria, haren pobluaren Arzain leiala, othoitz egiozu lainkoari gure gatik. O Franzes Doatsua, zarela gure ararteko lainkoaren aitzinean. Arren gai gertha gaitezin Iesu Kristo haren seme gure launaren promesez gozatzeko.

O lainkoa, nahi izan duzuna arimen salbamenduko Franzes Doatsua zure Konsesora eta Ipizpikua egin ledin guzia guzientzat; iguzu grazia, guk zure konseillu onez gidaturik, haren

meremizenduak lagundurik, zure lorian sekulako bozkarioak ardiets detzagun. Hortaz gagozkitzu Iesu Kristo zure Seme, gure launaren izenean, zeina Espiritu sailduaren batasunean zurekin bizi eta Errege baita lainko bera sekula sekuloronekotz. Biz hala.

## **GOMENDIOZKO OTHOITZA**

O Iesus ezitia, ene launa, ene Salbatzaillea eta ene lainkoa, hura ni zure Maiestatearen aitzinean ahuzpez iarririk, eskiribu hau zure loriaren aitzinamenduari konsekratzen diodala. Bizi etzatzu hartan dauntzan hitzak zure benedizinoz, arren, zeinen ere gatik hura egin baitut, arimek hura irakurriz har detzaten desiratzen deraustedan inspirazione sakratuak, eta bere othoitzez ene gainera bereziki zure neurrigabeko miseri-kordiaren erakartzekoa; beldurrez bertzei mundu hunetan debozionerako bideak erakutsiz gero, neroni bertzean egon nadin bethierekotz ahalkaturik eta arbiaturik: aitzitik bizitze hilkitz hunetako kasuen eta perillen artean, zure

gana fidel naizelako seinaletzat, neure bihotz guziaz hekin batean bozkariozko kantaz sekulakotz kanta dezadan ahoan dudan hitz eder hau: Bizi dadilla Jesus. Bizi dadilla Jesus. Bai, Jesus Jauna, bizi zaite, eta iar zaite gure bihotzetan Errege sekula sekuloronekotz. Biz hala.

## **PREFAZA**

*Ene irakurle maitea, othoitzez nagotzu prefaza hunen irakurtzeaz zure eta ene satifazinotan.*

Glyzera flokagilleak hain zotilki zeakien hainitz aldetara loreen ordenatzen, itzulten eta nahasten, non lore berez hainitz floka molde egiten baitzuen; hala non Pausias Peintadorea, nor hobekienik bezala hari zela, bere koloreez hek ziren bezain bertze ardietsi nahiz, ezin bertzez hutsik egon baitzen, zeren ezpaitzeakien bere peinturaren itzulten, Glyzerak bere flokak egiten zituen bezanbat moldetara; halaber Espiritu sainduak bere serbitzarien mihiez eta eskiribuez emaiten dituen irakasmenduak hain bertze

maneraz ordenatzen eta arrimatzentzu, non haren Dotrina bethi bera bat delarik, guziarekin ere hartaz egiten diren liburuak hagitz diferent baitira bata bertzetik, hekin egiteko antze diferent arauera. Gerthuz, Introdukziona hunetan ezin eskiriba dezaket, eta eztut nahi, ez behar ere eskiribatu, gure aitzinekoek debozionearen gainean iadanik argira eman dutenaz bertzerik. Lore berak eskaintzen derauskiztut, ene Irakurlea, bainan hetaz egin dudan floka ezta hekinenak bezalakoa izanen, zeren hura bertzela arri-matu baitut.

Debozionezko libururik egin duten guziak hurren, iarri dira munduko tratuetarik urrun apartatu direnei irakazten, edo ezpere mundutik osoki apartatzen duen debozione suerterik irakatsi dute. Ene intenzionea da hirietan, mainadetan, Kortetan, Palazzoetan eta bere bizitze thailuaz, kanpoko lanez bezanbatean, bide komun batetara obligatuak direnei irakasteko, iakinik hainitzetan horrelakoek buruan sartu duten ustezko ezinaren aitzakiaz eztutela orhoitu ere nahi bizitze debotari lotzeaz, zinetsten dutela, nola ezpaita ausart den animaliarik *Palma Chris-*

ti daritzon beharraren hazitik dastatzera, halaber eztela nihor Gristinoaren debozioneko palma ardietsiren duelako uste behar duenik, munduko egitekoetan balsaturik dagozino. Eta nik erakuzten derauet ezen, perla-amak itsasoan bizi diren bezala itsas-ur xortik hartu gabe, eta nola Kelidoniako Irla alde hetan ur eztizko ithurri-rik baita, nola Piraustak ere hegaldaka baitabil-tza suaren karretan bere hegalak erre gabe, halaber arima bihotzdun eta fermu batek bere bizia daramakeiela munduan, munduko egiterik hartu gabe, aurki dezakeiela debozione ezti batetako ithurbururik mende hunetako uhin gazien eta zaminen erdian, eta hegaldaka dabil-keiela lurreko guthizietako karren artean, bizitze debotazko desir sakratuen hegalak erre gabe. Egia da hori gaitz dela, eta halakotz desira nuke hartara bere antzea ekar balezate berokiago, nihork hunerainokoan oraino egin duen baino, ni febleena naizelarik eskiribu hunez enseiatzen naizen bezala lan saindu horri bihotz handi batez lotuko zaizkonei nolazbait heltzera.

Halarik ere ordea Introdukzione hau ezta ilki argira, nik neure buruz edo oldez nahirik. Arima

ohorez eta bertutez egiazki bethe batek zenbait urthez gerostik lainkoa ganik izan zuenean bizitze debotera ardietsi nahizko grazia, desiratu zuen ni partikularki hartarakotzat hel eta lagun nenkion, eta nola hainitz aldetara zordun bainintzen haren gana, lehen aspaldi danik haren baitan debozionerako antze hainitz ikusirik, artha handi batez iarri nintzen hari ongi irakazten; eta hura gidatu nuen ondoan haren desirari eta kondizioneari zegosten eserziza eta bide guzietarik, utsi niotzan eskiribu eta seinale batzu, hetaz behar orduan baliatzeko. Hark gero erakuzi ziotzan gizon handi iakinsun eta lainkotiar bati, zein gizonek, ustez hainitzek probetxu athera lezaketela hetarik, handiro gomendatu baitzerautan hek kanpora netzala guzien serbituko. Hori errazki ardietsi zuen ene ganik, zeren haren adiskidetasunak eta iujeamenduak esku eta bothere handia zuten ene borondatean eta iujeamenduaren gainean.

Bada den guzia hobeago eta ederkiago egitea gatik, hura berriz miraturik eta irakurririk, hartan zenbait elkarren ondoko iarraikitza ezarri dut, hainitz abisu eta irakazmendu geiago ema-

nik ene intenzionearen arauera; bainan hori guzia egin dut astirik bat ere hurren enuela. Hargatik eztuzu hemen deusik eztudiaturik ikusiko, baina xoilki bilduma bat fede onezko konseilluez egina, deklaritzen ditudala hitz ageriez eta adiditeskeien bezala, behintzat hala egiteko desir izan dut; hitzkuntzako edergailluez bezanbatean, nola hainitz bertze egiteko baitut, eztut gogorik ere izan hetaz orhoitzeko. Ene hitzak erraiten diotzat Filotheari, zeren nola hainitz arimaren probetxuko hari bainaiz, lehenik baten-tzat xoilki egin nuen eskiribua, hari emaiten diot debozitionean iarri nahi duten guziei dagoten izena, ezen Filothea erran nahi da lainkoa maite duen arima, edo arima lainkotiarra.

Behatzen diodala beraz hortan guzian debozitioneko desiraz lainkoaren amoriora heltzeko gogo duen arimari, Introdukzione hau egin dut bortz partetan berezirik. Lehen partean enseiatzen naiz zenbait abisuz eta eserziziez Filothearen desir sinplearen ekartzera erresoluzione oso batetara, zein erresoluzione noizbait finean egiten baitu konfesione jeneralaren ondoan zin zinezko premez eta protestazione batez, gero

komunione sainduan bere burua emaiten dioela bere Salbatzailleari, eta Salbatzaille hari berea, doatsuki sartzan da haren amorio sainduan. Hori eginik, aitzinago haren gidatzea gatik erakuzten diotzat bi bide handi geiagotik guziagora bere buruaren bat egiteko lainkoaren maiestate sainduarekin: bata da Sakramenduez usatzea, zeren hek direla bide lainko guziz ona heldu da gure gana, bertzea da Orazionea, zeren hartaz lainkoak bereganatzen gaitu. Hunetan emaiten dut bigarren Partea. Hirugarren Partean erakuzten diot nola enplegatu behar den bere aitzinamenduari hobeki dagozkan bertutetan, eta hargatik nihon bertzetan edo bere buruz ezin errazki hartuko zituen abisu partikular batzu xoilki emaiten diotzat. Laugarren Partean agertzen diotzat bere etsaien zelatak eta sareak eta erakuzten diot nola hetarik itzul eta urrunago iragan diteken. Finean bortzgarren partean hura aphur bat erakartzen dut apartera bere burua gana, freska dadin, hats har dezan, eta indar berririk bil dezan gatik, arren gero agudokiago bidean abia, eta bizitze debotean aitzinago dadin.

Mende hunetako jendea xoil da bihurria: badakusat aitzinetik eta urruitik, hainitzek erranen dutela Fraidei eta debozionetiarrei baizen eztagotela hain antze partikularik egitea nihor saindutasunera gidatzeko; hartarakotzat asti eta epe geiago behar dela, nik dudan Diozesa bezain pisuaren kargua duen Ipizpikuak ahal dukeien baino; horrelako lanak barraiatzenegi duela kontuzko gauzetan enplegatu behar den adimendua.

Nik ordea diotsut, ene Irakurle maitea, San Denys handiak zioen bezala, Ipizpikuei, beregainki dagotela arimen perfekzionatzea, zeren hekin Ordena gainekoa baita gizonen artean, Serafinen Ordena Angeruen artean gainekoa den bezala; hala non Ipizpikuek ahal duketen astia ezin hobeki eman baitezakete debozionezko tratuetan aino. Lehenagoko Ipizpikuek eta elizako Dotorek gutienezan guk bezanbat afekzione guten bere karguetara, halarik ere artha zedukaten bere gomendioan iarten ziren arima partikularren gidatzeaz, hekin guthunetarik ageri den bezala. Hortan Apostoluei zerraisten, zeinek mundu guziko ustaillean bihi buru seinalatuago

batzu biltzen baitzitusten afekzione berezi eta partikular batez. Nork eztaki Thimoteo, Tiro, Filemon, Onesimo, Santa Thekla eta Apia, londone Paulo handiaren umeak zirela San Marko, eta santa Petronila, londone Petrirenak ziren bezala? Santa Petronila diot, zeina, Batroniok eta Galoniok ederki frogatzen duten arauera, ezpaitzen londone Petriren belhauneko umea, baina xoilki hren alaba espirituala baitzen. Eta londone Ioanis ebanjelistak ez othe zuen bere guthunetarik bat eskiribatu Elektra andre debota gana?

Pena da, aithortzen dut, arimak, zein beregain gidatzea, baina nohor arintzen eta konsolatzten duen pena da, eta ogi epailleek edo beruinsaleek duten bezalako pena da, ezen hek eztira nihoiz ere heuregiago, lan eta karga handirik daramatenean diren baino. Trabaillua da egiazki, baina lotzen zaiskonei bihotza sosegatzen eta bizitzenderauena hartarik heldu zaiena eztitasun gozoaz, usain onezko *zinamonak* egiten derauen bezala, hura Arabia doatsuan darabillatenei.

Erraiten da tigre emeak kausitu duenean bere umetarik bat, ihiztariak bidean utsiten diotena haren eragoiteko eta gibelatzeko, berak ber-

tzeak eramaitaen dituen bizkitartean, ume arukitu hura berea gainean hartzen duela, zenbat ere lodi-larri baita, eta eztela hargatik pisuago aitzitik arinago dela egiten duen lasterrean haren gordetzeko bere lupeko zilhoan, naturalezako amudioak hura bere kargaz arinduz. Zenbatenaz gogotikago aitaren bezalako bihotz batek bere karguan hartuko du prefekzione sailduaren desiran arukitu dukeien arima? Zenbatenaz hura mindurikiago besoetan eta bulharretan iasanen du, ama batek bere haurtxoa iasaiten duen bezala, fardela maite hartaz unhatu gabe? Ordea, dudarik gabe, hori da aitari dagokan bihotz baten egitekoa, hargatik eztaritzate aski dela bere diszipunuei erraitea *gure haurrak*, baina are mindurikiago erraiten derauezate, *gure haurtxoak*.

Gainerakoan, ene Irakurle maitea, egia da eskiribatzen dudala bizitze debotaz, debot enaizelarik; baina enago segur desir gabe noizbait debot izaiteko, eta hau da oraino zure debozionaren irakazteko bihotzik emaiten derautan afekziona, ezen gizon iakin handi batek zioen arauera, ikazteko bide ona, da ikazten iartea;

hobea, da enzutea; hoberena, da irakaztea. San Agustinok bere Florentina debota gana eskiribatzan duenean erraten du, bertzei partitzeko ofizioak edo eginbideak dadukala merezimendua-  
ren lekua gero hartzeko, eta irakazteko ofizioa dela ikazteko zimendua.

Alexandrok hanbat maite zuen Konpaspel donzeilla ederra peinta arazi zioen Apellez zeritza beregaineko peintadoreari, eta Apellesek Konpaspelaren edertasuna luzaro miratuz eta kontsideratuz haren begitartearen arraidurak telaren gainean trazatzen zituen eredura, haren amoriozko dardoak sartu zituen bere bihotzean, eta hala gertatu zen hartaz pasionaturik, non Alexandrok hori ezaguturik, urrikalduz hura eman baitzioen emaztetzat, eta horrela bere Peintadorearen amorea gatik bera gabetu zen munduan zuen maiterik maitenaz; hortan, dio Pliniok, bere bihotzaren handitasuna erakutsi zuen, egiten zuen bezanbat, biktoria seinalaturik eramane balu bere etsaietarik.

Bada iduri dagot, ene irakurle maiea, Ipizpiku naizenaz gero, iainkoak nahi duela gizonen bihotzen gainean peinta detzadan ez xoilki ohiko ber-

tuteak, bainan oraino haren deboziorik guziz maitea eta guziz oneritsia; eta nik lan hura gogotik hartzen dut, bai ene ganik hori nahi dutenen obeditzea eta ene eginbidearen egitea gatik; bai zeren esperanza baitut deboziorik bertzeen arimetan eskiribatzen dudan bizkitartean, agian enea hari sailduki amaratuko zaiola. Bada lainkoaren Maiestateak nihoiz ere ikusten banau hartaz biziki ukiturik eta harturik, hura emanen deraut sekulako esposat. Errebeka ederra eta garbia, Isaken abreak eradanez, hautatu izan zen haren espos izaiteko, eta hartarakotz hark ez eman izan zeiskon beharri-dilindakariak eta urrezko esku-muturioiak; ni halaber fida naiz ene lainkoaren neurrigabeko ontasuna baitan haren ardi maiteak ekartzen ditudanean deboziorik ur salbagarrietara eginen duela ene arima deboziorikaren espos, emanen dituela ene beharrietan bere amudio sailduaren urrezko hitzak eta ene besoetan hekin arauera obratzeko indarrak, zeinetan baitatza egiazko deboziorik, othoitzez nagokala lainkoaren maiestateari hura digula niri eta bere Elizako ume guziei, zein elizaren eskuetan eta iujeamenduaren azpian ezarri eta

sekulakotz utsi nahi baititut ene eskiribu, obra  
akzione, hitz, borondate eta pensamendu  
guziak.

Anerin Santa Madalena egunean, 1608

# **FILOTHEA EDO BIZITZE DEBOTERAKO INTRODUKZIOEA LEHEN PARTEA**

Non baitauntza behar diren abisuak,  
eta exerzizak arimaren gidatzeko,  
bizitze debotaz hartu duen  
lehenbiziko desiratik, haren  
besarkatzeko erresoluzione oso  
batetaraino.

# **Zein den egiazko deboziona**

## **LEHEN KAPITULUA**

Baduzu, Filothea, debozionaeren ardietsteko goga eta desira, zeren, nola girstino baitzara, badakizu bertute hura lainkoaren Majestateari guziz eder zaiola. Zeren ordea egiteko baten hastetik egiten diren huts xipiak, aitzinerakoan emendatzen baitira, eta azkenean ezin kasik erremedia baititezke, behar da, gauza guziak baino lehen, iakin dezazun, zer den debozionaeko bertutea: Ezen, nola ezpaita egiazkorik, bat baizen, bai falsorik eta banaloriazkorik hainitz, ezagutzen ezpaduzu, zein den egiazkoa, engana ahal zindezke, eta iarraiki zinkidizkeo zenbait debozionaerori, errebelaturi eta legez kanpokori.

Areliok peintatzen ohi zituen egiten zituen imajinen begitarte guziak maite zituen emazteen idurira eta airera: eta guziak ere peinturatzten dute debozionaera, nork bere buruaren eta gogoaren arauera. Nor ere barurtzera emana

baita, uste izanen du xoil debot dela barurtzen bada, bihotza herraz bethea ekartzen duelarik, eta ausart eztela mihiaren bustitzera mahats-arnoz, ez urez ere, hain zuhur eta hersia baita ezen, eztu dudarik eginen haren sartzeaz lagunaren odolean barrena bere erran gaixtoez eta falsoez. Bertzeak bere burua debot daduka, zeren hainitz orazione erraiten duen egun guzietz, gero hekin ondoan haren nihia urtzen delarik hitz garratz, gaitz, gaixto muthiri, eta urguillu suerte guzietan, etxekoen eta hauzoen artean. Bertzeak gogotik aumoina atheratzen du molzatic pobrei emaiteko, bainan emadurarik eztezake bihotzetik ekar, bere etsaiei barkatze-ko. Bertzeak barkatuko deraue bere etsaiei, bainan bere hartzekodunez konturik eztezake egin, iustiziaren bortxa hutsez baizen. Jende hek guziak komunzki debotzat ahotan dabilta, eta bizkitartean eztira debot bat ere. Saulen jendeak Dabiten bilha zebiltzan bere etxean: Mikolek zurezko imajina bat haren ohean emanik, eta Dabiten tresnez estalirik, zinetsarazi zerauen Dabit bera zela, eta lo zetzala eriz: hala ere hainitz estaltzen dira debozione sainduari dagotzan

obra kanpoko batzuez; eta munduak zinetsten du debot direla, bainan egiazki eztira debozio-nearen itxurak baizen.

Debozione egiazkoak eta biziak, Filothea, bertze guziak baino lehen, nahi du lainkoaren amudioa; aitzitik debozionea ezta lainkoaren egiazko amudioa baizen; ez ordea nola halako amudioa, zeren lainkoaren amudioa, gure arima edertzen duen bezala konsideraturik, grazia deitzen da; eder egiten baigaitu lainkoaren begien aitzinean; obra onik egiteko indarra emaiten deraukun bezala konsidraturik, deitzen da karitatea, bainan ardietsi duenean perfekzio-nearen puntura, non, ez xoilki obra onik eragiten baite-rauku, baina bai obra arazitzen baigaitu arthatsuki, maiz eta agudoki, orduan deitzen da debozionea. Austruxak eztira behin ere hegaldatzen, oilloak bai, bainan pisuki, eta hala ere behera, eta gutitan, ordea arranoak, usoak, enadak, maiz, laster, eta gora hegaldatzen dira: hala bekatoreak eztira hegaldatzen lainkoa baitara, aitzitik bere laster guziak egitentuzte lurrean, eta lurrarentzat; debozionea oraino ardietsi eztuten jende prestuak lainkoa baitara hegaldatzen.

tzen dira: hala bekatoreak eztira hegaldatzen lainkoa baitara, aitzitik bere laster guziak egiten-tuste lurrean, eta lurrarentzat; deboziona orai-no ardietsi eztuten jende prestuak iainkoa baita-ra hegaldatzen dira bere obra onez, bakanki eta gutitan ordea, baratxe eta pisuki; presuna debotak hegaldatzen dira lainkoa baitara, maiz, agudoki eta gora. Hitz batez, deboziona ezta bertzerik, agudotasun eta bizitasun espiritual bat baizen, zeinaren bidez karitateak egiten baititu bere obrak gure baitan, edo guk egiten baititugu haren bertutez agudoki eta afekzionatuki. Eta nola karitateari baitagoka gure lainkoaren manamendu guzien jeneralki, eta non nahi, obra arazitzea, hala ere debozioneari dagoka guri hekin eragitea agudoki eta arthatsuki. Hargatik nork ere ezpaititu lainkoaren manamendu guziak begiratzen, ezin estima diteke ez on; ez debot dela; halaz eta on izaitekotz, karitatea bere baitan izan behar duenaz gero; eta debot izaitekotz, karitateaz bertze alde, karitatezko obretan bizitasun eta agudotasun handi bat ekarri behar duenaz geroztik.

Eta zeren deboziona baidago karitate ekze-  
lentaren gradu batetan. ez gaitu xoilki agudo,  
fexo, eta arthatsu egiten lainkoaren manamen-  
duen begiratza, baina are geiago, erxatzen  
gaitu ahal bezanbat obra onik agudoki eta gogo-  
tik egitera, manatuak eztirelarik, baina xoilki  
konseillatuak eta inspiratuak. Ezen nola zenbait  
eritasunez gizon sendatu berria nezesario duen  
bezanbat baitabilla, baratxe ordea eta pisuki,  
hala bekatorea bere bekatuetarik sendatu  
denean, badabilla lainkoak manatzen duen  
bezanbat, badarik ere pisuki eta baratxe, debo-  
ziona ardietsi duen artean; zeren orduan gizon  
ongi sendatua bezala, ez xoilki dabilla, baina  
oraino lasterka doa, eta iausika lainkoaren  
manamenduen bidean, eta gero aitzinago iragai-  
ten da, eta laster egiten du zeruko konseilluen  
eta inspirazioneen bide xidorretan. Finean ezta  
diferentzia geiago karitatearen eta deboziona-  
ren artean, karrarean eta suaren artean den  
baino. Zeren karitatea, nola su espiritual bat  
baita, hagitz irazekia, pitztua eta karreztatua  
denean, deboziona deitzen da; hala non debo-  
ziona ezpaitio karitatearen suari bertzerik

emaiten geiago, karra baizen, zeinak egiten baitu karitatea erne, agudo eta arthatsu, ez xoilki lainkoaren manamenduen begiratzera, bainan eta zeruko inspirazioneen eta konseilluen besarkatzera ere.

# Debozionaeren propietatea eta ekzelenzia

## BIGARREN KAPITULUA

Israeltarrak gibelatzen zituztenek lur prome-  
tature ioaitetik, erraiten zerauen herri hark irets-  
ten zituela han zeudezinak, erran nahi da, hain  
gaixtoa zela airea, non hartan ezin bizi baitzite-  
keien nihor luzeki, eta berriz bertze alde, hango  
jendeak hain harrigarriki handi zirela, non bertze  
gizonak iaten baitzituzten larrepothe gisa. Hala  
ere munduak, Filothe maitea, beltzten du debo-  
ziona ahal bezanbat, peintatzen dituela presu-  
na debotak bisaia gaitz, triste eta zimurtu bate-  
kin, eta leku guzietan darasala ezen debozio-  
neak emaiten dituela humore melankoniosak eta  
ezin pairatuzkoak. Bainan nola losuek eta Kale-  
bek seguratzen baitzituzten Israeltarrak, ez xoil-  
ki lur prometatua ona zela eta ederra; baina bai  
han egoitea dulce izanen zela, eta etzela arraita-  
sunik baizen izanen, hala Espiritu Sainduak Sain-  
du guzien ahotik, eta gure Salbatzailleak berak

seguratzeko gaituzte bizitze debota, bizitze ezta dela, bizitze doatsua, eta maitatzekoa.

Badakusa munduak barurtzen direla debotak, othoizetan daudezila, atsekabeak eta bidegabeak pairatzen dituztela, eriak serbitzatzen dituztela, pobrei aumoina emaiten derauela, beillak egitentuztela, bere kolera bortxatzen dutela, bere pasioneak eta gutziak ithotzen dituztela, sensuetako plazerez berak gabetzen direla, halako eta bertze suertetako obrak egitentuztela, zeinak beronez, bere izaitez, eta nolakoak diren konsideraturik, gaitzak baitira eta garrazak. Baina munduak ezakusa barreneko eta bihotzeko debozionea, zeinaren bertutez akziorne hek guziak amolsu, dulze eta erraz baitira. Miratzatu erleak xarpotaren gainean, han aurkitzen dute ur hagitz kirats bat, baina edoskiz hura eztira ganbiatzen dute, zeren hekin naturalzak hala baitakarke. O mundukoa! arima debotek hainitz kiratstasun kausitzen dute bere mortifikazioneko exerzizetan: egia da, baina hek egiten dituzten orduan berean eztitasunera eta gozotasunera ganbiatzen zuten; suak, karak, arrodak, ezpatak iduritzen zitzaizten Martirei

loreak eta usain onezko keak zirela, zeren debot ziren. Baldin deboziona eman ahal badieze ezintasunik krueltasun handienei eta herioari berari, zer egingen du bertutezko akzionaek gatik? Azukreak ezitzentu fruitu zorhitsu eta ondugabeak, edekiten deraue gordintasuna zorhitsu eta ondu direnei, eta begiratzentuz gaitzik egitetik. Bada deboziona da egiazko azukre espiritualak, mortifikazionetan kausitzen den kirastasuna eta latzetasunak kentzen du, eta begiratzentuz konsolazionaek kalterik egitetik, eramaiten deraue pobrei bere tristegitasuna, eta aberatsei bere arthatsuegitasuna; hura dela moien bertzeren maliziaz bidegabezi kaltetan erori dena, eta atsekabeztaturik dagoena ezta deskonsolatzen, eta faborea bere alde duena ezta urguillutzen, begiratzentuz bizitze apartatua daramatenak melankoniatzetik, eta konpainietan dabilzanak largoegi izaitetik. Deboziona da sua neguan, eta ihintza udan: badaki frankiaz gozaten, eta pobreziazen ere pairatzen; ohoretik bezala, mespreziosetik ere orobat atheratzen du probetxu; atsegina eta atsekabea bihotz bethi

kasik berdin batez hartzen du, eta gozotasun ezti eta miragarri batez bethetzen gaitu.

Miratzatzu Iakoben zurubiak (zeren debozio-nearen egiazko imajina da) saiets biek, zeinen artetik ikaiten baigara, eta zeinetan sartuak baitira pausamakillak, errepresentatzen dute lainkoaren amudioa, orazioneak ardiesten duena, eta errepresentatzen dituzte Sakramenduak, amudio hura emaitendutenak: pausamakillak ez dira bertzerik, karitatearen gradu eta gradu baizen, zeinen bidez baigabiltza bertutetik bertutera, edo iaustsiz gure obrez lagunari heltzera, edo kontenplazioneaz ikanez lainkoarekiko batasun amolsura. Ordea miratzatzu, othoi, zurubien gainean daudezinak, gizonak dira Angeruzko bihotzak ituztenak, edo Angeruak dira gizonen bezalako gorputzekin: ez dira gazte, baina badirudite gazte direla, zereng sendo dira eta agudotasun espiritual batez betheak; hegala ituzte hegaldatzeko eta lainkoa baitara oldartzen dira orazione sainduaz; oinak ere ituzte gizonekin ibilteko konborsazione saindu eta amoriozko batez: hekin begitarteak eder dira eta arrai, zereng gertatzen zaizten gauza guziak plazerki eta mansoki har-

tzentuzte, hekin zangoak, besoak eta burua age-  
riak dira, zeren bere afekzionetan eta obretan  
eztute bertze borondaterik lainkoari on eta eder  
zaionaren egiteko baizen: gainerako gorputza  
estalia dute, bainan arropa eder eta arin batez,  
zeren serbitzatzan dira, egia erraitera, munduaz  
eta munduko gauzez, bainan manera garbi  
batez, hetarik hartzen dutela bere kondizioeak  
agintzen duen bezanbat xoilki; halakoak dira  
presuna debotak. Zinets nazazu, Filothe maitea,  
debozinea da eztitasunen eztitasuna, bertuteen  
erregina, karitatearen perfekzioea. Baldin kari-  
tatea esne bat bada, deboziona haren goiena  
da, landarea bada, deboziona haren lorea da;  
harri preziatua bada, deboziona haren distiadura  
da; balsamu preziosa bada, deboziona haren  
usaina da, eta usain ona gizonak bortitzten  
dituena, eta Angeruak alegeratzen.

**Deboziona dagotela  
jende-thaillu guziei,  
zer ere ofizio eta estatu duten**

## **HIRURGARREN KAPITULUA**

Iainkoak mundua kreatu, eta bere parte guzietan konplitu zuenean, manatu zituen landareak, eta belhar suerte guziak, iasan zezatela, zeinek bere motharen arabera fruitua; hala ere manazentuz giristinoak, zeinak baitira Elizaren landare biziak, ekar dezatela deboziona fruitu, zeinek bere ofizioaren eta ezatuaren eradura. Deboziona bertzela iarraiki behar zaio Aitonen Semea, eta bertzela ofizialea, langillea eta mutilla; bertzela Prinzea, eta bertzela emakume alharguna, ezkongai edo ezkondua; eta ez hori xoilki, bainan deboziona obretan ere, behatu behar da batbederaren indarretara, egitekotara, eta eginbidetara. Othoi, Filothea, arrazoin othe lizate, Ipizpikuak nahi balu gelan egon gorderik, Kartusak bezala? eta ezkonduak nahi ezpalute deus ere bildu, Kapuzinek baino

geiago? ofizialeak iragan baleza eguna Elizan, fraideak bezala? eta fraidek sar baleza burua inkontru eta egiteko suerte guzietan lagunaren serbitzuko, Ipizpikuak bezala? Debozione hura ez othe lizate irrigarria, erreglatik ilkia, eta ezin pairatuzkoa? Badarik ere falta hura maiz gertatzen da, eta munduak, nola ezpaitu emaiten, edo ezpaitu eman nahi diferenziarik debozionearen eta bere burua debot daukatenen indiskreziorearen artean, badarasa, eta debozionea gaizki aipatzen du, faltarik eztuelarik desordenu hetaz.

Ez, ez, Filothea, debozioneak eztu deus ere gaizkitzen, egiazkoa denean; aitzitik den guzia konplitzen du, eta noiz ere nohori dagokan ofizioaren kontra iarten eta hari baita, duda gabarik, falsoa da. Erleak, dio Aristotek, eedoskitzen du bere eztia loretarik, hei kalterik egin gabe, osorik eta freskorik utzten dituela, kausitu dituen bezala: bainan egiazko debozioneak hobeki egiten du oraino. ezen, ez xoilki eztu gaixtatzen, ez ofiziorik, ez egitekorik bat ere, aitzitik ordenatzentu eta ederkitzen. Harri preziatu suerte guziak eztian barrena emanik, hartarik athera direnean, distiatzenago dute, zeinek bere kolo-

rearen arauera: hala erebere ofizioari ederkiago lotzen zaio, eta gogotikago hari da nihor, hartzen duenean debozionea lagun. Etxeko mainada baketiago da, senhar-emaztearen arteko amudioa garbiago, Prinzeari zor zaion serbitzua fidelago eta egiteko suerte guziak eztiago eta gogarakoago dira.

Enganamendua da, bai eta fedearen kontrako puntua, bizitze debotaren deserratzea soldaduen artetik, ofizialeen botiketarik Prinzeen kortetik, jende ezkonduen etxetik. Egia da, Filothea, kontenplazione hutsera emana den debozionea, ermitauei eta fraidei dagotena, eztagokeiela tratu hetan: bainan hirur debozione suerte hek bertze alde direla, badira hainitz bertze suertetako, munduko estatuetan dabiltzanei prefekzio-nearen emaiteko onak. Abraham, Isaak, Jakob, Dabid, Iob, Tobias, Sara, Errebeka eta Iudith lekuko dira Lege zaharraren liburuetan; eta Lege berrian Sain Iosef, Lidia eta S. Krispino, bere botiketean xoil debot izan ziren; Santa Ana, Santa Monika, Akila, Priszila, bere etxeko filden artean; Kornelio, San Sebastiano, San Maurizio armen eta gerlateen artean. Konstantino, Helena, Sain

Luis, Amadeo doatsua, Sain Eduard bere tronuetan. Bai eta gertatu da, hainitzek galdu dutela prefekzioea bakarrik eta jendetarik apartaturik egonez, bakar-lekuak haindesiratzekoak direlarik prefekzioearen ardietssteko, eta hura begiratu dutela jendeen artean ibilliz, dirudielarik munduko abarrotsak hain guti faboratzen duela prefekzioea. Loth, dio Sain Gregorio, kasto eta garbi izan zen hirian zebillala, eta handik ilkirik, bera bakarrik zegoela lizundu zen. non ere baigara, prefekzioea ardiets dezakegu, eta gogo hartara behar dugu etxatu.

# **Gidari baten beharra dugula debozionatean sartzeko eta aitzinzatzeko**

## **LAUGARREN KAPITULUA**

Tobias gaztea manatu izan zenean Erragezara ioaiteaz; eztakit, dio, biderik, zoaz bada, diotza berriz Aitak, bilha zazu gizon bat zure gidatzeko. orobat nik ere, Filothea, erraiten derautzut, nahi zaizko zinetan debozionateari iarraiki? bilha zazu zenbait gizon prestu zure gidatzeko haren bidean. Hau da abertimenduen abertimendua; zeren ere bilha baitzabiltza, dio Abila debotak, sekulan eztuzu lainkoaaren borondatea hain seguratuki aurkituko, nola aurkituko baituzu aitzineko debotek hanbat gomendatu eta iduki duten obediencia humil haren bidez. Theresia ama doatsuak, ikusirik Katalina Korduako andreak penitencia handiak egiten zituela, desir handi bat hartu zuen hark bezala egiteko, bere konfesoraren abisuaren kontra, eta hura debekatzen zuelarik halakorik egitetik, aiertzen zen

haren ez obeditzera puntu hartan. Eta lainkoak erran zioen, ene alaba, bide onean eta segurean zabilta. Ikusten duzu hark zer penitenzia egiten duen? Nik ordea kasu geiago egiten dut zure obedienez. hala ere bertute hura hanbat zuen maite, non bere superiorei zor zerauen obedienez lekora, botu guziz partikular bat egin baitzioen gizon ekzelent bati, haren obeditzeaz, obligatzen zela haren konseillu eta erran guziei iarraikitera. Hala egiteaz neurrigabeki konsolatu izan zen, bai eta hainitz bertze arima prestu, haren ondoan, eta hura baino lehen, handiro konsolatu dira bere borondatea iainkoaren serbitzarien borondatearen azpian emanek, lainkoaren hobeki obeditzea gatik, zein baita Santa Katalina Sienekoak fingabeki laudatzen duena bere liburuetan. Santa Elizabet Prinzesa debota obediencia paregabeko batekin iarri zen laun Konrad Doktoraren eskuetan. Eta huna Sain Luis Franziako errege handiak hil baino lehen bere semeari utzi ziotzan abisuetarik bat, Konfesa zaite maiz, hauta zazu egiteko ditutzen gauzak seguratu irakats diatzaketzun konfesor iakin-sun eta zuhur bat.

Adiskide fidela, dio Eskiritura Sainduak, begirale eta defendatzaile bortitza da, hura ediren duenak tresor bat ediren du. Adiskide fidela da bizia emaiten duen, eta hiltzetik begiratzen duen miritzina; lainkoaren beldur direnek hura edireiten dute. lainkozko hitz hauk, dakusazun bezala, behatzen diote sekulako bizitzeari, zeinaren ardietstea gatik guza guzien gaintetik halako lagun baten beharra baitugu gure akzioeen gidatzeko haren abisuez eta konseilluez, eta manera hartaz gure begiratzeko gaixtoaren saretatik eta enganamenduetarik; adiskide hura guretzat izanen da zuhurziaren tresora bezala gure aflikzionetan, tristezietan eta erortetan; hura izanen dugu miritzintzat gure bihotzen arintzeko eta konsolatzeko eritasun espiritualetan; hark begiratuko gaitu gaizkitik, zerbait onik badugu, hura egingen du hobe, eta zenbeit flakotasun gerta dakigunean, hura trabatuko du heriotzeraino hedatzetik, zeren hartarik atherako baigaitu.

Ordea nork aurkituko du adiskide hura? zuhurrak ihardetsten du, lainkoaren beldur direnek, erran nahi da, bere aitzinamendu espirituala

hagitz desiratzen duten humillek hura aurkituko dutela. Halaz eta, Filothea, hambat doatsunaz gero ida on batekin ioaitea debozionearen bide saindu hunetan, zagotza zinetan lainkoari othoitzez, dizula bere bihotzaren arauerako bat, eta eztagizula dudarik, zeren Angeru bat zerutik igorri behar balerautzu ere, Tobias gaztearei egin zioen bezala, on eta fidel bat emanen derautzu.

Bada kontu egin behar duzu bethiere gida hura zuretzat Angeru bat dela, erran nahi da, hura aurkituko duzunean, ezta dukazula gizon simple bat bezala; eta etzaitezila fida haren batan, ez eta haren munduko iakintasunean, bainan fida zaite lainkoa baitan; hura zure alde iarriko baita, eta minzatuko baitzaitzu gizon haren mihiatz, emaiten duela haren bihotzean eta ahoan zer ere behar baita zure zori onik ekartzeko: hala non hura enzun behar baituzu zerutik iausten den Angeru bat bezala, zure halaber zerura eramaiteko.

Minza zaite harekin bihotz ageriz, garbiki eta fidelki, hari klarki erakusten diozula zure ongi eta gaizki guzia, bernizarik eta disimularik gabe, eta bide hartaz zure ongia frogaturen da eta

segurago izanen da, eta zure gaizkia erremedia-  
turen da eta onera itzuliko; handik arinduko zara  
eta bortitztuko zure aflikzionetan, handik orde-  
natuko ditutzu zure konsolazioneak eta neurritz  
hartuko. Duzun haren baitan fidanza guziz handi  
bat erreberenzia sakratu batekin, hala non erre-  
berenziak guti eztezan fidanza, eta fidanzak tra-  
burik ekar eztiozon erreberenziari; fida zaite  
haren baitan, alaba batek bere aitari ekartzen  
dioen bezalako errespeturekin, zagotza errespe-  
tuz seme batek bere ama baitan duen bezalako  
fidanzarekin. Hitz batez, behar da adiskidetasun  
hura den bortitz eta ezti, guzia saindu, guzia  
sakratu, guzia lainkozko eta guzia espiritual.

Hartarakotzat hauta zazu gida bat millaren  
artetik, dio Abilak, eta nik diot hamar millaren  
artetik; zeren erran ditekeien baino gutiago edi-  
reiten da ofizio hartako gai eta baso denik. Behar  
da karitatez, iakintasunaz eta zuhurziaz den bet-  
hea; hirur parte hetarik baten eskasa badu, bada  
peril; ordea berriz erraiten derautzut, eska zakiz-  
ko lainkoari, halako bat dizula, eta hura ardietsi  
dukezunean, benedika zazu lainkoaren Majesta-  
tea, zaude fermu, eta etzabiltzala bertzerik

bilha, aitzitik zoaz sinpleki, humilki eta fidatuki,  
zeren xoil zori onezko bidea egingen duzu.

# Hasi behar dela arimaren purgazionetik

## **BORTZGARREN KAPITULUA**

Loreak, dio Espos Sakratuak, ageri dira gure lurrean, garbitzeko eta ebakitzeko denbora etorri da. Zein dira gure bihotzetako loreak, O Filothea, desir onak baizen? Bada ageri diren bezain sarri, puda hartu behar da eskuan gure konszienziatik obra hillen, eta sobera diren guzien ebakitzeko.

Atz-herriko alabak israeltarrarekin esposatsekotz behar ditu bere gathibutasuneko arropak erauntsi, bere behatzak motztu eta bere buruko illeak ebaki; lainkoaren Semearen espos izaiteko ohorearen bilha dabillan arimak ere behar du gizon zaharra erauntsi, eta berria iauntsi bekautua utzirik, gero lainkoaren amoriotik hura errebelatzen eta gibelatzen duten trabu suerte guziak behar ditu motztu eta ebaki; gure osasunaren lehenbiziko hasteada ur gaixtoetarik purgatzea. Iondone Paulo berehala purgatu izan zen

purgazio oso batez, Santa Katalina Jenekoa ere, Santa Madalena, Santa Pelajia, eta bertze batzu; bainan berehalako purgazio hura mirakuilluz da guzia eta ordinariozko legetik kanpoan, graziaren bide komunaz bezanbatean, nolakoia baita hilletarik pitzberritzea, naturalezaren legea konsideraturik, hala non ezpaitugu halakoren esperanzarik behar. Ordinariozko purgazioa, dela gorputzena, dela arimena, ezta egiten baratxe, gerotik gerora, aitzinatuz eta aitzinatuz, nekez eta astirekin baizen.

Angeruek hegalk ituzte lakoben zurubien gainean, bainan eztira hegaldatzen; aitzitik ikaiten dira eta iautsten bata bertzearen ondoan, pausutik pausura bekatutik debozionera berriz ikaiten den arima konparatzen da argi begiarekin, zeinek goiti ilkiten denean ezpaititu berehala ilhunbeak kasatzen, bainan baratxeka; emeki eta baratxe egiten den osasuna, dio midikuak, segurago da bethiere. Bihotzeko eritasunak, gorputzekoak bezala, zamariz heldu dira, eta lauretiroz, bainan oinez bihurtzen dira eta urrats geldian.

Bihotz ona beraz eta pazienza behar da, O Filothea, egiteko hunetan. Helas! zein urrikalkizun diren arimak, zeinek dakusatela hainitz eskasetan erorkorrak direla, debozioneari emaiten dioten denbora baten buruan hasten baitira unhatzen, asaldatzen eta bihotz flakatzen, bere bihotza hurren utzten diotela den guziaren largatzeko eta gibela itzulteko tentazioneari eramaitera; bainan bertze alde, ez othe da peril handi bat arima hekintzat, zeinek bertze tentazione kontrako batez zinets arazten baitiote bere buruari bere eskasetarik purgatuak direla bere lehenbizi purga egunean; uste dutela perfet direla, kasik egin ziren baino lehen, eta hegaldatu nahiz dabilzala hegalik gabe? OFilothea, zein peril handitan diren berriz erorteko, zeren lasterregi ilki diren midikuaren eskuetarik! Ha! etzaitzeltela iaiki argitu baino lehen, dio profetak, iaiki zaitetze iarririk egon zareten ondoan; eta bera, bere erranari datxekola, lehen garbitu izan zelarik, othoitzez dago berriz garbi dadin.

Arimako purgazionearen exerziza ezin akaba diteke, eta ezta ere akabatu behar gure biziarekin baizen; ezgaitezila bada nahas gure eskasak

gatik, zeren gure perfekzioea da hekin kontra gerla egitea; ezin egin dezakegu ordea hek ikusten ezpaditugu, ezin ere garai gakidizkeie buruz buru hari ezpagara; gure garaia ezta hekin ez sentitzea, baina bai ez konsentitzea.

Ordea hetaz penatua izaitea, ezta hekin konsentitzea, hala ere behar da, gure humiltasunari lan emaita gatik, zenbati aldiz gudu espiritual hartan zaurt gaitazin; badarik ezgara sekulan garaituak, edo bizia edo bihotza galtzen dugun orduan baizen. Bada gure eskasek eta bekatu benialek ezin eraman diazakegute bizitze espirituala, zeren ezta galtzen bekatu mortalaz baizen. Beraz gainerakoa da, bihotza galaraz eztiagutzen. Libra nazazu launa, dio Dabitek, bihotz-gabetasunetik; kondizione doatsua da guretzat, gerla hortan garaia gure alde bethi izaitea, baldin gudukatu nahi badugu.

# **Lehen purgazioneaz, zein baita bekatu mortalez**

## **SEIGARREN KAPITULUA**

Lehen egin behar den purgazionea da bekatu mortalez, haren egiteko bidea da Penitenziasko Sakramendu saildua: bilha zazu ahalik konfesor hoberena, har ezazu eskuetan ongi konfesatzen irakasten duten liburuetarik bat, irakur ezazu erneki, eta mira zazu puntuz puntu zertan ofensatu duzun, hasten zarela arrazoinaz baliatu zarenetik oren hunetaraino. Eta fida ezpazara zure memoriaz, eskiribuz emazu orhoitu zarena, eta hala preparaturik eta zure konszientziaren garriak bildurik, arnega zazu hetaz damu eta dolu zure bihotzak iasan dezakeien bezain handi batez; konsideratzen duzula bekatua dela kausa lainkoaren grazia galdu duzula, zure Parabisuko parte utzi, Ifernuko sekulako penak hartu eta lainkoaren bethiereko amorioari uko egih. Bada-kusazu, Filothea, monzo naizela zure bizitze guziaz egin behar duzun konfesione jeneral

batez; aitortzen dut egiazki ezteela behtiere osoki haren premiarik, bainan konsideratzen dut ere neurrigabeki on izanen zaitzula lehenbizi haste hunetan. Geienetan bizitze komuna eta lana daramatenen ordinariozko konfesioak alfer dira, eta eskas handiz betheak. Zeren hainitzetan bada preparatzen eztenik, edo guti baizen, eta behar bezalako urrikirik eztueniuk: aitzitik maiz gertatzen da nihor konfesatzera doala bekatutara bihurtzeko borondate ixillarekin, zeren nahi eztuen bekatuaren okasionetik ihes egin, eta bere bizitzearen oneratzeko behar den bidea hartu; kasu hautan guzietan konfesio jenerala behar da, arimaren seguratzeko.

Bainan hortaz lekora, konfesio jeneralak erakartzen gaitu gure buruaren ezagutzera, gonbidatzen gaitu gure bizitze iraganaz ahalkadura salbagarrizko baten hartzera, miretzaraziten derauku lainkoaren miserikordia, ikusirik paizientiarekin egon dela gure begira, baketzentu gure bihotzak, arintzentu gure espirituak, borondate onak pitztentu gure baitan, emaiten dio gure Aita espiritualari leku guri gure estatuari hobeki dagokan konseillurik eta abisurik emaiteko;

finean idekiten derauku bihotza gure ongi eta fianzarekin preparatzeko hemendik harako konfesionetara.

Beraz minzo naizenean gure bihotzaren berritze jeneral batez, eta gure arimaren lainkoa ganako itzultze osoaz, bizitze debotean sartzeko, badut arrazoin, ene ustez, Filothea, zure konseillu emaitiaz konfesion jeneral bat egin dezazun.

# **Bigarren Purgazioneaz, zein baita bekatuaren afekzionez**

## **ZAZPIGARREN KAPITULUA**

Israeltar guziak ilki ziren egiazki Ejipteko lurretik, etzuten ordea guziek haren ganako afekziona utzi: hargatik desertuaren erdian hetarik hainitzek damu zuten zeren etzituzten berekin Ejipteko tipulak eta haragiak. Hala ere bada penitent bekatutik egiazki ilkiten denik, ez ordea gogoz eta afekzionez: erran nahi da, gogo hartzen dute ez geiago bekatu egiteko, baina bihotzean garri bat dutela bekatuaren atsegin dohakabeez gabetzeaz, eta ez gozatzaz; hekin bihotzak uko egiten dio bekatuari, eta hartarik apartatzen da; halarik ere hainitzetan alde hartara itzultzen da, Lothen emaztea Sodomara bezala; begiratzen dira bekatu egiteki, eriak meloin iatetik bezala, eztute hetarik iaten zeren Midikuak erraiten derauen hillen direla iaten badute, baina damu dute ez iateaz; hetaz minzo dira, galdea dute ea ian lezaketenz,

hekin usaina bederen aditu nahi dute, eta doatsu dadukate hetarik iaten duena; zeren manera berean penitent flako eta bihotzgabe hek muga batetakotz begiratzen dira bekatu egitetik, baina damurekin, nahi lukete egin ahal balezate bere buruak dannatu gabe; minzo dira bekatuaz sentimendurekin eta gusturekin, eta uste dute kontent direla bekatua egiten dutenak.

Mendekatzeko borondatea buruan sartu duen gizonak bere gogo hura ganbiatuko du konfesionean, baina handik sarri hura arukituko duzu bere adiskideen artean atsegin hartzen duela bertzerekin izan duena aharrak eta guduaz minzatzeaz, erraiten duela lainkoaren beldurra gatik ezen, hori eta hori eginen zuela, eta lainkoaren legea barkatzeko artikulu hortan gaitza dela; lainkoak nahi lueta zori lizen mendekatzea. Ha! nork eztakusa gizon gaizo hura, bekatutik ilki delarik, guzia korapillatua dela bekatuaren afekzionaaz, eta Ejiptetik kanpoan delarik, hango apetitua deula, bere han iaten ohi zituen baratxurien eta tipulen gutiziaz? orobat da emazteki hartaz, uko egin deraute bere amuruseria gaixtoei, guziarekin ere atsegin hartzen du

bere burua solastaturik eta inguraturik ikustez. Helaz! zein peril handitan daudezin halako jendeak.

O! Filothea, bizitze debotari zinetan lotu nahi zaizkonaz gero, eztuzu xoilki bekatua utzi behar; bainan osoki behar duzu zure bihotza garbitu bekatuari datxezkon afekzione guzietarik, zeren hetan berriz erortzeko lizatekeien perillaz lekora, afekzione esteiari eta miserable hek bethiere zure espiritua langi araz eta pisu egin lezakete halako maneraz, non obra onak ezin egin bailetzake agudoki, erneki eta usuki, non baitago bizkitartean debozionearen egiazko puntua. Bekatuaren estatutik ilki diren, eta afekzione eta langiadura hek oraino dituzten arimak, ene ustez kolore horiak dituzten neskatoen iduria dute, zeinak ezpaitira eri, baina bai hekin akzione guziak dira eri, iaten dute gusturik gabe, lo egiten dute pausatu gabe, irri egiten dute alegeratu gabe, eta herrestatzenago dira ibilten diren baino. Zeren orobat arima hek ongia egiten dute hain espirituzko unhadura handirekin, non edertasun guzia edekiten baiterauezate bere exerzizio onei, guti eta txipi direlarik.

# **Bigarren purgazione hunen egiteko maneraz**

## **ZORTZIGARREN KAPITULUA**

Bada bigarren purgazione hunen lehenbiziko bidea eta zimendua, da biziki eta zinki ikustea, zein handi den bekatuak ekartzen deraukun gaitza, zein ikusteren bidez sartzen baigara urrikimendu bortitz eta barreneko batetan. Zeren nola urrikimenduak, egiazkoa bada, zenbat ere txipi baita, eta guzien gaineratik Sakramenduen bertutearekin iuntatua denean, aski den bezala garbitzen baigaitu bekatutik; hala, handia denean eta bortitza, garbitzen gaitu bekatuari datxezkon afekzione guzietarik. Gaitzerizte arin eta ezdeus bezalako batek bihotzean emaiten derauku higoindura bat gaitzesten dugunaz, eta ihes eragiten derauku haren konpainiatik, baina gaitzerizko bortitza eta heriotzerainokoa bada, ez xoilki ihes egiten diogu gaitzesten dugunari baina are, ezin sar, ezin ibil, ezin bizi gaitzke haren ahaidekin eta adskidekin, ezin ikus dezakegu ere

haren iduria urtsaren, taularen edo paperaren gainean, nardatzen gara eta erdeinatzen hari ukitzen zaizkon, eta haren diren guziez. Manera berean penitentak gaitzesten duenean bekatua urrikimendu arin, bainan egiazko batez, egia da borondate hartzen duela ez geiago bekaturik egiteko; ordea hura gaitzesten duenean urrikimendu bortitz eta zinezko batez, ez xoilki bekatuaz arnegatzen du, baina bai haren ganako afekzione, hari datxezkon, eta hartara daramaten gauza guziez. Behar dugu bada Filothea, gure ahal guziaz gure urrikimendua emendatu, berretu eta handitu, bekatuari ukitzen zaizkon gauzetarik txipienetaraino heda dadin amorea gatik. Hala Madalenak lainkoa ganat itzuli zenean, bekatuen eta lehen hetan hartu zituen atseginen gustua halako suertez galdu zuen, non ezpaitzen geiago hetaz egundaino orhoitu; Dabitek ere zinetan zioen ez xoilki bekatua gaitzesten zuela, bainan eta hartara daramaten bide guziak; puntu hunetan dago, profeta hark berak arranoaren berritzearekin konparatzen duen arimaren gaztetze berria.

Bada bekatuak dakarkeien gaitza ikus dezaun, eta hartaz behar den urrikimendua ardiets dezakezun amorea gatik, behar da arthatsuki hari eta egon zaitezin hemen diren meditazio- neen gainean. Baldin ongi bazarraizte, zure bihotzetik, lainkoren graziarekin batean, bekatua atherako dute errotik, eta bekatua ganako afekz- ione prinzipalak; hala ere osoki hartarakotzat egintut. Hek eginen tutzu bata bertzearen ondo- an, eman ditudan bezala, bat baizen hartzen eztuzula egun bakoitzeko; hura eginen duzu, ahal badagizu, goizean, zein baita mugarik hobe- rena espirituaren akzione guzien egiteko, eta hura gogoan erabiliko duzu egun haren garaiti- koan. Baldin oraino usatua ezpazara meditazio- ne egiten, mirazazu zer erranen den hartaz biga- rren partean.

# Lehen meditazioa. Kreazioaz

## BEDERATZIGARREN KAPITULUA

*Preparazioa.*

- 1. Iar zaite lainkoaren prezentian.*
- 2. Othoitz egiozu inspira zaitzala.*

### **Konsiderazioak**

1. Kontsidera zazu eztuela hunein bertze urthe baizen etzina munduan, eta zure izaitea egiazko ezdeus bat zela. Non ginen, O ene arima, orduan? munduak iadanik hainitz iraun zuen, eta gutaz etzen berririk bat ere.

2. Lainkoak athera zaitu ezdeus hartarik zure egitea gatik zaren bezalako, zure beharrik etzuelarik, bainan bere ontasun hutsaz.

3. Kontsidera zazu lainkoak eman derautzun izaitea, zeren ikusten diren munduko izaitetarik lehena da; gaia eta baso baita sekulakotz bizitzeko, eta lainkoaren maiestatearekin bizitzeko,

eta lainkoaren maiestatearekin osoki bat izaiteko.

## **Afekzionaek eta erresoluzionaek**

1. Humil zaitez hagitz lainkoaren aitzinean, bihotzez erraiten duzula errege profetarekin, Hâ launa! ni naiz zure aitzinean ezdeus egiazko bat bezala, nolatan orhoitu zara nitaz ene atheratze-ko ezdeus hartarik? Helaz, ene arima! hondatua zinen ezdeus zahar hartan, eta han ginundezke orai ere, lainkoak ekarri ezpazinitu handik, zer zeneidike ezdeus hartan?

2. Emoitzu lainkoari eskerrak. O ene kreatzaille handia eta ona, zein zordun naizen zure alde-  
ra, ene ezdeusean hartu nauzunaz geroztik ene egiteko zure miseriakordiaz naizen bezalako! Zer eginen dut sekulan zure izen sainduaren behar legez benedikatzeko, eta zure neurrigabeko ontasunari eskerren emaiteko?

3. Ahalka zaite. Bainan, helaz! ene kreatzaillea, zurekin bat amudioz eta serbitzuz iarri behar bidean, zure kontra altxatu naiz ene afekziona desordenatuez, zure ganik hastandu naiz eta apartatu, bekatuari lotzeko, geiago ohora-

tzen enuela zure ontasuna, ene kreatzaillea izan ezpazine baino.

4. Behiti zaite eta apal lainkoaren aitzinean. O ene arima, iakin ezazu iainkoa dela zure launa, hark egin zaitu eta etzara zeronek egina, O lainkoa, ni naiz zure eskuetako obra.

Eztut beraz nahi sekulan geiago ene baitan ene plazera eman, nitaz deus ere enaizenaz geroztik. Zertaz loriatzen zara hautsa eta erhatu-sa? Ordea, Oegiazko ezdeusa, zertaz altxatzen zara? Bada ene humiltzea gatik, nahi dut hune-lako eta halako gauza egin, halako eta halako mesprezioa pairatu, nahi dut bertze bizitze bat hartu, nahi batzaio hemendik hara ene kreatzailleari iarraiki, hura nahi dut ohoratu eman derautan izaitearen kondizioneaz, hura osoki enplegatzten dudala haren borondate sailduaren obeditzeko, irakasiko zaizkidan, eta ene aita espirituarari galdeginen diotzadan bideez.

## **Konklusioea**

1. Eskerrak emoitzu lainkoari. Benedikazazu zure lainkoa, O ene arima, eta ene barreneko guziek lauda bezate haren izen saildua, zeren

haren ontasunak athera nau ezdeusetik, eta haren miserikordiak kreatu nau.

2. Ofrenda egiozu. O ene lainkoa, ofrendatzen derautzut eman derautazun izaitea neure bihotzarekin batean, hura bihurtzen derautzut eta konsekratzen.

3. Othoitz egiozu. O lainkoa, bortitz nazazu afekziona eta erresoluzione hautan. O Birjina saildua, gomenda nazazu zure seme maitearen miserikordiari, eta gomenda diotzutzu ene othoizetan parte behar duten guziak ere, etc.

*Pater noster. Abe Maria, etc.*

Meditazionetik ilki ondoan, apur bat pasajeatzen zarela, bil ezazu debozinezko flokatxo bat egin ditutzun konsiderazionetarik, haren usainaren hartzeko egun hartan.

# **Bigarren meditazioa. Zertara kreatuak garenaren gainean**

## **HAMARGARREN KAPITULUA**

*Preparazionea.*

- 1. Iar zaite lainkoaren aitzinean.*
- 2. Othoitz egiozu zure inspiratzeaz.*

### **Konsiderazioak**

1. Lainkoak etzaitu ezarri mundu hunetan zure beharrik zuelakotz, ikusirik ezdeusgai zarela harentzat; baina xoilki bere ontasunaren erakustea gatik, emaiten derautzula bere grazia eta bere loria. hargatik eman derautzu adimendua, haren ezagutzeko, memoria, hartaz orhoitzeko, borondatea, haren maitatzeko, imajinazionea, haren ongi-eginen gogoratzeko, begiak, haren obra miragarrien ikusteko, mihia, haren laudatzeko, eta hala bertzeez.

2. Intenzione hartara kreatua, eta mundu hunetan ezarria zarenaz gero, haren kontrako akzione guziak behar dira arbuiatu eta urrun igo-

rri, eta fin hartara heldu eztirenak mesprezatu behar dira, alferrak eta ezdeusetakoak bezala.

3. Kontsidera zazu munduaren dohakabetasuna. Eztu hori gogoratzen, bainan bizi da uste balu bezala, eztela kreatua etxerik egiteko, zuhaitzik landatzeko, aberastasunik biltzeko eta ergelki ibiltzeko baizen.

### **Afekzionaek eta erresoluzionaek**

1. Ahalka zaite, erakus diozozu zure arimari bere miseria, hain handia izan baita hunerainoan, non hori guzia ezpaitu gogoan izan ere, edo guti baizen. Helaz! erranen duzu, zer nuen gogoan, ene lainkoa, zu etzinitudanean? Zertaz orhoitzen ninzen, zutaz ahantzirik nengoenean? zer nuen maite, zu etzinitudanean maite? Helaz! egiaz bizi behar nuen, eta bazkatzen nintzen banaloriaz, nik serbitzatzzen nuen mundua, eta mundua ezta egina ene serbitzatzeko baizen.

2. Haserra zaite zure bizitze iraganaren kontra. Arnegatzen dut zuetaz gogoeta alferrak, orhoitzapen ezdeusetakoak eta madarikatzeak, arnegatzen dut zuetaz adiskidetasun falsoak,

serbitzu galduak, ongi-egin eskergabeak, begitarte eman fastikagarriak.

3. Itzul zaite lainkoa gana. Zu, O ene lainkoa, ene Salbatzaillea, zu xoilki izanen zara hemendik hara ene gogoeta eta pensamendu guzien xede bakhoitza, ez ez, sekulan ez tut neure gogoan pairatuko zure gogara ezten gauzarik. bizi naitzen egun guzietz betheko dut neure memoria hain ez tiki ene aldera erakutsi duzun zure emetasunaren handitasunaz, zu izanen zara ene bihotzeko plazerak, eta ene afekzioneer ez tita suna.

Bada, zinetan nago, halako eta halako nenrabillaten ergelkeriaz, ene egunak eramaiten zerauzkidaten halako eta halako ioan-etorrian, ene bihotza amarraturik zedukaten halako eta halako afekzioneerak hemendik hara higoinduko zaizkit, eta hartarakotzat serbitzatuko naiz halako eta halako erremedioz.

## **Konklusioea**

1. Emo zu esker lainkoari, zeren egin zaituen hunein fin ekzelent batetako. Egin nauzu, launa, zuretzat, arren zure neurrigabeko loriaz sekula-

kotz goza nadin, noiz izanen naiz gai eta baso, eta noiz benedikatuko zaitut egin behar zaitudan bezala?

2. Ofrenda egizu. Ene kreatzaille maitea, ofrendatzen derauzkitzut ene afekzione eta erresoluzione hek berak, ene arima eta bihotz guziarekin.

3. Othoitz egizu. Ene lainkoa, othoitzez nagotzu ene desiren eta botuen gogo onez hartzeaz, eta ene arimari zure benedizinoaren emaitiaz; zure Semeak gurutzearen gainean isuri duen odolaren merituz hek konpli ahal detzan amoreagatik.

*Egizu debozinezko floka.*

# Hirurgarren Meditazioea. Iainkoaren ongi-eginez

## HAMEKAGARREN KAPITULUA

*Preparazionea.*

- 1. Iar zaite Iainkoren presentzian.*
- 2. Othoitz egiozu inspira zaitzala.*

### **Konsiderazioeak**

1. Konsidera etzatzu Iainkoak emaiten derauzkitzun gorputzeko graziak, nolako gorputza, nolako onhasunak haren mantentzeko, nolako osasuna, nolako sori diren konsolazioeak, nolako adiskideak, nolako helzakitzak; baina hori konsidera zazu zure burua konparatzen duzula hain bertze, dohain hetaz gabeturik daudezin eta dabiltzan jendekin, zuk baino geiago balio dutelarik; batzu daude gorputzez, osasunaz eta mienbroez galdurik; bertzeak laidoetan, mespreziotan eta desohoretan daude eroririk; bertzeak dabilta errumesturik eta hondaturik;

lainkoak eztu nahi izan hain ondikozko zinu-  
zin.

2. Konsideratzazu espirituaren dohainak. Zenbat dabilta munduan adimendugabeturik, arindurik, erhoturik, errabiaturik? zergatik etzara hetarik bat? lainkoak faboratu zaitu. Zenbat dira basaki haziak, eta egundaino deus ere ikhasi eztutenak? zu bizkitartean korteski eta ohorez alxatu izan zara, eta lainkoak hala nahi izan du.

3. Konsidera etzazu grazia espiritualak. O Filothea, zu zare elizako umetatik bat, lainkoak irakhasi derautzu hartaz behar zenduen ezagutza zure gazte danik. Zenbatetan eman derauzkitzu bere Sakramenduak? zenbatetan inspirazioneak eta barreneko argiak igorri derauzkitzu? zenbatetan eranzunak egin diotza zure bihotzari zure oneratzeko? zenbatetan barkhatu derauzkitzu zure faltak? zenbatetan libratu zaitu zure galtzeko zinen okasione agerietarik? ioan diren urthe hetan ez othe zenduen epherik eta lekurik aski zure arimaren onean aitzinatzeko? Beha zazu xehero, zein eme eta grazios izan den lainkoa zure gana.

## **Afekzionarioak eta erresoluzioak**

1. Miretsezazu lainkoaren ontasuna. O zein on den ene lainkoa ene aldera! O ontasuna! O ene launaren bihotzaren miseriakordios izana! O mansotasunaren ithurria! Erran diezegun guziei, ene arima, zenbat grazia egin derauzkigun lainkoak.

2. Harri zaite zure eskergabetasunaz. Ordea zer naiz ni, launa, orhoitu baitzara nitaz? O zein merezigabea naizen! helaz! oinetan zapatu itut zure ongi-eginak; desohoratu itut zure graziak, hetaz baliatu naiz zure ontasun beregainekoaren mesprezatzeko, ene eskergabetasun handia iarri arazi dut zure grazia eta fabore handiaren kontra.

3. Atzar zaite eskerren emaitera. Ea bada, ene bihotza, etzarella geiago falso eta eskergabe hain ongi-egille haidiaren aldera. Eta nola? ene arima ezta gaurgero lainkoaren azpian iarriko, dakiela hain bertze mirakuillu eta grazia egin duela ene baitan eta enetzat?

4. Ha! beraz, Filothea, apartazazu zure gorputza halako eta halako plazer lizunetarik; eza-rezazu harentzat huneinbat egin duen iainkoa-

ren azpiko; iararaz ezazu zure arima haren ezagutzen eta hari esker emaiten, hartarakotzat on diren halako eta halako exerzitez. Balia zaite art-harekin elizan diren bideez zure salbatzeko eta lainkoaren maitatzeko. Bai, iarraikiko natzaio meditazioneari, eta Sakramenduei, enzunen dut lainkoaren hitz saindua, eginen dut emanen zaizkidan inspirazioneen eta konseilluen araura.

### **Konklusioea**

1. Eskerrak emoitzu lainkoari orai eman derautzun zure eginbidearen ezagutzaz, eta huneraino haren ganik izan ditutzun ontasun guziez.

2. Ofrenda diozozu zure bihotza, zure erresoluzione guziekin.

3. Othoitz egiozu dizula indar hekin fidelki egiteko bere Semearen pasionearen merituz; harezazu Birjina sakratua, eta bertze sainduak ararteko.

*Pater noster. Abe Maria etc  
Egizu floka espirituala.*

# Laugarren meditazioea. Bekhatuez

## HAMABIGARREN KAPITULUA

*Preparazionea.*

- 1. Iar zaite lainkoaren presentzian.*
- 2. Othoitz egiozu zure inspiratzeaz.*

### **Konsiderazioneak**

1. Orhoit zaite noizez gerotzik hasten zaren bekhatu egiten, eta mira zazu lehenbizi haste haren danik, zenbat berretu diren bekatuak zure bihotzean; nola egun guziez hek handitu itutzun lainkoaren kontra, zure buruaren kontra, lagunaren kontra, obrez, hitzez, desirez, gogoz.

2. Konsidera etzatzu zure inklinazione gaixtoak, eta zenbat iarraiki zaizten. Eta bi puntu hetaz ikusiko duzu geiago direla zure faltak zure buruko illeak, bai eta itsas-hareak baino.

3. Konsidera zazu beregain lainkoaren alde-rako eskergabetasunaren bekatua; zein baita bekatu jeneral bat bertze guzietara hedatzen

dena, eta hek infinituki handiago egiten dituen; beha zazu bada zenbat ontasun egin derauzkitzun lainkoak, eta nola guziez gaizki baliatu zaren emaillearen kontra; bereziki, zenbat inspirazione mesprezatu itutzun, zenbat gogo eta gogoramendu on utzitutzun alferrik. Eta zein baita geiago zenbatetan Sakramenduak errezebitu ditutzun; eta non da probetxua? Zer egin dira ure eta preleria preziatu hek, zeinetaz zure espos maiteak edertatu eta bistatu zinituen? Hori guzia estalirik dago zure gaixtakerien azpian. Zer preparazionerekin errezebitu itutzu? Orhoitezazu zure burua eskergabetasun hartaz; lainkoak hanbat bide zure ondoan egin duela zure salbatzeko, eta zu bethi ioan zaizkola ihesi zure galtzeko.

## **Afekzioneak eta erresoluzioneak**

1. Ahalka zaite zure miseriaz. O ene lainkoa, nolatan ausartzen naiz zure begien aitzinan agertzera? Helaz! enaiz munduko handitsu zaurnatu, enaiz eskergabetasunaren eta gaixtakeriaren putzu lizun bat baizen. Egia othe da hain traidore izan naizela, non ezpaitut utzi ene sensue-

tarik, ene arimako inarretarik bat ere galdu eta lizundu gabe; eta eztela bizi izan naizen egunetarik bat ere iragan, non eztudan hain obra gaixtorik egin? Behar othe nituen halako ordainaz ene kreatzaillearen ongi-eginak, eta ene Salbatazaillearen odola pagatu?

2. Eska zakizko barkhazino, eta egotz zaite launaren oinetara, seme gastosa bezala, Madalena bezala, bere espos-ohea bekhatu lizun suerte guziez lizundu lukeien emazte bat bezala. O launa, miseriakordia arima bekatores hunen gainean; Helaz! miseriakordiaren ithurri bizia urrikal bekizu inkontru gaitzezko kreatura hau.

3. Har ezazu gogo hobeki bizitzeko. O launa, ez sekulan, ez geiago zure graziarekin batean; ez, sekulan eztiot bekhatuari lekurik emanen. Helaz! eztut hura sobera baizen maitatu. O miseriakordiaren Aita, nahi dut bizi eta hil zure baitan.

4. Ene bekhatu iraganen hiltzea gatik, hetaz zinetan akhusatuko naiz, eta eztut utziko bat ere, kanpora egotzi gabe.

5. Egin ahala eginen dut hekin landareen errofik osoki atheratzeko ene bihotzetik, eta par-

tikularki geienik darraizkidan eta unhatzen nauten halakoak eta halakoak etxatukotut.

6. Hala egitekotzat, zinki besarkatukotut emanen zaizkidan konseilluak eta bideak; uste ez tudala sekulan aski eginen dudala, hain falta handien erremediatzeko.

### **Konklusioea**

1. Esker emozu lainkoari, zeren iguriki derautzun oren hunetaraino, eta afekzione on hek eman derauzkitzun.

2. Emozu zure bihotza.

3. Othoitz egiozu bortitz zaitzala etc.

# **Bortzgarren meditazioea. Heriotzeaz**

## **HAMAHIRURGAREN KAPITULUA**

*Preparazioea.*

- 1. Iar zaite lainkoaren aitzinean.*
- 2. Eska zakizko bere grazia.*
- 3. Iduri bekizu ohean zauntzala eriturik hiltzeko hiltzeko puntuan, esperanzarik gabe handik ilkiteko.*

### **Konsiderazioeak**

1. Konsidera zazu eztela hillen zaren egunaz segurantzarik. O ene arima ilkiko zara egun batez gorputz hunetarik. Noiz ordea? udan ala neguan? hirian ala kanpoan? gauaz ala egunaz? ustegaberik edo abertiturik? erituz edo kasuz? izanen othe duzu astirik konfesatzeko, edo ez? lagunduko othe zaitzu zure konfesora eta aita espirituala? Helaz! hortaz guziaz eztakigu deus

ere; gauza bat xoilki dakigu segurik, hillen garel-  
la, eta bethi uste dugun baino lehen.

2. Kontsidera zazu orduan munduak fina iza-  
nen duela ukitzen zaitzunaz bezanbatean; ezta  
izanen zuretzat geiago; itzuliko da azpitik gora  
zure begien aitzinean. Segur, zeren orduan mun-  
duko plazerak, banaloriak, alegrianzak idurituko  
zaizkitzu ingumak, itxurak eta izaizunak bezala.  
Ah gaizoa! zer fits eta ergelkeriak gatik ofensatu  
dut ene lainkoa? Ikusiko duzu lainkoa utzi dugu-  
la ezdeus gatik. Kontrara deboziona, eta obra  
onak hain desiratzeko eta ezti idurituko zaizki-  
tzu, non erranen baitutzu, he! zergatik enatzaio  
bide arrai eta eder hari iarraiki? orduan xipi zidu-  
riten bekhatuak, ageriko dira mendiak bezain  
handi, eta zure deboziona xoil xipi.

3. Kontsidera etzatzu zure arimak mundu  
behereko huni erranen diotzan adiu handiak eta  
langituak; adiu erranen deraue aberatstasunei,  
banaloriei, konpainia alferrei, plazerei, dostetei,  
adiskidei, hauzoei, ahaidei, umei, senharrari,  
emasteari, hitz batez kreatura guziei; eta finean  
bere gorputzari, hura utzten duela deseginik,

harrigarriturik, erpildurik xarpaildurik, usteldurik, kirasturik.

4. Kontsiderazazu nola khexatuko diren gorputz haren alxatzera, eta lurrean estaltzera; hori eginik, munduak eztuela zutaz konturik eginen guti baizen, eta eztela zutaz orhoitzapenik izanen, bertzeez izan duzun baino geiago. Iainkoak demola bakea, erranen dute, eta horra guzia. O herioa, zein kontsiderazionegabea zaren! zein eztuzun nihor urrikari.

5. Kontsidera zazu arimak, gorputzetik ilkhi denean, bere bidea hartzen duela, edo eskuin, edo ezker. Helaz! norako da zurea? zer bidez abiatuko da? etzaio bertzeri jarraikiko munduan lehenik egin zaionari baizen.

## **Afekzioneak eta erresoluzioneak**

1. Othoitz egiozu Iainkoari, eta laster egizu haren besoetara. Ha launa, har nazazu zure gomendioan egun harrigarri hartako. Biz oren hura zure graziaz ene faboretan, eta bira lehen bizi izan naizen bertze guziak enetzat triste eta damugarri.

2. Mesprezazu mundua. Eztakidanaz geroztik zer orenetan utzi behar aizen, O mundua, eztiat hirekin amarratu nahi. O ene adiskide eta ahaide maiteak, utz nazazue maita etzaitzatedan, sekulakotz iraun dezakeien maitarasun saindu batez baizen; Ezen zergatik amarratuko natzaitzue utsi eta urratu behar den amarraz? Nahi dut bada preparatu oren hartara, eta behar den artha iduki iragaitza haren doatsuki egiteko; Nahi dut ene konszienziaren estatua seguratu neure ahal guziaz, nahi ditut halako eta halako egiten ditudan hutsak erremediatu.

### **Konklusioea**

Esker emozu lainkoari eman derauzkitzun erresoluzione hetaz, eta ofrenda diotzotzu haren maiestateari; berriz egiozu othoitz dizula bere Semearen heriotzearen merituz doatsuki hiltzeko grazia. Gomenda zakizte Andre Dana Mariari eta Sainduei.

*Pater noster. Abe Maria, etc.*

*Egizu floka bat mirrhaz.*

# **Seigarren meditazioea. Iujeamenduaz**

## **HAMALAU GARREN KAPITULUA**

*Preparazioea.*

- 1. Iar zaite lainkoaren aitzinean.*
- 2. Othoitz egiozu zure inspiratzeaz.*

### **Konsiderazioeak**

1. Finean, lainkoak mundu hunen irauteari finkatu dioen muga etorri denean, eta hainitz seinale aitzindari eta harrigarri, zeinak gatik gizonak ihartuko baitira beldurrez eta izialduraz, gerta ditezkeienean, uholde bat bezala etorriko den suak lurreko zabaltasun guzia erreko du eta hauts eginen, haren gainean ikusten ditugun gauzetarik bat ere hartarik itzuli gabe.

2. Khar eta hozpin uholde haren ondoan, gizon guziak pitzberrituko dira lurretik (iadanik pitztu direnez lekhora) eta Arkanjeluaeren bozean kausituko dira losafateko haranean. Helaz ordea! nolako diferenziarekin! zeren batak han

izanen dira bere gorputzloriosekin, alde guzieta-rik distiatzen dutela, eta bertzeak bere gorputz itsusiekin nondik nahi harritzen dutela.

3. Konsidera zazu nolako Maiestaterekin guzien gaineko lujea etorriko den, Angeru eta Saindu guziez inguraturik, bere aitzinean duela Gurutzea, iguzkia baino argia, zein baita grazia-  
ren seinalea prestuentzat, eta koleraren, gaixto-entzat.

4. Gaineko luje hark bere manu izigarriaz, eta berehala konplutuko denaz berezikotu prestuak gaixtoetarik, batak bere eskuinean, bertzeak ezkerrean ezarten dituela; sekulako berezitzea, zeinaren ondoan bi konpainia eta biltzarre hekl ezpaitira sekulan elkharrekin geiago kausituko.

5. Hek hala apartaturik, eta konszientietako liburuak zabaldurik, ikusiko da klarki gaixtoen malizia, eta lainkoaz egin zuten mesprezioa; bertze alde ageriko dire prestuen penitencia, eta iainkoa ganik izan zuten graziaren obrak. Deus ere ezta gordeko edo estaliko. O iainkoa! nolako ahalketasun hekintzat, nolako konsolazionea bertzentzat!

6. Konsiderazazu gaixtoei aurtikiko zaien azken sententzia; zoazte madarikatuak deabruari eta haren lagunei preparatu zien sekulako sutara. Pisa etzatzu hitz pisu hek; zoazte, dio, lainkoak dohakabe hetaz egiten duen sekulako arbuia-menduaren hitza da, desterratzen dituela sekulakotz bere begietarik. Madarikatuak erraitaen deraue: O ene arima, zer madarazino! Madarazino jenerala, gaitz suerte guziak bere baitan dadutzana, madarazino ezin ganbiatuzkoa, sasoin, urthe, mende guziak eta sekulakotasuna bera serratzen ituela. Dio geiago, sekulako penetako eternitatea, zein harrigarri zaren.

7. Konsidera zazu bertze alde prestuei erraiten zaien sententzia: Zatozte, dio lujeak, ah! agur-hitz ezta da, zeinetaz lainkoak bereganatzen baigaitu eta bere ontasunaren alzora hartzen. Ene aitaren benedikatuak; O benedizino maitea, den benedizino guzia dadukana! labe zakizkote munduaren hastetik preparatu izan zaitzuen erresumari. O lainkoa, zer grazia? zeren Erresuma hark eztu sekulan finik izanen.

## **Afekzionarioak eta erresoluzioak**

1. Ikhara zaite, O ene arima, hautaz orhoiturik. O lainkoa, nork segura nazake egun hartako non zeruko harroinak ikharatuko baitira izialdu-raz.

2. Arnega zazu zure bekhatuez, zeren hek xoilki gal zaitzakete egun izigarri hartan.

Ah! neronek orai iujeatu nahi dut neure burua, orduan iujea enadintzat: nahi dut ene konszientzia examinatu, akusatu, kondenatu, eta xuxendu, lujeak egun beldurgarri hartan kondena enazan amorea gatik. Konfesatuko naiz bada, hartukotut behar diren abisuak etc.

## **Konklusioea**

Emoitzu lainkoari eskerrak, zeren eman derautzun ordukotz zure seguratzeko bidea, eta penitentzia egiteko muga. Emoizu zure bihotzaeta othoitz egiozu dagizula grazia haren ongi egiteko, eta konplitzeko.

*Pater noster. Abe Maria etc.*

*Egizu floka espirituala.*

# Zazpigarren meditazioea. Ifernuaz

## HAMABORTZGARREN KAPITULUA

*Preparazionea.*

- 1. Iar zaite lainkoaren presenzian.*
- 2. Humil zaite, eta eska zakizko hel dakizula.*
- 3. Iduri bekizu ikusten duzula hiri ilhunbetsu bat sufrez eta bikez erretzen, ezin ilki ditezkeien jendez betherik.*

### **Konsiderazioneak**

1. Dannatuak ifernuko lezean eta putzuan barrena daude hiri inkontru gaitzezko hartan bezala, non pairatzen baitituzte ezin erranezko penak bere sensu eta mienbro guzietan, zeren nola bere sensuez eta mienbroez baliatu baitira bekhatu egiteko, hala ere hetan guzietan pairatuko ituzte bekhatuari zor zaizkon penak: begiak, bere behatze falsoak eta gaixtoak gatik,

penatuko dira deabruen eta ifernuaren ikuste harrigarriaz; beharriek, zeren plazer hartu zuten solas lizunetan eta gaixtoetan, eztute sekulan enzunen nigarrik, hatsbeherapenik, marraskarik baizen, eta hala bertzez.

2. Pena hetaz guziez lekhora, bada oraino handiago bat, zein baita iainkoaren loriaz gabe-tua izaitea, ezpaitute hura sekulan ikusiko. Bal-din Absalonek bazedukan bere aita Dabiten begitarte maitea ikusi gabe egoitea gaitzago eta unhagarriago zitzaiolea, zeinetan bait zegoen desterrua baino. O lainkoa, zer damu eta dolu, zure begitarte ezti az eta emeaz sekulakoz gabe-tzea.

3. Konsidera zazu guzien gainerik pena hekin sekulakotasuna, hura bera gatik bertzerik ezpa-liz ere ezin iasanezkoa baita Ifernua. Helaz! bal-din khukusu batek gure beharrian, sukhar arin batek gau labur bat egiten baderauku hain luze eta unhagarri, zein harrigarri izanen da sekulako guaa hanbat penarekin? sekulakotasun hartarik sortzen dira sekulako etsitzeak, bethiereko bur-hoak eta neurrigabeko errabiamenduak.

## **Afekzkoneak eta erresoluzioak**

1. Izi ezazu zure arima loben hitzez. O ene arima, bizi othe zinatezke arduraki, behti dirauten khar hetan, eta su iretsle hartan? Nahi othe duzu zure lainkoa utzi sekulakotz?

Aitor ezazu hura merezi izan duzula, bainan zenbatetan? Bada hemendik hara nahi dut haren kontrako bidez abiatu. Zergatik iautsiko haiz putzu hondatzaille hartara? Hargatik neure buruari eginen diot hunelako eta halako bortxa bekhatutik ihes egiteko, hark xoilki heriotze sekulako hura eman diazakedanaz geroztik.

*Esker, offr. othoitz.*

# Zortzigarren meditazioea. Parabisuaz

## HAMASEIGARREN KAPITULUA

*Preparazioea.*

- 1. Iar zaite lainkoaren aitzinean.*
- 2. Gomenda zakizko.*

### **Konsiderazioeak**

1. Kontsidera zazu gau eme eta eder bat, eta ikusazu zein gauza ona eta arraia den Zeruaren ikustea bere izar guziekin, bada emazu orai edertasun hura egun eder baten edertasunarekin, hala non iguzkiaren argitasunak eztezan traba izarren eta illargiaren ageriz ikustetik, gero errazu ausartki edertasun hura guzia elkharrekin bildurik eztela deus ere Parabisu handiaren exzelenziaren aldean. O leku desiratzekoa eta maitatzekoa! O hiri preziatua.

2. Kontsidera zazu herri doatsu hartako burgesen noblezia, eta edertasuna, Angeruen, Kerubinen, Serafinen miliunak eta miliunak, Aposto-

luen kopainia, martiren, Konfesoren, Birjinen, Andre sainduen tropelak; ezin konda ditezke, hanbat hainitz izanez. O konpainiaren doatsua! ederrago da hetarik xipienaren ikustea mundu guziaren baino, zer izanen da guzien ikustea? Ene lainkoa zein doatsu diren: bethi kantatzen dute bethiereko amorioaren kanta, bethi gozatzten dira ardurako bozkarioaz, batak bertzeari ezin erranezko kontentamenduak emaiten diotzate, bizi dira batasun doatsu eta ezin ethenduzko baten konsolazionean.

3. Konsidera zazu finean zer ontasun duten guziek lainkoaz gozatzeaz; hark sekulakotz bere begi maiteez behatzen deraue, eta begitarte hartaz plazeretako itsaso neurrigabeko bat isurtzen du hekin bihotzetara. Zer ontasun bere ithurburuarekin sekulakotz iuntaturik egoitea? han dira ezin zinetsizko plazerez alde guzietarik inguratzen dituen lainkotasunaren airean sekulakotz hegaldaka dabiltzan, eta kantaz daudezin xori doatsuak bezala; han guziek, nork hobeki eta bekhaiztu gabe kantatzen tuzte Kreatzaillearen laudorioak. Benedikatua zarela sekulakotz, O gure guzien gaineko Kreatzaille ezta, O gure

Salbatzaille maitea, gure aldera hain on izan zarena, hain bizargi zure loria partitzen deraukuzuna. Eta ordainez lainkoak benedikatzentu Sainduak bethiereko benedizinoz. Benedikatuak zaretela sekulakotz, dio, ene kreatura maiteak, munduan serbitzatu nauzuenak, eta sekulakotz laudatuko nauzuenak hain amorio eta bihotz handirekin.

### **Afekzionaek eta erresoluzionaek**

1. Zaude herri zeruko haren miretsten eta laudatzen. O zein eder zaren ene Hierusalem maitea, zein doatsu diren zure burgesak.

2. Erantzute egiozu zure bihotzari, zergatik hain flako izan den orai arteraino, zergatik hantat apartatu den egoitza doatsu hartarako bide-tik. Zergatik hain urrundu naiz ene guzien gaineko ontasuna ganik? Ha miserablea! plazer hain arin eta desplazergarri hekin gatik millatan, eta millatan neurri eta mugagabeko plazer hek utzitut. Zer espiritu nuen hain ontasun desiratzeko-en mesprezatzeaz hain desir mesprezatzekoak eta ezdeusak gatik?

3. Badarik ere etxazazu bortitzki zure gogoan egon-leku plazertsu hartara. O halaz eta, ene laun ona eta beregainekoa, plazer izan ditutzu-naz geroztik ene urratsak xuxendu zure bidetan, ez, sekulan enaiz gibela bihurtuko. Goazen, O ene arima maitea, goazen errepausu infinitu hartara, erdu gaitezin prometatu zaikun lur benedikatu hartara. Zer hari gara Egipteko lurtean?

Libratuko naiz bada, bide hartarik errebelatzen edo gibelatzen nauten halako eta halako gauzetarik.

Egigentut bada hara gida, eta ekhar nazaketen halako eta halako gauzak.

*Esker, ofr, othoitz.*

# **Bederatzigarren meditazioea. Parabisuaren hautatzeko kontuan bezala**

## **HAMAZAZPIGARREN KAPITULUA**

*Preparazioea.*

- 1. Iar zaite lainkoaren prezencian.*
- 2. Humil zaite haren aitzinean, eta othoitz egiozu inspira zaitzala.*

### **Konsiderazioeak**

Iduri bekizu landa handi eta ordoki batetan zarela baxharrik zure Angeru onarekin, Tobias gaztea zen bezala Erragezara zioanean, eta goiti erakusten derautzula Parabisua idekirik, Parabisuaz egin duzun meditazioean errepresentatu zaizkitzun plazerekin, eta behereko aldetik erakusten derautzula Ifernua zabaldurik, Ifernuaz egin duzun meditazioean deklaritzen diren penekin. Hala iarririk zaudezila iduriz, eta zure Angeru begiralearen aitzinean belhaunikaturik.

1. Kontsidera zazu egia dela Parabisuaren eta lfernuaaren erdian zaudela, eta bata eta bertzea idekirik daudela zure hartzeko eginen duzun hautuaren arauera.

2. Kontsidera zazu batz edo bertzeaz mundu hunetan egiten den hautuak bertzean iraunen duela sekulakotz.

3. Eta bata eta bertzea idekiak direlarik zure hartzeko hautatuko duzun bezala, guziarekin ere lainkoak, nola preparatua baita, edo zuri bataren emaitera bere iustiziaz, edo bertzearen bere miserikordiaz, desiratzen du desir paregabeko batez Parabisua hauta dezazun, eta zure Angeru onak hartara ertxatzen zaitu bere ahal guziaz, eskaintzen derauzkitzula lainkoaren partez milla eta milla helzakitza zuri laguntzeko ikhaiten.

4. Gure salbatzailleak zerutik goiti behatzen derautzu bere mansotasunean, eta gonbidatzen zaitu emeki; zato, O ene arima maitea, sekulako errepausura ene ontasunaren besoetara, zeinak prepaetatu baiterauzkitzu bethiereko atseginak bere amorioaren frankian. Beha zazu barreneko begiez nola Birjina Sanduak gonbidatzen zaituen ama legez. Har ezazu bihotz, ene alaba, eztetza-

tzula mespreza ene semearen desirak, eta zure gatik aurtikitzen ditudan hatsbeherapenak, nahiz hark bezala sekulakotz salba zaitezin. Iku-sazu nola Sainduak bihotz emaiten derautzuten, nola milla eta milla arima sainduk gonbidatzen zaituzteneztiki, desirik ezutela egun batez zure bihotzaren berearekin iuntaturi ikusteko baizen, lainkoaren sekulakotz laudatzeko; seguratzten zaituztela Zeruko bidea eztela munduak dioen bezain gaitza. Ausartki, diote, arima maiteena, Nork ere ongi konsideratuko baitu, zeinetaz ikhan garen eebozisionaren bidea, ikusiko du etorri garela plazer hautara plazer gozoagoekin konparazinorik gabe mundukoak diren baino.

## **Hautua**

1. O Ifernua, orai arnegatzen diat hitaz sekulakotz, arnegatzen diat hire penez, eta hire inkontru gaitzezko eta dohagabeko eternitateaz; guzien gainetik arnegatzen diat lainkoaren kontra bethi eta bethi aurtikitzen dituan blasfemioez, burhoez eta madarazinoez; zure gana, O Parabisu ederra, itzulten naiz bihotzez eta arimaz, O sekulako loria, bethiko doatsutana, hau-

tatzen dut sekulakotz, eta ezin ganbia dakidikedan borondatez ene egoiteko lekua zure etxe ederretan eta sakratuetan. Benedikatzen dut, ene lainkoa, zure miseriordia, hartzen dut egin plazer derautazun eskaintza. O Iesus ene Salbatzaillea, besarkatzen dut zure egundainoko amorioa; hartzen dut, enetzat Hierusalem doatsu hartan erosi duzun lekua; ez bertze deusetako hanbat, nola zure maitatzeko eta benedikatzeko sekulakotz.

2. Haretzatzu Andre Dana Mariak eta Sainduek presentatzen derauzkitzuten faboreak, prometa diezezu erdutuko zarela hekin gana; emozu zure Angeru begiraleari eskua gida zaitzan gatik; zaude bihotz guziaz hautu hartan.

**Hamargarren meditazioea.  
Bizitze debotaren hautatzeko  
kontuan bezala**

**HEMEZORTZIGARREN  
KAPITULUA**

*Preparazioea.*

*1. Iar zaite lainkoaren presenzian.*

*2. Beheitizaite haren begien  
aitzinean, eta othoitz egiozu lagun  
dakizula.*

**Konsiderazioeak**

1. Iduri bekizu berriz landa zabal eta ordoki batetan zarela, zure Angeru begiralearekin bak-harrik, eta ezkerreko aldean ikusten duzula Dea-brua Tronu handi batean gora iarririk, eta hainitz lfernuko espiritu daudela haren aldean, eta haren inguruan mundukoen saldo handi bat, guziek burua agerturik, xapelak erauntzirik, hura laun etsten dutela, eta agur egiten diotela, batak bekhatu batez, bertzeak bertze batez. Mira zazu

Errege madarikatu haren Kurtisano dohakabe guzien erremangua; beha zazu nola batak errabiatzen diren herraz, inbidiaz eta koleraz; bertzeek elkhar hiltzen duten, bertzeak gogoetatsu daudezin, eta gero khexa dabiltzan aberatstasunak bildu nahiz, bertzeak banaloriari darraizkon, plazerik ez tutelata bat ere ezpada alferrik eta ezdeusetakorik; bertzeak lizundurik, galdurik, usteldurik bere urdezko maitarasunetan. Ikusazu nola diren errepausurik, ordenanzarik eta erremangurik gabe; nola batak bertzea mesprezatzten duten eta ez tuten elkhar maite itxura falsoz eta gezur-mainaz baizen. Finean ikusiko duzu Errege madarikatu hark nausiturik darabillan erresuma galdu bat eta urrikalduko zaitzuna.

2. Eskuineko aldean ikusazu nola Iesus gurutzetan iosia bihotzeko amudio batez othoitz dagoen deabrutu gaizo hekin gatik, hekin atheratze-ko tiranotasun hartarik, eta nola bere gana deitzen dituen. Ikusazu haren inguruan bere angeruekin dauden deboten tropela handia, zagotza debozioneke Erresuma haren edertasunare beha. Zein eder egiten duten, ala gizon, ala emaste Birjina hek! Andre Dana Maria arrosa

baino xuriago dira. Zein eder diren berriz mortifikazioe sainduaz eta humiltasun barrenaz behak diren Alhargun hek! Ikusazu hainitz presuna ezkonturen arrimua; hain eztiki bizi dira elkharrekin elkharganako errespetuekin, non ezin baititeke karitate handi bat gabe. Mira zazu nola arima debot hekl bere kanpoko etxeaz duten art haz ezkontza saindu bat egiten duten barreneko az dadukaten artharekin, senharraren amorioaz zeruko esposaren amorioarekin. Beha zazu jeneralki alde guzietara, guziak ikusikotutzu erremangu saindu, eme, eta onetsgarri batetan, gure Salbatzaillearen enzuten daudezila, eta hura guziek nahi luketela bere bihotzaren erdian landatu.

Bozten dira bainan bozkario graziatsu, begitartetsu, karitatetsu, eta ongi ordenatu batez, maitatzen dute elkhar, bainan maitarasun sakratuaz eta garbienaz. Poblu debot hartan aflikzio nerik dutenak eztira hargatik hagitz khexatzen eta eztora añdaratzem bat ere. Finean ikusazu nola gure Salbatzailleak konsolatzen dituen bere begiez eta nola hek ere guziek elkharrekin bere gogoak dituzten haren gana.

3. Utzi duzu gaugerero Sathana bere tropela itsusi eta zori gaixtozko harekin, hartu ditutzun gogo onez, eta halarik etzara oraino etorri Iesus Errege gana, etzara oraino sartu haren deboten konpainia doatsuan eta sainduan, bainan egon zara bethi bataren eta bertzearen artean.

4. Munduan bizi zian diren Birjina sainduak, Sain Iosefek, Sain Luisek, Santa Monikak eta bertze ehun millak zure deia dute, eta bihotz emaiten derautzute.

5. Errege gurutzatuak deitzen zaitu zure ize-naz: zato, ene maitea, zato khoroa zaitzadan.

## **Hautua**

1. O madarikatzeke tropela, O mundua, ez, sekulan enauk ikusiko hire banderaren azpian. Utzitat sekulakotz hire gaixtakeriak eta banaloriak. O Errege urguillua, inkontru gaitzezko Erregea, Ifernuko espiritua, arnegatze diat hitaz hire banaloriazko ponpiresunekin; madarikatze aut, eta hire obra guziak.

2. Zure gana, ene Iesus ezta, zure gana, ene Errege doatsua, eta sekulako loria, itzulten naiz, besarkatzen zaitut ene arimako indar guziez,

adoratzen zaitut ene bihotz osoaz. Hautatzen zaitut orai eta sekulakotz ene Erregetzat, eta ene ezin hautsizko fideltasunaz emaiten natzaitzu, sekulan neure eskuko ezin iar naitekeien bezala, bethiere zure lege eta ordenanza sainduen obedienziaren azpian nagoela.

3. O Birjina saindua, ene Andre maitea, hautatzen zaitut ene gidaritzat, iarten naiz zure banderaren azpian, prometatzen derautzut errespetu eta erreberenzia partikular bat.

O ene Angeru saindua, presenta nazazu biltzarre sakratu hartara, eta enazazula utz helnadin artean konpainia saindu haren gana, zeinarekin batean, egiten dudan hautuaren seinaleztat erraiten baitut eta sekulakotz erranen. Bizi bedi Iesus, bizi bedi Iesus.

# **Nola egin behar den konfesione jenerala**

## **HEMERETZIGARREN KAPITULUA**

Horra bada, Filothe maitea, gure intenzionearen arauera behar diren meditazioak. Hek egin dituzketzunean zoaz gogotik espiritu humillarekin zure konfesione jeneralaren egitera, baina othoi, etzaitezila asalda zein ere nahi den beldurrez. Ausiki gaituen arluria pozointsua da ausikitzen gaituenean; ordea bera egin denean olio, erremedio handi da bere ausikiaren beraren kontra; bekhatua ezta ahalkatsu, hura egiten dugunean baizen; baina konfesatua denean eta penitziara itzulia, ohoratua da eta salbagarria. Kontrizioea eta konfesioea hain dira eder eta usain onezko, non khentzen eta borrarzen baitute bekhatuaren itsuskeria, eta haren usain gaixtoa airatzen. Simon sorhaioak zioen Madalena bekhatorea zela; baina gure Salbatzailleak ezez dio, eta ezta minzitzen banatu zituen usain

onez eta haren karitate handiaz baizen; humil aski bagara, Filothea, damu paregabeko bat izanen dugu gure bekhatuaz zeren iainkoa den ofensatua; bainan gure bekhatuaz eginen dugun akusazionea izanen zaiku ezti eta gogarako, zeren hartaz ohoratzen baita iainkoa; nolazpait arintzen gara midikuari penatzen gaituen gaitza-  
ren erraiteaz. Zure Aita espiritualaren belhaunetara zarenean iduri bekizu Kalbarioko mendian zarela Iesus gurutzatuaren oinen azpian, eta odol preziosa kantoin guzietarik dariola, zure garbitzeko zure gaixtakerietarik. Zeren haren odola bera orduan isurten eztelarik, badarik ere Pasionean isuri zen odolaren meritua da, penitentak konfesatokietan largoki bustitzen ditue-  
na. Zabalezazu bada zure bihotza, hartarik bekhatuen atheratzeko konfesioniaz; zeren ilkiko diren arauera, Iainkoaren Pasionearen meritua preziosa sartuk zaio, haren bethetzeko benedizinoez.

Ordea erraitzu guziak sinpleki eta ageriki, diren bezala; kontentazazu ongi zure kontzientzia aldi on batetako. Hori eginik enzun etzatzu Iainkoaren serbitzariak emanen derauzkitzun

abisuak eta ordenanzak, eta errazu zure bihotzean: minza zaite, launa, zeren zure neskatoak enzuten zaitu. Bai Filothea, lainkoa da zuk enzuten duzuna, erraiten derauneaz ero bere Bikarioei, enzuten zaituztenak enzuten nau. Harezazuzero eskuan hemen eman dudan protestazioa; hura izanen da zure kontrizionearen azken burua, eta behar da hura lehen erabili duzun gogoan eta konsideratu. Hura bada irakur ezazu erneki, eta ahal dukezun sentimendu handienarekin.

**Protestazione seinalatua  
lainkoaren serbitzatzeko  
erresoluzionearen ariman  
eskiribatzeko, eta penitenziazko  
akteen serratzeko**

## **HOGOIGARREN KAPITULUA**

Nik hemen beherean neure izena emanik natzan horrek, lainko handiaren eta Zeruko korte guziaren aitzinean iarririk nagoela, haren ontasunaren ene alderako miserikordia neurrigabekoa konsideraturik, nola, kreatura ezdeus eta merezigabeko bat naizelarik, ezdeusetarik athera nauen, nola begiratu, mentenatu, hanbat perilletarik libratu, eta hanbat ontasunez bethe izan nauen. Bainan guzien gagnetik konsideraturik, nola bere ezin erranezko eztitasunaz eta emetasunaz hain mansoki pairatu nauen ene gaixtakerietan, hain maiz eta hain maiteki inspiratu eta gonbidatu onera itzultzera, hain pazientki iguriki derautan ene adineko urthe N. hunetaraino, ea eginen nuenz penitentzia eta urrikituko zitzaiz-

tanz, hura hain ahalkegabeki ofensatu dudalarik ene esker eta leialgabez, bethi luzatuz haren gana itzuli gabe, eta haren egunorozko graziak mesprezatuz. Konsideraturik oraino ene Bataio Sakratuaren egunean hain zori onez eta hain sainduko eman eta konsekratu izan nintzaiola ene lainkoari ni haren alaba izaiteko, eta orduan ene izenean egin zen profesaren kontra hanbat eta hanbat aldiz hain inkontru gaixtoz eta mara-dikatuki lizundu eta gaixtatu dudala enen espiritua, haren iainkozko Majestatearen kontra alxatux eta iararaziz; orai finean bihurtzen naizela neure gana, lainkozko iustiziaren thronuaren aitzinean bihotzez eta espirituz neure burua lurreraino egoitzirik, ezagutzen dut, aitortzen eta konfesatzen legezki edireiten eta erakusten naizela hobenduri lainkoaren Majestate ofensatuaz, eta Iesus ene Salbatzaillea paira eta hilarazi dudala nik egin ditudan bekhatur, zeinak gatik hil baita eta gurutzeko penak pairatu baititu, hala non merezi baitut sekulakotz gal eta dana nadin.

Bainan Iainko handi haren beraren neurrigabeko miserikordiaren thronua itzulirik, neure

bihotz osoz eta neure indar guziez arnegatzen dudala ene bizitze iraganaren gaixtakeriez, othoitzez nago ahal dagidan bezain humilki, eman dakidala ene bekhatuez barkhamendu eta absolbazione osoa, ene arimaren Salbatzaille eta iaun haren beraren pasionearen eta heriotzearen bertutez; zeinaren ganean, ene esperanza-  
ren zimendu bakhoitzaren ganean bezala, permatzen naizela, laudatzen baitut berriz, eta berriz egiten ene lainkoari ene partez bataiatu nintzenean egin zitzaion profesa eta promesa fidel izanen nintzela, ukho egiten diodala deabruari, munduari eta haragiari, arnegatzen dudala hekin gogoratze, banaloria eta gutizia gaixtagarri guziez orai bizi naizen orduko, et sekulakotz. Eta bihurtzen naizela ene iainko emea eta urrikalsua gana, sekulan hautsi nahi ez tudan desira, goga eta borondatea hartzen dut haren serbitzatzeko eta maitatzeko orai eta sekulakotz, hartarakotzat emaiten eta konsekratzen diodala ene espiritua eta arima bere indar guziekin, ene bihotza bere afekzionaekin, eta ene gorputza bere sensu guziekin; zinetan nagoela enaizela bliatuko ene izaitetik ditudan partetarik

batez ere haren borondate sainduaren eta guzien gaineko Majestatearen kontra, sakrifiziatzen diodala ene espiritua, kreatura leial, obedient eta fidel haren aldera izaiteko, nahi ez tudala, sekulan ene hitzaz ukhatu edo urrikitu. Helaz ordea! baldin etsaiak gogora ekharriz, edo neroni flakoz eroriz gertatzen baninz orai hartzen dudan erresoluzioaren eta neure buruaz egiten dudan konsekrazioaren zerbaitetan hautsten, orai danik deliberatzen dut eta goga zinetan hartzen, Espiritu sainduaren graziarekin batean, handik iaikiteko, ene hutsa ezagutuko dudan bezain sarri, eta berriz bihurtuko naizela lainkoaren miseriakordia gana, bat ere berandu eta luzatu gabe. Hau da ene borondate, ene intenzione, ene erresoluzione sekulan ez hautstekoa eta ez itzultzekoa, erakusten eta finkatzen dudana, deus ere lekhatu gabe, ene iainkoaren presenzian berean, Zeruan loriaz gozatzen den Elizaren eta hemen bere etsaien kontra guduan hari den Eliza amaren begien aitzinean, zeinek ene deklarazione hau enzuten baitu, obra hune-tan haren partez eta haren orde bezala Aita espi-ritualak enzuten nauen puntuan. Plazer duzula,

Oene bethiereko lainkoa, guziz botheretsua, guziz ona, ene baitan erresoluzione hau firmatu, eta neure buruaz egiten derautzudan bihotzeko eta barreneko sakrifizioa, usain on bat bezala begi arraiez hartu. Eta nola plazer izan baiterautazu erresoluzione hunen hartzeko inspirazio-nea, eta haren egiteko borondatea eman, indazu halaber haren konplitzeko behar dudan grazia eta indarra. O lainkoa, ene lainkoa zare, ene bihotzaren lainkoa, ene arimaren lainkoa, ene espirituaren lainkoa, halako zaitut ezagutzen eta adoratzten orai eta sekulakotz. Bizi bedi Iesus.

# **Konklusioea lehen purgazione hunez bezanbatean**

## **HOGOI ETA BATGARREN KAPITULUA**

Protestazione hau eginik zaude ernerik, ta zabal etzatzu zure bihotzeko beharriak, espirituz enzuteko, nola zure arimaren Salbatzailleak berak bere miseriardiaren thronuan iarririk Zeruan gora, Angeru eta Saindu guzien aitzinean, bere ahoz emanen derautzun absolbazioea, Apezak haren izenean hemen beherean absolbatuko zaituen puntuan berean. Hala non doatsuen tropela hark guziak, zure zori onaz bozturik, kantatuko baitu kanta espirituala paregabeko alegrianaz, eta guziek emanen baitiote bakezko musua zure bihotz graziara bihurtarazi eta saindutuari.

O Iainkoa, Filothea, zein miragarri den kontratu hau! zein tratu doatsu egiten duzun Iainkoaren majestatearekin, halaz eta hari zure burua zeronek emaiten diozunean, zuk hura irabazten

duzunaz geroztik eta zure burua ere bera sekulakotz bizitzeko? Ezta gainerakorik lekhat pluma eskuan harturik, bihotz onez zure promesa zure seinaleaz firma dezazun, eta gero zoazin aldare-ra, non lainkoak ere bere aldetik bere seinalea eta sigillua emanen baitu zure absolbazioearen, eta bere Parabisuaz eginen derautzun promesaren gaietan, berak bere burua bere Sakramenduaz kaxeta eta sigillu bat bezala ezarten duela zure bihotz berrituaren gainean, Manera hartaz, ene ustez, Filothea, zure arima egondn da bekhatuaz eta bekhatuaren afekzione guziez garbiturik. Ordea zeren afekzione hek berriz errazki sortzen baitira gure ariman gure flakotasuna eta gutizia gaixtoa dela kausa, ikusirik mortifika ditekeiela, ezin ordea hil, hemen beherean bizi gareino, emanen derauzkitzut abisu batzu, zeinek, ongi eginik, begiratuko baitzaituzte hemendik aitzina bekhatu mortaletik, eta haren afekzione guzietarik sekulan zure bihotzean lekurik ardiets eztezan gatik; eta nola abisu hek berak on baitira oraino purgazione perfetago batentzat, hek eman diatzatzudan baino lehen,

zerbait erran nahi derautzut garbitasun osoago hartaz, zeinetara nahi baitzaitut gidatu.

# **Purgatu behar dela nihork bekhatu benialetara dituen afekzionetarik**

## **HOGOI ETA BIGARREN KAPITULUA**

Egunaren argia heldu zaizun eredura, klarkia-go ikusten ditugu gure bisaiaren nothak eta lizundurak; hala ere Espiritu sainduaren barrneko argiak gure konszienza argitzen duen arauerara, xeherokiago eta klarkiago ikustentugu egiazko debozionearen ardietstetik traba ahal gaitzaketen bekhatuak, inklinazioneak, eta imperfekzioneak. Eta notha eta eskas hek erakusten derauzkigun argiak berak berotzen gaitu, eta hetarik garbitzeko desira har arazitzen derauku.

Ikusiko duzu bada, ene Filothe maitea, bekhatu mortalez eta bekatu mortalen afekzionez lekhora, zeinetarik garbitu baitzara lehen eman zaizkitzun exerzizez, zure ariman oraino hainitz inklinazione eta afekzione duzula bekhatu benialetara; eztiot bekhatu benialik ikusiko duzula, bainan diot hetarako afekzioneak eta inklinazio-

neak ikusiko ditutzula; bada diferenzia handia da bataren eta bertzearen artean, zeren ezin gaudezke sekulan osoki bekhatu benialetarik garbi, behintzat luzeki garbitasun hartan irauteko; bainan bagaudezke bekhatu benialetarako afekzionerik izan eta iduki gabe. Gertuz bertze gauza bat da behin ezpa bietan bihotz alegeraz gezur erraitea kontu gutitako gauzetan; eta bertze bat da gezur erraitean lakhetzea, eta halako gezurretara afekziona izaitea.

Badiot beraz orai gure arima garbitu behar dugula bekhatu benialetara dituen afekziona guzietarik, erran nahi da, eztugula borondatezki iduki behar bekatu benialetan, zein ere nahi den, egoiteko eta finkatzeko borondaterik. Ezen hala ere laxotasun handiegi bat lizate, iakiara gure konszientzian lainkoari hain itsusi zaion gauza baten haztea, nola baita haren gogoaren kontrakorik egiteko borondatea. Bekhatu beniala zenbat ere xipi baita, lainkoari itsusi zaion, hain itsusi etzailarik, non haren gatik nahi gaituen danatu edo galdu. Baldin bekhatu beniala haren gogoaren kontrakoa bada, bekatu benialetara nihork duen borondatea eta afekziona ezta ber-

tzerik, haren Majestate sainduari lakhet etzaion gauzarik egiteko erresoluzioea baizen. Egin othe diteke arima ongi sortu eta ikhasi batek nahi duen, ez xoilki bere lainkoari lakhet etzaion gauzarik egin; bainan eta hari desplazer egiteko afekzionerik iduki?

Afekzione hek, Filothea, xuxen ioiten dute debozionearen kontra, bekatu mortaletarako afekzioneek karitatearen kontra egiten duten bezala: espirituaren indarrak langi arazitzentuzte, lainkoa ganikako konsolazioneak trabatzen-tuzte, tentazionei athea idekitzen deraue, eta arima hiltzen eztutelarik, hura azken punturaino eritzen dute. Uliek bere hillez, dio zuhurrak unguentaren gozoa gaixtatzen dute eta hiltzen. Erran nahi du uliek unguentaren gainean ez egonez, guti bat baizen, eta hartarik iragaitean ianez, eztutela gaixtatzen hartzen dutena baizen, eta gainerakoa osorik dagoala, baiñan hiltzen direnean unguentan barrena, eramaiten diotela bere balioa eta prezioa, eta hura mespreziotan ezarten dutela; Hala ere bekhatu benialek arima debotean sartuz, eta ez luzeki egonez, eztiote kalte hainitz egiten, bainan bekhatu hek

berak ariman badaude, hetan emaiten duen afekziona gatik, dudagaberik galarazitzen diote unguentaren gozoa, erran nahi da, debozione saildua.

Armiermek eztituzte erleak hiltzen, baina hekin ezta gaixtatzen dute, hekin kofaue-zilhoak eta beraskak nahastentuzte hetan egiten dituzten sareez, hala non erleek ezin egin baitezakete bere lana hori aditzen dela armiermak han luzeki daudezinean. Manera berean bekhatu benialak ezta gure arima hiltzen, bizkitartean ordea gaixtatzen du deboziona, eta arimako indarrak hain bortitzki nahastekatzen inklinazione gaixtoez, non ezin geiago hari baititeke agudoki karitatezko obretan, zeinetan baitatza deboziona; baina hori aditzen dela, bekhatu benialak gure konszientzian hainitz egun egiten duenean, hari ekharten diogun afekziona. Ezta deus, Filothea, zenbait gezur arin erraitea, hitzketan, akzionetan, behatzetan, tresnetan, edergailluetan, iokotan danzetan aphur bat errebelatzea, kondizinorekin armierma espiritual hek, gure konszientzian sartu diren bezain sarri, etxa eta desterra detzagun, erleek dabilzten armier-

ma biziak bere artetik khentzen dituzten bezala. Ordea utzten baditugu gure bihotzetan leku hartzera, eta ez hori xoilki, bainan afekzionerik hartzen badugu hekin idukitzeko eta utzteko emendatzera gure baitan, sarri ikusiko dugu gure ezitia galdurik, eta gure konszienziaren kofauea nahastekaturik eta urraturik. Berriz bad diot, zer arrazoin iduri du arima bihotzdun batek atsegin har dezan bere lainkoari atsekabe egiteaz, gogotik iar dadin haren gogoaren kontrakorik egiten, eta nahi duen hark nahi eztuela eta unhagarri zaiola dakien gauzarik?

**Nihor purgatu behar dela  
ezdeusetako, eta perillos diren  
gauzetarako afekzionetarik**

## **HOGOI ETA HIRURGARREN KAPITULUA**

lokoak, danzak, banketak, ponpiresunak, komediak beronez eztira niholatako maneraz gaixto; aitzitik ez on ez gaixto dira, ikusirik ongi eta gaizki har eta egin ditezkeiela; halarik ere bethi perillos dira, eta hetan gogo emaita, are perillosago. Nik diot bada, Filothea, sori delarik iokotan eta danzetan haritzea, bere buruaren edertatzea, komedia garbirik enzutea, banketaztea, badarik hetarako afekzionerik izaitea, debozionearen kontrako gauza dela xoil kaltegarri eta perillos. Ezta gaizki halakorik egitea, baina bai hetan afekzione emaita. Kalte da gure bihotzeko lurrean hain afekzione banaloriazkorik eta erhorik ereitea; hartzen dute ereitza onen eta espiritualen lekua, eta tratatzen dute gure

arimaren gozoa inklinazione onezko fruiturik ekhartzetik.

Hala leheneko Nazareoak zeudezin ez xoilki hordi zezaketen guzietarik edan gabe, baina oraino mahatsik eta agaratzik ere ian gabe; ez zeren mahatsak edo agaratzak hordi dezakeien, baina zeren peril baitzen agaratzik iaten bazuten, mahats ere iateko gutizia pitz zezaten, eta mahatsik iaten bazuten, mahats-arno ere edateko aphetitua erakhar zezaten. Eztiot ordea ezin har dezakegula gauza perillos hetarik, baina diot sekulan ezin demakegula hetan afekzionerik, debozioneari kalte ekharri gabe. Oreinak, sobera gizendu direnean, uruntzen dira eta bere berroetan sartzen, ezagaturik bere gizenegiz kargatuak direla, eta hala eliratezkeiela gai laster egiteko, suertez akometa balitez; gizonaren bihotza kargatzen denean afekzione ezdeusetako eta perillos hetaz, duda gabe bere lainkoaren ondoan ezin ibil diteke lasterka, agudoki eta errazki, zein baita bizkitartean debozionearen egiazko puntua. Haur xumeak afekzionatzen dira eta izertzeraino khexatzen pinpirinen eta xixiteren ondoan; eztu hori nihork gaizki hartzen, zeren

haurrak baitira; bainan ez othe da gauza irrigarria, bai aitzitik nigargarria, gizon eginak ikusteaz khexatzen eta bere gogoaren sartzen hain guti merezi duten fitsetan, nola baitira erran ditudanak, zeinek bereezdeuzetarasunaz lekhorra, perillean ezarten baigaituzte gure buruaren nahasteko eta errebelatzeko gure hei iarraikiteaz? Hartarakotz, ene Filothe maitea, erraiten derautzut purgatu behar zarela afekziona heta-rik, eta halakorik noizbait egitea eztelarik bethi debozionaeren kontra egitea, guziarekin ere hetaratzen diren afekzionaek bethi ekharten diotela debozionaeri kalte.

# **Purgatu behar dela inklinazione gaixtoetarik**

## **HOGOI ETA LAUGARREN KAPITULUA**

Baditugu oraino, Filothea, naturalezatik sortzen diren inklinazione batzu, zeinak, zeren ezuten bere sortzea hartu gure bekatu partikularetarik, ongi minzatzera, ezpaitira bekatu, ez mortal ez benial, bainan erraiten dugu inperfekzio-neak direla, eta hekin egitea dela eskasa eta hutsa. Exenplutzat, Santa Paulak, Sain Hieronimok eskiribatu duen bezala, inklinazione handi bat zuen tristeziatara eta doluetara, hala non haren haurrak eta senharra hil zirenean, bethi damuz hiltzeko perillean iarri baitzen. Hori zen inperfekzione bat eta ez bekhatu, haren gogoaren eta borondatearen kontrako gauza zenaz gero. Bada naturalezaz jende arinik, bada nabarbenik eta molde gaitzik, bada gogorrik bertzeren erranak nekhez hartzen dituenik, bertzeak mesprezakor dira, bertzeak haserrekor, bertzeak

amiora emanak dira; hitz batez guti edireiten da zenbait halako inperfekzionetarik eztuenik, eta hura noizbait erakusten eztuenik.

Ordea batbederaren naturalezati datxezkolarik, halarik ere artha ekharriz eta hekin kontrako afekziona hartuz neurrira eta onera ekhar ditezke, eta hetarik garbi eta libra diteke ere nihor. Ediren da bidea armendola ondo khiratsen ezitara ganbiatzeko, ondoan zilhatze hutsaz handik gozo khiratsaren ilki arartzeko, zergatik gure inklinazione gaixtoak ezin kanporako ditugu hobe gaitezintzat? Ezta hain naturaleza onezkorik, non ezin gaixta dadin ohitza gaixtoez, ezta ere hain olha gaitzik, non lainkoaren graziaz lehenik, gero antzez eta arthaz ezin hez eta garai dadin.

Banoa bada orai eman eta erakus detzadan abisuak eta exerzizak, zeinen bidez garbituko baituzu zure arima afekziona perillosetarik, inperfekzionetarik eta bekhatu benialetarako afekziona guzietarik, eta zure konsziencia geiagotik geiagora seguratuko baituzu bekatu mortal guzien kontra.

Iainkoak dizula grazia hei ongi iarraikiteko.

# **FILOTHEAREN BIGARREN PARTEA**

Hainitz abisu dadukana arimaren lainkoagana  
alxatzeko orazioneaz eta sakramenduez

# Orazionearen premiaz

## LEHEN KAPITULUA

1. Nola Orazioneak ezarten baitu gure adimendua lainkoaren argian, eta gure borondatea paratzen baitio zeruko amudioaren berotasunari, eztu deusek ere gure adimendua bere iakinga-betarik eta gure borondatea bere afekzione gaixtoetarik orazioneak bezanbat garbitzen. Orazio-nea da benedizinozko ura, bere ihintzaduraz gure desira onen landareak berriz heza eta lora araziten dituen, gure arimak bere inperfekzio-netarik garbitzen dituen, eta gure bihotzak bere pasioenen egarsutik libratzen dituen.

2. Bainan guzien gainetik konseillu emaiten derautzut mentalari, erran nahi da, bihotzezkoari eta bereziki gure Salbatzaillearen bizitze eta pasione sainduaren gainean egiten denari lotzea zeta iarraikiteaz; hari maiz behatzen diozula meditazionez, hartaz betheko da zure arima, haren ibil-bideak eta iar-mainak ikhasiko tutzu, eta zure akzitoneak harenen gainean moldatuko.

Hura da munduko argia, beraz haren baitan, haren ganik, eta haren gatik behar gara argitu; hura da desirazko arbola, zeinaren itzalean behar baigara freskatu; hura da lakoben ithurri bizia gure garbitzeko lizundura guzietarik. Finean hurrek bere amak maiz adituz eta hekin batean mihia erabilliz, mothelki bada ere, ikhas-ten dute hek bezala minatzen. Guk halaber gure Salbatzaillearen aldean bagaude meditazionez, eta behatzen baderauegu haren hitzei, akzioei eta afekzioei, haren graziarekin batean ikhasi-ko dugu hura bezala minzaten, hark bezala egi-ten, eta duen bezalako nahiaren hartzen. Hortan egon behar da, Filothea, eta zinets nazazu ezin goazke lainko aita gana athe hartaz baizen, zeren nola mirail baten berinak ezin geldi baile-zaie gure bista, estainu edo berun iratxekiten ezpaltzaio gibeletik; hala ere lainkotasuna ezin ongi mira genezake mundu behere hunetan, iun-  
tatu ezpaliz gure Salbatzaillearen gizontasun sakratuarekin, zeinaren bizitzea eta heriotzea baitira gure ordinariozko meditazionetzat hauta dezakegun xederik eta punturik hoberena, gozo-ena, plazersuena, probetxosena, eta gure inda-

rren arauerakoena. Gure Salbatzailleak ezte ezdeus gatik Zerutik iautsirikako ogiaren izena hartu, zeren nola ogia behar baita ian iaki fuerte guziekin, hala ere gure Salbatzaillea behar dugu mediatu, konsideratu eta bilhatu gure Orazione eta akzione guzietan.

3. Haren bizitzea eta heriotzea hainitz puntutan berezia da liburuetan, irakhastea gatik zer eta nola medita. Emazu hetan egun guziez oren bat barazkaldu baino lehen, ahal badagizu goiz hastean, zeren orduan espiritua izanen duzu idekiago, gutiago nahasia eta freskoago gauazko pausuaren ondoan. Ez eman ere oren bat baino geiago, zure aita espiritualak berariaz erraiten ezpaderautzu geiago eman dezazun.

4. Zure meditazionea egin ahal badezazu elizan, eta han bakerik aski edireiten baduzu, gauza xoil erraza izanen da zuretzat, zeren elizan oren bat egoitetik ezin trabatuko zaituzte arrazoinekin ez aitak, ez amak, ez emasteak, ez senharrak, ez bertze nihork ere, bainan norbaiten azpiko bazara, etzenduke naski oren baten ephea hain osorik zure etxean.

5. Has ezazu orazione suerte guzia, dela bihotzekoa, dela hitzekoa, lainkoaren presentiatik, eta erregla hau idukazu lekhatzerik gabe, eta ikusiko duzu denbora gutiren barrenean zein probetxu handi ekharriko derautzun.

6. Zinetsten banauzu, erranen duzu zure *Paterra*, *Abe Maria* eta *Kredoa* latinez, baina ikhasiko duzu ere ongi, zer hetan diren hitzek erran nahi duten zure hitzkuntzaz, arren hek erraiten ditutzularik eliza amaren hitzez, gozoki erabil ahal dezakezun hetan datzan endelegu miretstekoa eta plazegarria. Hargatik hek erraiten ditutzunean finka zazu zure gogoan hetan barrena, eta pitzkitzu zure afekzionaek erran nahi dutenaren gainean, eta etzaitezila bat ere lehia hainitzen erraitera, baina hari zaite erranen duzunaren bihotzki erraiten, zeren *Pater* batek, sentimendurekin erranik, geiago balio du hainitz lasterka iraganek baino.

7. Xapeleta da probetxu handizko manera othoitzteko, baldin badakizu haren ongi erraiten; eta halakotz har ezazu haren erraiteko bidea zenbait irakhas diazakezun liburu. On da ere Iesusen, Andre Dana Mariaren, Sainduen letari-

nen eta liburu aprobatuetan diren bertze ahoko othoitz guzien erraitea; kondizinorekin ordea orazione mentarlaren egiteko donua baduzu, lekurik prinzipalena emanen diozula; hala non hura egin ondoan, edo hainitz egiteko izanez, edo zenbait bertze arrazoin gatik ezin egin badezakezu ahoko othoitzik, ezpaitzara hargatik khexatuko, baina bai kontentatuko Pater nosterraren, Abe Mariaren eta Kredoaren bertzerik gabe erraiteaz.

8. Baldin ahoko othoitzik egiten duzunean, sentitzen baduzu zure bihotza gonbidatua eta eramana dela barreneko edo bihotzeko orazionera, ez egin ukhorik, aitzitik utzazu zure espiritua emeki ioaitera alde hartara, eta eztuzula axolarik deliberatu zinituen ahoko othoitzak ez errana gatik; zeren hekin orde eginen duzun orazione mentala lainkoaren gogorakoago da eta zure arimarentzat hobeago, lekhatzen dut elizako ofizioa, obligatua bazara haren erraitera, zeren kasu hartan eginbidea pagatu behar da.

9. Baldin gertatzen bazine zure goiz guziaren iragaiten orazione mentalik egin gabe, edo egiteko sobera izanez, edo zerbiat bertzerik lizela

kausa, zure ahala egin behar duzularik hala gerta eztaadin, enseia zaite zure huts egin haren erremediatzera barazkal ondoan, othuruntzatic zenbait oren urrunenean, zeren orazione egin bazeneza othurunza hartu bezain sarri, eta iadanik hagitz eho baino lehen, hainitz logaletasun etor lekidikeyu eta zure osasuna zaurt liteke.

10. Baldin egun guzian ezin egin badezazu bat ere, kalte hura erremediatu behar duzu hainitz orazione labur usu zerura aurtikiz, zenbait debozionezko liburu irakurriz, eta zenbait penitentzia hartuz, zure begiratzeko halako hutsik geiago egitetik; gero egizu erresoluzione bortitz bat biharamun berean zure debozionearen bidean berriz sartzeko.

# **Antze laburra meditazionearen egiteko, eta lehenik lainkoaren presentziaz, zein baita preparazionearen lehen puntua**

## **BIGARREN KAPITULUA**

Ordea ezta kizu naski Filothea, nola egin behar den orazione mentala, zeren gauza bat da, zori gaixtoz gutik dakitena gure adinean; hargatik presentatzen derautzut antze labur eta erraz bat haren egiteko, haren gainean eskiribatu izan diren liburuak irakurriz eta guzien gainetik zeroni maiz meditazioneari iarraikiz geiago ikhas dezakezun artean. Preparazionea emaiten derautzut lehenik, eta hura bi puntutan dago: lehena da lainkoaren presentzian iartea, bigarrena hari othoitz egitea lagun dakizula. Bada lainkoaren presentzian iartekotzat, lau bide prinzipal emaiten derauzkitzut, zeinetaz serbitza zaitezke lehenbizi haste hunetan.

Lehena da biziki eta erneki, lainkoaren leku-guzikotasuna gogoan sartzea, erran nahi da,

lainkoa dela gauza guzietan eta non nahi. Ezta lekurik ez gauzarik mundu hunetan, non ezten egiazko presentiaz, hla non, nola xoriek nora ere hegaldatzen baitira, bethi airea aurkitzen baitute, guk halaber, nora ere baigoaz, non ere baigaude, lainkoa aurkitzen baitugu han dela; aitor-tzen dute guziek hori hala dela, ez ordea guziek biziki konsideratzen. Itsuek ikusten ez tutelarik hekin aitzinean den Prinzea, badarik errespetuz iarten dira erraiten bazaie han dela; baina egia da, zeren ez tuten hura ikusten, errazki ahantzten zaiela hura bere aitzinean dutela, eta ahantzi ondoan, errazkiago are galtzen dutela hari zor dioten errespetua. Helaz, Filothea! ez tugu ikusten lainkoa gure aitzinean dela, eta fedea erraiten deraukularik hura garen lekuan dugula, halarik ere, zeren ez tugin hura gure begiez ikusten, hainitzetan ahatzten zaiku, eta orduan bagabil-tza lainkoa gure ganik urrun baliz bezala; ezen dakigularik gauza guzietan dela, badarik ez akhordatuz ikusten gaituela, ez pageneaki bezanbat da. Hargatik bethi orazionean iarri baino lehen, gure arima atzartu behar dugu zinetan orhoitzera eta konsideratzera lainkoaren

aitzinean garela. Hori gogoan zuen Dabitek oiuz bezala zioenean: *ikhaiten banaiz Zerura, ene lainkoa, han zaude; iausten banaiz ifernuetara, han zare.* Hala ere hartu behar ditugu Iakoben hitzak zeinek zurubi sakratuak ikusirik, *zein bel-durgarri den leku hau, dio, egiaki lainkoa hemen da, eta enekien,* erran nahi du etzela orhoitzen; zeren ezin zegokeien iakin gabe lainkoa gauza guzietan eta non nahi dela. Orazionerakoan bada zure bihotz guziaz eta zure bihotzarei erran ehar diozu, O ene bihotza, ene bihotza, egiaz lainkoa hemen da.

Bigarren bidea presentzia sakratu hartan iarteko, da gogoan erabiltea, ez xoilki lainkoa zu zaren lekuan dela, baina partikularkienik zure bihotzean eta espirituan barrena, hari bizia eta arima emaiten dioela bere presentzia sailduaz, han dagoela zure bihotzeko bihotza eta zure arimako arima bezala; zeren nola arima gorputzeko parte guzietara hedaturik, hetan guzietan edireiten baita, eta halarik bihotzean baitago, egoite partikular batez; manera berean lainkoa gauza guzietan delarik, guziarekin ere fazoin beregaineko batez gure espirituan dago. Harg-

tik Dabitek lainkoa deitzen zuen, *bere bihotzaren lainkoa*, eta londone Paulok zioen ezen lainkoa baitan bizi garela, gabiltzala eta gaudezila. Egia hau kontsideratzen duzula bada pitztuko duzu erreberentzia handi bat zure bihotzean lainkoa gana, dakizula hartan barrena dela.

Hirurgarren bidea da kontsideratzea gure Salbatzailleak gizon bezala Zerutik behatzen derauela munduan diren guziei, bainan partikularki giristinoei, zein baitira haren umeak, eta are partikularkiago orazionean daudenei, bereziki ikusteko nola hari diren, eta zer erremangu dadukaten. Ordea ezta hori iduripen huts bat, bainan egiazko egia bat, zeren hura ikusten eztugarik, gain hartarik kontsideratzen gaitu. londone Estebek hura hala ikusi zuen bere martirioaren denboran, hala non erran baitezakegu Espos Andrearekin, horra non den pareta gibelean lehioetarik ikusten duela, ielosietarik behatzen duela.

Laugarren fazoina da iduritze sinpleaz serbitzatzea, gure espirituari errepresentatzen diogula gure Salbatzaillea bere gizontasun sakratuan, gure aldean baliz bezala; hala nola gure adiski-

deak ekhartzen ohi baititugu gure begietara, erraiten dugula, iduritzen zait horrelakoa ikusten dudala hala eta hala egiten. Bainan Aldareko Sakramendu Sainduaren aitzinean bazine, orduan prezencia hura egiazkoa lizate eta ez idurizkoa xoilki; zeren ogiaren iduriak karpeta eta tapizeria bat bezala liritezke, zeinaren gibeletik gure salbatzailleak egiazki dagoela ikusten baigaitu eta kontsideratzen, guk hura den bezala ikusten eztugularik. Hartuko duzu bada lau bide hautarik bat zure arimaren ezarteko lainkoaren prezenzian orazione egin dezazun baino lehen, eta eztira guziak batetan hartu behar, bainan aldian bat xoilki, eta hori laburki eta sinpleki.

# Inbokazioneaz, zein baita preparazionearen bigarren puntua

## **HIRURGARREN KAPITULUA**

Inbokazionea hunela egiten da: zure arimak sentitzen duenean lainkoaren presenzian dela, erreberentzia handi batetan sartzen da, ezagutzen duela hari eztagokala bat ere hain majestategere beregainekoaren aitzinean egoitea; guziarekin ere dakiela ontasun handi hark berak hala nahi duela, eskatzen ziaio grazi haren ongi serbitzatzeko eta adoratzeko meditazio hartan. Baldin nahi baduzu, serbitzatuko ahal zara zenbait hitz laburre eta irazekiz, nolakoak baitira Dabitek erraiten zituen hauk: Enazazula khen lainkoa, zure begitartetik, eta eztiadzazula zure Espiritu Saindua edeki; Argi araz ezazu zure begitartea zure serbitzariaren gainean, eta kontsideratuko itut zure miragarriak, indazu endelegamendua, eta behatuko diot zure legeari, eta hura begiratuko dut ene bihotz guziaz. Ni naiz

zure serbitzaria, indazu espiritua; eta bertze halako hitzak.

Hartarakotz on izanen da ere zure Angeru begiraleari gomendatzea, eta meditatuko duzun misterioan edirenen diren presuna sakratuei, hala gure Salbatzaillearen heriotzeko misterioan gomendatuko ahal zaizko Andre Dana Mariari, londone Ioannisi, Madalenari, ohoin onari, arren partale egin zaitzaten berek hartan izan dituzten sentimenduetan. Eta zure heriotzeko Meditazio-nean gomendatuko ahal zaizko orduan zurekin izanen den Angeru onari zuri behar bezalako konsiderazioneen inspiratzeaz. Eta orobat da bertze misterioez ere.

# **Misterioaren begietaratzeaz, zein baita preparazionearen hirugarren puntua**

## **LAUGARREN KAPITULUA**

Meditazioneko bi puntu ordinariozko hekin ondoan, bada hirugarren bat Meditazione suer-te guzietara hedatzen eztena: hari batzuk erraiten diote, leku aphaintzea, bertzeek, barreneko lekzionea. Bada puntu hau ezta bertzerik, lekhat mediatu nahi dugun misterio osoaren erakustea gure gogoari, gure aitzinean egiaz eta eginez egiten baliz bezala. Exenplutzat, nahi baduzu gure Salbatzaillea gurutzean mediatu, kasu emanen duzu Kalbarioko mendian zarella, eta ikusten Pasionen egunean egin eta erran zen guzia, edo nahi baduzu, zeren orobat da, iduritu-ko zaitzu zaren lekuan berean gurutzefikatzen dela gure Salbatzaillea Ebanjelistek eskiribatzen duten maneran. Gauza bera eginen duzu mediatuko duzunean heriotzea, lehen erakusi deraut-zudan bezala, orobat ere Ifernuazko Meditazio-

nean, eta bertze halako misterio guzietan, egiten direnean ikus eta senti ditezkeien gauzen gainean: zeren lainkoaren handitasunari ukitzen zaizkon bertze misterioez, bertutearen exzelenziaz, zertako kreatu garen finaz bezanbatean, nola ezin ikusizko gauzak baitira, ezta zer halako iduritzearen edo leku aphaintzearen bilhatzerik. Egia da zenbait konparazione bat ditekela konsiderazioneari heltzeko, baina nolazbait gaitz da halakorik kausitzea, eta ez tut zurekin hari nahi, ahalik sinplekiena baizen, eta hala non zure espiritua ez tadin hagitz nekha deusik asma tzean. Bada deklaraten dudan imajinazione hunen bidez serratzen dugu gure espiritua mediatu nahi dugun misterioan, hara huna laster egin eztezan gatik, xoria kagiolan emaiten den, edo belatza bere lokharriez lotzen den bezala, eskuaren gainean iar dadintzat. Halarik ere erranen derautzute batzuk hobe dela fedezko gogo sinpleaz, eta osoki espiritual den konsiderazione huts batez serbitzatzea, misterio hekin erreprezentatzean, edo konsideratzea, gauza hek egiten direla zure espirituan berean, baina hori zutilegi da lehen hasteko: eta lainkoak gorago

alxa zaitzan atean konseillu emaiten derautzut, Filothea, erakusten derautzudan behereko haranean egoitez.

# **Konsiderazioneaz, zein baita Meditazionearen bigarren partea**

## **BORTZGARREN KAPITULUA**

Imajinazioek bere lekua aphaindu due-  
nean, iarten da adimendua bere lanaren egiten,  
zein baita *Meditazione* deitzen duguna, eta  
ezpaita bertzerik, gure afekzioeen lainkoa bai-  
tan eta lainkoaren gauzetan pitzteko eta finka-  
tzeko hartzen eta gogoan erabilten dugun konsi-  
derazione bat ezpa hainitz baizen. Hargatik  
Meditazionea diferent da bertze estudiantzetarik  
eta konsiderazionetarik, zeinak ezpaitira egiten  
bertutearen ardietsteke edo lainkoaren amorioz,  
bainan zenbait bertze fin eta intenzione gatik,  
hala nola iakinsun izaitea gatik, hetaz liburu egi-  
tea edo disputatzea gatik. Zure espiritua bada  
zerratu duzunean, erran dudan bezala, mediatu  
nahi duzun sujetean barrena, edo imajinazio-  
neaz, sujeta senti baditeke, edo porposizione  
sinpleaz, ezin senti ditekeiena bada, hasiko zara  
haren gainean konsiderazione egiten, zeinetaz

exenplu moldatuak ikusiko baitituzu eman derauzkitzudan meditazionetan.

Baldin zure espirituak aurkitzen badu gustu, argi eta fruitu aski konsiderazione hetarik baten gainean han finkatuko zara, urrunago iragan gabe, egiten duzula erleek bezala, zeinek ezpaitute lorea utzten hartan ezti biltzekorik aurkitzen duteino. Ordea kausitzen ezpaduzu zure gutziaren arauerakorik konsiderazionetarik batetan, hura aphur bat erabilli eta enseyatu ondoan, iraganen zara bertze batetara, bainan zoaz baratxe, eta sinpleki lan hunetan zure burua kexatu gabe.

# **Afekzioenez eta erresoluzioenez zein baita Meditazionearen hirugarren partea**

## **SEIGARREN KAPITULUA**

Meditazioneak isurtzen tu atzarmendu onak gure borondatean, edo gure arimaren afekzioezko partean, nola lainkoaren eta lagunaren amudioa, Parabisuaren eta loriaren desira, arimen salbamenduaren zela, gure Salbatzaillearen bizitzearen imitazionea, bihotzberatasuna, urrikalsutasuna, admirazionea, botzetasuna, lainkoaren graziaren galtzeko beldurtasuna, lujeamenduazko eta Ifernuazko izialdura; bekhatuaren gaitzerizkoa, lainkoaren ontasuna eta miserikordia baitako fidanza, gure bizitze gaizki iraganazko ahalketasuna; eta behar da gure espirtua ibil eta heda dadin afekzione hetan ahal bezanbat. Baldin nahi baduzu hortan hel dakizunik, harezazu esuan Don Capilliak Meditazioneen ganean egin duen lehen liburua, eta irakur haren prefaza: zeren hartan erakusten du nola

behartutzun zure afekzionaek hedatu, eta are geiago aita Ariasek Orazionearen gainean egin duen liburuan.

Guziarekin ere, Filothea, ezta afekziona jeneral hetan hanbat trikatu behar, non eztezazun hetaz erresoluzione partikularik egin zure oneramentuko. Konparazionera: Gure Salbatzailleak gurutzearen gainean erran zuen lehenbiziko hitzak isuriko du dudagabe zure ariman afekziona on bat haren imitatzeko, eta hekin onetstekoa. Badiot beraz orai deus guti dela hori, erresoluzione partikular bat hartzen ezpaduzu geiago, hunela. Ea bada, enaiz geiago minduko hunelako eta hunelako hauzokoek, edo etxeokoek nitaz erraiten duten halako eta halako tarritagarrizko hitzak, hunelakok edo halakok nitaz egiten duten halako eta halako mesprezioaz; aitzitik eginen dut halako eta halako gauza hekin ematzeko eta irauasteko ene gana, eta hala bertzeez. Bide hunetaz, Filothea, gutiren barrenean zure faltak xuxendukotutzu, bainan afekziona xoillez berant erremediatuko itutzu, eta nekhez.

# **Konklusioneaz eta flokha espiritualaz**

## **ZAZPIGARREN KAPITULUA**

Finen Meditazionea zerratu behar da ahalik humilkiena egin behar diren hirur akzioez. Lehena da, lainkoari eskerren emaita eman derauskigun afekzioeak, eta erresoluzioeak gatik, eta Meditazioneko misterioan agertu zaizun haren ontasuna eta miserikordia gatik. Bigarrena da, lainkoari ofrenda egitea bere ontasunaz eta miserikordia beraz, bere Semearen heriotzeaz, odolaz eta bertuteez eta hekin batean gure afekzioenez eta erresoluzioenez.

Hirurgarrena da lainkoari othoitz egitea, zinetan eske gagozkala arren partidatzagula bere Semearen graziak eta bertuteak, eman diezela bere benedizinoa gure afekzioei eta erresoluzioei, hek fidelki konpli ahal detzagun gatik. Gero othoitz egiten diogu halaber, Eliza gatik, gure Arzainak, ahaideak, adiskideak eta bertzeak gatik, hartarakotzat ararteko emaiten ditu-

gula Andre Dana Maria, Angeruak, eta Sainduak. Azkenean erran dut erran behar dela *Pater Noster*, eta *Abe Maria*, zein baita fidel guzien othoitz jenerala eta nezesarioa.

Haukin guzien ondoan erran dut debozioezko flokhaxo bat bildu behar dela, eta huna zer erran nahi dudan. Baratxe eder batetan ibilli direnak eztira gogotik ilkiten lau ezpa bortz lore eskuan hartu gabe hekin usainaren aditzeko, hartzeko eta idukiteko egun guzian: hala ere gure espirituak solas egin duenean Meditazionez zenbait misterioaren gainean, hautatu behar dugu gure aitzinamenduko hobe iduritu zaizkigun puntuetarik bat, edo bia, edo hirur, hetaz orhoitzea gatik egun hartan, eta hekin usainaren espiritualki aditzea gatik. Bada hori egiten da meditazionea egin dugun leku beraren gainean, han gaudezila Meditatu dugunaren gogoan erabilten, edo meditazionearen ondoan zenbait aphur gabiltzala baxharrik, pasajetan bezala.

# **Probetxu handitako abisu batzu Meditazione sujetaren gainean**

## **ZORTZIGARREN KAPITULUA**

Behar da guzien gainerik, Filothea, Meditazio-  
netik ilki zaitezinean iduki detzatzun hartu ditu-  
tzun erresoluzioeak eta deliberazioeak, hekin  
arthatsuki obratzeko egun hartan. Hoiri da Medi-  
tazionetik heldu den fruitu handia, zeina gabe ez  
xoilki hainitzetan ezpaitakharke probetxurik,  
baina bai kalte: zeren bertute meditatuek eta ez  
obratuek, batzutan hantxen dute espiritua eta  
bihotza, iduritzen zaizula hala ere, deliberatu  
dugun bezalako garel, eta hori duda gaberik  
egia da, baldin gure erresoluzioeak bizi eta zail  
badira; bainan eztira hala, aitzitik banaloriazko-  
ak dira eta perilosak, obratzen ezpadira: behar  
da beraz antze guziez enseiatu hekin obratzera,  
eta hala egiteko okasioeak, direla xipi, direla  
handi behar dira bilhatu. Exenplutzat, gogoan  
hartu badut ene manso iarriz eneganako dudala  
ofensatzen nautenen espiritua, egun hartan

behatuko dut non kausi detzakedan, hekin maiteki salutatzeke, edo ezin ikus badetzat, bederen hetaz ongi minzatuko naiz, eta othoitz eginen diot lainkoari hekin faboretan.

Orazione bihotzezko hartarik ilki zaitezinean, begiratu behar zara zure bihotzaren berehala inharrostetik. Zeren isur zenezake orazionetik athera duzun balsamua, erran nahi dut, aphur bat, egin ahal badadi, ixil egon behar duzula, eta zure bihotza emeki erabili orazionetik egitekoe-tara, ahalik luzekiena dadutzatzula hartu dituzketzun sentimendu onak eta afekzioneak. Ur prezio handitako bat untzi preziatu ere batetan hartu lukeien gizona bere etxera ekhartzeko, baratxe lebilke saietsera behatu gabe, baina bere aitzinean, zenbait harritara ioiteko, edo urrats gaixtorik egiteko beldurrez, gero beha lezake bere unzira, ikusteko, ea ezten isurtzen: gauza bera egin behar duzu Meditazionetik ilki zarenean: etzaitezila berehala barraya, baina beha zazu sinpleki zure aitzinean, erran nahi baliz bezala, kausitu behar bazara norbaitekin eta obligatua bazara haren enzutera, edo harekin solasik egitera, ezta erremediorik, hala behar

da egin, bainan halako maneraz non beha diozozun halaber zure bihotzari, zure orazioneko ur saindua ahalik gutiena baizen isur eztadin gatik.

Bai eta kostuma hartu behar duzu iakiteko nola iraganen zaren Orazionetik zure bizitze-tailluak zuzenaz eta legez nahi dituen lan suerte guzietara, iduritzen zaitzularik urrun direla Orazionean hartu ditutzun afekzionetarik. Erran nahi dut, abokat batek iakin behar du nola ilkiko den Orazionetik hauzikeriara, merkatariak bere tratura, emaste eskonduak eskonzako eginbidera, eta etxeko lanetara, halako emetasunarekin eta bakerekin, non hargatik haren espiritua eztadin aldara: zeren bata eta bertzea lainkoaren borondatearen arauerakoak direnaz gero, batetik bertzera iragan behar da debozionario eta humiltasuneko espirtuarekin.

Batzutan gertatuko zaitzu preparazionearen ondoan berehala zure afekzioea lainkoa baitan guzia pitztuko dela: orduan, Filothea, utzazu largo ioaitera, nik eman antzeari lotu gabe. Zeren komunski konsiderazionea aitzindu behar zaitzelarik afekzioei eta erresoluzioei; badarik ere Espiritu Sainduak konsiderazionea baino

lehen afekzionarioak emaiten derauzkizunean, ezazu zer ibil kontsiderazioa bilha, egiten eztenaz gero afekzionarioen pitzteko baizen. Hitz batez, afekzionarioak presenta dakizkitzunean begitarte eta leku egin behar derauezu, heldu badira ere kontsiderazioak bain lehen edo hekin ondoan. Eta afekzionarioak ezarri ditudalarik kontsiderazioa guzien ondoan, ezazu hala egin, Orazioneko partean hobeki berezitzeko baizen: zeren, nahiz dena dela, erregla jeneral bat da, etzaiela sekulan afekzionarioei athea heresi behar, bainan bethiere utzi behar direla ilkitera presentatzen direnean. Eta hori erraiten dut, ez xoilki bertze afekzionarioak gatik, bainan eta kontsiderazioen artean egin eta eman ditezkeien eskerrak, ofrenda, eta othoitzza gatik ere, zeren ezazu gelditu behar bertze afekzionarioak baino geiago, gero berriz Meditazioaren serratzeko hartu eta erabilili behar direlarik.

Ordea erresoluzioenez denaz bezanbatrean, egin behar dira afekzionarioen ondoan, eta Meditazioa osoki akabatzerakoan konklusioa baino lehen, zeren nola orduan gauza partikularak eta familiarak behar baiterauzkigute gogora erakha-

rri, ezar ginitzakete barraiatzeko eta errebelatzeko perillean, hek egin bagenetza afekzionetan gauden mugan.

Afekzionetan eta erresoluzionetan on da batean gure Salbatzaillearekin solas egitea, bertzean Angeruekin, Misterioan errepresentatzen diren presunekin, Sainduekin, bere buruarekin, sentimendu-gabeko kreaturekin, ikusten dugun bezala Dabitek hala egiten duela bere Salmoe-tan, eta bertze sainduek bere Meditazionetan eta orazionetan.

# Meditazionean gertatzen diren agorteez eta idortasunez

## BEDERATZIGARREN KAPITULUA

Gertatzen bazaitzu, Filothea, gusturik eta konsolazionerik ez izaitea Meditazionean, arren nagotzu, etzaitezila aldara; bainan ideki diezazu batzutan athea ahoko hitzeiu: egizu zure burua urrikalkizun gure Salbatzaillearen aitzinean, erakuzazu zure merezigabea, othoitz egiozu lagun dakizula, emozu haren imajinari musu, baldin baduzu, erroitzu lakoben hitz hauk: *Bada etzaitut utziko, launa, zuk niri zure benedizinoa eman artean*; edo Kanako emastearenak, hunela: *Bai, launa, potxo bat naiz, bainan potxoek iaten dute bere nausiaren mahaineko paporretarik*.

Bertze aldiz harezazu liburu bat eskuan, eta irakur erneki, zure espiritua iratzar, eta bere gana bihur dadin artean. Eragiozu batzutan zure bihotzari zenbait kanpoko debozionario erremanguz eta higuimenduz, lurrean ahuspez iarriz,

besoak bulharraren gainean gurutzatuz, gurutzefika bat besarkatuz, hori aditzen dela, zenbat baster-lekutan bazara. Baldin haukin guzien ondoan konsolatu gaberik bazaude, zenbat ere handi baita zure idortasuna, etzaitezila aldera; aitzitik zaude bethiere erremangu debot batetan zure lainkoaren aitzinean. Zenbat Kortezale ehunetan urthean sartzen dira Prinzearen ganbartan hari mintzatzeko esperanzarik gabe: bainan xoilki hark ikus detzan gatik? Hala iarri behar dugu, ene Filothe maitea, orazione sainduan garbiki eta sinpleki gure eginbidearen egiteko eta gure fideltasunaren erakusteko. Baldin lainkoaren Majestateak plazer badu gurekin minzatu eta solas egin bere inspirazione sainduetz, eta barre-neko konsolazionez, duda gabe ohore handi eta plazer guziz gozo izanen da guretzat; bainan plazer ezpaderauku grazia hura egin, han utzten gaituela guri minzatu gabe, ikusten ezipaginitu, eta haren aitzinean ezipagine baino geiago, eztingu hargatik ilkhi behar: aitzitik egon behar dugu beregaineko ontasun haren aitzinean erremangu debot eta bakezko batekin, eta orduan falta gabe gogotik behatuko dio gure pazienziari, eta

seinaletan emanen du gure finki egona, hala non bertze aldi batez bihur gaitezinean haren aitzinera, faboratuko baigaitu, eta gurekin eginen baitu solas bere konsolazionez erakusten deraukula orazione sainduaren arraitasuna. Ordea egin ezpaleza ere, kontenta gaitezila, Filothea, ohore handi baino handiago zaizula haren aldean eta begietan egoitez.

## Goizeko exerzizaz

# HAMARGARREN KAPITULUA

Orazione mental oso eta formatu hartaz, eta egunean behin egin behar ditzun bertze ahoko othoitzez lekhora, badira bertze bortz othoitz suerte laburragoak, eta zeinak baitira, hala mintzatzeraz, bertze Orazione handi haren aldakak, xertoak eta aphareillua. Hekin artean lehena da, goizean egiten den othoitzaz eguneko obra guzietarako preparazione jeneral bat bezala: Hura bada hunela eginen duzu.

1. Eskerrak emoitzu lainkoari, eta hura adorazazu hagitz humildurik egin derautzun grazia gatik zure begiratzeaz aitzineko gauean, eta hartan bekhatuak egin baduzu, eskazakisko barkhamendu.

2. Orhoitzaite egungo eguna emaiten zaitzula datorren sekulako eguna hartan irauas ahal dezazun gatik, eta harezazu borondate fermu bat egunaren iragaiteko obra onetan fin hartara.

3. Behazazu aitzinetik zer egiteko eta zer tratatu erabilgi behar duzun, eta zer okasione gerta dakidikezun egun hartan lainkoaren serbitzatzeko, eta zer tentazione etorriko ahal zaitzun haren ofensatzeko, ala koleraz, ala banaloriaz, ala zerbaot bertze desordenamenduz, eta erre-soluzione saindu batez prepara zaite presentatu behar zaizkitzun bidez baliatzera lainkoaren serbitzatzeko eta zure debozionearen aitzinatze-ko; eta kontrara zaude erne nola ihez eginen duzun zure salbamenduaren eta lainkoaren loriaren kontra iaiki ditezkeien gauzetarik, nola eginen derauezun buru, nola garaituko zaizten. ETa ezta aski erresoluzione haren hartzea, bai-nan preparatu behar dira bideak haren ongi kon-plitzeko. Exenplutzat, aitzinetik ikusten badut behar dudala egiteko batez minzatu presuna pasionatu eta haserrekor batekin, ez xoilki deli-beratuko dut ez largo izaitera haren ofensatzera, baina preparatukotut hitz emeak hari aitzintze-ko, eta hartuko dut hura iduki dezakeien lagun bat. Aitzinetik ikusten badut zenbait eri bisita dezakedala, hartuko dut haren muga eta orena,

eta preparatukotut hari eman behar diotzadan konsolazioneak: eta hala bertzeez.

4. Hori eginik humil zaite lainkoaren aitzinean, ezagutzen duzula zeronek zure buruz ezin daidikezula deliberatu duzun gauzarik, dela gaizkiari ihes egiteko, dela ongiaren egiteko. Eta zure bihotza eskuetan bazinadutza bezala, hura ofrenda diozozu zure deliberazione on guziekin batean lainkoaren Majestateari, othoitz egiten diozula haren bere gomendioan hartzeaz eta hari indar emaitiaz haren serbitzuan ongi haritzeko; eta hori hitz barreneko hautaz edo hauk bezalakoez: O launa, horra, zure ontasuna ganik hainitz afekzione on errezebitu duen bihotz gai-  
zoa: Helaz ordea; flakoegi da egin nahi lukeien ongiaren egiteko zuk ezpadiozu zure zeruko benedizinoa partitzen: Hartakotzat haren eske nagotzu, O aita bihotz bera, zure Semearen Pasionearen merituz, haren ohoretan konsekra-  
tzen dudala egungo eguna eta ene gainerako bizitze guzia. Gomenda zakizko Andre Dana Mariari, zure Angeru onari, eta Sainduei, arren hel dakiskitzula hala egiten.

5. Ordea akzione espiritual hek guziak egin behar dira laburki eta biziki, gelatik ilkhi baino lehen, ahal badadi, arren exerziza hunen moie-nez egun hartan eginen duzun guzia lainkoaren benedizinoaz ihinzta dadin; bainan othoitzez nagotzu, Filothea, ez behin ere faltatzeaz horrela egin gabe.

## **Arratseko exerzizaz, eta konszienziaren examinaz**

# **HAMEKAGARREN KAPITULUA**

Nola gorputzeko baraskaria baino lehen eginen baituzu baraskari espirituala Meditazionea dela moien; hala afal zaitezin baino lehen egin behar duzu afaritxo, edo ezpere kolazino debot eta espiritual bat. Hautazazu bada zenbait ephe, afal-muga baino lehexe, eta lainkoaren aitzinean beheiturik, zure espiritua biltzen duzula Iesus gurutzatuaren aldean (hura errepresentatuko baitiozu zure buruari konsiderazion sinple, eta barreneko begistatze batez) pitzberrizazu zure bihotzean goizeko meditazionearen sua dozena bat hatzgorapen biziz, humilmendu eta oldazarre amoriozkoz, hek aurtikhitzen ditutzula zure arimaren Salbatzaille maite haren gana, edo goizeko meditazionean gozo geiago emand derautzuten puntuak bihotzean berriz iraganez, edo zenbait bertze gauzaren gainean afekzionaek pitztuz, hobe zaitzun bezala.

Bethiere ohera baino lehen egin behar den konsziaren examinaz bezanbatean, batbederak daki nola egin behar den.

1. Eskerrak emaiten diotzagu lainkoari zeren begiratu gaituen iragan egunean.

2. Examinatzen dugu nola ibilli garen eguneko oren guzietan, eta horren erraskiago egiteagatik, kon sideratuko dugu, non, norekin, eta zer egitekotan hari izan garen.

3. Ikusten badugu zerbait onik egin dugula, hartaz emaiten diotzagu lainkoari eskerrak; kontrara zerbait gaizki egin badugu gogoz, erranez, edo obraz, barkhamendu eske gagozta lainkoari, borondaterekin lehenbizi orduan hartaz konfesatuko garela, eta artha handi batekin halakorik ez geiago egitetik begiratuko.

4. Haukin ondoan gomendatzen diotzagu lainkoari probidenziari gure gorputza, arima, Eliza, ahaideak, adiskideak, Othoitz egiten diogu Andre Dana Mariari, gure Angeru onari, eta bertze Sainduei gure gainean eta gure gatik iratzarrik egoiteaz, eta lainkoaren benedizinoa harturik, hark nahi izan duen bezala behar dugun errepausuaren hartzera goaz.

Ezta sekulan exerziza hunez ahantsi behar goizekoak baino geiago: zeren goizekoak idekitzen diotzatzu zure arimako lehioak lustiziako Iguzkiari, eta arratsekoaz hertsten deraustetzu ilhunbei.

# **Bakhartze edo aparta espiritualala**

## **HAMABIGARREN KAPITULUA**

Hemen, hemen, Filothe maitea, da ene desir handia afekzinez zarraiskon ene konseilluari: zeren artikulu hunetan zure aitzinamendu espiritualeko bide segurenatarik bat datza.

Erakharzu ahalik maizena egunean zure espiritua lainkoaren prezentiara erakusi derauskitzudan lau maneratarik batez: behazazu zer hari den lainkoa, eta zu zer hari zaren; ikusikotutzu haren begiak zure gana itzulirik, eta bethiere zure gainean finkaturik ezin konpratuzko amorio batez. O lainkoa, erranen duzu, zergatik ezterautzut bethi behatzen, zuk niri bethi behatzen derautazun bezala? Zergatik hunein maiz gogotan nadukazu, eta nik zergatik hunein gutitan gogoratzen zaitut? Non gare, O ene arima? gure egiazko lekua da lainkoa, eta bizkitartean non kausitzen gara?

Nola xoriek bere habiak baitituzte zuhaitzen gainean, hetan gordetzeko behar duten orduan,

eta Oreinek ere bere beroak eta sasipeak, non sartzan baitira udan eta gerizatzen, itzaleko freskaduraren hartzea gatik: Hala, Filothea, gure bihotzek egun guzietan hautatu eta hartu behar dute zenbait leku, edo Kalbarioko mendiaren gainean, edo gure Salbatzailearen zaurietan, edo zenbait bertze lekutan haren hurbillean, harat apartatzeko okasione suerte guzietan, eta gure buruaren han arintzeko eta sosegatzeko kanpoko egitekoen artean, eta forta edo azkarleku batetan bezala egoiteko tentamenduetarik begiratzea gatik. Doatsu izanen da arima gure Salbatzaileari egiaz erranen ahal dioena, zu zare, launa, nora ihesi ahal noaken etxea, zu ene murailla segura, zu ene geriza, hegatza eta teillatua uriaren kontra, zu ene itzala beroaren kontra.

Orhoitzaite bada, Filothea, bethi hainitz bakhartzeren edo apartaren egiteaz zure bihotzeko bakhartokian. Gorputzez jend-artean eta egitekotan zabiltzan bizkitartean bakhartoki mental hura ezin niholatako maneraz traba diteke zure ingurunetan jende hainitz izana gatik, zeren eztaude zure bihotzaren, bainan xoilki zure gor-

putzaren inguruan; hala non zure bihotza baita-  
go bera bakharrik lainko ber beraren prezencian.  
Hori egiten zuen Errege Dabitek hanbat zituen  
egitekoen artean, berak dioen bezala bere Sal-  
moetako milla lekutan, hala nola erraiten due-  
nean: O launa, ni halaber zurekin naiz bethiere:  
ene lainkoa ikusten dut bethi ene aitzinean: goi-  
titu itut ene begiak zure gana: ene lainkoa  
Zeruetan zaudena, ene begiak zure gana daude  
bethiere.

Hala ere konpainiak eztira bethi hain hersiak,  
non noizbaitetik noizbaitea gure bihotza ezin  
aparta dezagun hetarik, haren sar arazitze-  
ko berriz ere lainkozko bakhar-egoitza hartan.

Santa Katalina Sienekoari aitak eta amak  
edeki ziotenean den leku eta ephe suerte guzia  
othoitz eta Meditazione egiteko, gure Salbatzai-  
lleak inspiratu zioen barreneko orazinotegitxo  
baten egiteaz bere bihotzean, arren bera hartan  
gogoz sartzen zela harekin kanpoko egitekoen  
artean minza ahal zedintzat halako bihotzezko  
bakhar-egoki sainduan. Gerostik munduak hura  
akometatzen zuenean etzuen trabu garabik sen-  
titzen; zeren, zioenez, sartzen baitzen bere

barreneko gelan, non konsolatzen baitzen bere zeruko Esposarekin. Hala ere ordu hartarik konseillu emaiten zerauen bere ume espiritualei gela baten egiteaz bere bihotzean eta han egoiteaz.

Bihurezazu bada batzutan zure espiritua zure bihotzean barrena, non gizonetarik berezirik bihotzez bihotz minza ahal zaitezin zure arimaz bere lainkoarekin, Dabitekin batean erraiteko: *Egon naiz iratzarririk, eta egin naiz bakharrik dagoen pelikanaren kide, egin naiz, harri zaharretan dagoen hontza bezala, eta teillatuetako Elizatxori bakharra bezala.* Zein hitzek, eskiribatuturik dauntzan bezala aditurik, seinale emaiten dutelarik Errege handi harkoren iakin batzu hartzen zituela bakharrik egoiteko gauza espiritualeen konseideratzen, erakusten baiterauzkigute bere endellegatze mistikoan hirur aparta exzellent, hirur ermitautasun bezala, zeinetan egin baitezakegu gure bakhar-zokoa gure Salbatzailearen imitazionetan. Zeren Kalbarioko mendia-  
ren gainean izan da bere xito hillak pitzberritzen dituen bakhar-lekuetako Pelikana bezala, Bere sortzean izan da establia largo-utzi batean harri

zaharretako hontza bezala plainuz eta nigarrez zegoela gure bekhatuak gatik: eta bere zeruratzegunean izan da Eliza-xoria bezala, hegaldak ioanez zerura, zein baita munduko teillatua bezala, eta hirur leku hetan guk ere gure gordelekuak egin detzakegu gure egiteko tratuen artean. Elzear Probenzako Ariango Konde Doatsua hainitz denbora egonik Delfina bere emazte garbia eta debota ikusi gabe, Andre hark gizon bat igorri zioen berariaz iakitea gatik ea osasunarekin zegoenz, eta ihardetsi zion: Ene emaste maitea, osasuna dut, eta nahi banauzu ikusi bilhanazazu gure Iesus eztiaren saietzeko zaurian, zeren han da ene egoiteko lekua, eta han kausituko nauzu, bertzetan alferrik bilhatuko nauzu. Hura, hura zen zaldun Giristinoa.

# **Hatsgorapenez, othoitz aurtikiez eta gogoeta onez**

## **HAMAHIRURGAREN KAPITULUA**

lainkoa gana eramaiten gara zeren hatsgorapenez hari gagozka, haren gana heltzeko; hala non lainkoa ganako hatsgorapena eta lainkoa baitarako aparra espirituala elkarri baitatxezko, eta bia sortzen eta heldu baitira gogoeta onetarik.

Zabilzko bada maiz lainkoari hatsgorapenez, Filothea, zure bihotzeko oldar aldi laburrez, bainan irazekiez; mirets ezazu haren edertasuna, othoitz egiozu hel dakizula, iar zaite gogoz gurutzearen oinetan, adora zazu haren ontasuna, galdegiozu maiz zer izanen den zure salbamen-duaz, emozu millaten zure arima egunean, sareztatzu zure barreneko begiak haren eztitasunean, heda diozozu eskua haur xume batek bere aitari egiten dioen bezala, gida zaitzan gatik, hura emazu zure bulharren gainean flokha pla-

zergarri bat bezala, hura landa zazu zure ariman  
bandera bat bezala, eta milla oldarzarre egitzu  
bihotzez lainkoaren amudioaren pitzteko zure  
baitan, eta zure atzartzeko iainkozko espos  
haren maitarasun pasionatu eta samur batetara.

Hala egiten dira othoitz aurtikiak, zeinetaz  
San Agustin handiak hain konseillu hertsia emai-  
ten baitzioen Broba zeritzon andre debotari.  
Filothea, gure espiritua familierki eta olheki bere  
lainkoarekin iarriz eta usatuz usain oneztatuko  
da haren perfekzione guziez, eta ezta gaitz egi-  
tea; zeren exerziza hura sar diteke gure lan eta  
egiteko guzietan, hei trabu garabik ekharri gabe;  
ikhusirik dela aparta espiritualean, dela barrene-  
ko oldarmenduetan eztirela egiten lainkoa gana-  
ko itzul-aldi laburrak baizen, deusetan ere tara-  
batzen ez gaituztenak, aitzitik bilha gabiltzana-  
ren ardietsteko hagitz on direnak. Arno guti bat  
bihotzaren alegeratzeko, eta ahoaren bustitzeko  
hartzen duen bidezko gizonak, aphur bat trika-  
tzen delarik, eztu hargatik bere bidea hautsten,  
aitzitik indar hartzen du lasterago eta errazkiago  
haren iragaiteko, ikusirik eztela gelditzen hobeki  
ioaiteko baizen.

Hainitzek hainitz hitzezko hatsgorapen bildu ituzte, eta egiaz probetxu handitako dira, guziarekin re, neure konseilluz, etzaizko hitzez hitz lotuko hetarik nahiz den suerteri bat ere, baina bihotzez edo ahjoz erranen tutzu amudioak berehala ekharriko derauzkitzunak, zeren hark emanen derautzu nahi duzun bezanbat. Egia da badirela hitz batzu indar partikular bat dutenak bihotzaren kontentatzeko leku hunetan, nolokokak baitira Dabiten Salmoetan hain usu diren oldarzarre espiritualak, Kantiken Kantikan dantzatan amoriozko tragazak: kanta espiritualak on dira ere fin hartako gogo finkaturekin kantatzen badira.

Finean nola nork ere nihor maite baitu naturalezako amorioz, bethi hurren bere gogoetak baititu maite duenaren aldera itzuliak, bere bihotza afekzinez, eta ahoa laudorioz betheak baititu harentzat, eta harekin eztenean ezpaitu utzten okasionerik ioaitera bere amorioa guthunez erakusi gabe, eta ezpaitu aurkitzen zuhaitzik non eztuen maite duenaren izena eskiribatzen haren azalaren gainean; hala nork ere lainkoa baitu maite, ezin dagoke geldirik hartaz gogoeta egin

gabe, harentzat hats hartu gabe, haren gana hatsgorapenez alxatu gabe, eta hartaz minzatu gabe, eta nahi luke, ahal balegi, munduan diren guzien bulharren gainean Iesus izen saildua eta sakratua eskiribatu.

Hala egitera ere gauza guziek gonbidatzen tuzte lainkoa maite dutenak, eta ezta kreaturarik bere maitearen laudorioa erran eztezenik; eta San Agustinok, San Antonioren ondoan dioen bezala, zer ere munduan baita, hitzkuntza ixil, bainan klarki adi ditekeien batez minzo zaie bere amorioaren faboretan, gauza guziek atzartzen tuzte gogoeta onik egitera, eta handik sortzen dira gero hainitz oldarmendu eta hatsgorapen iainkoagana. Huna exenplu batzu. San Gregorio Nazianzako Ipizpikua, berak bere pobluari kondatzen zioen bezala, pasajetan zebillala itsas-hegian, iarri zen konsideratzen nola uhinek utzten zituzten harearen gainera barraiatu-rik itsasoak iraitzten zituen, eta hala erraitera, thuak bezala hegira etxatzen zituen maxkorrak, adarxoak, belhar ondoak, ostria azalak, ziztapurrak, eta bertze halako nahaskeriak eta ezdeuskeriak; gero nola itsasoak, berriz bihurtzen zela bertze

uhinez, berriz ere fitskeria hetarik partebat hartzen zuen eta iretsen, inguruetako arroak bizkitartean tinketz zeudezila higitu gabe, hek urak bortitzki ioiten zituelarik. Bada horren gainean gogoeta eder hau athera zuen, flakoak direla ostria hezurak, adarrak eta belhar zathiak bezala, eta batean aflikzionario, bertzean konsolazionario utzten diotela bere burua eramaitera fortunaren uhinek nahi duten aldera; ordea bihotz handiak finko eta ezin higituzko daudezila tenpesta suerte guzien kontra. Eta gogoeta hunetarik athera zituen Dabiten oldarmendu hauk. *O lainkoa, salba nazazu, zeren urak sartu dira ene arimaraino; launa, athera nazazu ur barrenetik; eramaiten naiz itsas-hondora eta tenpesta hondatu nau.* Zeren orduan aflikzionetan zegoen, Maximok hari bere Ipizpikutasuna bidegabekizki eramanez.

San Fulgenzio Erruspeko Ipizpikua gertatu zenean Erromako Aitonon semeen biltzarre jeneral batetan, non Theodoriko Gothen erregea minzo baitzitzaien bere thronutik, hain bertze iaun handi ederki lerroz lerro, nor bere graduaren eta tituluaren arauera iarririk ikusirik; *o lain-*

*koa, zioen, zein eder behar den izan zeruko Hierusalema, hemen beherean lurreko Erroma hain ponpirosa denaz geroztik!* Eta mundu hunetan hanbat handiresun emaiten bazaie banaloriazalei, zer loria preparatu behar zaie bertzean, iarri direnei egia hutsaren miratzen?

Erraiten da San Anselmo Kantorbiako Arzipizpikua (zeinaren sortzeak handiro ohoratu baititu gure mendiak) miragarri zela halako pensamendu onik egiten. Herbino batek, potxoek kexaturik, laster egin zuen, orduan bidean zebillan Prelat saildu haren zamariaren sabel-azpira, hiltzeko peril ageriak emaiten zioen ihes lekura bezala, eta haren inguruan saingaz deudezin potxoak, ezin ausartuz bere ihiziaren atheratzera sartu zen begira-lekutik. Ikuskari gerthuz ohitugabea, zeina gatik irriz baitzeudezin guziak, bizkitartean ordea Anselmo handia hatsbeherapez hasi zen eta nigarrez: Ha! zioen, irriz zaude, bainan animalia gaizoa eztago irriz; arimaren etsaiek hura behin akometatu dutenean, eta bekatu suerte guzietako sar-ilkietan hainitz moldez gaizki erabilli eta bilhakatu dutenean heriotzeko bide hersian daude haren begira, haren

atzemaiteko eta iretstekoko, eta hura alde guzieta-rik iziturik, guzietan leku bilha dabilla nora ihes egin eta non gorda; baldin aurkhitzen ezpadu nondik itzul, hartaz burlatzen dira etsaiak eta irriz dagozka; hori erranik ioan zen hatsbehera-penez.

Konstantino handiak egun batez ohorezki eskiribatu zioen San Antoniori, hala non harekin ziren fraideak espantatu baitziren; hark ordea erran zerauen, nolatan miretsten duzue errege batek gizon bati eskiribatzeaz? aitzitik mirets ezazue nolatan bethiereko lainkoak bere legea eskiribatu derauen hil behar diren gizonei, bai eta nola minzatu zaien ahoz aho bere semearen ahotik.

San Franzesek ardi bat ikusirik hainitz akhe-rran artean, ikusazu, ziotsan bere lagunari, nola ardi gaizo hori manso den ahutz hekin balsan, gure salbatzaillea hala zebillan manso eta humil fariseuen artean. Bertze aldi batez saildu hark berak ikusirik urde batek bildots bat iaten zuela, He! bildotsa, zioen nigarrez, zein biziki begieta-ratzen derautazun ene salbatzaillearen herioa.

Franzes Borgia gure mendeko gizon handi hark (orduan Kandiako Duke zen oraino) ihizian zebillala milla gogoeta saindu egiten zituen: miretsten nuen, zioen berak gero, nola aztoreak bihurtzen dire esku gainera, nola bere begiak utzten dituzten estaltzera, eta aztaparrak hagan estekatzera, eta bizkitartean gizonak hain gor eta gogor direla lainkoaren hitzera.

San Basilio handiak dio ezen arrosak elhorrrien artean lekzione hau egiten derauela gizonei: Zer ere munduan baita ederrenik, O hil beharrak, tristeziak nahasia da, ezta deus garbirik, bethi alegrianzari datxeko damua, ezkontzari alharguntza, hainitz onhasun eta haur izanari artha, loriari laidoa, ohorei gastua, gauza gozoei nardamendua eta osasunari eritasuna. Lore ederra da arrosa, dio gizon saindu hark, ordea tristezia handi bat emaitend eraut, orhoitzen bainau ebe bekhatuaz, zeina gatik lurra kondenatu izan baita aranzeen ekhartzera.

Arima debot batek, xirripa baten miratzen zegoela, eta hartan zeruko izarrak gau eme batez ikusten zituela errepresentaturik: O ene lainkoa, zioen, izar hauk berak ene oinen azpian

izanen dira, har nazazunean zure leku saindue-  
tara, eta zeruko izarrak lurrean errepresentatzen  
diren bezala, hala lurreko gizonak errepresenta-  
tzen dira zeruan lainkozko karitatearen ithurri  
bizian.

Bertze bat, ibiri bat ikusirik beheiti ioaiten,  
oiuz hasi zen hunela, ene arimak eztu sekulan  
hartuko pausurik hondadadin artean iainkotasu-  
naren itsasoan, zeina baita haren ithurburua.

Santa Franzesa, xirripa eder baten konsidera-  
tzen hari zela, haren hegian belhaunikaturik  
bere othoitzaren egiteko, eraman zen gogoz  
bere gainera, hitz hauk berriz eta berriz erraiten  
zituela emeki. Ene lainkoaren grazia horrela  
iarieiten da emeki xirripa xume hau bezala.

Bertze bat, arbolak liliturik eta loraturik ikusi-  
rik hatsbeherapenez hasi zen: zergatik xoildurik  
nago loregabea elizako baratzean?

Bertze batek, xitoak ikusirik amaren azpian  
bildurik: O launa, zioen, begira gaitzatzu zure  
hegalen itzalaren eta gerizaren azpian.

Bertzeak iguzki belharra ikusirik: Noiz ene  
lainkoa, zioen, noiz ene arima iarraikiko zaie  
zure ontasunaren dei amolsuei? eta baratzeko

ielosiak ikusirik, zeinak baitira ederrak ikusteko bainan usaingabeak: he, dio, halakoak dira ene gogoetak, ederrak dira erraiteko, bainan obra eta fruitugabeak.

Horra, ene Filothea, nola atheratzen diren gogoeta onak eta hatsgorapen sailduak bizitze hilbehar hunetan hainitz eta hainitz moldez begietaratzen diren gauzetarik. Dohakabe dira, kreaturak bere kreatora ganik bekhatutara itzulten dituztenak. Doatsu dira, kreaturak bere kreatoraren loriara ordenatzen dituztenak eta hekin banotasuna egiaren ohoretan emaiten dutenak. *Gertuz*, dio san Gregorio Nanzianzakoak, *ene kostuma da gauza guzien ekhartzea ene probetxu espiritualera*. Irakur ezazu San Hieronimok egin zuen bere Santa Paularen hilharri gaineko eskiribu debota, zeren eder da ikustea nola den bethea ordu eta inkontru guzietan Andre hark atheratzen zituen hatsgorapen eta gogoeta sakratuez.

Bada aparta espiritualaren eta orazione auritikitzkoen eserziza hunetan datza debozionearen obra handia, zeren hark bertze othoitz guzien eskasia konpli dezake, bainan hura utzten bada,

ezin kasik errepara diteke niholatako maneraz. Hura gabe ezin ongi egin diteke bizitze kontenpatiba, eta aktiba ezin diteke gaizki baizen; hura gabe errepausua ezta alferkeria baizen, eta trailla ezta nahaskeria baizen; hargatik arrenez nagotzu haren besarkatzeaz zure bihotz guziaz, nihoiz ere hartarik apartatu gabe.

# **Meza sainduaz, eta nola enzun behar den**

## **HAMALAU GARREN KAPITULUA**

1. Enatzaitzu oraino minzatu eserziza espiritualen Iguzkiaz, zein baita mezaren sakrifizio eta sakramendu guziz saindua, guziz sakratua eta guziz sendagarria, girstinozko erreligionearen punturik barrenera, debozionearen bihotza, lainkotiartasunaren arima, ezin erranezko misterioa, jainkozko karitatearen ondogabeko itsasoa bere baitan dadukana, eta zeina dela bide, lainkoak gurekin egiazki iuntaturik, largoki partitzen baiterauzkigu bere graziak eta faboreak.

2. Jainkozko sakrifizio harekin batean egiten den orazioneak ezin erranezko indarra du, hala non Filothea, haren bidez arima gaineraino bethetzen baita zeruko faboreez, permatua bezala dagoela bere maitearen gainean, zeinak hura hanbat bethetzen baitu usain eta eztitasun espiritualerik, non baitirudi khezko arroin bat dela usaingarrizko egurrez, mirhaz, inzensuz eta

usaingillearen erhauts on guziez egina, Kantike-tan erraiten den bezala.

3. Egizu beraz zure ahal guzia egun oroz meza sainduaren enzuteko, zure salbatzaillearen sakrifizioa Iainko aitari zuretzat eta girstino guzientzat apezarekin batean ofrenda diozozun gatik.

Bethiere hainitz eta hainitz angeru elkharrekin bildurik hartan kausitzen dira, san Krisostomok dioen bezala, misterio saindu haren ohortzeko, eta hartan aurkhitzen bagare gu ere hekin batean, eta duten bezalako intenzionerekin, ezin gaudezke hainitz ontasun ardietsi gabe halako konpainiaren moienez, zeren zeruko eta lurreko elizako fidel guzien batzarreak elkharganatzen dira, eta iuntatzen zaizko gure salbatzailleari jainkozko obra hartan, arren harekin batean, haren baitan eta haren arartekotasunaz Iainko aitari bere bihotza eraman diozotenzat, eta haren miserikordia osoki egin dezatentzat gurea. Zein zori on zaion arima bati halakoekin bere afekzioneeran debotki ezarteaz, hain ontasun preziatu eta desiratzeko baten ardietstea gatik.

4. Baldin zenbait bortxa bortxatuz beregaine-ko sakrifizio hura egiten denean ezin kausi bazaitezke hartan, gorputzeko prezencia batez, bederen hara eramazu zure bihotza haren enzuteko prezencia espiritual batez. Halakotz goizeko zenbait orenetan zoaz gogoz elizara, ezin bazozazke bertzela, iunta zazu zure intenzionea giristino guzien intenzionearekin, eta egitzu zaren lekuan, zenbait elizan egiazki bazinunde meza sailduaren enzuten, egin zenetzakeien barre-ko akzioeak berak.

5. Ordea haren enzutekotzat behar bezala, dela gorputzez, dela gogoz. 1. lehen hastetik, apeza aldarean sar artean, egizu preparazionea harekin batean, erran nahi da, iar zaite lainkoaren prezencian, ezagutezazu zure merezigabea, eta eska zakizko zure bekhatuez barkhamendu. 2. apeza aldarean sartu denetik ebanjelioraino, konsidera zazu gure salbatzaillearen mundu hunetarako etortea, eta bizitzea konsiderazione simple eta jeneral batez. 3. ebanjeliotik kredoan erranez geroraino, konsidera zazu gure salbatzaillearen predikua, eta zinetan errazu nahi duzula bizi eta hil haren hitz sailduaren fedean

eta obediencian, eta eliza katolikaren batasunean. 4. kredotik pater nosterraraino, zatxezte bihotzez sakrifizio siandu hartan egiaz eta izanez errepresentatzen diren gure salbatzaillearen pasioneko eta Heriotzeko misterioei, sakrifizio hura zuek ere apezarekin eta gainerako pobluarekin batean ofrendatzen diozula Iainko aitari, harenohoretan eta zure salbamendutan. 5, pater nosterratik komunioneraino, zure ahalaz pitzkitzu milla eta milla desir zure bihotzetik, beroki erraiten duzula nahi zendukeiela sekulakotz iuntatua eta bat egina bazine gure launarekin, zeina baita sekulako amorioa.

6. Komunionetik azkeneraino, eskerrak emoitzu haren majestate sailduari bere inkarnazio-nea, bere bizitzea, bere pasio-nea, eta sakrifizio saildu hartan erakusten deraukun amorio gatik, zinetan zagozkala arren bere amorio bera gatik gerta dakizuela begitartetsu, zuri eta zure ahaidei, adiskidei eta elizan diren fidel guziei; gero zure bihotz osoz humiltzen zarela har ezazu debotki zure salbatzailleak bere apezaren eskuz emaiten derautzun benedizino saildua.

Ordea meza erraiten den bizkitartean nahi baduzu zure meditazioa egin egunetik egunera zarraisten misterioen gainean, ezta premiarik izanen egon zaitezin akzione partikular hekin egiten; aitzitik aski izanen da hasterakoan xuxen dezazun zure intenzioa eta gogoz erran dezazun nahi duzula zure meditazioa eta orazioa egin sakrifizio saildu haren adoratzeko eta ofrendatzeko, dakizula meditazio guzietan lehen erran diren akzione hek kausitzen direla edo klaraturik edo ixilik eta adi ditezkeien bezala.

# **Bertze exerziza publikoez eta komunez**

## **HAMABORTZGARREN KAPITULUA**

Hautaz lekhora, Filothea, bestetan eta igandetan kausitu behar zara elizan egiten diren goizeko eta arratseko ofizioetan zure egitekoek aginduko duten bezanbat, zeren egun hek lainkoarentzat konsekratuak dira, eta hetan obra geiago egin behar da haren ohoretan eta lortan bertze egunetan baino: bide hartaz milla debozinezko ez-titasun sentituko itutzu, San Augustinok bezala; berak erraiten baitu bere Konfesioetan, lainkoaren federa lehenbizi itzuli zenean, elizako ofizioak enzuten zituen orduan, bihotza urtzen zitzaiola ez-titasunetan eta begiak debozinezko nigarretan. Eta hala ere behin guzietakotz derradantzat, bethi ontasun eta konso-lazione geiago da elizako ofizio publikoetan, akzione partikularetan baino, lainkoak hala orde-

naturik guziendakotasunari eman dakiola garaia partikulartasun suerte guzien gainean.

Sar zaite gogotik zaren lekuko konfrarietan beregainki bere exerzizez fruitu geiago eta exenplu hobe dakharketan, zeren hortan hagitz lainkoaren gogarako den obediencia suerte bat eginen duzu, zeren elizak manatzen eztituelarik konfrariak, badarik ere gomendatzen, eta erakustea gatik desir duela hainitz sar ditezin hetan, konfrariakoei emaiten derauzte induljenziak eta pribilegioak. Geiago ere bethi karitate handizko gauza da hainitzekin biltzea eta bertzei laguntzea bere borondate onen konplitzen. Eta gerta ditekeielarik nihork, bera denean, egin dezakeiela konfrarioko guziekin egiten den bezain obra onik, eta naski lakhetago lekidikeola hekin egitea bere partikularean, halarik ere lainkoari loria geiago heldu zaio gure anaiekin eta lagunekin egiten ditugun obra onetarik.

Orobat erraiten dut othoitz eta debozione publiko suerte guzietan, zeinetan ahal bezanbat exenplu onik erakusi behar baitugu, gure lagunari mirail saildu baten emaiteko; eta ahal

bezanbat afekzione ere ekharri, lainkoaren loria-  
ren eta guzien intenzione onaren aitzinatzeko.

## Sainduak ohoratu eta othoitztu behar direla

### HAMASEIGARREN KAPITULUA

Halaz eta lainkoak hainitzetan inspirazioneak igortzen derauzkigunaz gero bere angeruak mandatari eginik, guk halaber maiz igorri behar diotzagu gure hatsgorapenak, Angeruak berak ararteko emanik. Parabisuan angeruekin dauden, eta, gure salbatzailleak dioen bezala, angeruen pare eta berdin diren arima saindu ioanek ere ofizio bera egiten dute; gure gatik hatsgorapenez baitaude, eta gogoramendu onak ardietsiten baiterauzkigute bere orazione sainduetz. Ene Filothea, bil detzagun gure bihotzak zeruko espiritu eta arima doatsu hekin gana. Errosiñol umeeek ikhasten dute kantatzen handiekin kantatuz, guk ere, sainduekin eginen dugun tratu sainduaz hobeki iakinen dugu othoitz egiten, eta lainkoaren laudorioen kantatzen. *Salmoak kantatuko itut*, zioen Dabitek, *angeruen aitzinean*.

Ohore, erreberenzia eta errespetu ekhar diozozu amorio beregain batez Andre Dana Maria Birjina sakratuari eta loriosari, gure guzien gaineko aitaren ama da, eta halatan gure amasoada. Dagigun bada laster haren gana, eta haren illobatxoak edo haurxoak bezala sar gaitezin haren alzopean fidanza guziarekin; ordu eta leku guzietan dei dezagun ama manso eta ezti hura, gomenda gakizkon haren amazko amorioari, eta enseia gaitezin haren bertutei iarraikitera, ekartzan dugula haren aldera egiazko umeeke ohi duten bezalako bihotza.

Treba zaite hagitz angeruekin, mira zazu maiz gogoz nola ezin ikus ditezkeien bezala zurekin daudezin eta beha dagozkan zure bizitzeari; guzien gainetik ohore eta amorio ekhar diezezu zu zaudezin Diozesako, eta zeinekin bizi baitzara, hekin angeruei, beregainki ordea zureari: othoitz egiezu maiz, laudorio emezu arduraki, gomenda zakizte zure egiteko guzietan, bai espirituzkoetan, bai mundukoetan, zure intenzionetan hel eta lagun dakizkitzun amorea gatik.

Pierres Faber Iesusen izeneko konpainia sainduko lehen apezak, lehen predikariak, lehen theologu nausiak, eta Sant Ignazio konpainia haren zimendatzailearen eta buruzagiaren lehenbiziko lagunak, egun batez heldu zela enperadorearen lurretarik, non hainitz serbitzu saindurik egin baitzuen Iainkoaren loriatan; eta iragaiten zela Genebako diozesatik, zein baita haren sor lekua, kondatzen zuen ezen bide egiten zuenean fedearen kontrako hainitz lekutarik, milla konsolazione izan zituela sartzen zen herrietako angeru begiralei agur egiteaz, eta frogatu zuela hek izan zituela alde eta lagun, dela haren begiratzeko Hignoten artetarik, dela hainitz arimaren mansotzeko era erakhartzeko salbamenduko dotrinaren hartzera. Eta hori halako bihotzez eta gomendioz erraiten zuen, non donzeilla gazte batek gauza bera haren ahotik enzunik, hura sentimendu paregabeko batez kondatzen baitzuen eztu lau urthe baizen, erran nahi da, enzun zuenetik hirur hogoi urthe baino geiagoz geroztik. Iaz konsolatu nintzen aldare baten konsekratzeaz Iainkoak gizon saindu hura iaio

arazi zuen lekuaren gainean, Villareteko herri xumean gure mendi gaitzenen erdian.

Hautatzatzu saildu batzu partikularki hekin bizitzearen hobeki gozatzeko, zeinen gainean zurea molda dezazun eta zeinen arartekotasunean fidanza beregain bat ezar dezazun. Zure izeneko saildua iadanik ordenatu ziatzu zure bataiotik.

# **Nola enzun eta irakurri behar den lainkoaren hitza**

## **HAMAZAZPIGARREN KAPITULUA**

Zarela debozionetsu lainkoaren hitzera: dela hartaz minza zaitezin solhas familieretan zure adiskide espiritualekin, dela hura enzun dezazun predikuetan; hura bethiere enzun ezazu erneki eta erreberenziarekin; egizu hartaz probetxu onik, eta hura eztezazula utz lurrera erortera; aitzitik sar ezazu zure bihotzean, birjina guziz sailduak egiten ohi zuen bezala, zeinak berean barrena gordetzen baitzituen bere semearen ohoretan erraiten ziren hitz guziak. Eta orhoitzaitzate gure salbatzailleak biltzen dituela gure ohoitzetan erraiten diotzagun hitzak, guk predikuetan harkhez erraiten zaizkigunak biltzen ditugun arauaz.

Duzun bethiere zure aldean zenbait debozionetzko liburu eder, nolakoak baitira Iesusen Imitazioneazkoa, Gudu espirituala, edo bertzerik,

aurkhitzen baduzu. Egunoroz irakur ezazu heta-rik zerbait aphur debozione handirekin, guthunik irakur bazeneza bezala sainduak zure gana zeru-rik igorriarik zure hango bidearen erakustera eta bihotz emaitera hara ioaiteko.

Irakuretzat zu halaber sainduen historiak eta bizitzak, zeren hetan mirail batetan bezala ikusi duzu giritinoak hartu behar duen bizitzeko moldea, eta balia zaite hekin akzioneer zure probetxuko, zuk daramazun estatuaren eta ofizioaren arauera. Ezen munduko tratuetan eta egitekoetan dabilzanek ezin osoki imita detzaketelarik sainduen akzione guziak, badarik ere iarraiki dakidizkeie edo hurbilletik edo urrunetik.

San Paulo lehenbiziko ermitaua baxharrik zegoen mundutik apartaturik, hura imita dezakezu, zure aparta espiritualetan eta berariazkoetan, lehen erran eta gero erranen dugun bezala.

San Franzes ezin erran bezanbat pobre zen, hura imitatuko duzu pobrezia besakatzen baduzu erakusiko dugun maneran.

Egia da historia batzuk argi geiago emaiten deraukutela gure biziaren gidatzeko bertzeek

baino; nolakoak baitira Santa Theresaren, San Luis Franziako erregearen bizitzeak.

Badira bertzeak lehen miretsi behar direnak imitatu baino, nolakoak baitira Santa Maria Ejiptienaren eta bertze batzuen bizitzean; halarik ere bertzeak bertze direla jeneralki emaiten dute gustu handi bat lainkoaren amorio sailduaz.

# **Nola hartu behar diren inspirazioneak**

## **HEMEZORTZIGARREN KAPITULUA**

Inspirazioneen hitzaz aditzentugu lainkoak gure baitan egiten dituen erakhartze, eranzute, barreneko ausiki, argi eta ezagutza guziak, noiz ere aitzintzen baitzaio gure bihotzare bere benedizinoez aita bati dagokan arthaz eta amudioz gure atzartzeko, irai khiteko, ertxatzeko eta erakhartzeko bertute sainduetara, zeruko amudiora, erresoluzione onetara, finean gure sekulako ontasunera garamatzaten gauzetara.

Badio espos sainduak hori dela athearen bulkatzea, eta bere espos andrearen bihotzari minzatea, haren iratzartzea lo datzanean, hari oiugitea, haren deitzea kanpoan denean, haren gonbidatzea bere ezitik iatera, bere baratzean sagarrak eta loreak biltzera, eta bere boz eziaz kantalaritzera haren beharrietan.

Konparazio baten beharra dut ene erranaren adiarazteko. Ezkontza baten osoki egitekoztat, hirur gauza behar dira, nohork ezkondu nahi duen donzeillaz edo andre gai bezanbanean. Lehenik erraiten zaio norekin ezkonduko den; hark gero erakusten du on zaiola, eta azkenean bere konsentimendua emaiten du. Halaber lainkoak nahi duenean gure baitan, gure eskuez eta gurekin batean zenbait karitatezko obra handi egin, lehenik hura deklaritzen derauku bere inspirazioneaz gero hura on ea ederetsten dugu, azkenean konsentitzen dugu. Zeren nola bekhatutan iautsteko hirur pausu baitira: tentazioa, atsegina eta konsentimendua; halaber hirur gradu dira bertutetara ikhaiteko; lainkoa ganikako inspirazioa, tentazinearen kontra, inspirazionean hartzen dugun atsegina, tentazioak eskaintzen deraukun plazeraren kontra, eta inspirazionearek emaiten diogun konsentimendua tentazionearek egin giniozokeon amoren kontra.

Inspirazioak iraun baleza ere bizi garen mende guzian ezginatezke hargatik niholarako maneraz lainkoaren gogarako, hartan lakhetzen

ezpalitzaigu; aitzitik haren maiestate saindua ofensa liteke, egin zen bezala Israeltarren kontra, zeren berrogoi urthez, berak dioen bezala, egon zen hekin aldean, gonbidatzen zituela onera bihur zitezila, eta egundaino etzuten haren hitza enzun nahi izan: hargatik bere hase-rean hekin kontra zin egin zuen, sekulan etzirela sartuko haren errepausuan. Manera berean aitonen semea, denbora handiz donzeilla bat serbitzatuz gero hagitz desobligatua lizate, gero ere nahi ezpalio niholatan hitz eman desideratzen duen ezkontzaz.

Inspirazionetan nihork hartzen duen atsegina abiadura handia da lainkoaren loriara, eta iadanik atsegin hura dela bide, halakoa hasten da lainkoaren maiestatearen gogarako izaiten, ezen atsegin hura eztelarik oraino konsentimendu oso bat, guziarekin ere hartarako preparamendu nolazbaitekoa da, bai eta seinale ona da, eta probetxu handizko gauza atsegin hartzea lainkoaren hitzaren enzuteaz, zein enzute kanpoko inspirazione bat bezala baita. Gauza ona da halaber eta lainkoaren gogarakoa barreneko inspirazionetan plazer hartzea. Plazer hartaz espos Andre

sakratua minzo denean hunela dio, *Ene arima urtu da bozkarioz ene maitea minzatu den orduan.*

Orobat ere kontentik dago aitonen semea serbitzaten duen donzeillaz, eta badaduka faboratua dela dakusanean atsegin duela hark egiten dioen serbitzuaz.

Finean konsentimenduak konplitzen du bertutezko obra, zeren inspiratu izan garenean eta inspirazionean lakhetuz gero emaiten ezpadiogu lainkoari gure konsentimendua, neurrigabeki eskergabe gare haren lainkozko maiestatearen aldera, ezen badirudi hortan mesprezio geiago badela. Hori gertatu zitzaion espos andreari, zeren bere maitearen hitz eztiak ukitu zioelarik bihotza bozkario saildu batez, badarik ere etzioen athea ideki, bainan eskusa ezdeus bat eman zioen, hargatik esposa samurturik ioan zen urrunago eta hura utzi zuen. Halaber baldin aitonen semeak donzeilla bati denbora handiz iarraiki eta bere serbitzua onetsarazi ondoan, balekusa arbuiaturik eta mesprezaturik dagoela, arrazoin geiago luke haserretzeaz, izan zukeien baino hari begitartetik egin ezpalio, eta haren ioan-eto-

rriak onetsi ezpalitu. Harezazu bada borondate Filothea, lainioak egin plazer derauzkitzun inspirazioneen bihotz onez hartzeko, eta hel ditezinean sar arazkitzu, eta egiezu begitarte, zurekin ezkontzeko desira duen zeruko erregeren anbasadorei bezala. Enzun ezazu plazerki zer erraitaen derautzuten, konsidera zazu nolako amudiorekin inspiratzen zaren, eta egiozu inspirazione sainduari amor. Emozu konsentimendu, ordea oso, amoriozko eta finko bat, zeren manera hartan ezin obliga dezakezun lainkoak idukiko du bere burua zure gana obligaturik zure afekzioea gatik; ordea inspirazioneak konsentidetzatzun baino lehen kontuzko, extraordinariozko eta lehen ez bezalako gauzetan, engana zaitezin beldurrez, konseilla zaite bethi zure gidariarekin, froga dezantzat ea inspirazionea denz egiazkoa, ala falsoa, zeren etsaiak dakusanean arima batek laster konsentitzen dituela inspirazioneak hainitzetan ekhartzen dio falsorik haren enganatzeko, baina sekulan eztaidike deus, hark bere gidaria humilki obeditzen dueino.

Konsentimendua emanik, behar dira artha handirekin inspirazionearen arauerako obrak bil-hatu eta egin, zein baita egiazko bertutearen mukurua; ezen konsentimendu idukitzea biho-tzean, hura obratu gabe, hori lizate mahasti bat landatzea eta ez nahi izaitea mahatsik ekhar dezan.

Bada hunetakotzat miragarriki on da goizeko eginbidea, eta lehen erakusi ditudan aparta espi-ritualak ongi egitea, zeren bide hartaz prepara-ñ-tzen gara ongiaren egitera, ez xoilki preparazio-ne jeneral, bainan oraino partikular batez.

# **Konfesionen sainduaz**

## **HEMERETZIGARREN**

### **KAPITULUA**

Gure salbatzailleak utzi dio bere elizari penitenziazko eta konfesioneko sakramendua, arren hartan garbi gaitezin gure bekhatu guzietan hetan lohituko eta nothatuko garen ordu guzietan. Beraz, Filothea, eztezazula nihoiz ere zure bihoztza utz denbora luzez bekhatuz lizundurik, hain erremedio prestik eta errazik duzunaz geroztik. Lehoin emea leopardarekin batu denean, laster garbitzera doa, batze hark utzi dioen usain gaixtoaren khentzeko bere ganik, lehoina hel dadi-nean haserre ezta dintzat. Bekhatua konsentitu duen arimak bere burua harritu behar du, eta lehen bai lehen garbitu, hari beha dagokan maiestate sainduaren begiei ekharri behar derauen ohorea gatik. Ordea zergatik hillen gare arimako herioaz, hain erremedio beregainekoa dugunaz geroztik?

Konfesa zaite humilki eta debotki zortzi egun guziez, bethiere egin ahal bazaitez errezebi dezazunean, zure konszienziaren gainean sentitzen eztuzularik bekhatu mortaleko narrantik edo garririk; zeren konfesionaren bidez ez xoilki ardietsiko duzu konfesatuko ditutzun bekhatu benialen absolbazionea, bainan oraino indar handi bat hetarik itzulteko ethorkizunera, argi handi bat hekin ezagutzeko, eta grazia franko, hek egin zerautzuten kaltearen erremediatzeko. Larraikiko zaizte humiltasunari, obedienziari, sinpletasunari eta karitateari, bai eta konfesioneako akzione huts hartaz bertute geiagotan iarriko zaren bertze akzione guziez baino.

Duzun bethiere desplazer egiazko bat konfesatuko ditutzun bekhatuez, zenbat ere xipi baitira, borondate fermurekin handik hara hetarik apartatzeko. hainitzak bekhatu benialez konfesatzen dira ohitzaz, hala dagidanz eta bere buruaren ederki atheratzeko, axolarik eztutela hetarik itzulteaz, eta horrela hainitz ontasun eta probetxu espiritual galtzen dute. Bada konfesatzen bazare gezurrik erran duzula, nihori kalterik ekarri eztioelarik, edo behar ez legezko hitzez

minzatu zarela, edo iokotan sobera hari izan zarela, duzun hetaz urriki eta borondate tinkezo batez geiago halakorik egiteko; zeren enganamendu bat da bekhatu mortalik edo benialik konfesatzea, hetarik purgatu nahi gabe, halaz eta konfesionea hartarakotzat baizen ordenatua eztenaz geroztik.

Ez erran ere deusik eztakharkeien akusazionerik, batzuek egiten duten bezala, bere ohiko usanzaz erraiten dutela: eztut lainkoa behar nuen bezain maite izan, eztitut neure debozionek egin behar bezanbateko debozionerekin, eztut giristino laguna behar nuen arauera oneritsi, eztitut sakramenduak behar bezalako erreberenziarekin errezebitu, eta hala bertzeez; zeren horrela minzo zarenean eztuzu deus berezirik erraiten, konfesorari adi araz diozokeonik nolako estatuan den zure konszientzia, ikusirik parabisuko saildu eta lurreko gizon guziek gauza hek berak erran ahal letzaketela konfesatzen balira. Mira zazu bada, zergatik partikularki egin behar duzun halako akusazionerik, eta ikusten duzunean zer arrazoin duzun hala erraiteko, akusa zaite hartan egin duzun hutsaz, ordea sin-

pleki eta ageriki. Exenplutzat, akusatzen zara eztuzula laguna maite izan behar zenduen bezala, agian zeren pobre bat behar handitan ikusirik ezpaituzu hartaz konturik egin, hura errazki konsola eta fabora zenezakeielarik eta hel zinenkidi-keolarik; Ea bada, akusa zaite hortaz partikular-ki eta errazu, pobre behar bat ikusi dut eta ena-tzaio heldu izan ahal bezala, ansi gabez, edo bihotz gogorrez edo mesprezios, halako faltaren okasionea ezagutugo duzun arauera; berriz, ezterrazula lainkoa eztuzula othoitztu behar duzun bezalako erreberenziarekin; bainan izan baduzu borondatezko barraiamendurik, edo izan ezpaduzu axolarik zure othoitzen erneki egiteko behar zen lekuaren, mugaren eta erremangua-ren hartzeaz, akusa zaite hortaz sinpleki, jeneralki minzatu gabe, ezen hala konfesatzeaz ezta hotzik ez berorik ageri.

Etzaitezila kontenta erraiteaz bekatu benialik egin duzula, bainan errazu oraino zer dela kausa egin dituzun. Konparazionera, eztakizula iduri aski dela erraitea, nihori kalterik ekharten eztio-en gezurra erran duzula, bainan deklaratu zazu ea hura erran duzun banaloriaz, zure buruaren lau-

datzeko eta eskusatzeko, edo alegrianaz airaturik edo nabarbendurik; bekhatu egin baduzu iokotan, errazu, ea irabazi nahiz, edo bertzeekin atsegin hartzea gatik, eta hala bertzeez. Errazu ea ephe luze eman duzun zure gaizki egitetan, zeren komunzki denbora uzeak hagitz handitzen du bekhatua, iakinik bertze gauza bat dela oren laurden batez gogoan iragan zaizun banaloria airatua eta hagitz berzeago gure bihotzean trikatu dena egun bat, bia, hirur; beraz erran behar da zer bekhatu egin dugun, zergatik egin dugun, eta zenbat egon garen haren egiten. Ezen komunzki premiarik eztelarik hain zorrotzki bekhatu benialen konfesatzeko, eta, zein baita geiago, nihor obligatua eztelarik hetaz bada eta ezpada konfesatzera, badarik ere bere arima ongi garbitu nahi dutenek, debozione sainduaren hobeki ardietsteko, behar diote midiku espirituarari artha handirekin aditzera eman senda arazi nahi duten gaitza, zenbat ere xipi baita.

Eztagizula dudarik behar den guziaren erraitiaz ongi adiarazteko nolakoa den zure falta, hala nola zergatik haserretu zaren, edo zer dela kausa norbaiten eskasak eztitutzun pairatu.

Exenplutzat, nardatzen nauen batek erranen deraut hitz arin bat irri egiteko; hura gaitzera hartuko dut eta samurtuko naiz, ene gogarako den bertze batek garratzagorik erran baleraut, onera hartuko nuen; eztut bada dudarik eginen erraiteaz, largatu naiz haserragarrizko hitzen erraitera presuna baten kontra, zerbait erran derautanik gaitzera hartuz, ez haren hitzak berak gatik, baina zeren presuna hura ezpaitzen ene gogarakoa; eta erran behar bada oraino nolako hitzak partikularki erran ditutzun zure faltaren ongi erakusteko, uste dut on lizatekeiela hekin erraitea; ezen zeroni hala akusatzen zarenean, ez xoilki egin ditutzun bekhatuak agertzen tutzu, bainan oraino zure aztura eta usanza gaixtoak eta bekhatuaren erro guziak, eta hek erakusirik aita espiritualak osokiago ezagutzen du tratzen duen bihotza, eta nolako erremedioak behar zaizkon eman; guziarekin ere bethi behar duzu ahal bezanbat ixil egon, zurekin bekhatu egin duen lagunaz.

Zaude beha, hainitzetan sentitu gabe zure bihotzean bizi diren eta nausitzen duten bekhatu hainitzen gainean, hetaz konfesa eta garbi

ahal zaitezkentzat. Hartarakotzat irakur etzatzu  
erneki hirurgarren parteko sei, hogoi eta zazpi,  
hogoi eta zortzi, hogoi eta bederatzi, hogoi eta  
hamaseigarren kapituluak, eta laugarren parte-  
ko zortzigarren kapitulua. Eztezazula errazki  
zure konfesora ganbia; bainan bat hautatuz  
gero, emozu arduraki kontu zure konszienziaz,  
hartarakotz hartu ditutzuen egunetan erraiten  
diazula bihotz ideki eta largo batez zer bekhatu  
egin dukezun; eta noizbatetik noizbaitera, hala  
nola illabethetik illabethera, edo bi illabethetarik  
bi illabethetara, errozu oraino nola zaudezin eta  
zertara emana zaren, nolakoak diren zure inkli-  
nazioneak hekin gatik bekhatu egin eztuzula-  
rik; konparazionera, ea tristeziak akometatzen  
zaituen edo alegrianzak eramaiten, ea onhasu-  
nik biltzeko guthiziak ukhitzen zaituen, eta hala  
bertzeez.

## **Maizko errezebitzeaz**

# **HOGOIGARREN KAPITULUA**

Erraiten da Mithridatez Ponteko erregeak bere espiritutik egin zuenean oraiko botikariek darabillaten haren izeneko miritzina, hartaz bere gorputza hala bortitztu zuela, non bera gero enseiatu bazen ere bere buruaren pozoinez hiltzera Erromakoen gathibutasunetik itzultzeko, nihola ere hura ezin hil baitzuen pozoinak. Gure salbatzailleak ordenatu du eukaristia guziz sailduaren guzian gainera sakramendu hura, zeinak baitaduka egiazki haren haragia eta odola, arren hura iaten duena sekulakotz bizi dadin. Hargatik nork ere hura maiz hartzen baitu debozionerekin, halako manieraz azkartzen eta finkatzen du bere arimaren osasuna eta bizia, non ezin kasik pozoa baititeke niholatako afekziorik gaitoz; nor ere biziaren haragi hartaz othuruntzatzen baita, ezin bizi diteke herioaren afekzioez; eta nola lur-parabisuan zeudezinek ahala baitzuten gorputzez ez hiltzeko, lainkoak baratze hartan

ezarri zuen fruitu bizigarriaren indarrez; hala ere sakramendu bizitzaille hunen bertutez badu bat-bederak esku ez hiltzeko arimako herioaz. Baldin fruitu samurrenak eta bustelkorrak, nolakoak baitira gereziak, abrikotak eta arregak, errazki begiratzen eta gordetzen badira urthe bethean azukrez edo eztiz konfituraztaturik, ezta zer miretsirik, baldin gure bihotzak, zenbat ere hautskor eta flako baitira, begiratzen badira bek-hatuaren ustelduratik, lainkoaren semearen ezin ustelduzko haragiaz eta odolaz azukreztatu eta eztiztatu direnean. O Filothea! danatuko diren giristinoak egonen dira deus ere ezin ihardetsiz, iainkoak erakus diezenean falta handia izan dutela arimako herioaz hiltzeaz, hain errazki mantena zitezkeienaz gero bizirik eta sendorik, ian izan balute hartarakotz utzi zerauen bere gorputza. Dohakabeak, erranen du, zergatik hil zarete, biziaren fruitua eta iakia eskuetan zendutenaz geroztik?

Egun oroz eukaristia sailduaren hartzea, eztut erraiten ongi dela, ez eta gaizki dela; ordea igande guzietz errezebitzeaz guziei emaiten derauet konseillu, eta zinetan emaiten; kondizio-

nerekin, bihotza izanen dutela bekhatutarako afekzione guzietarik libro. San Agustinen hitzak berak dire, zeini narraiola ezpaitut osoki erraiten gaizki dela, ez eta ongi dela egun guziez errezebitzea, baina hori utzten diot iujeatzera puntu hunen gainean deliberatu nahiko duenaren aita espiritualaren zuhurziari; zeren nola hain maiz errezebitzeko preparazionea behar baita bereziena izan, ezta on guziei konseillu ematea maiz errezebitzeaz; eta zeren preparazione hura bereziena bada ere, ediren baititeke hainitz arima prestutan, ezta on ere guziak jeneralki hartarik urruntzea, baina hori uijeatu behar da batbederaren barreneko estatua partikularki konsideratuz.

Zuhurgabetasuna lizate guziei orobat hain maiz errezebitzeko konseillu ematea; baina zuhurgaberia ere lizate nihortaz gaizki erraitea, zeren maiz errezebitzen duen, behintzat gidari zuhur baten konseilluari badarraio. Santa Katalina Sienekoak ederki ihardetsi zuen, erran zitzaionean bere maizko errezebitzearen gainean, San Agustinek etzuela laudatzen, ez eta kondenatzen egunorozko errezebitzea. Ea bada,

zioen, San Augustinok hura kondenatzen ezteue-  
naz gero, othoi, eztezazuela zuek ere kondena,  
eta kontent izanen naiz.

Ordea, Filothea, badakusazu San Augustinok  
zin zinezko konseillu emaiten duela igande  
guziez errezebitzeaz, zarraisko bada ahal bezan-  
bat. Halaz eta, kontu egiten dudan bezala, eztu-  
zunaz gero ez bekhatu mortalerako, ez beniale-  
rako afekzionerik, San Augustinok nahi duen pre-  
parazionean zare, eta are desiratzen duen baino  
handiagoan, zeren ez xoilki ezpaituzu bekhatua-  
ren egiteko afekziona, bainan oraino zeren bek-  
hatutarako afekziona ezpaitadukazu. Hala non  
zure aita espiritualari on balitzaio, probetxurekin  
errezebi baitzenezake igande guziez baino mai-  
zago.

Guzia gatik ere hainitz arrazoinetako traba-  
gerta dakidikezu, ez hala ere zure aldetik, bai-  
nan, zeinekin bizi baitzara hekin burutik, eta har-  
gatik eman liozokete leku gida zuhurrari zuri  
erraiteko eztezazula horrein maiz errezebi.

Konparazionera, nola ere nahi norbaiten azpi-  
koa bazare, eta zure ganik obediencia eta ohore  
behar dutenak hain gaizki ikhasiak eta hain bihu-

rriak badira, non asalda eta fastika ditezin ikusteaz hain maiz errezebitzen duzula, agian gauza guziak konsideraturik, on izanen da hekin sensu apurrari amor egitea, eta ez errezebitzea hamabortzetik hamabortzetara baizen; bainan hori aditzen dela kasu emanik nihola ere trabu hura ezin khen ditekeiela. Hori ezin ongi ordena ditoke jeneralki minzatzera; aita espiritualak erranen duena egin behar da, segurtzat ahal derrakedarik luzenazko errezebitzea dela illabetherik illabetherakoa lainkoa debozionerekin serbitzatu nahi dutenen artean.

Zuhur bazare, ezta aitarik, ez amarik, ez emazterik, ez senharrik maiz errezebitzetik trabatuko zaituenik. Zeren dakusatenean errezebitzen duzun egunean etzaudezila hargatik geldirik artha iduki gabe zure estatuari eta kondizionari dagotzan gauzez, emeago eta begitartetsuago zarela hekin aldera, eta eginbide suerte guziak egiten derauztetzula, ezta ageri seinalerik nahiko zaituztela debozione hartarik gibelatu, dakitela ezterauela kalterik ekharriko, baldin berez xoil puntutsu eta desarrazoinezko ezpadi-

ra; kasu hartan erran dudan bezala, agian zure gidariak nahiko du amor egin diezezun.

Hitz hau erran behar dut ezkonduentzat. Lege zaharrearantz etzitziaon lainkoari on hartzeko-dunak besta egunetan eska litezin zor zitzaiena; bainan etzuen egundaino erakusi zordunek etzutea ongi egiten hartzekorik eskatzen zirenei emaitiaz eta pagatzeaz. Gauza itsusia da, ezte-larik bekhatu handi, errezebi eguneari bere lagun-naren gonbidatzea ezkontzako eginbidearen emaitera; bainan ezta gauza itsusia, aitzitik merituzkoa da bere esposaren obeditzea. Hargatik bere lagunari ezkontzako eginbidea pagatzen dioena ezta sakramendu sailduaz gabetu behar, bertzenak deboziorik emaiten badio haren errezebitzeko desira. Segur, lehenagoko giristinoek egun guzietan errezebitzen zuten, ezkonduak zirelarik, eta haur hainitz izaiten zutelarik ere. Hargatik erran dut maizko errezebitzeak ezte-rauela kalte garabik ekhartzen ez burasoei, ez senharrei, ez emaztei, zuhur bada errezebitzen duen arima. Gorputzeko eritasunez bezanbatan, ezta bat ere legeko traburik partaletasun saildu hari ekhar diozokeon legeko traburik,

goiti ekhartzera eta entorzera maiz ertxa leza-  
keien eritasuna lekhatu.

Nihork zortzi egun guzietan errezebitzekotzat,  
behar da ez tuen bekhatu mortalik ez eta bekha-  
tu benialerako afekzionerik, eta behar da desor-  
handia duen komuniatzeko; bainane gun guzietan  
errezebitzekotz, behar da erran dugunaz lekho-  
ra, garaitu zaien bere geien inklinazione gaixto-  
ei, eta iarraiki dakion bere aita espiritualaren  
konseilluari.

# Nola errezebitu behar den

## HOGOI ETA BATGARREN

### KAPITULUA

Has zaite aitzineko arratsetik komunione saindura preparatzen hainitz amoriozko hatsgorapen usuz, eta goizago etzan zaite goizago ere iaiki ahal zaitezintzat. Baldin gauaz iratzartzen bazare, bethe zazu berehala zure bihotza eta ahoa zenbait usain onezko hitzez, eta hetaz usainzta zazu zure arima esposaren hartzeko, orhoitzen zarela hura erne dagoela zu lo zauntzan bizkitartean, eta preparatzen dela zuri milla grazia eta fabore ekhartzera, zure aldetik edireiten bazare preparaturik hetaz goatzera. Goizean iaiki zaite bozkario handi batekin zori doatsu haren esperanza, eta konfesatu ondoan zoaz fidanza handirekin, ordea humiltasun handirekin ere sekulakotz othurunzatu behar zaituen zeruko ianhari haren hartzera. Gero hitz hauk erranik: *Domine non sum dignus, etc*, erran nahi da, *launa, eztut merezi ene baitan sar zai-*

tezin, bainan errazu hitz huts bat eta salbo izanen da ene arima. Eztezazula burua, higi ez ezpainak ere, dela othoitzik egiteko, dela hats-beherapenik atheratzeko, bainan ahoa emero, baratxe eta aphur bat idekiten duzula, eta burua altxaturik behar den bezanbat, apezak ikus dezantzat zer egiten duen, fedez, esperanzaz eta karitatez betherik, laun hura har ezazu, zeina baitan, zeina dela bide eta zeina gatik zinetste, esperanza eta amorio baituzu. O Filothea, iduri bekizu, nola erleak zeruko ihinza eta lurrekko gozorik hautuena eta hoberena loreen gaintetik bildu eta eztitara itzuli duenean, hura baitarama bere kofauera: hala apezak aldarearen gainean hartu duenean munduaren salbatzaillea, lainkoaren egiazko semea, zerutik ihinza bezala iausti dena eta birjina sainduaren egiazko semea ere dena, gure gizontasunetik lore bat bezala ilkhi dena emaiten duela zure ahoan eta gorputzean iaki gozogarrizat. Hura errezebitu ondoan, gonbida zazu zure bihotza datorla salbamenduko errege hura agur egitera, minza zaite harekin zure barreneko egitekoez, hura konsidera zazu zure baitan, nola iarririk dagoen zure bethetzeko

zori on guziez. Finean egiozu begitarte ahalik hoberena, eta hala zabilta, non zure obra eta hitz guzietan guziek ezagut dezaten lainkoa zurekin duzula.

Ordea ontasun hura ezin ardiets dezakezuenan meza sainduan haren errezebitzeaz hostia sakratuaren azpian, hura bederen errezebi zazu bihotzez eta gogoz, zure burua zure salbatzaillearen haragi bizigarri harekiko bat egitren duzula haren ganako desir bero batez.

Behar duzun intenzionerik handiena errezebitzen duzunean, da, lainkoaren amorioan aitzinatzeko, zure buruaren bortitzteko, azkartzeko eta konsolatzeko; zeren hartu behar duzu amorioa gatik, amorio hutsak eman arazten derautzuna. Ez ez, gure salbatzaillea ezin konsidera diteke obra amolsuago, ez eta bihotzgarriago batetan, hau den baino; zeinetan hala eraitera, ezdeusten eta ianhari egiten baita gure arimetan barrena sartzeko, eta bere fidelen bihotzekin eta gorputzekin bat osoki egin dadintzat.

Mundukoek galdegiten baderautzute zergatik horrein maiz errezebitzen duzun, errozute hori egiten duzula, khasteko nola lainkoa behar

duzun onetsi, zure garbitzeko zure eskasetarik, zure libratzeko zure miserietarik, zure konsolatzeko zure ordu gaitzetan, zure permatzeko zure feblezietan. Erran diezezu bi jende suertek behar dutela maiz errezebitu; prestuek eta konpliek, zeren ongi preparatuak direnean, falta handia bailukete perfekzionearen ithurburuari ez hurbiltzeaz, inperfetek eta eskasek orobat behar dutela maiz errezebitu, arren noizpait perfekzionearen bide zabala xuxen ardiets ahal dezaten; bortitzek, flaka eztitezin gatik, flakoek, bortitz ditezin gatik; eriek, senda ditezintzat, sendoek, eri eztitezintzat; zutaz denaz bezanbatean, nola eskas, flako, erbal eta eri baitzare, premia duzula zure perfekzioneari, zure indarrari, zure midikuari maiz hurbiltzeko eta minzatzeko. Errozute hainitz munduko egitekorik eztutenek behar dutela maiz errezebitu, zeren denbora eta astia baitute; eta hainitz munduko lan dutenek ere, zeren haren beharra baitute; eta hainitz nekhetan eta trailla lutan dagoenak, ianhari ere zaillak eta indarsuak ian behar dituela, eta maiz. Errozute sakramendu saindua hartzen duzula, ikhas-teko haren ongi errezebitzen, zeren obra bat

gutitan egiten baita ongi, maiz erabilliz eta usatuz baizen.

Errezibi zazu maiz, Filothea, eta ahalik maizena, zure aita espiritualaren konseillua harturik; eta zinets nazazu, herbiak neguan gure mendietan egiten dira xuri, zeren eztuten ikusten eta iaten elhurraz bertzerik, zu ere edertasuna, ontasuna eta garbitasuna bera iainkozko sakramendu hartan maiz eta maiz adoraturik eta ianez, guzia eginen zara eder, on, eta garbi.

# **FILOTHEAREN HIRURGARREN PARTEA**

Hainitz abisu dadukana bertuteen  
eserzizaren gainean

# **Egin behar den hautuaz bertuteen eserzizaz bezanbatean**

## **LEHEN KAPITULUA**

Erleen erregea ezta behinere kanpora ilkhiten, non ezten bere poblu eta jende xehe guziaz inguratua; halaber karitatea ezta nihoiz ere bihotz batetan sartzen, non ez tuen hartan berekin ostaratzen bertute guzien konpainia; hek ordenatzen dituela, eta zein bere lanean eta eginbidean iar arazten duela, kapitain batek bere soldaduak manaiatzen dituen bezala; bainan ezterauzte bere lanak ordenatzen, ez berehala, ez berdin, ez ordu, ez leku guzietan. Gizon iustua da dabillan uraren aldean landatua den, eta bere fruitua bere mugan iasaiten duen arborearen pare, zeren karitateak arima bat ihinzatzen duenean, haren baitan dagoela, obra bertutetsuak ekhartzen tu, zein bere denboran. Kantak, berez hain plazegarri direlarik, orduz kanpokoak dira doluan, dio errefauak. Eskas handi dute hainitzek, zenbait bertute partikulareko lani

lotzen zaizkonean; thematzen baitira haren erakustera ordu eta leku guzietan, eta nahi baitute, filosofo zaharrek bezala, edo bethi nigar, edo bethi irri egin, eta gaizkiago oraino egiten baitute, darasatenean eta erraiten dutenean berak bezala darraitsten bertutei bethi eztarraistenek eztutela ongi egiten. Alegerekin alegeratu behar da, eta nigarrez daudenekin nigar egin, dio apostoluak; hala ere karitatea pazienziatsua da, mansoa, idekia, zuhurra, begiratua, amorgillea, begitartetsua.

Guziarekin ere badira bertuteak, zeinen eginbideak eta ofizioak hurren alde guzietakoak baitira, eta zeinek ezpaitituzte xoilki bere obrak egin behar beregian; aitzitik behar baitute bere bezalakotasuna bertze bertute guzien obretara hedatu eta barraiatu. Bortiztasunaren, bihotz handitasunaren, handiresunaren erakusteko ordua eta okasionea eztira maiz edireitan; bainan mansotasuna, neurritasuna, ohoretasuna eta humiltasuna bertute batzu dire, zeinez gure biziaren obra guziak behar baitira koloreztatu.

Badira hauk baino bertute ekzelentagoak, badarik ere hautazko usanza premiazkoago da.

Azukrea ekzelentago da gatza baino, bainan gatza maizago eta gauza geiagotara hartzen da. Hartarakotzat bethi hanitz eta laster bildu behar dugu guzietarako bertute hautarik, hetaz bethi hainitz eta laster bildu behar dugu guzietarako bertute hautarik, hetaz behti kasik baliatu eta serbitzatu behar garenaz geroztik.

Bertutezko lanetarik lehen hautatu behar dugu gure eginbideari hobeki dagokana, ezen ez gure gustuaren arauerago dena. Gozo zitzaion Santa Paulari bere gorputzarren garratzki heztea eta sebatzea, eztitasun espiritualez errazkiago gozatzea gatik, bainan obligatuago zen bere superioren erranen egitera. hargatik San Hieronimok aitortzen du gaizki egiten zuela bere ipizpikuaren konseilluaren kontra neurrigabeko barurik egiteaz. Apostoluek kontrarea, ikusirik ordenatuak zirela ebanjelioaren predikatzeko, eta zeruko ogiaren arimei partitzeko, ongi xoil iujeatu zuten huts handi bat eginen zutela prediku sainduaren utzteaz, iarraikitzea gatik pobreez artha duen bertuteari, guziz exzelenta delarik. Batbederaren bizitze thailuak zenbait bertute bereziri lotzeko premia du. Bertute batzu dago-

tza elizako buruzagiari, bertze batzu prinzeari, bertzeak soldaduari, bertzeak emazte ezkonduari, bertzeak alhargunari, eta guziek behar dituztelarik bertute guziak izan, etzaizte guziei orobat lotu behar bainan batbedera partikulari iarraiki behar zaizte hartu duen bizitzeko antzeari beha dagozkan bertutei.

Gure eginbide partikularari ukitzen etzaizkon bertuteen artean hartu behar dira ekzelentenak, ez eder eta handi iduriago dutenak. Kometek, erran nahi da, izar adats, xirlo eta buztan dunek komunzki handiago dirudite egiazko izarrek baino, eta leku geiago dadukate gure begietan; badarik ere eztira izarrekin konparatzekoak, ez handitasunaz, ez eta ahalaz edo bertutez, eta eztirudite handiak direla, zeren gure gana hurbillago diren, eta materia lodiago bati datxezkon baizen. Manera berean badira bertute batzu, zeinak, zeren ukitzen ditugun eta sentitzen, eta, hala erran behar bada, zeren materian dauntzan, handiro eta bethi berzeak baino geiago estimatzen baitira jende xehearn artean; hala komunzki kontu geiago egiten da gorputzeko aumoinaz, ezen ez espiritualaz; baruraz, zilizio-

az, sedazko athorraz, billustasunaz, diziflinaz eta gorputzaren hezturaz, ezen ez emetasunaz, mansotasunaz, modestiaz eta bihotzaren sebadura guziez, hagitx ekzelentagoak direlarik. Hautatzatu bada, Filothea, bertute probetxosenak, ez estimatuenak; beregainekoenak ez itxurazkoenak; hoberenak, ez berreginenak edo begiztatuenak.

On da batbederak hauta dezan zenbait bertute berezirik, haren arauera obratzeko, ez ordea bertzeen utzteko kontuan, baina ba bere espirituaren xuxenkiago iarririk idukitzeko bere lane-tan.

Neskato gazte eder eta iguzkia baino argiago bat, erregina bezala berregindurik, azitun arramuzko khoro batez khoroaturik agertu zitzaion San Iuan Alexandriako ipizkuari, eta erran zioen: Ni naiz erregeren andregai, nahi banauzu maitetzat hartu, gidatuko zaitut haren ikustera. Ezagutu zuen andre hura zela pobreen alderako miseriakordia, eta lainkoak bertute hura gomen-datzen zioela; hala ere gero halako maneraz iarri zen aumoin edo limosna egiten, non hargatik

leku guzietan hari baitzaritza San Iuan aumoinera edo limosnaria.

Eulojio Alexandrinok desira harturik zenbait serbitzu berezirik lainkoari egiteko, eta indarrik aski ez izanez baxharriko bizitzearen besarkatzeko, ez eta bertzeren eskuaren azpian iartzeko, hartu zuen bere etxera gizon ondikozko, lazeriatu, galdu eta sohaiotasunez bethe bat, bere karitatearen erakusteko haren baitan, eta bere buruaren bildumatzeko. Hori egitekotzat merezimendu geiagorekin, botu egin zuen hura ohoratuko errekaitatuko eta serbitzatuko zuela mutil batek bere nausia eta iauna egin zezakeien bezala. Ordea zenbait tentamendu gertaturik, bai sorhaioari, bai Eulojiori elkharren largatzeko, ioan ziren San Antonio handiagana konseillu eske, eta hark erran zerauen begirauzue, haurrak, elkhar ganik apartatzetik, zeren nola biok zuen azken finari hurbildu baitzaizkote, angeruak edireiten ezpazaituzte elkharrekin, zuen khoroen galtzeko peril handitan zarete.

Sain Luis Franziaiko erregeak, dirua irabazi nahiz bezala, bisitatzen zituen hospitaleak, eta eriak serbitzatzten zituen bere eskuez. San Fran-

zesek pobrezia zuen maite guzien gainera, eta hura deitzen zuen bere andrea. San Domingo besarkatu zuen predikaren ofizioa, eta haren ordenakoak handik deitzen dira predikadore.

San Gregorio handiak plazer hartzen zuen sailduralei begitarte eta serbitzu egiteaz, Abraham patriarka mirailtzat harturik, eta hala ere hark bezala loriako erregea ostatu zuen saildurale baten iduriaren azpian. Tobiasek bere karitatea ematen zuen gorputzen ehorztea. Santa Elisabetek, zenbat ere prinzesa handi baitzen bere buruaren behetimendua zuen maite guzien gainera. Santa Katalina Genesekoa alhargunduz geroztik iarri zen ospitalean erien serbitzatzen. Kasianok kondatzen du donzeilla debozionetsu bat, desira harturik norbaitek eman liozon pazienziako bertutearen ardietste-ko bidea, ioan zela San Athanasio gana, eta hark haren galde enzunik, eman zuela harekin lahar- gun errumes, grinatsu koleratsu, burugogor, arrankurati eta ezin pairatuzko bat, zeinak bethi-ko liskarrez, hitz gaitzez, arrankurez eman baitzioen andre iankotiar hari leku franko emetasu- nean eta obediencian behar bezala iarteko. Hala-

ber lainkoaren serbitzarien artean batzu iarten dira erien serbitzatzen, bertzeak arima galduen eta errebelatuen hoberatzen, bertzeak elizen edertatzen eta aldareen berregintzen, eta bertzeak gizonen artean bakearen emaiten. Hortan brodatzailleak bezala dira, zeinek hainitz mot-hazko oialaren gainean hainitz moldez ere sartzen baitituzte sirikuak, urrea eta zilharra suerte guzietako lorerik egiteko, zeren zenbait debozio-nezko lan bereziri hala lotzen zaizkon arima deboziona zaleak hartaz baliatzen dira oial huts batez bezala bere brodadura espiritualaren egiteko haren gainean gertze bertute guziak, zein bere lekutan ezarteko eta hedatzeko, eta hala bere akzionaek eta afekzionaek hobeki dadutza-te bizirik eta arrimaturik, hek bere lan espiritua-lera ordenatuz, eta bere espiritua erakusten dute bere aldagarri urre irunez iosiarekin, eta hainitz obradura moldez bereziarekin.

Bizio batek akometatzen gaituenean, haren kontrako bertuteari behar gaizko ahal bezanbat iarraiki; zeren bide hartaz garaituko gaizko gure etsaiari, eta ez gare hargatik egonen bertute guzietan aitzinatu gabe. Uргуillukeriak edo kole-

rak eramaiten banau, beharko dut gauza guzietan neure burua apaldu, makurtu eta plegatu humiltasunaren eta mansotasunaren aldera, eta hartarakotzat orazioneaz, sakramenduez, prudenziatz, fermutasunaz neurritasunaz baliatuko naiz. Ezen nola basurdeek hortzak hortzez agurtzen baitituzte eta garbitzen, hekin zorrotzteko, eta nola batak eta bertzeak orobat hagitz zorrotzten baitira eta pikagarritzen, hala gizon bertutezaleak borondatea hartu duenean bere buruaren begiratzeko, beharrago duen bertutearen osoki ardiesteko; hura behar du limaztatu eta zorrotztu bertze bertuteen eserzizaz, eta hala hek ere, batak bertzea ongituz, finkatuz eta edertuz, ekzelentago eginen dira eta ederrago. Hala gertatu zitzaion lobi, zeren nola partikularki baitzerraion pazienziari, hura akometatzen zuten hain bertze tentazioneren kontra, alde guzizko saildu egin zen, eta bertutetsu bertute guzietan. Halaber, San Gregorio Nazianzakoak dioen bezala, gertatu da presuna batek ardietsi duela bertuteez neurria mukuruz, xoilki zenbait bertute ongi eta tinkezki segituaren obra batez, Rahaben exenplua ekhartzen duela, zeinak

bidezkoen ostatatzeko ofizioa behar legez eginik, bere gaineko loria bat ardietsi baitzuen; hori ordea aditzen da halako obra egiten denean ahalik hobekiena, bihotz bero eta karitate handi batekin.

# **Bertuteez egin behar den hautu beraren gainean**

## **BIGARREN KAPITULUA**

San Augustinok ederki dio, debozioanean lehenbizi hastetik iarten direnek egiten dituztela huts batzu gaizki hartzeko direnak debozionario lege hersien arauera, halarik ere laudatzekoak direla, aitzinetik emaiten duten ethorkizuneko deboziorik beregaineko baten seinalea gatik, bat eta debozionerako preparazio bat direla. Beldurtasun lodi eta larri hura, bekhatuetako bide zabaletik berriroki ilkhiten diren arimetan narriok eta garriak ezarten dituen, da bertute gomendatzeko bat lehenbizi haste hartan eta seinale aitzindari segura gero ere konszienziaren garbitasuna ardietsiko dutela; bainan beldur hura bera gaizki erraitekoa lizate debozioanean iadanik hainitz aitzinatu direnetan; hekin bihotzetan manatu behar baitu beldurtasun hura aphurka eta baratxe khentzen eta kanporatzen duen amorioak.

San Bernardo bere lehenbizi haste hetan xoil zen hersia eta garratzasunez bethea, haren gobernuaren azpian iarten zirenen aldera, eta berehala erraiten zerauen gorputza erauntsi behr zutela, eta haren gana ethorri espiritu irutsarekin. Hekin konfesioneak enzuten zituenean, ezin deklaratzeko garratzasunaz erabilten zituen eskas suerte guziak, zenbat ere xipi baitziren, eta perfekzionearen ikhastun berri gaizo hek hala etxatzen zituen, non khexatuz eta khexatuz debozionetik apartatzen baitzituen; bihotza eta hatsa galtzen baitzuten ikusteaz hark bethi eta bethi lehiatzen zitzaiela hain ikhe xut eta gora batetan. Ikusten othe duzu, Filothea? garbitasun oso baten desir guziz irazeki hark bulkatzen zuen saindu handi hura halako biderik hartzera, eta zelo hura bertute handi bat zen, ordea etzen laudatzekoa. Hala ere lainkoak berak behingo aldi sakratu batez hari agerturik bertze bide bat hararazi zioen, isurtzen zuela haren arima baitara espiritu eme, manso, maitagarri eta urrikalmendutsu bat, eta hala guziz bertze bat eginik, akusatu zuen bere burua handiro, zeren hain garratz eta hersi izan zen, eta hain

amolsu eta begitartetsu egin zen guzien aldera, non egin baitzen nahiz nahia guzientzat guziak irabaztea gatik.

San Hieronimok kondatu duenean santa Paula bere alaba espiritual maitea ez xoilki sobe-  
ra iarria, bainan are thematua zela bere gorpu-  
tzeko mortifikazionetan, hala non ezpaitzioen  
amor egin nahi San Epifanio bere ipizpikuak har-  
tarakotz eman zioen kontrako abisuari, eta hor-  
taz lekhora beretarik nihor hiltzen zenean hala  
bere burua largatzen zuela damura eta dolura,  
non bethi bera sartzen baitzen hiltzeko perillean;  
azkenean hunela dio, erranen dute andre saindu  
haren laudorioak eskiribatu behar bidean, eskiri-  
batzen ditudala haren eskasak, makhurrak eta  
baiak, lekuko egiten dut hark serbitzatu duen,  
eta nik ere serbitzatu nahi dudan Iesus iauna,  
eztudala gezurrik erraiten, ez alde batetik, ez  
bertzetik; aitzitik hartaz dena garbiki erraiten  
dudala, girstinoak girstinoaz behar duen beza-  
la, erran nahi da, eskiribatzen dudala haren bizi-  
tzearen lerroa, ez laudorioetako liburua, eta  
haren bizioak bertzeen bertuteak direla. Erran  
nahi du Santa Paula baitan ziren eskasak eta

makhurrak izanen zirela bertute arima gutiago konpli batetan; eta egiaki badira akzione batzu inperfekzione estimatzen direnak presuna perfetetan, eta halarik prefekzione handi estima liritezkeienak inperfetetan. Seinale ona da eribatentzat zangoak hantzen bazaizko eritasunetik ilkhiten denean; zeren hantura hark erakusten du naturaleza iadanik bortitztuak iraitsten dituela soberazko urak; baina seinale hura bera gaixto lizate barraiatzeko eta kanporatzeko. Ene Filothea, uste ona behar dugu bertuteen ondoan dabilzan guziez, hainitz eskas egiten dutelarik, sainduak berek maiz halako hutsik egiten zutenaz gero bertutei zerraistenean. Ordea gutaz bezanbatean artha iduki behar dugu bertutean iartzeaz eta haritzeaz, ez xoilki fidelki, baina zuhurki ere; eta hartarakotzat hersiki begiratu behar da zuhurraren konseillua, ez garela permatu behar gure zuhurziaren gainean, baina baino baino eman derauzkigun gidarien zuhurziaren gainean.

Badira gauza batzu, uste baitute hainitzek bertuteak direla, eta ezpaitira nihola ere; hetaz hitz bat erran behar derautzut: hek dira extasak,

sentitu eta pairagabetasunak, bat egite lainko-  
garriak, bertze formarasunak, eta bertze  
horrelako perfekzioneak, zeinez liburu batzu  
minzo baitira, prometatzen dutela bide hetaz  
arima altxatuko dutela kontenplazione osoki  
endeleguzko batetara, espirituaren aplikazione  
esenzialera eta bizitzerik gorenera. Ikusten  
duzu, Filothea? perfekzione hek eztira bertute,  
aitzitik bertuteak gatik lainkoak emaiten dituen  
errekompensa, edo are ethorkizuneko bizitzeko  
doatsutasunen limar eta erakuskari batzu dira,  
zenbait aldiz gizonen presentatzen zaiztenak  
parabisuan gora diren peza osoez guthizia arazi-  
tzeko. Ordea hargatik ez gara nekhatu behar  
halako graziak ardietsi nahiz, hetaz bat ere pre-  
miarik eztugunaz gero lainkoaren ongi serbitza-  
tzeko eta oneritzteko, zein behar baita gure  
xede bakhoitza izan: hala ere hainitzetan eztira  
graziak nihoren travailluz eta antzez ardiets  
ditezkeienak, ikusirik hek egin ditezkeiela gure  
baitan, ez ordea guk eginik. Geiago diot, eztugu-  
la borondate hartu gizon prestu eta deboziones-  
tsu, emazte prestu eta debozionetsu izaiteko  
bazen, hargatik behar gare hartara ongi enple-

gatu. Baldin lainkoak nahi bagaitu angeruzko perfekzione hetaraino goititu, angeru prestu izanen gara ere; bainan bizkitartean iar gaitezin eta hari gaitezin sinpleki, humilki eta debotki bertute xipietan, zeren gure salbatzailleak utzi dio gure arthari eta travailluari hetaz egin ditekeien irabazia; halakoak dira pazienza, mansotasuna, obediencia, pobrezia, kastitatea, lagunaren alde-rako bihotzberatasuna, haren eskasen pairamendua, agudotasun eta berotasun espiritual saildua. Utz detzagun gogotik gaingoititasunak arima gaingoitituentzat, eztugu merezi hain leku gora bat lainkoaren serbitzuan: doatsuegi izanen gara hura serbitzatzen badugu bere kuisinan, bere okintzan, haren lekhaio, karga+garraitzaille, axelari, ganbarazain bagara ere; hari dagoka gero, plazer badu, gure sararazitzea bere sekeretuzko gelan, eta konseillari berezien artean. Bai, Filothea, zeren loriaren errege hark eztitu bere serbitzariak sariztatzen egiten dituzten ofizioetako graduaren arauaz, bainan hetan ekhartzen eta erakusten duten amorioaren eta humiltasunaren ereduz. Saulek bere aitaren astoen bilha zebillala aurkhitu zuen Israeleko erresuma;

Errebeka Abrahamen kameluak eradaten zituela egin zen haren semearen espos. Ruth Boozen ogi epailleen ondoan ogi buruzkak biltzen hari zela, eta haren oinetan etzanez, ekharri izan zen haren saietsera, eta haren espos egin zen. Gertuz ohi gabeko gauzen hain nahitze gorak eta alxatuak hagitz dira suiet lilluramenduetara, enganioetara eta falserietara, eta batzutan gertatzen da bere burua angeru dadukatenak ezti-rela xoilki gizon prestu eta debozionearen gainean egiten dituzten hitz mothak handiago direla, hartaz duten sentimendua eta obratzen dutena baino; badarik ezta deus ere mesprezatu, ez eta arinki iujeatu behar, bainan lainkoa benedikatzen dugula bertzeen gaingoititasunaz, gaudezin humilki gure bide beheragoan, dakigula hura hobeki dagokala gure ahalari eta aphurkeriari; hartan humilki eta fidelki bagabiltza, lainkoak goitituko gaitu handiresun guziz handietara.

## Pazienziaz

# HIRURGARREN KAPITULUA

*Pazienziaren beharra duzue, arren lainkoaren borondatea egiten duzuela, hark egin promesa ardiets dezazuen, dio Apostoluak; bai, zeren gure Salbatzailleak erran zuen bezala, zuen pazienzian eginen zarete zuen arimen iabe.* Gizonak, Filothea, ahal dukeien zori onik handiena da bere arimaren iabe izaitea, eta zenbatenaz perfetago bata pazienza, hanbatenaz perfekia-go iabetzen gaizte gure arimei. Orhoitzaite maiz gure launak salbatu gaituela bere penez eta pairamenduez, eta guk halaber gure salbamendua obratu behar dugula aflikzionaek iasanez, ahalik emekiena pairatzen ditugula gaizki erranak, kontrakotasunak eta atsekabeak.

Eztezazula zure pazienza epha egiten edo eginen zaizkitzun horrelako edo halako bidegabetan, bainan hura heda zazu iainkoak zure gainera igorriko edo ethortera utziko dituen ondiko guzietara; badira pairatu nahi eztutenak tribula-

ziora ohorezkorik baizen, nolakoak baitira gerlan zaurtu izatea, gerlako presoner sartzea, gaizki erabili izatea fedea gatik, pobreturik gelditzea zenbait irabazi, duten hauzi edo gudu gatik; horrelakoek ez tute tribulaziora maite, baina bai tribulaziora ekhartzen duen ohorea. Egiazko pazientak eta lainkoaren zinezko serbitzariak berdinki iasaitentzen tribulaziora, hala laidozkoak, nola ohorezkoak. Gizon bihotzdunarentzat ezta ez tutasunik baizen, hura gaixtoek mesprezatzeko, gaizki aiphatzen eta akusatzen dutenean; bainan prestuek, adiskidek eta ahaideek hura gaizki erraiten, akusatzen eta erabilten duten orduan, hortan doa seinalerik hoberenaz. Kontu geiago egiten dut mansotasunaz, zeinarekin San Xarles Borromeo handiak luzeki pairatu baitzuten ordena guziz hertsiki batetako predikari famatu batek kadiratik haren kontra guzien aitzinean aurtikhitzen zituen erantzuteak, bertzetarik izan zituen akometamendu guzietan baino. Ezen nola erleen aursikiak edo ezten-kolpeak mingarriago baitira ulienak baino; hala prestuek egiten derauzkiguten gaizkiak eta kontratasunak gutiago hagitzen paira ditezke bertzetan baino; guzia

gatik ere hori hainitzetan gertatzen da, bi gizon prestuk, biek intenzione ona dutelarik, zein bere usteari iarraikiz batak bertzeari gerla eta kontratasun handiak egiten diotzatela.

Zarela pazienziatsu, ez xoilki etorriko zaizkitzun aflikzionaek berak gatik jeneralki, bainanoraino hek berekin eta bere ondotik dakhazketen gertanzak eta kasuak gatik. Hainitzek nahi luke te zerbait gaitz izan, kondizionerekin ordea traburik elizela egin. Eztut damurik, dio batak, zeren pobretu naizen, lekhat zeren pobreziak trabatuko nauen ene adiskideen serbitzatzetik, ene umeen handitzetik, eta neroni ohorezki bizitzetik, desira nukeien bezala. Bertzeak erranen du, enuke ansiarik, munduak uste ezpalu hori gertatu zaitala neure faltaz. Bertzeak atsegin har lezake norbait hartaz gaizki minzo baledi, eta hori gogotik paira lezake, kondizionerekin nihork gaizki erraillea zinetsten eluela. Badira bertzeak bere gaizetik, uste dutenez, hartu nahi dutenak zenbait trabu, ez ordea guzia: eztira paziencia tiak ilkhiten, diote, zeren eri diren, bainan zeren eztuten dirurik bere buruaren errekaitatzeko,

edo zeren hekin aldean direnak trabatzen diren eta penatzen.

Bada nik diot, Filothea, pazienza behar dugula, ez xoilki zeren eri garen, bainan eta zren halakatu garen lainkoak nahi duen eritasunaz, nahi duen lekuan, nahi duen jendeen artean, eta nahi duen penekin, eta orobat da bertze tribulazionez. Gaitzik gerta dakizunean, har etzatzu haren kontrako erremedio ahalezkoak eta lainkoarenm arauerakoak, zeren bertzela egitea, lizate haren maiestate sainduaren tentatzea, bainan hori eginik ere, osoki iarten zarela lainkoaren borondatearen azpian, zaude begira zer plazer duen erremedioek egin dezaten. Plazer badu gaitzari garai dakizkon, hari eskerrak emanen diotzatzu; bainan plazer badu gaitza garai dakien erremedioei, hura benedikatuko duzu pazienziarekin.

Ni narraio San Gregorioren konseilluari; zuzenez akusa zaitezinean zenbait egin duzun hutsez, humil zaite hagitz, aitor ezazu geiago merezi duzula zure kontra egiten den akusua baino. Baldin akusua gezurrezkoa bada, eskusa zaite zintero, ukhatzen duzula hobenduri zarela,

zeren ohore hura zor eta ekharri behar diozu egiari, eta laguna gatik eman behar duzun exenplu onari; ordea zuk egiazko eta legezko eskusa ekharriz gero, zure akusatzaillea hala ere lehia-tzen bazaitzu, etzaitezila niholaz ere asalda, eta ez khexa zure eskusa balia arazi nahiz, ezen zure eginbidea eginez gero egiaren aldera, hura humiltasunari ere egin behar diozu. Manera har-tan eztiozu kalterik ekharriko zure aiphamen ona zbehar duzun arthari, eta bihotzeko bakeari, mansotasunari eta humiltasunari zor derauezu-na afekziona ezazu galduko.

Arrankura zaite ahalik gutiena eginen zaizki-tzun bidegabenez; berdin gauza segura da, nor ere arrankuratzen baita, hark egiten ohi duela bekhatu; zeren gure buruari diadukogun amorio-ak bethi erraiten derauku gure atsekabeak han-diago direla diren baino. Guzien gaintetik ordea eztietzetzula zure arrankurak egin errazki hase-rretzen direnei eta gaizki pensatzen ohi dutenei. Baldin on bada nihori zure arrankurak erran dio-tzotzun, edo egin zaitzun ofensaren erremedia-tzeko, edo zure gogoaren baketzeko, behar derauztetzu egin gizon bakezkoei eta lainkoa

zinetan maite dutenei; bertzela zure bihotza arindu behar bidean, hura leramakete asaldu handiagotara, eta zilhatzen zaituen aranzea athera utsez, hura barrenago sar lezakete zure oinetan.

Hainitzek, erituz geroztik, edo nihork bidegabeztatu dituenean, egiaki bere burua dadukate arrankuratu eta minberadurarik erakusi gabe, zeren uste baitute, eta hala da, erakus lezakete-la indarrak flakatu zaiztela eta bihotzek eztutela; hala bainan handiro desiratzen dute eta hainitz moldez enseiatzen dira, batbederak urrikari dituen, eta zinets dezan, ez xoilki penetan dau dela, bainan oraino pazienza eta bihotz handia dutela. Bada hori da, hala ere pazienza bat, ordea pazienza falsoa, bere izaitez anbizionerik eta banaloriarik finena, eta ez bertzerik: *Loria dute*, dio apostoluak, *ez ordea lainkoaren aitzi-nean*.

Egiazko pazienta ezta nihoiz ere bere gaitzaz arrankuratzen, eztu desirik nihork hura duen urrikari, bere ondikoaz minzo da garbiki, egiaki eta sinpleki, plainurik gabe, arrankurarik gabe, bere mina hitzez handitu gabe: nihork hura plai-

natzen badu, pazientki utzten du egitera, lekhat hura plainatzen badu zenbait eztuen gaitzez; zeren orduan klarki eta modetski erraiten du eztuela halako gaitzik, eta manera hartan bake-ti dago egiaren eta pazienziaren artean, bere gaitza aithorturik, hartaz plainatu gabe.

Debozioneko bidean gertatuko zaizkitzun kontratasunetan (berdin eztira faltatuko) orhoitzaite gure salbatzaillearen hitzaz: *emazteak alhadura handiak itu erditzen denean, baina haurra sorturik ikusirik, bere hertsturez ahantzten da, zeren gizon bat iaio baitzaika mundura.* Ezen zuk ere zure ariman konzebitu duzu munduan den haurrik hoberena, zein baita Iesu Kristo; hartaz osoki erdi zaitezin baino lehen ezin zaudezke nekhatu gabe; duzun ordea bihotz ona, zeren dolore hek iraganez gero sekulako bozkarioa izanen duzu, halako gizona zuk mundura emanaz. Bada osoki sortua izanen da zuretzat, zuk hura zure bihotzean eta obretan osoki formatu dukezunean, zure bizia harenaren gainean moldatuz.

Eri zaitezinean ofrendatzatzu zure dolore, pena eta langiadura guziak gure lainuren serbi-

tzuko, eta egiozu othoitz hek ezar detzala berak zure gatik hartu dituen penekin. Obedizazu midikua haretzatzu miritzinak, edariak, iakiak eta bertze erremedioak lainkoaren izenean, orhoitzen zarela gure gatik edan zuen minaz, desirazu sendatzera hari serbitzu egiteko; zaude gogotik langiaduretan, haren obeditzeko, eta prepara zaite hiltzera, hala plazer badu, haren laudatzeko eta hartaz gozatzeko. Orhoitzaite erleak bizi direla belhar xoil khiratsetarik eta saminetarik ianez eztia egiten duten denboran, eta guk ere sekulane zin daidikegula eztitasun ea pazienza handiagoko obrarik, eta bertute beregainekoetako eztia ezin bil dezakegula hobeki, khiratstasunezko ogia iaten dugun, eta hersturetan bizi garen orduan baino. Eta nola erle belharraz, zein baita belhar xume eta khirats bat, egiten den eztia guzietarik hoberena baita; hala beherenak eta mesprezatzekoenak diren tribulazionetako khiratsturan lantzen den bertutea guzietarik ekzelentena da.

Mira zazu maiz barreneko begiez Iesu Kristo gurutzean itzatua, billusia, gaizki aiphatua, arnegatua eta finean unhadura, tristezia eta nekha-

dura molde guziez zapatua, eta konsidera zazu zure pairu guziak, ez izanez harenak bezalakoak eta bezanbatekoak, eztirela nihola ere konparatzekoak haren penekin, eta sekulan eztuzula deusik haren gatik pairatuko, hark zure gatik pairatu duenaren aldean.

Konsideratzazu lehenagoko martirek pairatu zituzten, eta orai hain bertzek pairatzen dituzten, konparazionerik gabe, zuk ditutzun baino pena gaitzagoak, eta errazu: Helaz! ene nekheak dira konsolazioneak, eta ene penak dire arrosak, konparatzen banaiz helzakitarik eta arintzarik gabe ardurako herio batetan bizi direnekin, ondiko neurrigabeki handiagoetan hondaturik.

## Kanpoko humiltasunaz

# LAUGARREN KAPITULUA

*Zoaz, diotsa Eliseo profetak emazte alhargun pobre bati, maillega zazu zure hauzoko guzieta-rik hainitz untzi hutsik, eta duzun olioaren isurezazu hetara.* Nahi badugu lainkoaren grazia gure bihotzetan sararazi, hutstu behar ditugu gure buruko estimaz. Kreserela daritzon xoriak oiuginez eta hegaztin ihizilariak begiztatuz, hekitzentu berari dagokan eta nihork ezta-ki-ent ber-tute batez; hargatik usoek hura dute maite ber-tze xori eta hegaztin guzien gaintetik, eta segurik bizi dire haren aldean; halaber humiltasunak kanporatzen du Satana, eta gure baitan begira-tzentu Espiritu Sanduaren graziak eta dohainak. Horren gatik saindu guziek, beregainki ordea Sainduen erregeak eta haren ama sakratuak bethi ohore eta amudio geiago ekharri diote ber-tute merezi onezko hari, gizona zuhur eta prestu dezaketen bertze guziei baino.

Erraiten dugu gure buruari emaiten diogun loria dela banoa, noiz ere loriatzen baigara, edo gure baitan eztenaz, edo gure baitan denaz, baina gure eztenaz, edo gure baitan denaz eta gure denaz, baina balio eztuenaz hargatik loria gaitezin. Ethorkizko aitonen semetasuna, handien faborea, jendarteko ohorea, gauzak dire gure baitan eztirenak, bainan edo gure aitzinekoetan dauntzanak, edo urlien uste onean eta ahotan dabiltzanak. Badira burukaritzen eta kokotzlarritzen direnak, zeren zaldi on baten gainean ikhanak diren, zeren plumaia duten xape-lan, zeren aberatski berregindurikako aldagarria darabillaten, ordea erhokeria hura nork eztakusa? zeren baldin loriarik bada halako gauza gatik, zaldiarentzat da, xoriarentzat, eta dendarientzat. Eta zer bihotz gaberia da bere balentia maillegatzeaz, zamari, plumaia, blanxeta edo koleta hantu eta ixurtu batetarik? Bertzeak pre-zatzen, gorgoinatzen eta mirailletan dira mustaxa xutak eta armatuak, bizar ongi orraztatua, xirlo ixurtuak, eta esku leunak gatik, zeren dantzan lindo, iokoan artez, kantetan fetxo diren; ordea ez othe dira bihotz flakatuak hain gauza

fitsezkoz eta ergelez bere balioa eta aiphamena handitu, berretu eta alxatu nahi dutenean? Bertzeek, zeren zerbait dakiten, nahi dute munduak ohore eta agur egin diezen, guziek hekin gana eskolara ibilli behar balute, eta hek nsusitzat iduki behar balituzte bezala; hargatik basherriko irakhastunlariak deitzen dire. Bertzeak hantzen eta paoatzen dira bere edertasuna miratuz, eta zinetsten dute mundu guziak datutzala begiak hekin ganean: hori guzia neurrigabeki ergel, erho eta itsusi da, eta hain gauza aphurretarik eta floxetarik hartzen den loriaz erraiten ohi da loria ergela, erhoa eta fitsezkoa dela.

Egiazko ontasuna ezagutzen da egiazko balsamua bezala: balsamua enseiatzen eta frogatzen da urera isuriz, hondoratzen eta azpian iartzen bada iujeatzen da finena eta preziosena dela: halaber ezagutzekotz ea gizon bat egiaz zuhur, iaginsun, bihotzdun eta noble denez, ikusi behar da ea haren baitan diren ontasunak xedatzen eta abiatzen direnz humiltasunera, modestia eta obedienziara, zeren orduan egiazko ontasunak izanen dira; baina gainera igerikatzen badira, eta nahi badute agertu, ontasunak iza-

nen dire hanbatenaz gutiago egiazkoak, zenbatenaz agerturenago baitira. Haizetzean eta igorzi karrasketan zortzen eta hazten diren perleriek eztute perla-azala baizen, eta barrenean eztute sustanziarik ez mamirik; halaber urguillukerian, ban[ ]atasunean eta banokerietan iaioztzen eta gurentzen diren gizonen bertute eta abantail ederrek eztute on iduri hutsa baizen, gozorik, muinik eta zailtasunik bat ere gabe.

Ohoreak, graduak, kargu handiak safrana bezalakoak dire; hura sendoago eta usuago sortzen baita oinetan zapatua izanez. Eder izaitea ezta geiagotik ohore, nihork edertasuna gatik bere buruaren miratzen hari denean; edertasuna eder izaitekotz, behar da ansigabeztatua izan: iakintasunak desohoratzen gaitu hantzen gaitueanean eta irakhaztunkeriarra itzultzen denean.

Puntutsu bagare graduak, iar-lekuak eta tituluak gatik, bertze alde dela leku emaiten diogula bertzeari nor, nongo, eta nolakoak garen bilhatzeko, sondatzeko eta kontrakoaren erakuzteko, geurok apurtzen eta itsustentugu gure abantailak; zeren dohainik emanaz eder den ohorea, itsusi egiten da khexadurarekin haren bilha eta

eske gabiltzanean. Paboa, itzul-inguruz manaia-  
tzen denean bere gorputzaren miratzeko bere  
pluma ederrak axatuz zizkurtzen da guzia, eta  
alde batetik eta bertzetik agertzen du zer ere  
baitu itsusienik: lurrean landaturik eder diren  
loreak zimeltzen eta ihartzen dira eskuztatuz.  
Eta nola mandragoraren usaina urruititik eta ira-  
gaitzaz aditzen dutenek eztitasun gozogarri bat  
hartzen baitute hartarik, bainan hurbilletik eta  
luzaro hartaz usainztatzen direnak lolaetzen eta  
eritzen baitira: halaber ohoreek konsolazione  
ezti bat emaiten diote hekin usaina aditzen due-  
nari urruititik eta arinki, hetan trikatu eta hetaz  
kexatu gabe, bainan hetara gogoia eta xatzen  
duena eta hetaz baskatzen dena baitan xoil  
baiatzekoak dira eta gaizki erraitekoak.

Bertuteari iarraikiz eta bertutea oneritsiz has-  
ten gare bertutetsu izaiten, bainan ohoreen  
ondoan ibilliz eta ohorezale izanez hasten gara  
ere mesprezatzeko eta gaizki erraiteko izaiten.  
Onera sorturikako bihotzak eztire trikatzen oho-  
reen graduetako nahaskerietan eta agur nahi-  
kundetean, badute zer egin bertzerik; hori dagote  
bihotz alferrei. Perleriarik ahal dekeiena ezta

kargatzen maxkorrez, eta bertutea ardietsi nahiak eztira kexatzen ohoreak gatik. Gerthuz, sar diteke nihor bere graduan eta hartan ahal dagoke, humiltasunari athekarik edo kalterik egin gabe, baldin hala dagidanz eta iharduki gabe hari bada. Ezen nola Perutik heldu direnek, handik atheratzen duten urrieriaz eta zilharreriaz lekhora, ximiñoak ere eta papagaiak ekartzen baituzte, zeren etzaizten hainitz gusta, eta untzia guti kargatzen duten; halaber bertuteari darraizkonak eztaude hargatik zor zaizten graduak eta ohoreak hartu gabe, kondizionerekin ordea, hortan ansia eta artha guti gostako zaie-la, eta den guzia eginen dela aldaratu, afaldatu, iharduki eta bilhakatu gabe. Badarik ere enaiz minzaten komunari behatzen dioen gradurik eta kargurik dadukatenez, ez eta kontu handizko dainurik edo kalterik bere ondorean gero ere dakhasketen okasione partikular batzuez: zeren hortan batbederak behar du bereari itxeki, karitate eta kortesia lagunak dituen zuhurziarekin.

## **Barrenago humiltasunaz**

# **BOTZGARREN KAPITULUA**

Ordea desira duzu, Filothea, aitzinago gida zaitzadan humiltasunean barrena; zeren erran dudan bezala haritzea eta egitea, zuhurziago da hurren, humiltasun baino: orai bada urrunago noa. Hainitzek eztute nahirik ez ausartziarik ere lainkoak hereziki egin derauzten grazien gogortzeko eta kontsideratzeko, beldurrez hardezaten banaloriarik edo gogalgintzarik: hortan segun enganatzen dire. Zeren Angeruzko Dotor handiak dioen bezala, halaz eta lainkoak egin derauzkigun ontasunen kontsiderazionea haren amoriora heltzeko bide egiazkoa denaz gerostik, zenbatenaz haren ongi eginak ezaguturenago baititugu, hanbatenaz hura izanen dugu maiteago: Eta nola guri bereziki egiten zaizkigun ontasunek atzartzenago baigaituzte, guziei oro bat egiten zaiztenek baino, behar dire halaber ernekiago kontsideratu. Gerthuz, deusek ere ezin humil gaitzake lainkoaren miseriardiaren begie-

tan, hark egin derauzkigun ortasunen hainitzatasunak humil gaitzakeien bezanbat, eta deusek ere ezin humil gaitzake haren iustiziaren aitzinean, gure gaizki egin handiek bere hainitz izanez egin gaitzaketen bezanbat. Kontsidera dezagun zer egin duen gure gatik, eta zer egin dugun haren kontra; eta gure bekhatuak xehero kontsideratzen ditugun bezala, kontsidera detzagun halaber haren graziak xeheroki. Ezta beldur behar gure baitan eman dituen ontasunen ezagutzak hant gaitzan, baldin erneki beha bagozka egia huni, zer eta gure baitan onik baita, eztela gure ganik. Helaz! Mandoak ez othe dira bethiere abre pizuak, eta galtzen othe dute bere usain gaixtoa, Prinzearen filda edo tresna preziatuez eta usain onetakoez kargatuak direlarik? Zer dugu onik eman etzaikunik? eta hura bertzeren ganik badugu, zergatik nahi hartaz urguillutu? Kontrara, eman zaizkigun graziak kontsiderazio-ne biziak egiten gaitu humil, zeren ezagutzak baitakharke eskerrak. Ordea lainkoak egin derauzkigun graziak ikusirik, zenbait banaloria suerte heldu baliz gure kilikatzera, ezin faltatuzko erremedioa izanen da, laster kontsideratzea,

zein eskergabe garen, zein eskas, zein miseria-  
tsu. Miratzen badugu zer egin dugun, lainkoa  
gurekin etzenean, ongi ezagutuko dugu egiten  
dugun guzia, hura gurekin denean, eztela heldu  
gure antzetik edo burutik. Egia da guk ongi egi-  
naz gozatuko eta boztuko garela zeren gure  
baita, baina lainkoari xoilki hartaz emanen diogu  
loria, zeren haren eskutik heldu baita.

Hala Birjina sainduak aitortzen du lainkoak  
egin diotzala gauza guziz handiak, baina hori  
eztu egiten bere buruaren humiltzeko eta lainko-  
aren handietsteko baizen. *Ene arimak, dio, han-  
diro laudoriotzen du lainkoa, zeren gauza han-  
diak egin baiterauzkit.*

Hainitzetan erraiten dugu ezgarela deus ere,  
miseria bera, eta munduko istilla garela, baina  
damu handi genduke nihork hitzean har bagini-  
tza, eta guzietan erran baleza gukurok diogun  
bezalakoak garela: Aitzitik, ihez eta gorde iduri  
egiten dugu, berzeek laster dagitentzat gure  
ondoan eta bilha gaitzaten gatik: itxura egiten  
dugu nahi dugula azkenik eta mahainaren leku-  
rik beberenean iarri; baina horrela gaude  
mahain burura abantail geiagorekin ikhaiteko.

Egiazko humiltasunak ez du humil iduririk egiten, eta humiltasuneko hitz guti atheratzen du, zeren ez du xoilki desiratzen bertze bertuteen estaltzeko, baina bera oraino, eta beregainki gorde nahia da. Eta zilhegi baliz gezur erraitera, ezten bezalako ia zera, edo lagunari eskandalurik emaitera, burugogorka ia liteke, eta urguillukeriazko obrak egin letzake, bere buruaren hekin azpian estaltzeko eta han bizitzeko gorderik eta ezagungaberik. Huna beraz ene konseillua, Filothea, edo ezterragula humiltasuneko hitzik, edo derratzagun egiazko sentimendu barreneko, eta kanpora atheratzen ditugun hitzen arauerako batekin: ez tetzagula nihoiz ere begiak beheiti, bihotzak humildurik baizen: ez tagigula azkenik ia nahi garelako iduririk, non bihotz onez azken lekuan ez dugun ia nahi. Bada erregla hori hain hedatua dadukat guzientzat, non ezpaitut hartarik deus ere lekhatzen, gauza bat xoilki diot geiago, korteziak nahi duela, batzutan abantaila eskaini diezegun hura duda gaberik hartuko ez tutenei: hargatik ezta hortan bi aldetarako aditzerik, ez eta gezurrezko humiltasunik, zeren orduan abantailaren eskaintze hutsa da eman

nahi dugun ohorearen abiatze ta haste bat; eta hura osorik ezin eman daidikeienaz gero, ezta gaizkirik hei hatsapenaren edo liparraren bedere emaitiaz. Orobat diot ohorezko eta errespetuzko hitz batzuez, zeinek, zorrotzki harturik, ezpaitrudite egiazkoak direla, behar bezanbat egiak direlarik, baldin hek erraiten dituenaren bihotzak egiaz gogo badu, noren ere gatik erraiten baititu, haren ohoratzeko eta errespetatzeko. Ezen gure hitzek nolazpaiteko soberaniaz erraiten duguna klaratzen dutelarik, badarik ere eztugu gaizki egiten hekin enplegatzeaz, ohiko usanzaz hala nahi duenean. Egia da nahi nukeiela hala ere gure hitzak liren gure afekzioneer ahalik arauerakoenak, bihotzeko idekitasunaren eta trebetasunaren non ere eta zertan ere nahi den erakusteko. Gizon egiazki humillak nahiago luke bertze batek hartaz erran lezan, ezteiarra dela, gaizoa dela, eztela deus ere, eztuela deus balio, berak erran baleza baino: ezpere aditzen badu erraiten dela halakoa dela, eztu ukhatzen, aitzitik bihotz onez amor egiten du eta ixilik dago; zeren nola fermuki zinetsten baitu aiphatzen den bezalakoa dela, ategin du berzeek ere berak

bezalako iujeamendu egin dezaten. Hainitzek erraiten dute Orazione mentala utsten dutela perfetentzat, berak eztirela gai eta eztutela merezi jartzea haren egiten: badiote bertzeek eztirela ausartzen Sakramendu sainduari maiz hurbiltzera, zeren ezpaitadukate garbi aski direla: bertzeek erraiten dute beldur direla bere miseria eta erorkortasun handia gatik debozionari desohore eta laido egin diozoten, hartan iartzen badire: bertzeek finean eztute bere antzea eta iakina enplegatu nahi lainkoaren eta lagunaren serbitzuko; zeren, diote, ezagutzen baitute bere feblezia, eta beldur direla urguillu ditezin, zerbait onik eragiten badute, eta berak gal eta erre ditezin bertzei argi eginez. Hori guzia ezta bernizadura eta artificio hutsik baiden, eta humiltasun motha da, ez xoilki falsoa, baina gaixtoa ere: hartaz nahi baituzte iainkoaren gauzak ixilik eta zotilki hitzez gutitu eta mesprezatu, edo ezpere bere usteari, azturari eta nagitasunari diadukoten amorioa humiltasunaren aitzakiaz estali eta bernizatu.

*Eska zakizko lainkoari seinale bat zeruan gor, edo beherean itsasoan barrena, ziotsan Profetak*

Akab dohakabeari, eta hark ihardetsi zioen: *Ez bada, enaiz eskatuko, eztut launa tentatuko*. O gizonaren gaixtoa! Iduri egiten du ohore handia ekhartzen dioela lainkoari, eta humiltasunaren itxurapenez eta estakuruaz desenkusartzen da, eta gibela doako lainkoaren ontasunak eskaintzen dioen graziari. Ordea ez othe dakusa iainkoak egin nahi deraukunean graziari, urguillukeria dela graziari ukho egitea? Lainkoaren dohainek obligatzen gaituztela hekin hartzera? humiltasun dela obeditzea, eta haren desirei ahalik hurbilketatik iarraitzea? Bada lainkoaren desira da, perfekzioa eta saindutasuna ardiets dezagun, gu harekin bat eginik, gure bizitzea haren bizitzearen gainean ahalik finkiena moldatuz. Bere buruaz fida den superbioak arrazoin du deusik egiteko ausartziarik ez hartzeaz; bainan humilla hanbatenaz bihotzdunago da, zenbatenaz ezagutzenago baitu indarrrik eztuela; eta bere burua gaizo dadukan eredura, ausartzenago da, zeren bere fidanza guzia baitaduka lainkoa baitan, dakielia lainkoaren plazerik gozoena dela bere bothere handiaren erakustea gure indargabetsunean, eta bere miseriardiaren gainean. Beraz

behar gare humilki eta sainduki ausartu egitera zer ere gure arimen gidariek iujeatzen baitute on eta eder gure salbamenduaren aitzinatzeko.

Nihork uste badu eztakiena dakiela, erhotasun ageri da; nahi badu bere burua zerbaitez jakinsun egin, ezagutzen duelarik zer hura ezta-kiela, ezin pairatuzko banaloria da. Nitaz bezanbat; enuke erakusiere nahi dakidana dakidala, ez eta eztakidala. Karitateak nahi duenean, trebeki eta emeki minzatu eta hari behar da lagunarekin, ez xoilki haren irakhasmenduko, baina eta konsolazioneko on eta premiazko diren gauzez. Ezen humiltasunak gordetzen eta estaltzen dituelarik bertuteak, hekin begiratzeko; badarik ere agertzen ditu, hekin emendatzeko, handitzeko eta konplitzeko, karitateak manatzen duenean. Jprrtam Tylozko Irletako zuhaitz baten pare da, zein zuhaitzek gauaz hertsten baititu eta serraturik baitadutza bere lore-gorri ederrak, eta ezpaititu zabaltzen iguzki ilkhitean baizen, hala non herri hartakoak baitiote lore hek lo dauntzala gauaz: zeren humiltasunak horrela estaltzen eta gordetzen tu gure bertute eta perfekzione guziak, eta eztitu nihoiz ere eraksten karitatea

gatik baizne, zein karitate, nola ezpiata gizonaren trazazkoa, baina zerukoa, ez nihoren moldeazkoa, baina lainkozkoa, eta haren ganik sortua, Bertuteen egiazko Iguzkia baita, zeinen gainean bethi nausi iarri behar da: hala non karitatearen kontrako humiltasunak duda gaberik falsoak baitire.

Enuke nahi neure burua erho, ez eta zuhur egin: zeren humiltasunak nahi ezpadu zuhur egin dezadan, sinpleziak ere eta trebetasunak eztute nahiko erho egin nadin; eta banaloria humiltasunaren kotrakoa bada, artezia ere, bernizadura eta disimulakeria iarriak dire oro bat trebetasunaren eta sinpleziaren kontra. Baldin lankoaren serbitzari handi batzuk erho-iduri egin badute bere burua munduaren begietan xipiago egitea gatik, hetaz miretsi behar da, ezta ordea hek bezala egin behar: zeren gizonek halako soberaniazko puntura iragaiteko izan tuzte arrazoinak, beretzat hain bereziak eta ohigabeak, non ezpaita hek bezala egiteko themarik hartu behar duenik. Dabidetez bezanbatean, lege zaharreko Arkaren aitzinean dansan eta iausika hari izan zen, aphur bat geiago ohiko ederkitasu-

nak agintzen zuen baino: etzuen hargatik bere burua erho egin nahi, baina sinpleki eta artifiziorik gabe, kanpoko iauskeria hek egiten zituen, bihotzean sentitzen zuen ohi eta neurrigabeko alegrian zaren eredura. Egia da Mikol zeritzon haren emazteak eranzute egin zionean hortaz, erhokeria batez bezala, hark etzuela damurik hartu ikusteaz gutietsten zela hargatik, aitzitik bethi trebeki bere zinezko bozkarioari iarraikiz, adiarazi zuen atsegin zuela laido guti baten izaitiaz bere lainkoa gatik. Horren ondoan erranen derautzut ezen, debozione egiazko, trebe eta ideki baten obrak gatik erho edo deus guti etsten bazare, humiltasunak bozkariotuko zaituela laido doatsu hartaz, iakinik hark eztuela zure baitan lekurik, bainan hura egiten derautzutene-tan dagoela.

# Humiltasunagatik onetsten dugula gure beheramendua

## SEIGARREN KAPITULUA

Aitzinago noa, eta badiotsut, Filothea, gauza eta leku guzietan onets dezazula zure beheramendua. Ordea, erranen derautazu, zer erran nahi du horrek, onetszazu zure beheramendua? Ihardetsten derautzut, beheramendua erran nahi dela humiltasuna, eta humiltasuna erran nahi dela beheramendua. Hala Andre Dana Mariak bere Kantu saziatuan erraiten duenean: *zeren gure launak behatu baitio bere neskatoaren humiltasunari, hargatik jende guziek hura erranen dute doatsu*, erran nahi du, gure launak gogo onez behatu duela haren beheramendura, aphurkeriara eta xipitasunera, haren mukurutze-ko saboreez, eta graziez gaindireino bethetzeko.

Guziarekin ere bada diferenzia humiltasuneko bertutearen eta beheramenduaren artean: zeren beheramendua da gure baitan, uste ez-tugarik, den xipitasana, aphurkeria, eta deusgu-

titasuna; ordea humiltasuneko bertutea da gure beheramenduz dugun egiazko eta borondatezko ezagutza. Bada humiltasun haren punturik gorena da, ez xoilki gure beheramendua borondatezki ezagutzea; baina haren onetstea, eta hartan lakhetzea, ez indar, edo bihotz gabez, baina lainkoaren Maiestatearen handiago etste-ko, eta lagunaz hagitz kontu geiago egiteko, gure buruaz baino. Horrela egitera gonbidatzen zaitut, eta hobeki endellega dezazun gatik, iakin ezazu pairatzen ditugun gaitzetarik batzu direla mendretsiak, eta bertzeak direla ohorezkoak. Hainitzek begitarte egiten derauezate ohorezko gaitzei, eta nihor gutik egiten du kontu beheramenduzkoen. Mirazazu Ermitau debozionetsu bat zirzildurik eta hortzez hirriturik: guziek oho-ratzen dute haren arropa ihetzea eta urratua, guziei urrikaltzen zaie pairatzen duena gatik: baldin ordea ofiziale pobre, aitonen seme erori, donzeilla on behartu edo errumeztu bat erre-mangu hartan badago, hura mesprezatzen dute eta trufatzen: horra nola haren pobrezia den beheramenduzkoa. Fraideak emeki eta debozionerekin hartzen du erantzute garratzik bere

Superiora ganik, edo umeak aita ganik; guziek erranen dute mortifikazionea, obediencia eta zuhurzia dela; Zaldun, edo Andre batek gauza bera pairatuko du norbaiten ganik, eta lainkoa gatik pairatzen dutelarik, guziek erranen dute flakotasuna eta bihotzgaberia dela. Horra bada oraino bertze gaitz beheramenduzko bat. Batak du xamarra besoan, eta bertzeak ahurpegian; hark eztu gaitza baizen, baina hunek gaitzaz lekhora mesprezia, higoindura, nardamendua eta beheramendua ere du. Bada nik orai diot, ez xoilki oneritsi behar dugula gaitza, zein baita pazienziaren bertutez egiten duguna, baina hartarik heldu zaikun beheramendua ere behar dugula maite izan, zein baita humiltasunaren bertutez egiten duguna. Geiago, bada beheramenduzko bertuterik, bada ohorezkorik ere: pazientzia, mansotasuna, sinplizitatea eta humiltasuna bera dire bertuteak, mundukoek deus guti eta putruz daduzatenak; kontrara, kontu handi egiten dute zuhurtasunaz, balentiaz edo bortiztasunaz eta bizartasunaz: Badire oraino bertute berbatetarik sortzen diren obra batzu, zeinetarik batak mesprezatzen baitira, eta ber-

tzeak ohoratzen: limosna emaita, eta ofensak barkatzen karitatezko bi obra dire; lehena ohoratzen dute guziek, eta bertze mesprezaturik dago munduko begien aitzinean. Aitonen seme edo Andre gazte bat largatzen ezpada konpaina ahalkegabe batetan erastera, dansatzera, edatera, berregintzera, hura trufatuko eta gaizki erabiliko dute guziek, eta erranen dute haren modestia eta zuhurzia dela, edo debozinezko itxura edo bernizadura: hori maite izaitea, da bere beheramendua izaitea maite. Huna bertze mothazkorik. Bagoaz erien ikhertzera eta bisitatzera, igortzen banaiz ezteiarrena gana, beheramendu izanen da enetzat munduaren arauaz; hargatik hura izanen dut maite: bidaltzen banaiz zerbait handi direnak gana, beheramendu da espirituaren arauera, zeren hortan ezpaita bertzetan bezanbat bertute ez merezimendu; beraz beheramendu hartan lakhetuko zait. Nihor karrikan erorten denean, gaitzaz edo minaz lekhora, ahalkatzen da; beheramendu hura onetsi behar da. Bai eta badira huts batzu, zeinetan ezpaita bertze gaitzik beheramendua bera baizen, eta humiltasunak eztu nahi halako hutsik berariaz

egin dezagun, ordea nahi du hek eginez gero asalda ez gaitazin. Halakoak dira erhokeria, deskortezia eta ustegatasun batzu; baina nolas behar baigare hetarik begiratu, hetan eror gaitezin baino lehen, kortesiari eta zuhurziari leku ematea gatik; hala ere halako hutsik egin dugunean, behar dugu handik heldu zaikun beheramendua pairatu, eta bihotz onez besarkatu, humiltasun sailduari iarraitzea gatik. Geiago diot oraino, kolera eraman banau, edo largatu banaiz hitz itsusirik erraitera, ikusten badut lainkoa eta laguna hetaz ofensatuak direla, zinetan urrikituko zait, eta neurrigabeko damu hartuko dut egin dudan ofensaz, enseiatuko ere naiz haren erremediatzera ahalik hobekiena; badarik ere onera hartuko dut handik heldu zaitan beheramendua eta mesprezioa: eta bata bertzetik berez ahal baledi, neure ahal guziaz bekhatua arbuia eta urrun nezake, eta beheramendua besarka niro.

Ordea gaitzetik heldu den beheramendua maite dugularik, guzia gatik re hura ekharri duen gaizkia erremediatu behar dugu on eta zuzenezko direnbideez, guzien gainetik guk egin gaizkia

kontuzkoa eta seinalatua denean. Baldin begi-tartean badut min itsusgarririk, enseiatuko naiz hartarik sendatzera, bainan eman derautan notha eta beheramendua etzait hargatik ahan-tsiko: Egin badut nihor ofensatzen eztuen gauza-rik, enaiz hartaz eskusatuko, zeren, eskas bat delarik, ezpaitago bethiere: beraz ezin eskusa nindeke, hartarik heldu zaitan beheramendua gatik baizen; hori da ordea humiltasunak ezin paira dezakeiena nik egin dezadan: baina uste-gabez, edo erhoz, nihor ofensatu edo eskandoli-zatu badut, ofensa erremediatuko dut zenbait egiazko eskusaz, zeren nik egin gaizkia baitago, eta karitateak obligatzen bainau haren khentze-ra eta borratzera. Gainerakoan, batzutan gerta-zen da karitateak nahi duela gure beheramen-dua erremedia dezagun lagunaren hobea gatik, harentzat premia denean gure aiphamen onari garraizkon eta gatxezkon, baina kasu hartan gure beheramendua edo mesprezio khentzen dugularik lagunaren begietarik, beldurrez eskan-dalurik har dezan, hura bihotzean serratu eta gorde behar dugu, gure ganik exenplu onik har dezantzat.

Ordea iakin nahi zenduke, Filothea, zein diren beheramendu hoberenak: klarki erraiten derautzut ezen arimari probetxu geiago egiten dioten eta lainkoaren gogorago diren beheramenduak, direla, edo kasuz, edo gure bizitzen thailutik heldu zaizkigunak, zeren ezpaititugu geurok hautatu, bainan izan baitigu lainkoak igorri derauzkigun bezala, dakigula hark egin hautua bethiere hobeago dela gurea baino. Guk beheramendurik hautatu behar bagendu, handienak dire hoberenak, eta handienak estimatzen dire gure gogoaren kontra iarriago direnak; baldin ordea gure bizitzeko antzearen arauerakoak badire: zeren, behin guzietan derradantzat, egiten dugun hautuak gure gehien bertuteak gaixtatzen tu eta gutitzen. Ha! nork eginen derauku grazia Errege handi harekin erraiteko: *Lehen hautatu dut lainkoaren etxean beheraturik egoitea, ezen ez bekhatoreeen iauregietan?* Grazia hura nihork ezin eman diazakegu, Filothe maittea, lekhat, gure goititzea gatik hala bizi eta hil izan denak, non guzien mesprezia eta laidoa egin baita. Hainitz erran derautzut gogor iduritu-ko zaitzunik, konsidera dezazunean; baina

zinetsnazazu, guziaz eztiago izanen dire asukrea eta eztia bera baino, hek obretan eman detzatzonean.

# **Nola begiratu behar den aiphamen ona humiltasunari garraizkolarik**

## **ZAZPIGARREN KAPITULUA**

Laudorioa, ohorea eta loria etzaizte gizonei emaiten edozein bertute gatik, baina bertute beregainekoa gatik. Ezen laudorioaz, nahi derauegu bertzei zinetzarazi norbaiten ekzelenzia estimatzekoa dela: ohoreaz, guzietan erakusten dugu geurok hura estimatzen dugula: eta loria ezta bertzerik, ene ustez, omen onezko argidura iakin bat baizen, hainitz laudorioren eta ohoreren elkharganamendutik ilkhitzen dena; hala non ohoreak eta laudorioak baitira harri preziatu batzu bezala, zeinen bildumatik loria sortzen baita, distiadura edo pikailladura bat bezala. Bada nola humiltasunak ezin paira baitezake bertzeak bainoago garelako, edo bertzeen gainean abantailla behar dugulako usterik dugun; halaber ezin paira dezake geientasunari edo ekzelenziari xoilki zor zaion laudorioa, ohorea eta loria bilha dezagun, guziarekin ere leku

emaiten dio Zuhurraren abisuari, erraiten deraukunean, artha iduki dezagula gure aiphamen onaz, zeren omen ona da estima bat egiten dena, ez norbaiten ekzelenziaz, baina xoilki haren jendarteko prestutasunaz eta bizitze garbiaz, eta humiltasunak konsentitzen du prestutasun hura geuron baitan ezagut dezagula, eta gero ere prestu garelako omena desira dezagula. Egia da humiltasunak mespreza lezakeiela bere aiphamen ona, haren beharrik ezpalu karitateak; ordea zeren hura baita jendarteko tratuaren zimenduetarik bat, eta hura gabe ez xoilki ezdeusetakoak, bainan eta guzientzat kaltegarriak baigara, gure gatik hartzen duten eskandalua dela kausa, halakotz karitateak nahi du eta humiltasunak konsentitzen du gure aiphamen ona desira eta prezioski mantena dezagula.

Hortaz lekhora, nola arbolen ostoak, berez hagitzen prezatzenkoak ez direlarik, guziarekin ere hagitzen onak baitira, ez xoilki arbolen edertzenko bainan eta fruituen begiratzeko, oraino samurrak eta ondugabeak direnean; halaber omen ona, berez ez telarik hagitzen desiratzekoa, badarik premia guziz handizkoa da, ez xoilki gure bizia-

ren ederkitzeko, bainan eta gure bertuteen, eta beregainki bertute uzterren eta flakoen begiratzeko. Gure omen onaren mantenatzeko, eta estimatzen garen bezalakoak izaiteko dugun obligazioneak bulkatzen du bihotz sendo bat borxa bortitz eta eme batez. Begira detzagun gure bertuteak, ene Filothea, zeren lainkoaren gogarakoak diren, zeina baita gure obra guzien xede handia eta guzien gainekoa. Ordea nola fruituak gerokotz begiratu nahi dituztenek ezpaitalitzate aski dela hekin konfituratzea, bainan ezarten baitituzte ere hekin begiratzeko gai diren untzietan: halaber lainkozko amorioa gure bertuteen begiralerik prinzipalena delarik, bada-rik ere, nola prestutasunezko omena guziz ona baita bertutearen mantenatzeko, hartaz oraino balia gaitezke.

Ezgare bizkitartean sobera bero, zorrotz eta puntutsuegi iarri behar haren begiratzen: zeren hain khilika, minbera eta sentikor direnak bertze aiphamenaren gainean, gaitz xipi guzien kontra-ko edariak hartzen dituztenen pare dira; ezen halakoek bere osasuna begiratu ustez, hura alde guziz gaixtatzen ute, eta bertzeek bere omena

hain leunki begiratu nahiz, hura osoki galtzen dute. Zeren minberatasun hartaz egiten dira moldegaitz, bihurri, muthiri ezin pairatuzko, eta gaizki errailleen malizia pitsten dute.

Egiten zaikun atsekabearen eta eransten zaikun falseriaren mesprezatzea eta ez iakin iduri egitea, ohi da erremedio hagitz sendagarriago, ezen ez sentimendu hartzea, ihardukitea eta aspertzea; mesprezaturik airatzen dira; haserretzen bagare, badirudi aitortzen ditugula. Kroko-dilek eztute zaurtzen hekin beldur direnez bertzerik; eta gerthuz gaizki erranek eztiote nihori minik egiten, hetaz axolatzen direnei baizen.

Aiphamen onaren galtzeko beldurtasun handiegia, seinale da fida handi ezgarela haren zimenduaz, zein baita prestuki bizi garelako seguranza. Ur handien gainean zurezko zubirik duten hiriak uholde guzietan beldur dira, hek eraman ditezin; baina harrizko zubiak dituztenek eztute ansiarik ohiz kanpoko ur iaustiriak eta uholdeak gatik baizen: manera berean arima zinetan Giristino dutenek mesprezatzen ohi tuzte mihi gaixtoen uholdeak, baina bere burua

flako sentitzen dutenak asaldatzen dire ordu eta aire guzietan.

Gertuz, Filothea, nork ere nahi baitu guzien artean aipamen onaz gozatu, hura galtzen du guzien artean; eta merezi du ohorearen galtzea, nork ere ohorerik nahi baitu bere bizitze gaixtoaz laidoztaturik dabilzanenganik.

Aipamen ona ezta bertzerik, seinale, arramu edo bandera bat bezala baizen, erakusteko non bertuteak duen bere ostatua; beraz bertuteak abantailla behar du gauza eta leku guzietan. Hargatik nihork erraiten badu hipokrita edo itxurazko zarela, zeren debozitionean iarten zaren; nihork bazadutza bihotz eroritzat, zeren barkhatu diozun bidegaberik egin derautzunari, trufa zaite hortaz guziaz. Ezen, bertze alde dela, horrelako iujeamenduak heldu direla jende ergetaririk, zure aipamena galdu behar bazendu ere, etzenduke hargatik bertutea utzi behar, ez eta haren bidetik aldaratu, dakizula fruituak geiago prezatu behar direla, ostoak baino, erran nahi da, barreneko eta arimako ontasunari eman behar zaiola garaia kanpoko ontasun guzien gainean. Ielozkor iarri behar gare gure aipamenaz,

bainan hartaz eztugu lainkoaizunik egin behar; eta nola prestuen begia ezpaitugu ofensatu behar, halaber gaixtoen begiari eztiogu atsegin eman behar.

Bizarra da edergarri bat gizonaren begitar-tean, eta illeak emakumearen buruan. Athera-tzen badira, edo bizarra kokotzetik, edo illeak burutik, nekez bihurtuko dira sekulan; baina xoilki motztzen badire, bai eta nabalaz ebakiten, berriz eta sarri sortuko dira uzuago eta saillago: halaber gure aiphamen ona pikatzen edo arraz ebakiten bada ere gaizki errailleen mihiatz, zeina baita Dabitek erranik, *Nabal zorrotza bezala*, ezta ansiarik behar, zeren laster sortuko da, ez xoilki lehen zen bezain eder, baina bai zaillago. Ordea gure aztura largoak, gure bihotzgaberiak, gure bizitze gaixtoak eramaiten baderaukute aiphamen ona, nekhez bihurtuko da, zeren erro-tik athera baita: bada aiphamen onaren erroa da, ongi eta prestuki bizitzea, eta prestutasu hark, gure baitan dagoeino, bethi berrekhar dezake zor zaion ohorea.

Leheneko elkharganatze banaloriazkoa, tratu ez deusetakoa, adiskidetasun alferra, konparti-

mendu ergela utzi behar dire, aiphamen onari ekhartzen badiote kalterik, zeren ohorezko aiphamenak geiago balio du, banaloriazko kontentamendu guziek baino. Baldin ordea, zeren lainkotiartasunean iartzen zaren, zeren debozitonean aitzinatu nahiz zabiltzan, eta sekulako ontasunera abiatzen zaren, bertzeek badarasate, muturtzen badira, eta gaizki aiphatzen bazaituzte, utzkitzu ozarrak illargiaren kontra sainga egitera: Zeren edozein iduripen edo estima gaixto alxa ahal badezate gure aiphamenaren kontra, eta horrela gure omenaren illeak eta bizarra motz eta ebaki ahal badetzate, berriz pitztuko da sarri, eta gaizki errailleen nabalak on egingen dio gure ohoreari, pudak mahastiari egiten dioen bezala, hari fruitu geiago eta hobeagorik erakhartzen baitio motztuz eta pikatuz.

Ditugun bethi begiak Iesu Khristo gurutzatuaren gainean: gabiltzan haren serbitzuan fidantzarekin eta sinplizitatekin, baina zuhurki eta begiratuki, Iesus izanen da gure aiphamenaren begirale, eta utzten badu eraman dakigun, hori egingen du guri hobe baten bihurtzeko, edo gure aitzina arazitzeko humiltasun sainduan; iakinik

unza huts batek humiltasunaz geiago balio duela, milla liberek ohoreaz baino. Gaizki erraiten bagare zuzenaren kontra, derragun guk ere egia falseriaren kontra: baldin gure kontrako erran gaixtoa bethi badabilla, humil gaitezin gu ere bethi; horrela gure aiphamena eta arima utziten dugula lainkoaren eskuetan, hura ezin hobeki segura dezakegu. Serbitza dezagun lainkoa, ongi edo gaizki aiphatzen garelarik, londone Pauloren gainean mirail harturik, erran ahal dezaguntzat Dabitekin: *O ene lainkoa zure gatik pairatu dut laidoa, eta zure gatik ahalkeriak estali deraut begitartea.*

Badarik ere lekhatzen tut gaizki erran eta akusu hain beltz, eta desohoragarri batzu, non ezpaitu nihork pairatu behar hetaz kargaturik dagoen, hetarik deskarga ahal badadi zuzenaren bidez: presuna batzu ere lekhatzen tut, zeinen aiphamen onari baitatxeko hainitzek hartuko duten prestuki bizitzeko miraila. Zeren kasu hartan bihotz eme eta pausatu batez behar dute egin zaien bidegabeaz satisfazione bilhatu, Theologen abisuak harturik.

# Lagunaren alderako mansotasunaz, eta haserretasunaren kontrako erremedioaz

## ZORTZIGARREN KAPITULUA

Krisma saindua, zeintaz Apostoluek irakhasirik, serbitzatzan baigare lainkoaren Elizan Konfirmazionetako eta benedizinoetako, egina da olio baltamuekin nahasirik, eta bertzeen artean erreprezentatzen ditu gure Salbatzailearen presena sakratua baitan argitzen zuten bi bertute maiteak, beregainki gomendatu derauzkigunak, gure bihotza hekin bidez haren serbitzuari bereziki konsekratu, eta haren imitazio-neari iratxekei behar balitzaio bezala: *Ikhazazue ene ganik, dio, bihotzez manso eta humil naizela.*

Humiltasunak perfekzionatzen gaitu lainkoaren aldera, eta mansotasunak lagunaren aldera. Ur suerte guzien hondora, lehen erran dudana bezala, bethi doan balsamuak erreprezentatzen du humiltasuna? eta bethi gaineratzen den olio-

ak errepresentatzen du emetasuna eta mansotasuna, gauza guzietan garaitzen zaiena eta bertze bertuteen gainean nausi dagoena, nola karitatearen lorea baita, zein karitatek, San Bernarten erranera, bere perfekzioa ardietsi baitu, ez xoilki pazienziatsu, bainan, hortaz lehora, eme eta manso denean. Ordea behazazu, Filothea, ea emetasunaz eta humiltasunaz eginikako Krisma mistiko hura duzun zure bihotzean barrena: ezen etsaiak bere artezia handienetarik batez hala egiten du, non hainitzak iartzen baitira bi bertute hetaz hitzgiten, eta bere buruaren ordenatzen edo gobernatzen hekin kanpoko seinaleen arauera; baina bere barreneko afekzioak ongi sondatu faltaz, uste dutelarik humil eta manso direla, eztira niholatan ez bata ez bertzea. Hori ezagutzen da, zeren bere emetasun eta humiltasun guziarekin, paregabeko superbiotasunaz hantzen eta altxatzen baitira erraiten zaien hitz makhurrik arinena, edo egiten zaien atsekaberik xipiena gatik.

Erraiten omen da londone Pauloren Grazia komunzki daritzon kontrapozoina hartu dutenak eztirela hantzen biperak edo sugeak ausiki

dituenean, Grazia hura fina bada, manera berean humiltasunak eta mansotasunak baldin onak eta egiazkoak badire begiratzen gaituzte atsekabeek eta bidegabeek gure bihotzetan pizten ohi tuzten hanturatik eta sukharretik. Baldin gaizki erraileek eta etsaiek ausikitzen gaituztenean urguilluki alxatzen, hantzen eta thematzen bagare, seinale da gure humiltasunak eta emetasunak eztirela egiazkoak eta garbiak, baina arfiziotsuak eta itxurazkoak direla.

Iosef Patriarka saildu eta famatu hark, bere anaiak Egiptetik igortzen zituela bere aitaren etxera, abisu hau xoilki eman zerauen: *Etzakizkotela elkharri haserra bidean*. Orobat diotsut, Filothea, bizitze ondikoeko hau ezta bizitze doat-surako abiadura baizen: ezgakizkola beraz elkharri haserra bidean, gabiltzan ure anaiekin eta lagunekin mansoki, bakezki eta amolsuki; ordea erraiten derautzut garbiki eta lekhatzerik gabe, etzaitezila bat ere haserra, ahal bada, eta zein ere estakuruz nahi den, eztiozozula zure bihotza ideki haserramenduari.

Zeren londone lakuak laburki trinkatzen du deus ere lekhatu gabe, *gizonaren haserredurak eztue-*

*la lainkoaren arauerako iustutasuna obratzen.* Egiazki, kontra egin behar zaio gaizkiari, eta gure karguan dadutzagunen bizioak behar dire bortizki eta zorrotzki pikatu, eta ebaki, baina emeki eta bakerekin. Deusek ere eztu Elefanta ematen haserre denean, bildots bat ikusteak egiten duen bezanbat, eta deusek ere eztu artilleria aurtikhiaren indarra hautsten, ardi illeak egiten duen bezain errazki. Haserreduratik heldu den erantzukia, arrazoin egiten delarik, ezta prezatzen, arrazoin hutsetik sortzen dena bezanbat. Ezen nola arrazoinetako arima naturalez arrazoinaren azpikoa baita, kolerrari ezin azpira dakidikeo tiranotasunaz edo borxatuz baizen; eta halakotz arrazoinak, kolera lagun duenean gaitzerizteko da, eta zuzenak emaiten dioten iauntasuna alfertzen da, lagun duenean tiranotasuna. Prinzeek bere pobluak neurrigabeki ohortzen tuzte eta konsolatzen hek bisitatzen tuztenean bakezko konpainia batekin, baina armadak ekhartzen tuztenean, hekin ethorteak bethi desgogarakoak eta kaltegarriak dire; Zeren manatzen dutelarik armada-legeak hersiki begira ditezin soldaduen artean, badarik ere ezin

hala egin dezakete, non ezten zenbait desorde-  
nu gertatzen, zeintaz etxedun gaizoa kaltiartzen  
baita: molde berean, arrazoina erregina deino,  
gastigurik eta eranzuterik bakezki egiten dueino,  
hersiki eta garratziki hari delarik, guziek hura  
maite dute, ongi hartzen eta laudatzen, baianan  
haserretasuna eta liskarrak, zeinak baitire, dio  
San Agustinok, haren soldaduak, berekin ekhar-  
tzen dituenen izigarriago egiten da, maitatze-  
koa den baino, eta haren bihotza bera bethi han-  
dik gelditzen da zapaturik eta gaizki erabillirik.  
Hobe da, dio Saindu hark Profuturo zeritzon bere  
adiskideari eskiribatzen dioela, iustu eta zuenez-  
ko den kolerari athearen ukhatzea, ezen ez  
haren utstea sartzera, zenbat ere arin eta xipi  
baita: Ezen behin sartu denean, gaitz da haren  
atheratzea ikusirik sartzan dela urthume bat  
bezala, eta den gutienaren buruan loditzen eta  
fontal egiten dela. Baldin gure kolerak gaua  
ardietsten badu, eta Iguzkias sartzan bada haren  
gainean (zein baita Apostoluak debekatzen  
duena) hura gaitzeristera itzuliz gero, ezta kasik  
biderik geiago haren khentzeko, zeren orduan  
milla zinetste falsoz baskatzen da, egundaino

gizon haserrikerik ikusi eztenaz gero, zuzen gabe haserretu delako uste izan duenik.

Beraz hobe da kolerarik gabe bizitzera enseyatzea, ezen ez erraitea kolera nahi dugula neurritz eta zuhurki baliatu: eta eskasez edo flakoz gertatzen garenean kolera atzemanik, hobe da laster haren kentzea, ezen ez harekin baizean iartzea; zeren emaiten zaion epherik laburrena gatik, nausi eta Andre iarten da sartzen den lekuan, eta sugeak bezala egiten du, zeinak non ere burua sartzen baitu, handik gorputz guzia errazki atheratzen baitu. Ordea nola kanporako dut? Erranen derautazu. Hura senti dezakezun bezain sarri, ene Filothea, behar dituzu berehala zure indarrak bildu, ez lehiaka, ez burugogorka, bainan emeki, hala ere zin zinez. Ezen dakusagun bezala hainitz lustizia-kortetan eta Parlamentetan Serjenta athalzainek oi eginez, *ixilik, ixilik*, azanza geiago egiten dutela, ixil arazi nahi dituztenek egiten duten baino: halaber hainitzetan gure kolera bueltaka hautsi nahi dugunean geurok asaldu geiago pitztzen dugu gure bihotzean, kolera egin zuen baino, eta

gure bihotza, horrela aldaraturik dagoela, ezin geiago egin diteke bere buruaren nausi.

Ahaleko enseiu eme hura eginik, zarraizko San Augustino ia zaharrak Auxilio Ipizpiku gazteari emaiten zioen abisuari: *Egizu, ziotzan, gizonak egin behar duena*. Gertatzen bazaitzu lainkoaren gizonak Salmoan dioena, *ene begia aldaratua da kolera handiz*, laster egizu lainkoagana, iouz zagozela, *Urrikal nakizula, launa*, bere eskuina heda dezantzat zure haserreduraren iraungitzeko. Erran nahi dut, othoitz egin behar diogula lainkoari hel dakigula, ikusten dugunean kolerak garamatzala, Apostoluek egin zuten bezala itsaso haserreak eta haize muthirik zerabiltzatenean: ezen manatuko itu gure buruko bueltak ixil ditezila, eta kalma handi eginen da; baina bethi abisatzen zaitut presenteko eta khexagarrizko koleraren kontra egiten den meditazionea egin behar dela emeki eta pausatuz, ez gogorki edo thematuz; zein baita gaitz haren kontrako erremedio guzietan segitu behar dena.

Horrekin batean, ikusiko duzun bezain sarri kolerazko akzionerik egin duzula, erremediazazu falta egina, noren kontra haserretu baitzinen,

haren beraren aldera eginen duzun mansotasunezko akzione batez. Ezen nola gezurraren kontrako erremedio beregainekoa baita, orduan berean bere erranaren iatea, nihork dakusan bezain laster, gezur erran duela; manera berean koleraren kontrako erremedio ona da, berehala haren erremediatzea mansotasunezko akzione batez: zeren (erraiten ohi den bezala) zauri berriak errazkiago serratzen dira eta sendatzen.

Gainerakoan, bakez zaudenean eta zer kole-ratzerik eztuzunean, bilezazu mansotasun eta emetasun franko, zure hitzak erraiten dituzula, eta obra guziak, ala xipiak, ala handiak egiten tutzula ahal daidikezun manera emeenarekin. Orhoitzen zarela Kantiketako Espos Andreak eztuela eztia espainetan eta mihiaren puntan xoilki, baina oraino mihiaren azpian, erran nahi da bulharrean, eta hartan eztuela eztia xoilki, baina eta ugatza ere baduela: halaber ezta asko hitz eztiak izaitea lagunaren aldera, baina oraino bulhar ostoia, erran nahi da, gure arimako barrenaldi guzia behar da eztiz izan. Ezta ere aski usain onezko eztiaren eztitasuna, erran nahi da, kanpokoekiko ibilte kortesaren amolsura izai-

tea, baina oraino esnearen ezintasuna behar da etxekoen eta haurzokoen artean: hortan huts handi egiten dute, karrikan Angeru eta etxean Deabru diruditenek.

# **Gure buruaren alderako mansotasunaz**

## **BEDERATZIGARREN KAPITULUA**

Egin detzakegun mansotasunezko lan onetarik bat, da, gure baitan diren gauzak gatik manso izaitea, nihoiz ere despitatzen ezgarela gure buruaren, ez eta gure eskasen edo makhurren kontra. Ezen arrazoinak nahi duelarik hutsik egiten dugunean, hartaz damu har dezagun: halarik ere begiratu behar gare gure hutsak gatik desplazer grinatsurik, garratzik, despitezkorik eta kolerazkorik hartzetik. Hortan huts handi egiten dute hainitzek, zeinak koleratuz gerostik, kolertzen baitira zeren kolertu diren; grinetan sartzen baitira zeren grinatu diren, eta despitatzen baitira zeren despitatu diren. Ezen bide hartaz bere bihotza dadukate koleraan sarturik eta nahasirik: eta dirudielarik bigarren kolera lehenekoa khentzen duela; guziarekin ere athea eta bidea idekiten du kolera berri baten sararazitzeko

lehenbizi gertatuko den okasionean: bertze alde dela, nihork bere buruaren kontra pitzten dituen hitz, despitasun eta grina garratz hek abiatzen direla urguillukeriara, eta eztutela bertze ithur-bururik, gure burua ganako amudioa baizen: zeina nahasten baita eta aldaratzen ikustez eskas garela. Beraz gure falta eginez desplazer bakezko, pausatu eta fermu behar dugu izan. Zeren, nola lujeak hobeki sensatzen baititu gaix-taginak, arrazoinaz eta espiritu pausaturekin bere sententzia emaiten duenean, ezen ez bueltaz edo pasionaturik hari denean, ikusirik pasio-nez iujeatzen duenean, eztituela faltak gastinga-tzen, diren bezala, baina bera nolakoa den beza-la: hala guk ere hagitz hobeki sensatzen dugu gure burua urrikitze emez eta fermuz, ezen ez damu gaitzez, khexatuz eta koleratuz; iakinik bueltaka hartzen diren urrikimenduak eztirela hartzen gure faltak handi diren eredura, baina bai gure azturaren arauera. Exenpluzat, kastita-tea bihotzez maite duena despitatuko da pare-gabeko mindura batez kastitatearen kontra egin duen falta xipiena eta arinena gatik, eta eztu eginen irrikik baizen erein duen norbaiten kon-

trako gaizki-erran handiaz. Kontrara, gaizki erraitetasuna hastio duenak afruntatuko du bere burua, zeren arinki minzatu den nihoren kontra, eta eztu konturik eginen kastitatearen kontra egin duen falta itsusiaz: eta hala bertzeez. Hori ezta gertatzen bertze gauza gatik, lekhat zeren ez tuten bere konszientzia iujeatzen arrazoina enzunik, baina pasioneak eramanik.

Zinetsnazazu, Filothea, nola aitak bere umeari emero eta bihotzez egiten diotzan eranzunek hagitz indar geiago baitute haren oneratzeko eta eginbideratzeko, ezen ez haserramen duek: hala gure bihotzak hutsik egin dukeienean, eranzunak egiten badiotzagu emeki eta paustuki, lehen haren urrikariz, ezen ez haserrez hura oneratzera atzartuz, bero faltaz hartuko duen damua hagitz barrenago eta hobeki sartuko zaio, ezen ez despaturik, muturturik, hitzgaitzkaturik, eta aldaraturik hartuko duen urrikimendua.

Nitaz bezanbatean, baldin banu, konparazio-nera, banaloriazko bizioan ez erortzeko afekzio-nera handirik, eta halarik ere hartan erori baninz erorte handi batez, eniozokeo neure bihotzari

eranzun hitz hautaz: Ez aiz bada gaixtoa eta arnegatzekoa, hanbat erresoluzione eginik, utzten baituk hire burua banaloriari eramaitera, hil adi ahalkez, itsua, ahalkegabea, traidorea, falsoa hire lainkoaren aldera, ez geiago alxa begiak zerura: baina nahi nozokeo bere hutsa erakusi arrazoinez eta urrikariz bezala. Ea bada, ene bihotz gaizoa, putzuan erori gare, hanbatetan hartu genduelarik hartarik itzultzeko erresoluzione: ah! alxa gaitezin hemendik, utz dezagun banaloria sekulakotz, dagiogun lainkoaren miserikordiari oiu, dugun esperanza esku emanen deraukula hemendiki hara fermuago iarteko, bihur gaitezin humiltasunaren bidera. Ea bada, demogun aitzinerakoan gure buruari guardia, lainkoa lagunduko zaiku, harekin batean askiko gara. Gero nahi nuke eranzun horren gainean erresoluzione fermu eta sail bat egin ez geiago huts hartan erorteko, hartarakotzat on diratezkeien bideak eta ene gidariaren abisuak harturik.

Guziarekin ere norbaitek, ikusten badu bihotza ezin uki dakidiokeola aski eranzute eme hortaz, gogorki eta bortitzki liskartuko ahal zaio,

haren osoki ahalkatzeko: kondizinorekin bere bihotza garratzki erabili eta haserretu duenean, azkhenean hura arinduko duela, eta bere damu eta haserredura guzia serratukoduela lainkoa baitako fidanza eme eta saindu batez, egiten duela penitent handi hark bezala, zeinak bere arima dolaturik ikusirik, hura alxatzen baitzuen hunela. *Zergatik triste zara, ene arima, eta zergatik aldaratzen nauzu? Duzun esperanza lainkoa baitan, zeren hura benedikatuko dut oraino ene begitartearen salbamendua, eta ene egiazko lainkoa bezala.*

Alxazazu bada emeki zure bihotza eror dadi-nean, lainkoaren aitzinean hagitz humiltzen zarela zure miseriaz duzun ezagutza gatik, zure erortiaz bat ere izitu gabe, miretsterik eztenaz gero flakotasuna flako, feblezia feble, eta miseria miseriatsu izanaz. Badarik ere zure indar guziaz arnegazazu lainkoari egin diozun ofensaz, eta bihotz handirekin iainkoiaren miserikordia baitan fidaturik, bihur zaite utzi zenduen bertutearen bidera.

# **Egitekoak erabili behar direla artharekin, khexamendurik eta grinarik gabe**

## **HAMARGARREN KAPITULUA**

Egitekoetan behar dugun artha eta ernetasuna hagitz diferent eta urrun dire grinatik eta khexamendutik. Angeruek artha dute gure salbamenduaz, hura erneki bilhatzen dute eta aitzinatzten, hargatik ordea eztute grinarik ez kexamendurik. Zeren artha eta ernetasuna hekin karitateari dagozka; baina grina eta kexamendua osoki liritezke hekin doatsutasunaren kontrakoak: halaz eta arthak eta ernetasunak arimako pausua eta bakea lagun ahal dituzketenaz gero, ez ordea grinak eta gutiago are khexamenduak.

Zarela bada arthatsu eta erne, Filothea, karguan ditzun egiteko guzietan: zeren lainkoak eman derauzkitzunaz gero errekaitatzera, nahi du artha handi duzun hetaz, baina ahal badagizu, etzaitezila grina hekin gatik, erran nahi da, etzakiztela lot pausugabeki, tematuki eta bero-

kiegi, etzaitzila khexa hekin egitean: zeren zein ere nahi den khexadurak nahasten du arrazoina eta iujeamendua, eta trabatzen gaitu, zeintaz khexatzen garen gauzaren ongi egitetik.

Gure Salbatzailleak Santa Martha abisatzen duenean, *Martha, Martha*, diotsa, *grinatzen zare, eta nahasten hainitz gauzagatik*. Ikusten duzu? artha simple bat iduki izan balu, etzen nahasiko: baina zeren baitzegoen grinatan eta pausuga-bean, khexatzen da eta nahasten. Eta hori da zergatik gure Salbatzailleak erraiten dioen etzuela ongi egiten. Emeki bere bide arrunteran dabiltzan ur handiek, edo ibaiek untzi handiak eta marxandiza aberatsak garraiatzen tuzte, eta landetan edo larretan emero erorten diren uriek, hei belhar eta hazi franko erakharten deraueza-te: ordea lurraren gainera uhin handiz barraia-tzen diren uholdeek bere hauzoak galtzen tuzte eta hondatzen, eta tratuaren galgarriak dire, urite bortitzek eta tenpestatsuek landak, erripi-rak, penseak osoki galtzen dituzten bezala. Buel-taz eta khexaz eginikako obra ezta egundaino ongi egin izan: emeki ioaki, urrun ioaki, dio erre-frau zaharrak. Lehiatzen denak, dio Salomonek,

peril du behaztopatzeko: bethi laster aski egiten dugu, ongi egiten dugunean. Lixtorrek abarrotz edo azanza geiago egiten dute, eta khexatzenago dira hagitz erleak baino, ordea eztute egiten ezkorik baizen, eta eztirik ez: hala khexatzenegi direnek eztute nihoiz ere ez hainitz, ez eta ongi egiten bere ansia errez eta bruitosez. Uliek ez gaituzte penatzen bere akometaduraz, baina bere ozteaz eta hainitz izanaz: halaber egiteko handiek ez gaituzte hanbat nahasten, nola xipiek, hainitz direnean. Haretzatzu bada gertatuko zaizkitzun egitekoak bakerekin, eta enseia zaitte hekin egitera, zein bere lekuan, bata bertzearen ondoan. Zeren berehala egin nahi badi-tutzu, bata bertzearekin, eta behatu gabe, noiz, non, eta nola egin behar diren, eginen tutzu zapatuko zaituzten eta espiritua lagiatuko derautzuten borxazko enseiuak, eta geienean geldituko zare zamaren azpian eroririk, eta deusik egin gabe.

Egiteko guzietan perma zaitte osoki lainkoaren probidenziaren gainean, zeina xoilki dela bide, zure egin nahi guziak behar baitira behar den burura erakharri: guziarekin ere zure aldetik

hari zaite baratxe eta emeki probidenzia zuhur karekin batean, zure egitekoen egiten, eta gero zinetsezazu, lainkoa baitan ongi fidatu bazare, zer ere gertatuko baitzaitzu handik, bethi zuretzat hobe izanen dela, zure buruko iujeamendua-  
ren arauaz, iduri zaitzularik edo gaixto dela.

Egizu haur xumeek bezala, zeinek esku batez itxekiten baitiote aitari, bertzeaz biltzen baitituzte arregak, martutsak edo matsokak hezien bas-  
terretan. Ezen hala mundu hunetako ontasunak zure eskuetarik batez biltzen eta erabiltzen ditu-  
tzularik, bertzeaz zatxezko bethi ere zeruko aita-  
ren eskuari, noizetik noizera itzulten zarela haren gana, ikusteko, ea zure tratuak eta lanak on eta eder zaizkonz. Guzien gainetik begira zaite haren eskuaren eta laguntzaren utsetik  
geiago bilduren duzulako ustez: zeren largatzen bazaitu eztuzu urratsik eginen lurrera sudurraz io gabe. Erran nahi dut, Filothea, noiz ere iarriri-  
ko baitzare hain ernetasun handirik eta tinkhez-  
korik behar eztuten egiteko eta lan arrunteretan, geiago beha dezazula lainkoa gana, ezen ez egi-  
tekoetara. Egitekoak hain kontu handitako dire-  
nean, non zure gogo guzia behar baitute ongi

egin ditezintzat, noizetik noizera behatuko duzu  
lainkoa gana, itsasoan dabiltzanek egiten duten  
bezala, zeinek, nahi duten leiohrrera ioaiteko-  
tzat, behatzenago baitute goiti zerura, ezen ez  
beheiti urak daramatzen lekura: Horrela hari  
bazare, lainkoa hariko da zurekin, zure baitan,  
eta zuretzat, eta zure traillauari konsolazionea  
iarraikiko zaio.

## Obedenziaz

# HAMEKAGARREN KAPITULUA

Karitate hutsak ezarten gaitu perfekzioanean: bainan obedenzia, kastitatea eta pobrezia dire haren ardietsteko hirur bide handiak: obedienziak gure bihotza, kastitateak gure gorputza, eta pobrezia gure dirua konsekratzen diote lainkoaren amorioari eta serbitzuari. Hek dira gurutze espiritualeko hirur adarrak; halarik ere hirurak dire zimendatuak laugarrenaren gainean, zein baita humiltasuna. Eztut deusik erranen hirur bertute hetaz, botu ageriz prometatuak diren bezala konsideraturik, zeren horrela harturik ezpaitute ukhitzen Fraideez bertzerik, ez eta botu simple batez besarkatzen diren bezala, zeren botuak hainitz graiza eta meritu bethiere emaiten deraularik bertute guziei, badarik ere, perfet egin gaitezintzat, ezta premiarik hetaz egin dadin boturik: aski da begira detzagun. Zeren botuak, eta beregainki guzien aitzinean prometatuak direnean, gizona ezarten dutelarik

perfekzioneko estatuan; guziarekin ere haren ezartekotzat perfekzionean, aski da bertute hek begira detzan; iakinik diferentzia handia dela perfekzioneko estatuaren eta perfekzionearen artean: zeren Ipiziku eta Fraide guziak perfekzioneko estatuan dire, eta halarik ere guziak ez tira perfekzionean, sobera baizen ikusten ezten bezala. Enseia gaitezin bada, Filothea, hirur bertute hei iarraikitera, nor bere bizitze tailluaren kredura. Ezen ezarten ezgaituztelarik perfekzioneko estatuan, badarik emanen deraukute perfekzionea bera; berdin guziok obligatuak gare hirur bertute hekin arabera bizitzera, guziak orobat obligatuak ezgarelarik hekin obratzera manera berbatez.

Bi obediencia suerte dira, bata da obligazinozkoa, bertze borondatezkoa. Obligazinozkoaz bezanbatean, humilki obeditu behar ditutzu Elizako Superiorak, nola Aita Saindua, Ipizpikua, Erretora, eta hekin partez esku dutenak. Behar ditutzu munduko Superiorak obeditu, erran nahi da, zure Prizea, eta hark zure herriaren gainean ordenatu dituen Kargudunak: finean erxeke Superiorak, erran nahi da, zure Aita, Ama eta

Nausia behar dituzu obeditu. Bada obediencia horri daritza beharrezko eta obligazionezko obediencia, zeren nihor ere ezin libra diteke erran ditudan Superioren obeditzeko eginbidetik, ikusirik lainkoak eman derauela esku eta bothere manatzeko eta gobernatzeko, batbederak gure gainean kargu duen arauera. Egitzu beraz hekin manuak, berdin hala behar da; ordea perfet izaiteko, zarraizte oraino hekin konseilluei, bai eta desirei eta inklinazionei, karitateak eta prudentziak aginduko duten bezanbat: obedizazu ordenatuko derautzutenean gogorako gauzarik, nola baita iatea eta alegeratzea; zeren dirudielarik eztela bertute handirik kasu hartan obeditzea, halarik ere bizio handia lizate ez obeditzea. Obedizazu orobateko gauzetan, nola horrelako edo halako aldagarri iauntsteaz, bide batetarik edo bertzeetik ioaiteaz, konpainietan ibilteaz, edo bakhar iarteaz, kantatzeaz edo ixil egoiteaz, eta hori izanen da iadanik hagitz gomendatzeko obediencia. Obedizazu gauza gaitzetan, garrazzetan eta gogorretan, eta obediencia konplia izanen da. Finean obedizazu emeki kontra ihardetsi gabe; berehala, berandu gabe; arraiki, gri-

natu gabe, eta guzien gaintetik obedizazu amol-suki, gure ganako amorioa gatik Gurutzeko herioraino obedient egin dena gatik, zeinak, San Bernardok dioen bezala, nahiago izan baitu bizia galdu, ezen ez obediencia.

Errazki ikhasteko zure Superioren obeditzen, zarraizko gogotik zure kideen borondateari, amor egiten diozula hekin usteari edo iujeamen-duari, gaixto eztiren gauzetan, iharduki eta nabarmendu gabe: egizu gogotik zure azpikoen desiren arauera, arrazoinak nahiko duen bezanbat, hekin ganean nausitasunezko eskurik erakuzi gabe, onak direino. Enganioa da zinetstea, Fraide edo Serora bagine errazki obedi genezakeiela, nekhez eta muthiriki obeditzen baditugu lainkoak gure ganean ordenatu dituenak.

Erraiten dugu hura dela borondatezko obediencia, zeintara obligatzen baigare, geurok hautaturik, eta ez nihork bertzek ordenaturik. Komunzki nihork eztu hautatzen bere Prinzea eta Ipizpikua, bere aita eta ama, hainitzetan ez bere senharra ere, guziek ordea bere Konfesora eta Gidaria hautatzen dute. Bada, dela norbait, bere aita espiritualala hautatu duenean, botu

egin dezan haren obeditzeko (erraiten den bezala Santa Theesiak bere Ordenako Superiorari botu ageriaz prometatu zioen obedienez lekhora, botu sinple batez obligatu zela Aita Graziano bere Gidarti espiritualaren obeditzeko) edo dela boturik gabe iar dadin norbaiten manuko, hura obeditu nahiz; bethiere erraiten da obediencia hura dela borondatezkoa, haren zimendua gure borondatearen eta hautuaren gainean permatua izanez.

Obeditu behar dire Superior guziak, badarik ere nor gure gainean esku duen arauera. Munduko tratuetan eta guziei ukhitzen zaizten gauzetan Prinzeek obeditu behar dira; Elizako ordenanetan, Elizako Buruzagiak; etxeko gauzetan, aita, nausia, senharra; arimako gidamendu partikularetan, Gidari eta Konfesor partikularra.

Errozu zure aita espiritualari ordena diatza-tzula egin behar ditutzun debozionezko lanak, zeren hala ordenaturik, hobe izanen dira, eta bi grazia eta bi ontasun izanen tuzte: bata beretik, debozionezkoak direnaz gero; bertzea, hek ordenatuko dituen obedienezatik, zeinaren bertutez

eginen baitira. Doatsu dira obedientak, zeren  
lainkoak ezitu sekulan utziko errebelatzera.

# Kastitaren beharraz

## HAMABIGARREN KAPITULUA

Kastitatea da bertuteen lilia, edo Andre Dana Maria arrosa; hark egitentu gizonak kasik Angeruen berdin, ezta deus ederrik garbitasunaz baizen eta gizonen garbitasuna da kastiategia. Kastitateari daritzo ohoretasuna, eta kastitatea dadukanaz erraiten da, ohorea duela. Kastitateak izena du, osotasuna, eta haren kontrakoak izengoitia du, galdura. Hitz batez, bere loria guziz du beregain, zeren hura baita arimako eta gorputzeko bertute ederra eta xuria.

Ezta nihoiz ere sori gorputzez plazer itsusirik hartzea, nola ere nahi den, behar legezko ezkontzan baizen; zein ezkontzako saindutasunek zuzenezko ontasun orde batez konpli ahal baitezake gorputzari heldu zaion eskasia hartzen duen atsegiñean. Hala ere ezkontzan berean intenzioneko ohoretasuna begiratu behar da, arren gertatzen bada eder ezten gauzarik gorputzak hatzen duen atsegintasunean, ohoretasun-

nik baizen eztadin aurkhi atseginari lotzen zaion borondatean.

Bihotz kastoia da perla-ama bezala, nihondik ere zerutik baizen ur xortik ezin har dezakeiena: zeren bihotz kastoak ezin har dezake plazerik, zeruak ordenatu duen ezkontzakoia baizen hartaz kanpoan ezta nihor zilhegi halako gauzarik gogoan erabiltera gogoramendu atsegintsu, borondatezko eta luzarozko batez.

Bertute hunetarako lehen graduaz bezanbatean, begirazaite, Filothea, debekatuzko atsegintasun suerterik utsetik sartzera, nolakoak baitira ezkontzatik kanpoan hartzen direnak, edo ezkontza berean ere, ezkontzako legearen kontra hartzen direnean.

Bigarrenaz bezanbat, aparta zaite ahal bezain urrun, ezdeusetako eta alfer diren plazerarik, zilhegi zarelarik hekin hartzera, eta bere sori direlarik.

Hirurgarrenaz bezanbatean, eztaduzazula gogoia manatuak eta ordenatuak direna plazertan. Zeren premiazko atseginak, erran nahi da, ezkontza sailduaren xedera eta intenzionera behatzen dutenak segitu behar direlarik, badarik

bihotza eta gogoaz ez dira nihoiz ere hetan amarratu behar.

Gainerakoan, nor nahik bertute hunen behar handia du. Alhargundurik daudenek behar dute kastitate bihotzdun eta sendo bat iduki, ez xoilki begietaratzen eta begietarako zaizten gauzen arbuiatzeko, baina oraino ezkontza zilhegiki hartu zituzten plazerak burura ekhar detzaketen gogoramenduen kontra iarteko, zeren hargatik pitzkorragoak baitira beitha itsusietara. Hunen gatik San Agustino miretsirik dago bere Alipio maitearen garbitasunaz; ikusirik osoki ahantzi zeizkola haragizko plazerak eta arbuiatu zituela, batzutan hek frogatu zituelarik bere adin gaztean. Eta egiaz, fruituak oso direino begira ditezke, batak lastoaren gainean, bertzeak haren barrena, eta bertzeak bere ostopean: baina behin pikatuz edo idekiz gero, ezin kasik begira ditezke eztiz eta asukrez konfituraturik baizen. Halaber, oraino zaurtu eta hautsi ezten kastitatea, hainitz moldez begira ditezke: baina behin edekiz gerostik, hura deusek ezin begira diro beregaineko debozione batek baizen, zein debo-

zione, maiz erran dudan bezala, espirituen egiazko ezta eta asukrea baita.

Birjinek kastitate paregabeki simple eta minbera baten beharra dute, nahi diren pensamendu kuriosen desterratzeko bere bihotzetik, eta mesprezio soz plazer lizun suerte guzien mesprezatzeko; hala ere plazer hek ezte merezi gizonak hetaz guthizia ditezin, halaz eta astoak eta urdeak hetara geiago direnaz gerostik. Beraz arima garbi hek begira bitez sekulan duda egitetik kastitatea konparaziongaki hobea ezpaliz bezala, kastitatearekin ezin dagokeien guzia baino. Ezen San Hieronimo handiak dioen bezala, etsaiak bortitzki ertxatzen tu birjinak haragizko plazeren frogatzeko guthiziara, gogoan erraiten derauela neurrigabeki plazersuago eta gozogo direla, diren baino; eta halakotz hainitzetan hagitz nahasten dira bere baitan, uste duteino, dio saildu hark, eztakitena eztiago dela dutena baino. Zeren nola pinpirina, argia ikusirik, kurioski baitabilko helgaldaka inguruz inguru frogatzea gatik, ea eder den bezain ezti eta gozo ere denz, eta nola uste hartaz eramanik ezpaita gelditzen, non ezten galtzen lehen froga aldian: manera

berean haragiaren pitzturetan plazerik delako uste falsoak eta erhoak hainitzetan hala daramatza jende gazteak, non hainitz gogoratze kuriosen ondoan, azkenean baitoaz hetan bere buruaren galtzera, hortan erhoago izanen pinpirinak baino, zeren pinpirinek zenbait okasione dute uste izaiteko sua dela plazersu, hain eder denaz gero: ordea, jende gasteek dakitelarik, bilhatzen duten hura bera neurrigabeki lizuna dela, bada-rik ere prezatzenago dute hartarik har diteken atsegintasuna abrezkoa eta erhoa.

Bainan ezkonduetz bezanbatean, gauza segura da, eta bizkitartean jende komunak ezin gogora dezakeiena, kastitatea premia handizko dela hekintzat: zeren ezkonduak kasto izaitekotz, ezta aditzen haragizko plazerez osoki gabetuko direla, baina plazeren artean neurri idukiko dutela. Bada nola manamendu hau, *haserra zaitzte eta eztagizuela bekhatu*, ene ustez gaitzagoa baita, hau den baino *etzaitzela bat ere haserra*, eta errazago baita kolerari bidearen ebakitea, ezen ez hari neurri emaita: halaber errazago da haragizko atseginetarik osoki begiratzea, hetaz neurritz baliatzea baino. Egia da ezkontza-

ko zilhegitasun sainduak indar partikular bat duela guthiziazko suaren iraungitzeko eta hiltzeko, baina konturik eztiteke egin plazer hetaz gozaten direnetarik zenbat iragaiten diren zilhegitasunetik neurrigabetasunera, eta usanzatik soberaniara. Eta ikusten dugun bezala, hainitz aberatzek ebatsten dutela, ez beharrez, baina abariziaz; orobat ikusten dugu hainitz ezkondu lizunki darabillatela bere burua egon nahigabe, eta lizundu nahi hutsez, begien aitzinean dutelarik hek iduki behar, eta iduki letzaken legearen arauerako laguna; hekin guthizadura baitoa huna hara, nihon ere pausatu gabe, xixpiltzen dabillan haizeak erabillirikako sua bezala. Bethi gauza perillosa da edar bortitzak hartzea, zeren nihork hetarik hartzen badu behar baino geiago, edo ongi preparatuak ezpadira, hainitz kalte ere hartuko du. Ezkontza benedikatu eta partez ordenatu izan da haragizko guthiziaren erremedioztat, eta dudagaberik guziz erremedio ona da, halarik ere bortitza, eta halakotz perillosa, zuhurki hartzen ezpada.

Geiago diot, bertze alde direla eritasun luzeak, munduko egitekoek, hainitz manerazko-

rik izanez, maiz urruntzen dituztela senharrak bere emaztetarik. Hargatik ezkonduak bi kastitate suerte behar tuzte, bat, osoki egoiteko haragiaren mugidari iarraiki gabe, elkhar ganik urrun direnean, orai erran ditudan okasionetan: eta bertzea, ezkontzaz neurritz baliatzeko elkharrekin direnean bere ohiko tratuan. Egiaz Santa Katalina Sienekoak hainitz arima ikusi zituen danatuen artean garratzki penaturik eta erabillirik, zeren ezkontzako saindutasuna hautsi eta lizundu baitzuten: eta hori gertatu zen, zioen Andre saindu hark, ez zeren bekhatu hura handia zen, iakinik hiltzekak, eta lainkoaren kontrako burhoak handiago direla, ordea zeren ezkontzako legearen kontra bekhatu dagitenek ezpaitadukate hartaz konturik, bekhatu ezpaliz bezala, eta halatan denbora luzez hartan baitaude.

Badakusazu beraz jende suerte guziek kastitatearen beharra dutela. *Zarraizkote guziekiko bakeari*, dio Apostoluak, *eta saindutasunari, zeina gabe nihork ezpaitu lainkoa ikusiko*. Bada saindutasunaren hitzaz aditzen du kastitatea, San Hieronimok eta San Krisostomok erakusi duten bezala. Ez, Filothea, eztu nihork lainkoa

ikusiko, kastitatea ezpadu, ezta nihor sartuko haren palazio sainduan, bihotzez garbia ezpada, eta Salbatzailleak berak dioen bezala, ozarrak eta lizunzaleak handik desterratuko dira, *eta doatsu dira bihotzez garbiak, zeren hek ikusiko dute lainkoa.*

# **Kastitatearen begiratzeko abisuak**

## **HAMAHIRURGAREN KAPITULUA**

Zarela paregabeki erne eta agudo itzultzera lizunkeriarako bide eta beitha guzietarik. Ezen gaitz hura hari da, nihork ohartu eta sentitu gabe, eta baratxeko abiadurez, aitzina darama kasu eta erorte handietara. Bethi errazago da hari ihez egitea, ezen ez hartarik sendatzea.

Gizonen gorputzak dira behiren pare, zeinak ezin erabil baititezke bata bertzearekin, elkhar ukitzen dutela, elkhar hautsteko peril gabe: fruituen ere pare dire, zeinak oso eta ongi aphaindu direlarik, nothatzen baitira batak bnertzea ukituz Urak berak, zenbat ere freskoa baita untzi bate-tan, zenbait lurreko animaliak hura ukitzen badu, ezin luzeki begira dezake bere freskura. Eztezazula behin ere nihor utz, Filothea, zure ukitzera deskortezki, nahiz trufakeriaz, nahiz begitarte onez bezala, zeren agian kastitatea

begira ditekeielarik lehen arin, ezen ez malizios diren ukitze hetan, guziarekin ere kastitatearen lore freskoak bethi dainu eta kalte handik hartzen du: ordea bere buruaren utstea desohorezki ukitzera, hori da kastitatea osoki galtzea.

Kastitatea bihotzean datza bereithurburuan bezala, baina behatzen dio gorputzari bere lankideari bezala. Hargatik galtzen da gorputzaren kanpoko sensu guzietz eta bihotzeko gogoetetz eta guthizietz. Bere burua lizuntzea da gauza itsusirik miratzea, enzutea, erraitea, sudurretara ekhartzea, eta ukitzea, bihotza hetan trikatzen denean atsegin hartzeko. Hitz batez londone Paulok dio, haragizko obra lizuna eztadilla ere aipha zuen artean. Erleek ez xoilki eztituzte haragi hillak ta ustelak ukitu nahi, bainan oraino neurrigabeki gaitzetsten tuzte hetarik banatzen diren usain gaixtoak, eta ihesi doazte. Kantikhetako kantikhan Espos Andre Sakratuaren eskuei mirrha darie, zein baita uron bat busteltzetik edo galtzetik begiratzen duena. Haren espainak lotuak dira xingola gorri batez, seinaletzat ohorezki ahalkeria dela bere hitzetan: haren begiak uso-tortoillaren begiak dire, bere garbitasuna

gatik: haren beharriek urrezko dilindakak ituzte, eta hek dira garbitasunaren bandera: haren sudurra da Libango Zedroa bezalakoa, zein baita ezin bustel ditekeien zuhaitza: halakoa behar da arima debota izan, kastoia, garbia, xahua, ohorezkoa, eskuez, espainez, beharriez, begiez eta gorputz guziez.

Horren gainean presentatzen derautzut Kasiano Aita zaharrak eskiributan ezarri duen hitz bat San Basilio handiaren ahotik ilkhi zen bezala; hark, dio San Basilio, egun batez bere buruaz minzo zela, hitz hau erran zuela: *eztaikit zer den emastekiez, eta halarik enaiz Birjina*. Gertuz hanbat maneraz gal diteke kastitatea, zenbat lizunkeria eta ahalkegaberia suerte baitira, eta handi edo xipi diren arauera, batzuek hura flakutzen dute, bertzeek zauritzen eta bertzeek osoki hiltzen. Badira trebetasun deskortez, trufatu, arin, ergel eta sensuetarako batzu, zeinek, den bezala erraitera, ezpaitute kastitatea hautsten, badarik ere hura erbaltzen baitute, langiarazten, eta haren xuritasun ederra erdi beltzten baitute. Badira bertze trebetasuna pasionatuak, ez xoilki deskortesak, baina bizio-

sak, ez xoilki trufatuak, baina deshonestak, ez xoilki sensuezkoak, bainan haragizkoak, eta horrelakoez kastitatea gutienez hagitzen da eta dainatzen. Gutienean, diot, zeren osoki hiltzen eta galtzen da, noiz ere ergelkeria eta lizundura hek plazer itsusiaren konplidura emaiten baitiote haragiari, bai eta orduan desohoreskiago, gaixtokiago eta dohakabekiago galtzen da kastitatea, ezen ez galtzen denean bertzeretik bekhatu sinpleaz, eta ere bertzeren esposarekin edo bere ahaidearekin egiten den bekhatuaz, zeren azkenik erran ditudan lizundura suerte hauk ez tire bekhatu baizen, bainan bertzeak, Tertulianok kastitatearen gainean egin duen liburuan dioen bezala, gaixtotasunaren eta bekhatuaren harrigarritasunak dire. Ordea Kasianok ez zu sinetsten, ez nik ere, San Basilio minzo zela halako desordenuez, erraiten zuten etzela Birjina; Ezen uste dut hori etzuela erraiten gogoramendu gaixtoak eta plazergarriak gatik baizen, zeinek, haren gorputza lizundu etzutelarik, guziarekin ere nothatu baitzuten haren bihotza, zeinaren kastitateaz arima bihotzdunak paregabeki ielozkor baitire.

Etzabiltzala nihola ere presuna lizunekin, behintzat oraino ahalkegabe badira, bethi kasik diren bezala. Zeren nola akherrek armendola-ondo eztiak mihiatz ukituz, hek zamintzen eta khiratsten baitituzte: hala arima urrindu eta bihotz bustel hek gutitan minzo dira nihorekin, dela emakume, dela gizon, non hura eztuten nolazbait erorarasten garbitasunetik, pozoina dute begietan eta hatsean, basilikek bezala.

Aitzitik, zabiltza prestuekin eta garbiekin, maiz irakurtzatzu gauza sakratuak eta gero erabiltzatzu gozoki zure gogoan barrena, zere lainkoaren hitza kasto da, eta hartan laketzen zaiztenak kastetzen tu; hargatik Dabitek lainkoaren hitza konparatzen du *Topazion* erraiten zaion harri preziatuarekin, zeinak bere bertutez iraingitze baitu guthiziaduraren sua.

Zaude bethi Iesu Khristo gurutzefikatuaren aldean, eta gogoz hura bihotzean darabillazula meditazioez, eta eginez hura hartzen duzula komunione sailduaz. Zeren, nola *Agnus castus* daritzon belharraren gainean etzaten direnak, egiten baitira kasto eta garbi, hala bihotza pausatzen duzula gure iaunaren gainean, zeina

baita egiazko bildots kastoia eta nothagabea,  
ikusiko duzu zure arima eta bihotza garbituren  
direla itsuskeria eta lizundura guzietarik.

# Aberatstasunen artean begiratzen den gogozko pobreziaz

## HAMALAU GARREN KAPITULUA

*Doatsu dira gogoz pobre direnak, zeren hekina da zeruetako erresuma:* beraz dohakabe dira gogoz aberats direnak, zeren hekintzat da Ifernuko miseria. Gogoz aberats da gogoan aberats-tasunak dadutzana, edo aberatstasunetan gogoa dadukana. Gogoz pobre da, aberatstasunak gogoan eztadutzana, edo gogoa aberatsasunetan eztuena. Alzior daritzan itsas-xoriak bere ohatsea egiten du pilota bezain biribil, eta eztio utzten zilhoxo bat baizen gaineko aldetik; hura arrimatzen du, itsas-hegian, eta oraino hain iunt, finko eta ezin iraganezko egiten du, non uhinek hura daramatenean, nihoiz ere ur xortik ezin sar baititeke hartan barrena, baina bethi itsas-gai-netik dabillala, itsasoan baitago eta itsasoaren nautsi.

Zure bihotza, Filothea, halakoa behar da izan zerura xoilki idekia aberatstasunentzat eta

gauza erorkorrenzat osoki tapatua. Baldin baduzu munduko onhasunik, idukhazu bihotza heterako afekzionetarik libratu: har beza bethi leku hekin ganean, bego aberatstasunen artean aberatstasunik gabe eta aberatstasunen nausi. Ez, Filothea, eztemazula duzun zeruko espiritua lurreko ontasunetan, hala egizu non bethi dagoen hekin ganean, ez hetan barrena. Bertze gauza, da pozoina etxean idukitzea, eta bertze bat, pozoatua izaitea. Botikari guziek kasik pozoinak dadutzate, hetan baliatzeko hainitz ordu eta kasu suertetan, bainan hargatik eztira pozoatuak, zeren ezpaitute pozoina gorputzean, baina bai botiketan; zuk halaber ahal dituzketzu aberatstasunak, hetaz pozoatu gabe, baldin etxean edo molzan badadutzatzu eta ez bihotzean. Izanaz aberatz izaitea, eta gogoz pobre egoitea, da Gristinoaren zoririk hoberena; zeren bide hartaz aberatstasunen abantailak itu mundu hunetako, eta pobreziaren merezimendua du bertze munduko.

Helaz, Filothea, eztu nihork behinere aitortuko abarizosa dela, guziek ukhatzen dute hain bihotz eroria eta behera iarria dutela; erraiten

dute ume hainitz izanak khexatzen dituela; zuhurziak nahi duela diru bil dezaten: nihoiz ere eztute sobera, bethi gertatzen dira behar aldi batzu geiagoren izaiteko; abariziosenek berek ez xoilki eztute aitortzen abarizios direla, baina bere konszientzian ere eztute uste halakoak direla: ez, zeren abarizia ezin erran bezalako sukharra da, eta hanbatenaz ezin ezagutuzkoago, zenbatenaz bortitzago eta erreago baita. Moysek ikusi zuen su sakratua berro bat erretzen zuena, hura bat ere iaten etzuela; baina kontrara, abariziaren su falsoak iaten eta iretsten du abariziosa, eta biskitartean hura eztu nihola ere erretzen; behintzat bere bero eta errealdi handiengatik iantatzen da munduan den freskurarik gozogenean dagoela, eta badaduka bere ezin asezkotegarsua dela egarsu bat guziz naturalezako eta xoil gozoa.

Luzeki, beroki, eta khexatuki guthiziatzen bazara eztituzun aberatstasunez, nahiz bezanbat ahal derrakezu, hek eztituzula nahi zuzenaren kontra: zeren halarik egiazki abarizios izanen zara bethiere. Luzeki, beroki, eta khexadurarekin edan nahiz dagoenak, urik baizen edan nahi

eztuelarik, hala ere erakusten du sukharra duela.

O Filothea, eztakit ea zuzenezko desira denz bertze batek zuzenez bere duen gauzari iabetzeko desiratzea: zeren badirudi desir haren bidez ongi iarri nahi dugula bertzeren gaizki izanaz. Lur bat zuzenez dadukanak ez othe du arrazoin geiago haren idukitzeko zuzenarekin, guk dugun baino haren zuzenki guretzeko? Zergatik bada hedatzen dugu gure desira hark duenaren gainera, hari edekiteko? Zer ere baita, desir hura zuzena bada, segur ezta karitatezkoa: zeren ezgenduke nahi nihork desira lezan, zuzenarekin bada ere, guk zuzenarekin guretzat iduki nahi duguna. Hori zen Akhaben bekhatua, zeren Nabothan mahaztia nahi zuen zuzenaz beretu, eta Nabothek hura nahi zuen zuzen geiagorekin iduki, hura Akabek desiratu zuen beroki, luzeki eta khexatuki, eta halatan lainkoa ofensatu zuen.

Igurikazu, Filothea, eta etzaitezila has lagunaren ontasunaren desiratzen, hura has dadin artean haren saltzeko desiratzen hartzen. Zeren orduan haren desirak ez xoilki zure desira egingen

du zuzenazkoa, baina eta karitatezkoa ere: bai, zeren nahi dut artha iduki dezazun zure onhasunen emendatzeaz eta berretzeaz, ordea ez xoilki zuzenki, baina oraino emeki, baratxe, eta karitateak agintzen duen bezala.

Hagitx afekzionatzen bazare dituztun onhasunetara, hainitz lan eta egiteko emaiten baderautzute, zure bihotza eta gogoia hetan sartuz eta amarratuz, eta beldurtasun bizi, bortitx eta khexatu batez beldur bazare hekin galtzeaz, zinetznazazu, baduzu oraino zeinbait sukhar suerte: zeren sukharra dutenek edaten dute emaiten zaion hura osasuna dutenek usatzen eztuten lehiadura, eta atsegin batekin. Nihori ezin hagitz lakhet dakidikeo gauza batetan, non hainitz afekzione eztuen hartan ezarten. Kasuz deusik galtzen baduzu, eta sentitzen baduzu hargatik zure bihotza hagitz deskonsolatzen dela, zinetzazu, Filothea, hainitz afekzione duzula hartara; ezen deusek eztu hala erakusten gauza galdua gatik dugun afekzionea, nola haren galtzeaz hartzen dugun damuak.

Eztezazula beraz eztuzun ontasuna desira desir oso eta formatu batez, ettezazula bihotza

ditutzunetan barrenegi sar, etzaitezila deskonso-  
la gertatuko zaizkitzun kalteak gatik, eta zerbait  
arrazoin izanen duzu zinetstekoa, izanaz aberats  
zarelarik, etzarella afekzinez aberats; baina  
gogoz eta bihotzez pobre zaudela, eta halatan  
doatsu zarella; ezen zeruetako erresuma zure da.

**Nola nihor iar diteken egiazki  
pobre, egiazki aberats dagoelarik**

## **HAMABORTZGARREN KAPITULUA**

Parrasio zeritzon peintadoreak Athenako jendea peintatu zuen asmu hagitz espiritutsu batrez, hura errepresentatzen zuela hainitz olde moldeko, koleratsu, iniustu, fermugabeko, kortez, begitartetsu, bihotzbera, urrikalsu, handinahizko, urguillu, humil, ausartsu, ihesiti, eta hori guzia figura edo erretaula batetan: Nikordea, Filothea, zure bihotzean ezarri nahi nituzke aberatstasuna eta pobrezia bata berzearekin, bai eta artha eta mesprezio handi bat munduko gauzez.

Zarela arthatsuago zure ontasunek probetsu eta fruitu ekhar dezaten, mundukoak diren baino. Arren erradazu, Prinze handien baratze-zainek ez othe dadukate kontu geiago bere karguan dituzten baratzeen erneki lanteaz, agudoki iraulteaz, eta kurioski edertatzeaz, bereak, bali-

tuzte baino? Ordea zergatik hori horrela? Gertuz, zeren konsideratzen baitute, hek direla Prinzeen eta Erregeen baratzeak, eta desira baitute hekin begitartearen irauasteko bere serbitzuez. Ene Filothea, ditugun ontasuak eztira gureak, lainkoak eman derauzkigu lantzera, eta nahi du fruitu eta probetxu erakhar diezegun, eta halatan serbitzu gogarakoa egiten diogu hetaz artha idukiteaz.

Beraz behar da gure artha hura handiago eta sailiago den mundukoek bere ontasunez dutena baino, zeren hek eztire hari bere burua ganako amudioa gatik baizen, eta guk lainkoaren amorioa gatik behar dugu travaillatu. Ordea nola nihork bere buruari diadukon amudioa, amudioa bortitza, nahasgarria etakhexatua baita, hala beretzat hartzen duen artha, nahastez, grinaz, asalduz bethea da: eta nola lainkoa ganako amudioa, emea, baketia, eta pausatua baita, hala haren ganik sortzen den artha, munduko onhasunez hartzen bada ere, amolsua, maitagarria, eztia, emea eta arraia da. Dugun bada artha grazios hura mundu hunetan ditugun ontasunen begiratzeko eta emendatzeko, zuzenezko oka-

sioerik eskhaindakigunean, eta gure kondizio-  
neak agintzen duen arauaz: zeren lainkoak nahi  
du horrela hari gaitezin haren amorioz.

Ordea begira zaite zure burua ganako amu-  
dioak etzaitzan engana; Ezen batzuta hain artez-  
ki hartzen du lainkoa ganako amudioaren iduria  
eta egitatea, non erran bailiteke lainkoaren amu-  
dio bere dela. Bada engana gaitzan beldurrez  
eta munduko ontasunez behar dugun artha hura  
abariziara itzul eztadintzat, aitzineko kapituluan  
erran dudana lekhora, maiz behar gare egiaz  
eta eginez pobre iarri eta egon, lainkoak eman  
derauzkigun ontasunetan eta aberatstasunetan.

Beraz utzazu bethiere zerbait aphur zure  
ontasunetarik, hura bihotz onez pobrei emaiten  
derauezula, zeren duenak duena emanek, han-  
batez pobretzen da, eta zenbatenaz geiago ema-  
nen baituzu hanbatenaz pobreturenago zare.  
Egia da iainkoak hura bihurtuko derautzula, ez  
xoilki bertze munduan, bainan eta hunetan ere,  
zeren ezta deusik munduko ontasunak geiago  
emenda detzakeienik, aumoinak baino: ala bai-  
nan lainkoak hura bihur diazazun artean, bethi  
egonen zare hartaz pobreturik. O zein saildu eta

aberats den, aumoinaz egiten den pobremendua.

Ditutzun pobreak eta pobrezia maite, zeren maitatasun hartaz eginen zara egiazki pobre, halaz eta, Eskiriturak dioen bezala, *nolakoak baitire maite ditugun gauzak, hek bezalakoak egiten garenaz gero*. Amudioak egiten tu amudio dutenak berdin. *Nor dago penetan, non ez naizen harekin batean penatzen?* dio londone Paulok. Erran zukeien: nor da pobre, non enaizen harekin pobre? zeren amudioak hura egiten zuen maite zituenak bezalakoak: beraz maite badituzu pobreak, egiazki izanen zare hekin pobrezian partale eta pobre, hek bezala.

Ordea maite badituzu pobreak, iarzaite maiz hekin artean, harezazu atsegin hekin ikustez zure etxean, eta bisitatzeaz beretan, solhas egiezu gogotik, duzun atsegin hurbil dakizkitzun Elizetan, karrikhetan, eta non nahi: Zarela mihiatz pobre hek bezala, minzaten zaiztela hekin lagunkidea bezala; baina, nola geiago baituzu hek baino, zarela eskuez aberats, partitzen derauezula zure ontasunetarik.

Nahi duzu oraino geiago egin, Filothea. Ezta-ritzazula aski dela pobre izaitea pobreak bezala, baina zarelapobreak baino pobreago; eta nolatan hori? Serbitzaria mendreago da nausia baino, iarzaite bada pobreen serbitzari, zoaz hekin serbitzatzaera eri direnean zure eskuez: zarela hekin kuisinari, bai eta zure gastuz, zarella hekin xuritzaille eta antolatzaille O ene Filothea, serbitzu hura loriosago da erregetasuna baino. Ezin aski mirets dezaket nolako berodurarekin Sain Luis Franziko Erregea abisu horri iarraiki zitzaion. Hala ere iguzkiak egundaino ikusi dituen Errege handienetarik bat zen, ERrege handia diot, handitasun suerte guzietan: hazten zituen pobreak, maiz serbitzatzen zituen mahainean eta egun guzietan kasik hirur pobre erakartzeko zituen bere mahainera, eta hainitzetan hekin sopen ondarrak iaten zituen paregabe-ko amudiorekin. Erien hospitaleak bisitatzen zituenean (maiz egiten zituen bezala) iarten ohi zen eritasun itsusienik zutenen serbitzatzen, nolakoak baitira sorhaioak, xamartsuak, eta bertze halakoak; eta serbitzu hura egiten zerauen xapela erauntsirik, eta lurrean belhaunikaturik,

munduko salbatzaillea errespetatzen zuela hekin baitan, eta hek maitatzen zituela ama amolsu batek bere umea maita ahal lezakeien bezain amudio samur, bera, eta mindurizko batez.

Santa Elizabetha Hongriako Erregearen alaba iarten ohi zen pobreen balsan, eta batzutan dos-tatu nahiz emakume pobre baten gizako tresnak iauntsten zituen bere Donzeillen aitzinean, erraiten zerauela: pobre baninz hunela nenbilke bes-titurik. Ah lainkoa! Filothe maitea, Prinze eta Prinzeza hura zein pobre ziren bere aberatstasunetan, zein aberats ziren bere pobrezian! Doatsu dira horrela pobre direnak, zeren hekina da zeruetako erresuma. *Gose izan naiz, eta eman-derautazue iatera; egarri nintzen, eta eman-derautazue edatera, billusirik nenbillan, eta estali nauzue, sar zaitetze iabe munduaren has-tetik preparatu zaitzuen erresuman* erranen du pobreen eta Erregeen Erregeak bere iujeamendu handian.

Ezta noizpait zerbiatez eskas eztenik. Batzutan ongi hartu eta errekaitatu nahi eta behar gendukeien arrotsa heldu zaiku etxera, ordu hartan ezta hari emaitekorik, eta zertaz egin begi-

tarte; Betzeak leku batetan bere tresna ederrak dadutza, eta bertze batetan hekin beharra luke, behar bezala burua erakusteko. Batzutan ardan-degiaren arnoak nahasten dire, alentatzen eta gaixtatzen, ezta sobratzen gaixtorik eta ferderik baizen. Bertze aldi batez gertatzen garta herriz kanpoan zenbait herri xumetan, non gauza guziak eskasten baitira, non ezpaita oherik, gelarik, mahainik, serbitzurik, errekaiturik: hitz batez erraz da zerbait eskas izatea, zenbat ere aberats baita nihor. Bada hori da egiaz pobre izatea eskas ditugun gauzez bezanbatean. Filothea, duzun atsegin behar aldi hetaz, haretzatzu bihotz onez, eta pairatzatzu arraiki.

Gerta dakizunean, dela hainitzez, dela gutiz probetuko zaituen inkontrurik, nolakoak baitira babazuzak, harriak, suak, uholdeak, agorteak, arrogazeriak, hauziak: orduan, Filothea, orduan da egiazko sasoina pobrezari iarraikiteko, emetasunarekin hartzen tutzula zure ontasunen gutimenduak, eta gogo pausatu eta finko batez zure egitekoak egiten tutzula pobremendu haren eredura. Esau presentatu zitzaion bere aitari eskuak zituela illez estaliak, eta lakob ere orobat; zeren

ordea lakoben eskuetako illeak ezpaitzitzezkon larruari, bainan esku larruei, edeki zekidizkeon ille hek, hari minik egin gabe eta hura larrutu gabe: kontrara zeren Esauren eskuetako illeak baitzitzezkon larruari, hura sortzetik illetsua izanez, nihork athera nahi izan baliotza, min handi eginen zioen, iarriko zen marraskaz, egin ahala eginen zuen bere eskuen begiratzeko. Gure ontasunak bihotzean sartu zaizkigunean, denbora gaixtoak, ohoinak, hauzilarik eramaiten baderauku hetarik zenbait zathi, nolako arrankurak, nolako asalduak, nolako alhadurak eta despazienziak itugu? Ordea gure ontasunak dadutzagunean, ez bihotzean barrena, baina xoilki lainkoak nahi duen bezanbateko artharekin; eramaiten bazaizkigu, eztugu hargatik ez burua, ez bakea galduko. Hori da bestien eta gizonen artean den diferenzia arropoz bezanbatean; bestien arropak haragiari datxezko, eta gizonen arropak laurraren gainean xoilki iauntsiak dira, hala non noiznahi iaunts eta eraunts baitetzakete.

# **Nola gogozko pobrezia ahal dukeen nihork, izanaz pobre denean**

## **HAMASEIGARREN KAPITULUA**

Ordea egiaz pobre bazare, Filothe maitea, lainkoaren amorez, zarela gogoz ere pobre, egizu bortxa bertute, eta balia arasezazu pobreziazko harri preziatu hura balio duen bezanbat. Haren distiadura ezta ageri mundu hunetan; badarik ere neurrigabeki ederra eta aberatsa da.

Duzun pazientzia, konpainia onean zaude. Gure Salbatzaillea, Andre Dana Maria, Apostoluak, hainitz gizon eta emazte saindu izan dira pobre, eta aberatstasunez goza ahal zitezkeielarrik, eztute nahi izan. Zenbat munduko laun eta Andre handi, bere mundua utzirik, hainitz kontrako izanagatik, ioan dira paregabeko arthaz konbentuetara eta hospitaletara pobrezia sainduaren bilha? Hainitz pena hartu dute haren kausitzeko. Lekuko dira San Alexiz, Santa Paula, San Paulino, eta bertzerik hainitz: eta horra, Filothea, non pobrezia hura zure aldera begitartetsuago

eginik, zure gana heldu den: hura aurkitu duzu, haren bilha ibilli eta nekhatu gabe, hura besarkazazu bada Iesusen adiskide maitea bezala, orhoitzen zarela, hura sortu, bizi eta hil izan dela pobreziarekin, eta bere bizitze guzian izan duela pobrezia unhide.

Zure pobreziak, Filothea, bi pribilejio handi ditu, zeinez bidez hainitz merezimendu ardiets baitzetzakezu. Lehena da, etzaitzula etorri zuk hura hautaturik, baina lainkoaren borondate hutsez; hark egin baitzaitu pobre, zure borondateak hari biderik eta parterik eman gabe. Bada zer ere hartzen baitugu, xoilki eta garbiki zeren lainkoak hala nahi duen, bethiere den gauzarik gogorakoena zaio, hura hartzen badugu bihotz onez eta haren borondate sailduaren amorea gatik. Non ere gutiago baita gurerik, han geiago da lainkoarenik. lainkoaren borondatea sinpleki eta garbiki hartzeak, penadura bat egiten du neurrigabeki garbi.

Zure horrelako pobreziaren bigarren pribilejioa da, zure pobrezia egiazki pobre dela. Pobrezia laudatua, ongi etorria, ohoratua, estimatua, bere beharretan faboratua nolazbait aberatsa

da, ezpere ezta alde guziz pobre; ordea pobrezia mesprezatur, arbuiatur, eskarniatu eta utzia egiazki pobre dago. Halakoa ohi da laikoen pobrezia: zeren nola ezpaitira pobre, bere hautuaz baina bortxaz, ezta hetaz kasu handirik egin; eta zeren nihork ezpaitadutza kontu handitan, hekin pobrezia pobreago da Fraideena baino, bertzenaz Fraideen pobreziak ekzelenzia guziz handia eta ezin aski gomendatuzkoa duelarik, hura hautatu eta besarkatu dutenen botua eta intenzionea gatik.

Etzaitezila beraz arranzura, Filothe maitea, zure pobreziatz: zeren ezta nihor arranzuratzen desgogara zaionaz baizen, eta pobrezia zere desgogarakoa bada, etzare geiagorik gogoz pobre, aitzitik bihotzez eta nahiz aberats zare.

Etzaitezila deskonsola zeren bertzeak etzaizkitzun heltzen behar lizatekeien bezala, ezen hortan datza pobreziaren ekzelenzia. Nahi baduzu pobre izan, eta penarik ez izan pobreziatik, sobera handi nahia zare; zeren horrela nahi zenduke pobreziaren ohorea, eta aberatstasunen probetxua.

Etzarella ahalke pobre izaitez, eta lainkoaren izenean aumoin eskatzeaz. Harezazu emanen zaitzuna humiltasunarekin, eta ukhoak pairatzatzu emetasunarekin. Orhoitzaite maiz Andre Dana Mariak iragan zuen Egipterako bidez, hara bere seme maitea eramaiten zuenean, eta zenbat mesprezio, zenbat pobrezia, eta lazeria behar izan zituen pairatu. Horrela bizi bazare, guziz aberats izanen zara zure pobrezian.

# **Adiskidetasunaz, eta lehenik gaixtoaz eta fitsezkoaz**

## **HAMAZAZPIGARREN KAPITULUA**

Amorioak lehen lekua daduka arimako pasio-  
neen artean: hura da bihotzeko *higuidura* eta  
ibilmendu guzien erregea: gainerako guzia bere  
gana itzutzen du, eta egiten gaitu berak maite  
duenaren bezalakoak. Begirazaite beraz, Filot-  
hea, amorio gaixtorik hartzetik, zeren berehala  
zu ere guziz gaixtoa zinateke. Bada amorio  
guzietarik perillosena da adiskidetasuna, zeren  
bertze amorioak ahal daudezke bertzeretik  
partaletasunik gabe; ordea nola adiskidetasuna  
osoki ziemndatua eta permatua baita bertzeriki-  
kotasunaren gainean, nihork nihorekin eztoke  
kasik adiskidetasunik, non ezten partez bata  
bertzea bezalako egiten. 1. Amorio guzia ezta  
adiskidetasuna, zeren nihork nihor ahalduke  
maite, hura bertzeak maite eztuelarik, eta  
orduan bada amorio, ezta ordea adiskidetasunik,

ikusirik adiskidetasuna dela elkharganako amorioa, eta elkharganakorik ezpada, ezta adiskidetasunik. 2. Ezta ere aski elkharganako den, baina behar da elkar maitedutenek iakin dezaten bere elkharganako afekzionaeren berria, zeren hura ezagutzen ezpadute amorio izanen dute, ez ordea adiskidetasunik. 3. Behar da oraino zenbait parte elkarri egin diozoten bere gogoaren berriaz, adiskidetasunaren zimendatzeko.

Partaliartasunak hainitz moldezko izanez, adiskidetasunak ere hainitz moldeko dire, eta partaletasunak bertze eta bertze dira, batak bertzearekin elkhartzen dituen ontasun diferententzara. Elkarri elkhartzen badiote ontasun falsorik eta banalorioazkorik, falsoa eta banaloriozkoa da adiskidetasuna; egiazko ontasunak badiara, egiazko adiskidetasuna da, eta zenbatenaz ontasunak izanen baitira ekzelentago, hanbatenaz ekzelentago izanen da adiskidetasuna. Ezen nola ekzelentago baita ezta biltzen denean lore hoberenen mokoetan, halaber ekzelentago da amorioa, zimendatua denean elkarrekitasun hobeago baten gainean. Eta nola Ponteko Hera-

klean baita ezti pozoinzurik, hartarik iaten dutenak erhotzen dituenik, leku hartan franko den akonitaren gainean bildua izanez, halaber batak bertzeari bere ontasun falsoetan eta biziosetan parte eginez, hekin adiskidetasun guzia da falsoa eta gaixtoa.

Haragizko atseginen elkharganamendua abreek ohi duten pitztura eta elkharganagarri bat, gizonen artean adiskidetasunaren izena geiago merezi ezdukeiena, asotek eta zamariak obra hetarakotzat bere artean dutenak baino: eta hartaz bertze elkharrekitzerik ezpaliz ezkontzan, elizate ere adiskidetasunik; baina zeren ezkonduak elkharganatzeko hartaz lekhora, elkharrekin bizi baitira, elkharri emaiten diotela parte bere antzetan, ontasunetan eta afekzionetan, bata bertzeari datxokola ezin etheduzko fideltasunaz, hargatik ezkontzako adiskidetasuna egiazkoa da eta saindua.

Adiskidetasuna sensuezko atseginen gainean iarria, toldezkoa da guzia, eta ezdu merezi adiskidetasunaren izena; ez eta fetsezko edo banaloriazko bertuteen gainean permatua denak, ikusirik horrelako bertuteak sensuei datxeztela, sen-

suetarik sortzen direla, eta sensuetan dauntzala. Sensuezko plazerez minzo naizenean, aditzen tut kanpoko sensuei artekorik gabe eta bereziki lotzen zaizten plazerak, nolakoak baitira edertasun baten ikusteko, kantari arrai baten enzuteko, zerbaiten ukhitzeko, eta bertze halakorik egiteko plazerak. Fitsezko bertuteez aditzen tut fetxotasun banaloriazko batzu, zeinak espiritu eskasek erraiten baitute bertute eta perfekzione direla. Enzunezazu nola geien neskak, emakumeak eta jende gazteak minzo diren; eztute dudarik eginen erraiteaz, horrelako zaldunak bertute handia du, hainitz perfekzione du; ederki hari da danzan, ioko guzietan fetxo da, apunki dabilla soina, kantari ona da, hitztun letranta da, begitarte ederra du. Ximiñolariek ere bere artean dadukate hark bertute geiago duela nor ere burlari, trufari eta irri egille handiena baita. Bada nola gauza hek guziek behatzen baiterauzate sensuei, halaber hetarik sortzen diren adiskidetasunez erraiten da sensuezko, banaloriazko, fitsezko adiskidetasunak direla, eta lehen merezi dutela ergelkeriaren ezen ez adiskidetasunaren izena. Horrelakoak ohi dire gazteen

adiskidetasunak, zeinen egitatea baita musta-  
txak erhi puntez goiti biribiltzea, xirloak barraia-  
tzea, begi dardoak aurtikitzea, kapa ukhondoaz  
zabaltzea, burua gorgoinatzea, mihia hitzkerie-  
tan erabiltea: hauk dira amurusen adineko adis-  
kidetasunak, zeinek ezpaitute oraino bertuterik,  
luman eta illetan baizen, ez eta iujeamendurik  
mokoan baizen: hala ere horrelako adiskidetasu-  
nak berehala iragaiten dira eta urtzen, elhurra  
iguzkitan bezala.

# Amuruskeriez

## HEMEZORTZIGARREN KAPITULUA

Adiskidetasun ergel hek erabilten direnean gizonkien eta emakumeen artean, eta eskontze-ko borondaterik gabe, erraiten da, amuruskeriak direla; eta izen hura dute, zeren nola ezpaitira egiazko adiskidetasunaren haur ekhoitste, ilhor edo itxurapen batzu baizen, ezin dukete, ez adiskidetasunaren, ez eta amorioaren izena bere ezin konparatuzko banotasuna eta eskasia gatik. Bada hek direla bide gizonen eta emakumeen bihotzak gertatzen dira atzemanik eta bata bertzearekin korapillaturik, lehen erran ditudan elkharganatasun ergel eta begitarte fitsezko hek dakhazketen afekzione alferretan eta erhoetan. Eta xoriburuko amorio hek komunski doazilarik satsukeria eta haragitasun xoil itxusietan sartze- eta hondatzera, badarik ere hetan erorten direnek eztute hori lehenetik nahi, bertzela eliritezke amuruskeriak, bainan elkharkoitasun eta

haragizko bekhatutarasun ageriak. Bai eta batzutan hainitz urthe iraganen dira, non ezpaita gertatuko gorputzeko garbitasunaren kontrako den berriazko gauzarik erhokeria hartaz ukhituak direnen artean; ikusirik hari direla xoilki bere bihotzen nahastn eta urtzen desirketan, nahikundetan, hatsbeherapenetan, sorlhaskerietan eta bertze halako ergelkerietan eta banalorietan, eta hori hainitz eta hainitz manerazko gauza buruan darabillaten arauera.

Batzuk eztute bertze gogorik bere bihotzen asetzeko baize amorio emanaz eta hartuz, hortan darraizkola bere inklinazione amurusari: horrelakoek eztiote deusi behatzen, bere amorioen hautuaz bezanbatean, bere gustuari eta gogo naturalari baizen, hala non eder zaienik aurkitzen dutenean, berehala frogatu gabe nolako den bere baitan, eta nolako erremangu daraman, hasiko baitute elkharrekiko amuruskeria hura, eta bere burua sartuko baitute miseriagarrizko saretan, zeinetarik gero nekhez ilkhiko baitira. Bertzeak hartara daramatza banaloriak, uste dutela eztela loria xipia bihotzak amorioz atzemaitea eta amarratzea. Horiek bere hautua

loria gatik eginez, bere arteak egiten eta sareak hedatzen tuzte itxura ederreko, handiresuneko, aiphameneko eta nihor guti trebe den lekuetan. Bertzeak olde amurus batek eta banaloriak ere darabiltza; zeren bihotza dutelarik amoriora itzulia, guziarekin ere eztute amoriorik hartu nahi zenbait loriazko abantaillekin baizen. Adiskidetasun hek guziak gaixto dira, erho eta banaloriazko: gaixtoak dire, zeren azken buruan sartzen, eta ephatzen dire haragizko bekhatuan, eta ebatsten diote lainkoari, emazteari eta senharri zor zitzaien amudioa eta bihotza: erhoak dire, zeren eztute ez zimendurik, ez arrazoinik: banaloriazkoak dire, zeren eztakharkete ez probetxurik, ez ohorerik, ez kontentamendurik. Aitzitik galtzen dute amurusaren denbora, nahastekatzten dute haren ohorea, bertze plazerik emaiten eztiotela lekhat khexadura bat noizpait finean ardietsiko duela bere esperanzaren arauera, iakin gabe, zer nahi duen, ez eta zeren ondoan dabillan. Zeren espiritu xume eta flako hek bethi uste dute badela eztakit zer desiratzekorik erakusten zaizten ordainezko amorioaren seinaletan, eta ezin derrakete zer hura zer den. Handik

heldu da hekin desirak eztuela azkhen bururik, baina bethi hekin bhotza khexu darabillala ardurako ielozkortasunetan, nihori ezin fidatuz, nihon ezin pausatuz.

San Gregorio Nazianzakoak, eskiribatzen duela banaloriazko emaztekien kontra, miragarriki minzo da horren gainean. Huna haren hitzetarik parte labur bat, egiaki emakumei erraiten derauena, baina gizonei ere merezi onez dagotena: *zure edertasun naturala aski da zure senharrentzat, baldin hura hainitzentzat idekia baduzu sare hedatu bat bezala xori ozte baten atzemaiteko, zer gertatuko da? hura eder izanen zaitzu, nori ere izanen baitzaio zure edertasuna eder: aurtikiko duzu begi kheinu begikheinuaren, begitarte begitartearen ordain: handik laster ethorriko dira irri ixilak eta amoriozko mandatu-xoak lehenbizian gordaka igorriak: ordea sarri elhatuko zarete, eta guzien aitzinean iarriko zarete elkharren solhastatzen. Begira, ene mihi minzattia, begira erraitetik zer gertatuko den gero, badarik ere egia hau erranen dut oraino. Morroinek eta emakumeek begitarte erho hetaz elkharrekin egiten duten tratuetan ezta deus ere*

*akuillu eta pitzgarri handirik gabe. Amuruskerietako korapillardura guziak bata bertzeari datxezko eta darraizko, hala nola aimantaren bertute ixilaz eramaiten den burdinak hainitz bertze burdin bata bertzearen ondoan bere gana baitakharke.*

O zein ederki minzo den Ipizpiku handi hura! Zer uste duzu egin? amorio eman nahi duzu, ez othe? ordea nihork eztu bere oldez amoriorik emaiten, non eztuen bada eta ezpada amorio hartzen. Ioko hartan atzemaillea atzemana da. Aproxis daritzon belharrak sua hartzen du, sua ikusten duen bezain laster; gure bihotzek orobat nihor ikusten duten bezain sarri hekin gana amorioz sustaturik, berehala suakhartzen dire haren aldera. Norbaitek erranen deraut, amorio hartu nahi dut, eztut ordea hagitz barrena sartu nahi. Helaz! enganatzen zare, amoriozko sua biziago da eta barrenago sartzten da iduri zaitzun baino: uste duzu inhar bat xoilki hartuko duzula, eta espantaturik ikusiko duzu begi irekian iarri dela zure bihotzaren iabe eta nausi, hautsa bezala xehatu eta porrokatu dituela zure borondate sainduak, eta zure omen ona kheetara igorri

duela, oiuz dago zuhurra: *Nori urrikalduko zaio sugeak ausiki duen inkantadorea?* Ni ere hura bezala oiuz nago, O erhoak eta adimenduga-beak, uste othe duzue hala inkantatuko duzuela amorioa, non hura eskuetan erabil ahal deza-zuen zuen nahiaren arauera? Dostetan hari nahi-duzue harekin, gaixtoki ausikiko zaituzte, eta badakizue gero zer erranen den? Batbedera trufatuko da zuetaz, eta irri eginen du ikustiaz amorioa inkantatu nahi izan duzuela, eta seguranza falsoa harturik, arima gaixtatu eta ohorea galdu derautzuen perilgarrizko sugea zuen gokotan ezarri nahi izan duzuela.

O lainkoa! zer itsutasun da hori, fitsezko bahikundeen ganean gure arimako parterik hoberenaren horrela hala dagidanz iokateaz? Bai Filothea, zeren lainkoak eztu gizona nahi arima gatik baizen, eta arima borondatea gatik baizen, ez eta borondatea amorioa gatik baizen. Helaz! urrun gare behar dugun amorioaren neurritik eta kontutik. Erran nahi dut amorioz neurrigabeki eskas garela, erraiteko amoriorik aski dugula lainkoaren ontsteko; eta bizkitartean guk miserable hauk duguna ere barraiatzen eta emaiten

dugu gauza erhoetan, banaloriazkoetan eta alferretan, sobera bagendu bezala. Ha! gure arime-tako amorioa xoilki eta hutsik beretzat ordenatu zuen lainko handiak eskerrak eman liotzoten gatik zeren kreatu, begiratu eta libratu zituen, kontu hersi bat eman-araziko derauku gure amorioaz egiten ditugun gastu erho hetaz. Baldin hain kontu xehe bilhatu behar badu hitz alferrez, zer eginen du adiskidetasun erhoez, ergelez eta galgarriez?

Elzaurondoak kalte handi egiten deraue mahaztiei eta landei hetan landatua denean. Zeren bere hain handi izanez edoskitendu lurraren gozo guzia, hala non ezpaitu gero indarrik aski bertze landareen azteko; haren ostoak hain uzu dira non itzalpe handi eta ilhun bat egiten baitute, eta finean bere gana erakhartzen tu bidezkoak, zeinek elzaurrak lurrera egoitsi nahiz haren ingurunean den guzia zapatzen baitute eta galtzen. Amuruskeriek kalte berak egiten diotzate arimari: zere hura hala dadukate eta hain bortitzki bereganatzen tuzte haren barren aldi guziak, non gero ezpaitu indarrik aski obra onik egiteko: amuruskerien ostoak, erran

nahi da, elkharganatasunak, konpartimenduak, solhaskeriak hain uzu dira, non barraiatzen baitute arimak ahal dukeien denbora guzia. Eta azkenean hanbat tentazione, errebelu, idurikortasun eta bertze ondore gaixto dakharkete, non bihotz guzia baitago zapaturik eta galdurik. Laburki erraitera, amuruskeria hek desterratzen dute ez xoilki zeruko amorioa, bainan oraino lainkoaren beldurtasuna, flakatzendute espiritua eta omen ona gutitzen; hitz batez, kortezaleen iokoa, eta bihotz garbien ikurria dire.

# Egiazko adiskidetasunez

## HEMERETZIGARREN KAPITULUA

O Filothea, duzun batbedera maite karitate handizko amorioz; ordea eztezazula adiskidetasunik egin bertuteari ukhitzen zaizkon gauzez zurekin minza ditezkeneik baizen, eta zenbate-naz ederrago eta hobeago izanen baitira zuen artean konpartituko ditutzuen bertuteak, hanbatenez zuen adiskidetasuna izanen da konpliago. Zuen elkarrekiko solahsetan minzo bazarete iakintasunez, zuen adiskidetasuna segur hagitz laudatzekoa da, eta are laudatzekoago hari bazarete bertuteez, prudenziaz, diskrezioneaz, bortitztasunaz eta iustutasunaz. Baina zuen arteko konpartimenduak egiten badire karitateaz, debozioneaz, eta Giristinoaren perfekzio-neaz, O lainkoa, zein prezios izanen da zuen adiskidetasuna! Ekzelenta izanen da, zeren lainkoa ganik heldu den; ekzelenta, zeren lainkoa gana doan; ekzelenta, zeren lainkoa den haren

amarra; ekzelenta, zeren sekulakotz iraunen duen lainkoa baitan: O zein on eta gozo den lurrean elkhar maite izaitea, zeruan direnek elkhar maite duten bezala, eta ikhastea elkhar onetsten mundu hunetan, bertzean batak bertzea sekulakotz onetsiko dugun bezala. Enaiz hemen minzitzen karitatezko amorio sinpleaz, zeren hura behar derauegu guziei ekharri; baina minzo naiz adiskidetasun espiritualaz, non bi ezpa hirur arimak edo geiagok batak bertzeari egiten baitiote parte bere debozioneaz, bere afekzione espiritualez eta espiritu ber bat egiten baitira bere artean. Zein merezi onez kanta ahal dezakete halako arima doatsuek: *Huna zein eder etaon den anaiak elkharrekin egoitea!* Bai, zeren debozioneko balsamu gozoa iarieten da bataren bihotzetik bertzearen bihotzera eta ardurako partaletasun batez, hala non erran baititeke lainkoak adiskidetasun haren gainera isuri duela bere benediziona eta sekula sekuloronetako bizia.

Badaritzat bertze adiskidetasun guziak eztirela itzalak eta itxurak baizen hunen aldean, eta hekin amarrak eztirela berinazko gathe batzu

baizen, deboziora sainduaren amarra handi haren aldean, zeina baita guzia urrez egin.

Eztagizula bertze suertezko adiskidetasunik, minzo naiz egiten dituzun adiskidetasunez: zeren ez tira hargatik utzi edo mesprezatu behar naturalezak edo aitzineko eginbideek ordenatzen derauzkitzuten adiskidetasunak ahaideen, urkioen, ogi egilleen, hauzokoen eta bertzeen aldera, minzo naiz zeronek hautatzen dituztuz.

Hainitzek erranen derautzute agian eztuzula niholatako afekziora eta adiskidetasun berezirik hartu behar nihoren gana, zeren horrelako tratuak bihotza dadukan amarraturik, espiritua barraitzen duen, inbidiak dakhazken; baina enganatzen dire bere konseilluetan. Ezen, zeren irakurri duten haintz gizon sainduen eta debozionetsuren eskiribuetan, adiskidetasun espiritualek eta ohizkanpoko afekziora neurrigabe ko kalteak ekharten derauztela Fraidei, uste dute orobat dela munduan daudezin gainerakoz ere, baina diferentzia handia da; zeren ikusirik Konbentu ongi ordenatutan guziek hartu dutela egiazko debozioraren ardietsteko borondatea,

ezta mengoarik halako elkharrekikotasun berezi-rik egin dezaten, beldurrez guzientzat behar dena beretzat bilhatzen badute, iragan ditezin partiluartasunetarik partitzetara; ordea mundukoen artean daudezinez eta egiazko bertutea besarkatzen dutenez bezanbatean, adiskidetasun saildu eta sakratu baten beharra dute, bata bertzeari lotzeko: zeren hura dela bide elkharri bihotza pitzten diote, elkharri heltzen zaizko, elkhar gonbidatzen dute ongi egitera. Eta nola landa zabalean eta ordokian doazinez ezpaitute premiarik elkharri eskuaz itxekitzeko, baina bai bide pelkharretan eta legunetan direnak elkharri biatatxezko seguratukiago ibiltea gatik; hala konbentuetan daudenek eztute adiskidetasun partikularen premiarik: baina munduan dabiltzanek hekin beharra dute elkharren alxatzeko eta elkharri heltzeko, hanbat iragan behar duten bide gaitzetan. Munduan eztute guziek xede bat buruan, ez eta espiritu edo gogo bera: beraz dudagaberik apartatu behar gare, eta norbaite egin behar dugu adiskide berezi eta beregain gure gogoaren arauera, eta partikulartasun hark egiaki bereztura edo apartatze bat egiten du,

ordea apartatze saindua, bertzetik berezten edo apartatzen ezteua ongitik gaizkia, ardiatarik ahonzak, erletarik lixtorak baizen, zein baita premiazko berezetasuna eta apartatzea.

Gertuz nihork ezin ukhadezake gure Salbatazailleak amudio begitartetsuago eta bereziago batez maite zituela londone Ioannis Ebanjelista, Lazaroa, Marta eta Madalena, zeren eskiritura saindua da lekuko. Badakigu londone Petrik minberaki eta samurki maite zituela San Marko eta Santa Petronilla, eta londone Paulok bere Timotheo eta Santa Thekla. San Gregorio Naziazakoa ehunetan loriatzen da San Basilio handiarekin izan zuen adiskidetasunaz eta bere eskiribuetan hartaz hunela minzo da: Bazirudien arima bat baizen bi gorputz zerabiltzana, behar ezpadira zinetsi erraiten dutenak gauza guziak gauza guzietan direla, badarik ere zinetste eman behar zaizu biok ginela gutrik baten baitan, eta bata ere bertzea baitan; bada gure bion xedea zen bertutearen landatzen eta lantzen haritzea, eta gure bizitze taillua ethorkizuneko esperanzetara ordenatzea, horrela lur hilkor hunetarik ilkhiten ginela, lurrean hil baino lehen. San Augustino da

lekuko eta ikusle san Ambrosiok beregainki maite zuela Santa Monika haren baita ikusten zituen paregabeko bertuteak gatik, eta Santa Monikak ordainez onetsten zuela San Ambrosio lainkoa ganikako Angeru bat bezala.

Ordea huts egiten dut hala zure idukiteaz hain gauza ageriaren gainean. San Hieronymok, S. Augustinok, S. Gregoriok, S. Bernardok, eta lainkoaren serbitzari handienek adiskidetasun guziz bereziak izan dituzte bere perfekzionari athekarik eta kalterik egin gabe. Iondone Paulok eranzute egiten derauenean Jentillei bere gaizki ibilliaz, akusatzen tu bere afekzisionegabeaz, erran nahi da, etzutela adiskidetasunik bat ere. Eta San Thomasek Filosofo zuhur guziek bezala, aitortzen du adiskidetasuna dela bertute bat. Bada minzo da adiskidetasun partikularaz, halaz eta, berak dioen bezala, adiskidetasun konplia eta perfeta hainitzetara ezin heda ditekeienaz gerostik. Beraz ezta perfekzione, adiskidetasunik ez izaitea, baina adiskidetasun onik, saindurik, eta sakraturik baizen ez izaitea da perfekzionea.

# **Egiazko eta banaloriazko adiskidetasunen arteko diferentziaz**

## **HOGOIGARREN KAPITULUA**

Huna bada, ene Filothea, abisu handia. Herakleako eztipozointsuak bertze ezti sendagarri dirudi: peril handia da nihork bata har dezan bertzea delako, edo biak hardetzan nahastaturik, zeren bata on izan gatik, bertzeak kalte egin lezake. Erne egon behar da adiskidetasun hetan ez enganatzko, beregainki gizonen eta emakumeen artean egiten direnean zein ere aitzakia gatik nahi den: zeren hainitzetan Satanek emaiten deraue maite dutenei ganbioa. Haste dira bertutezko amoriotik, bainan hagitz zuhur ezpadi, amorio ergela hekin balsan sartuko da, gero sensuezko amorioa, gero haragizko amorioa, bai eta peril da amorio espiritualean ere, guardia onik egiten ezpada, gaitzago delarik amorio espiritualetik bertzetara iragaitea, zeren haren garbitasunak eta xuritasunak hobeki agertzen baitu Satanek hartan sar-arazi nahi duen

lizunkeria; hartarakotz espiritu likhitz hark halakorik ardietsi nahi duenean artezkiago hari da, eta enseiatzen da lizunkerien sar arastera kasik senti eztitezkeien bezala.

Munduko adiskidetasuna ezagutuko duzu sainduaren eta bertutezkoaren artetik Herakleako ezti bertzearen artetik ezagutzen den bezala. Herakleako ezti mihiaren gainean eztiago da ohiko ezti baino, hari eztitasun geiago emaiten dioen *akonita* daritzon pozoina gatik: munduko adiskidetasunak hainiz hitz eztiztaturik atheratzen du mihitik, solhastakeria emeki darabilla hitzto pasionatu batzuez aphaindurik, laudatzen du edertasuna, grazia, apuntasuna, gorputzeko eta espirituko abantailak: ordea adiskidetasun sainduak hitzkuntza garbia eta idekia du, eta ezin lauda dezake bertuteaz eta lainkoaren graziaz bertzerik, zein baita zimendu bakhoitza, zeinaren gainean finko baitago. Herakleako eztiak, iretsi denean, burua hara huna darabilla, eta adiskidetasun falsoak ere espiritua lilluratzen du, aleatzen duela nihor, ea kastitatean eta debozionean iarriko denz, aurtiki arazitzen dioela begi dardo afaitaturik, legunik eta uzuegirik eragiten

diola sensuezkoko balakurik, legegabeko hatzbeherapenik eta nolazpaiteko arrankuririk, zeren ezten onetsia eta maitatua, hura iar-aasten duela ustez hala dagidanzko, baina estudiaturikako eta amorgarrizko erremangu, apunkeria, muzukeria eta bertze korteziagabeko trebetasun eta zilhegitasun batzuetan, zeinak baitira aitzinseinale segurak eta dudagabekoak garbitasuna eta ohorea laster erortera doazila: ordea adiskidetasun sailduak ezte begi garbirik eta ohorezkorik baizen, ezte egiten begitarte xahurik eta zilhegizkorik baizen, ezte hatzbeherapenik zerura baizen, ezte arrankuririk, lekhat zeren lainkoa ezten onetsten, zeinak baitira ohorestasunaren ezin faltatuzko seinaleak. Herakleako eztiak nahasten du bista, eta munduko adiskidetasunak nahasten du iujeamendua, hala non hartaz ukhituak direnek uste baitute ongi egiten dutela gaizki egiten dutelarik, eta baitaritzate bere eskusak, aitzakiak eta hitzak direla egiazko arrazoinak. Argiaren beldur dira, eta ihunbeak maitezte: baina adiskidetasun sailduak begi argiak itu, eta ezta gordetzen; aitzitik gogotik agertzen da jende prestuen aitzinean. Finean Herakleako

eztiak khraitstasun handibat emaiten du ahoan; halaber adiskidetasun falsoak azkenean itzultzen dira hitz busteletara eta haragizko galdetara: edo, ukhorik egiten bazaie, gaizki erranetara, gezurretara, falserietara, tristeziatarara, ahalketasunetara eta ielozkortasunetara, zeinak maiz hondatzen baitira aberatsunetan eta errabiamendutan: baina adiskidetasun garbia bethi orobnat da ohorezko, kortez, amolsu, eta behin ere ezta itzultzen, bihotzetako batasun osoago eta garbiago batetara baizen: zein baita zeruan daudenek bere artean dadukaten adiskidetasun doatsuaren imajina eta seinale bizia.

San Gregorio Nazianzakoak dio ezen Paoa oiuz dagoenean, bere itzul inguruz paoatzen den orduan, hura aditzen duten pao emeak handiro pitzten dituela bere koitasunera. Ikusten denean nihor paoatzen dela eta beregindurik heldu dela emaste edo neskato baten beharrietara hitzkartzera, solhastatzera, legezko ezkontzan sartzeko borondaterik gabe, ha! dudagaberik ezta halakorik egiten, zenbait lizunkeriarara haren erakhartze-ko baizen, eta ohorezko emazteak tapatukotu beharriak, hura artezki inkantatu nahi duen pao

inkantadore haren oiuren eta hitzen ez enzutea gatik: baldin beharria zabaltzen badio, O lainkoa! zein seinale gaixto den bihotza gero galduko duela.

Jende gazteek darabillatenean erremangurik, gorgoinamendurik, balakurik edo hitzkeriarik, zeinetan ezpailukete nahi aitak, amak, senharrak, emazteak edo konfesorak atzeman letzaten, erakusten dute ohoreaz eta konszienziaz bertzerik darabillatela bere artean. Andre Dana Maria izitu zen Angeru baten ikusteaz gizon iduriaren azpian, zeren bera baxharrik baitzegoen, eta hark paregabeko laudorioak emaiten baitziotzan, zerukoak zirelarik. O munduaren Salbatzaillea! gizon iduritako Angeruaren beldur da garbitasuna, zergatik bada garbigabetasuna ezta gizonaren beldur izanen, Angeru iduria balu ere, hura laudatzen duenean gorputzeko eta munduko abantailak gatik?

# **Adiskidetasun gaixtoen kontrako abisuak eta erremedioak**

## **HOGOI ETA BATGARREN KAPITULUA**

Ordea zer erremedio amuruskeriazko, erho-keriazko, eta lizunkeriazko kasta eta xinhaulitzen hekin kontra? Hek senti detzaketzun bezain sarri itzul zaite berehala bertze aldera, eta banaloria hartaz osoki arnegatzen duzula, laster egizu Salbatzaillearen gurutzera, harezazu haren aranzezko khoroa, zure bihotzaren hartaz inguratzeko, azeari ume hek urbil eztakizkon gatik. Begirazaite etsai harekin nihola ere deliberratzetik, ezterrazula hura enzunendut, baina eztut eginen erranen derautan gauzarik; beharria paratuko diot, baina hersiko diot bihotza. O ene Filothea, lainkoaren amorez zaude hersi eta garratz halako okasionetan: bihotza eta beharriak elkharri datxezko, eta nola mendi gaintetik behera abiatu den uholdea ezin geldi baititeke, halaber gaitz da beharrietan sartu den amorioa-

ren tratatzea bihotzean barrena iaustetik. Ahontzak, Alemeonen erranera, hats hartzen dute beharrez, eta ez sudurraz; egia da Aristotek hori ukhatzen duela: bada hortaz zern den eztakit, bizkitartean ongi dakit gure bihotzak hatsa hartzen duela beharritik, eta bere pensuak mihiak klaratzen eta airatzen dituen bezala, halaber bertzeen pensamenduak airearekin batean hartzen dituela beharriaz. Begir detzagun bada art-harekin gure beharriak hitz erhoen airetik, zeren bertzela gure bihotzak laster harlezake hekin izurria. Eztezazula niholatako mandaturik enzun, zein ere aitzakia gatik nahi den, kasu hortan xoilki ezta perillik deskortez eta moldegaitz izaitez.

Orhoitzaite zure bihotza lainkoari botuz eman diozula, eta zure amorioa sakrifiziatu diozunaz gero, sakrilejio lizatekeiela hari hartarik den bihirik edo izpirik edekitez: aitzitik sakrifizia diozuzu berriz milla erresoluzioez eta promezez, gero hetan tink eta finko zaudezila, oreina bere azkar-lekuan edo fortan barrena dagoen bezala, oi egiozu lainkoari: helduko zaitzu eta haren amorioak zurea hartuko du bere gomendioan, harentzat xoilki eta osoki bizi dadintzat.

Baldin iadanik atzemana bazare amudio erho hekin sareetan, O lainkoa, zein gaitz denhetrik ilkhitea! larzaite lainkoaren maiestatearen aitzinean, haren presenzian ezagutzezazu zure miseriaren handitasuna, zure feblezia eta banaloria, gero bihotzeko ahalik enseiu eta indar handienaz madarikatzatzu hasi ditutzun amorio hek, arnegazazu hetan banaloriazki eman zaizkitzun promez guziak, eta borondate handi eta oso batez finkazazu zure bihotzean nihoiz ere etzarela geiago bihurtuko amoriozko elhe eta ioko hetara.

Urrun ahal bazindez amorio emaiten deratzuna ganik, hori neurrigabeki laudanezake: zeren nola sugeek ausiki dituztenak ezin errazki senda baititezke ausikidura beraz lehen zaurtu izan direnen presenzian; hala amorioak ausiki duena nekhez sendatuko da pasione hartarik, hartaz ukhitsu izan denaren hurbil dagoeno. Leku aldaztea paregabeko erremedio da, dela damuzko dela amoriozko beroduren eta asalduen ematzeko! Morroina, zeintaz minzo baita San Ambrosio penitenziazko bigarren liburuan, urrun ibilliz gerotik bihurtu zen erabilli zituen amuruseria

erhoetarik osoki libratu, eta hala ganbiaturik non amorante ergelak hura ikusi zuenean eta erraiten zioela: enauk bada ezagutzen? ni nintzen bera nauk hark ihardetsi baitzioen; bai segur, ezagutzen aukat, tordea ni enaun lehen nintzena bera: urruntzeak hura horrela zori onez ganbiatu zuen. San Augustinok ere erraiten du bere adiskidearen herioaz hartu zuen damuaren arintzea gatik, ilkhi zela Tagastatik, hura hil zen lekutik, eta ioan zela Kartagera.

Ordea ezin urrun ditekeienak zer egin behar du? Bada eta ezpada ebaki behar du elkarrekin ibilte berezi edo partikular guzia, gordakako solhas, begiko arraidura, azpitiko irri guzia, eta jeneralki khendu behar du usain gaixtozko eta khegarrizko su hura baska dezakeien elkharganatzeko eta pitzkarri guzia: edo geieneko puntura, ezin bertzez minzatu behar badu bere bekhatuaren lankidearekin, minzabekio hari ausartki, laburki, zinetan eta bortitzki deklaratzeko sekulakotz ukho egin dioela tratu lizunari. Gora nagote oiuz amuruskerietako saretan erori diren guziei, pika, ebaki, urra: ezta egon behar adiskidetasun erho hekin aphurbana ethentzen, urratu

behar dira, hekin iosturak eztira baratxe lexatu behar, hautsi edo pikatu behar dire; berdin handik atera ditezkeien kordoinak eta lokharriak eztira deusetako. Ezta fildarik sobratu behar lainkozko amorioaren hain kontrako den amorio-arentzat.

Ordea esklabotasun itsusi haren gatheak nik hala hausi dituzkedanean, badarik ere zenbait ondore eta sentimendu izanen dut hetaz, eta burdin hekin seinaleak gero ere egonen dira ene oinetan. Ez ez, Filothea, zure gaitzaz merezi duen bezanbat damu hartu baduzu. Zeren hori eginik eztu deusek bertzerik zure gogoa erabilliko, amorio laidozko hartaz eta hartarik pitsten den guziaz etorriko zaitzun neurrigabeko harri-durak baizen; eta egonen zare largatu dukezun khidearen alderako afekzione guzietarik libratu-rik, lekhat hura lainkoa gatik onetsiko baituzu karitate guziz garbi batez. Baldin ordea zure urri-kimendua eskas izanez oraino zure baitan bada-go inklinazione gaixtorik, bilha diozozu zure ari-mari gogoko bakhar-leku bat, lehen irkasi deraut-zudan bezala, eta hartan sarzaite ahalik maizena eta milla bihotzeko oldarmendu uzuz ukho

egiezu zure inklinazione gaixtoei, arnegazazu  
hetaz zure indar guziez, liburu saindu geiago ira-  
kurezazu maizago; minza zaite humilki, garbiki  
eta klarki horre gainean etorriko zaizkitzun gogo-  
ramendu eta tentazione guziez zure gidariare-  
kin, ahal badagizu, edo ezpere bertze arima fidel  
eta zuhur batekin. Eztagizula dudarik, lainkoak  
libratuko zait guthizia gaixto guzietarik, fidelki  
arduratzen bazare eserziza saindu hetan.

Ah! erranen derautazu, ez othe da eskerga-  
betasun izanen hain urrikalgabeki adiskidetasun  
baten hautsteaz? O zein zorionezko den lainkoar-  
ren gogarakoak egiten gaituen eskergabetasu-  
na! Ez, lainkoari esker, Filothea, ezta eskergabe-  
tasunik izanen; aitzitik izanen da zure amurusari  
eginen diozun ontasun handia: zeren zure ama-  
rrak hautsten tutzula, harenak ere hautsiko  
tutzu, biak orobat amarratuak zinetenaz geros-  
tik, eta hark bere zori ona orduan berean eztaku-  
salarik, hura laster ezagutuko du, eta milla esker  
emanik zurekin kantatuko du, *O launa, hautsitu-  
zu ene amarrak, laudoriozko hostia sakrifiziatuko  
dut, eta zure izen sainduari gomendioko oiu egi-  
nen diot.*

# **Bertze abisu batzu adiskidetasunaren gainean**

## **HOGOI ETA BIGARREN KAPITULUA**

Kontuzko abisu bat dut oraino horren gainean. Adiskidetasunak partaletasun handi bat nahi du adiskideen artean, bertzela ezin sort ditekete eta ezin dagoke. Hargatik hainitzetan gertatzen da adiskidetasuneko partaletasunarekin hainitz bertze partaletasun uste gabe iragaiten direla bihotzetik bihotzera batak ordainez eta aldizka bere afekzionaek, inklinazionaek eta egitateak bertzea baitara isuriz. Guzien gainetik hori gertatzen da, noiz ere onetsten duguna handiro prezatzen baitugu; zeren orduan haren adiskidetasunari hara zabaltzen diogu gure bihotza, non harekin batean haren inklinazionaek eta egitateak errazki sartzen baitzaizkigu bihotzean, direla onak, direla gaixtoak. Gertuz, Herakleako eztiak biltzen duten erleek ez tute bilhatzen eztiak bertzerik, baina eztiarekin batean, sentitzen

eztutelarik, edoskiten dute akonitaren bertute pozoinsua, bere eztiaren gaia haren gainean bilduz. O lainkoa, Filothea, egiteko hunetan itxeki behar diogu gure arimen Salbatzailleak erraiten ohi zuen hitzari, zaharrek irakasi deraukuten bezala; zaretela ganbiador eta dirugille zuhurrak, erran nahi da, eztezazuela har diru falsoa diru onarekin, ez eta urre-ondarra urre finarekin: berezizazue preziosa guti etsiaren artetik; bai, zeren ezta nihor kasik zerbait eskas-makhur eztuenik. Zer arrazoin da adiskidearen eskasak edo makhurak zure baitan orobat har detzatzun haren adiskidetasunarekin batean? Egiazki hura onetsi behar duzu, baina haren eskasia eztuzu ez onetsi, ez hartu behar; ezen adiskidetasunak nahi du partale garen elkarren ongian, ez gaizkian. Beraz nola Tageko legarra atheratzen dutenek berezten baitute hartan aurkhitzen duten urrea, berekin eramaiteko, eta harea utzten baitute bazterrean ur hegiaren gainean; hala zenbait adiskidetasun onetan partale direnek handik behar dute eskasien harea apartatu, eta hura eztute utzi behar bere ariman sartzera. Segur, San Gregorio Nazianzakoak erraiten du, haini-

tzak San Basilio oneritsiz eta miretsiz iarri zirela hark bezala egiten, bere kanpoko eskasietan ere, hura bezala baratxe eta espiritu pisu eta gogoetatsu batez minzitzen, hark bezala bizarra ekhartzen, hura bezala bidean ioaiten. Orai ere ikusten dugu senhar, emazte, haur, adiskide batzuk, zeren bere adiskideez, burasoez, senharrez eta emazteez kontu handi dadukaten, milla egiteko manera tilletsu iauntsten tuztela elkharrekiko adiskidetasunaren tratuetan, edo elkharri amori eginez, edo batak bertzeak bezala egin nahiz. Bad ezta horrelakorik egin behar nihola ere, zeren batbederak aski itu bere inklinazione gaixtoak, bertzerenak bere gainera hartu gabe; eta adiskidetasunak ez xoilki eztu horrelakorik nahi, aitzitik obligatzen gaitu elkharri ordainez heltzera eta laguntzera bata bertzearen libratzen eskas suerte guzietarik. Dudarik gabe emeki behar dugu adiskidea iasan eta pairatu bere makhurretan, ordea hura eztugu hetara eramane behar, eta gutiago oraino behartugu haren eskasiak gure baitara ekharri.

Bainan enaiz minzo eskasiez edo makhurrez baizen: zeren bekhatuez bezanbatean, eztitugu

adiskidea baitara ekharri, eta haren baitan pairatu behar. Adiskidetasun flakoa edo gaixtoa da, ikustea adiskidea galtzen dela eta hari ez heletzea, handitsu batez hiltzera doala, eta ez ausartzea haren lehertzera eranzutearen nabalaz haren sendatzeko. Adiskidetasun egiazkoa et abizia ezin dagoke bekhatuen artean. Erraiten da Salamandrak sua iraungitzen duela, hartan etzanez, eta bekhatuak galtzen du adiskidetasuna, hartan ostaratuz: bideazko bekhatua bada, adiskidetasunak hura berehala igorten du ihesi bere eranzunez, baina trikatzen bada zenbait egunez, berehala adiskidetasuna galtzen da, zeren ezin dagoke egiazko beartutearen gainean baizen: zenbatenaz gutiago bada bekhatu egin behar da adiskidetasuna gatik? Adiskidea etsai da nahi gaituenean bekhatutara eraman, eta merezi du adiskidetasunaren galtzea, nahi duenean adiskidea galdu eta danatu; bai eta adiskidetasun falsoaren seinale segurenatarik bat da, noiz ere egiten eta idukitzen baita presuna biziotsurekin, zein ere bekhatu suertez nahi den. Biziosa bada guk maite duguna, duda gabe gure adiskidetasuna biziosa da: zeren egiazko bertu-

teari ezin beha diozozke onaz gero, bada eta ezpada behatu behar du zerbait bertute ergele-  
ra eta zerbait ontasun sensualera.

Merkatarien artean munduko probetxua gatik egiten den tratua edo batzarrea ezta egiazko adiskidetsunaren figura baizen, zeren egiten baita ez elkhar maitez, bainan irabasia hutsa gatik.

Finean lainkozko bi hitz hauk bi arroin handi dira giristinozko bizitzearen ongi seguratzeko; bata da zuhurak errana: *Nor ere lainkoaren bel-dur baita, hark izanen du ere adiskidetasun ona.* Bertzea da londone lakuarena: *Mundu hunetako adiskidetasuna, lainkoaren etsaia da.*

# Kanpoko mortifikazioneko eserzizez

## HOGOI ETA HIRURGARREN KAPITULUA

Larretako eta landetako gauzez minzo direnek seguratzten gaituzte nihork eskiribatzen badu zenbait hitz armendodola oso baten gainean, eta hura berriz ezartzen badu bere aza-lean edo hezurrian, eta landatzen badu ongi plegaturik eta serraturik, hartarik sortuko den arbolaren fruitu guziak izanen duela hitz hura bere baitan eskiribatua, eta inprimatua. Nitaz bezanbat, Filothea, egundaino ezin ederetsi dut gizonaren hoberatzea gatik, kanpoko gauzetarik, erremangetarik, tresnetarik, illetarik, xirloetarik hasten direnen antzea eta manera.

Aitzitik iduri dagot hasi behar dela barrene-tik: *Bihur zaitezte ene gana zuen bihotz guziaz, dio lainkoak. Ene haurra indazu zure bihotza.* Zeren nola bihotza akzioaneen ithurburua baita, nolakoa baita bihotza halakoak dire akzioaneak

ere. Espos sakratuak gonbidatzen duenean arima: *Eman nazazu, diotsa, kaxeta bat bezala zure bihotzaren gainean, kaxeta bat bezala zure besoaren gainean.* Bai gertuz, ezen, nork ere Iesus baitaduka bere bihotzean, hark gero hura laster du bere kanpoko obra guzietan. Hargatik, Filothe maitea, gauza guziak baino lehen, zure bihotzaren gainean eskiribatu nahi izandut hitz saindu eta sakratu hau: Bizi dadilla Iesus, segur bainaiz, armendolondoa bere hezurretik sortzen den bezala, zure bihotzetik duzun biziak ekharriko dituela bere akzione guziak, zeinak baitira haren fruituak, salbamenduzko hitz hortaz beraz eskiribaturik eta nprimaturik, ta nola Iesus maite hura biziko baita zure bihotzean, biziko dela halaber zure erremango guzietn, eta ageriko delare begietan, ahoan, eskuetan, bai eta illeetan, eta sainduki erranen ahal duzula londone Paulok bezala, *Ni bizi naiz, aitzitik ez ni geiago, baina Iesus bizi da ene baitan.* Hitz batez, nork ere irabasi baitu gizonaren bihotza, gizona osoki irabasi du. Ordea bihotz hark berak, zeintarik hasi nahi baitugu, nahi du irakhasdizogun nola bere kanpoko iartea eta ibiltea moldatu behar

duen: arren hartan ez xoilki deboziorne saindua, bainan oraino zuhurzia eta diserezione handi bat ikus dadintzat. Hartarakotz hainitz abisu laburki emaitera noatzu.

Barura paira badezakezu, ongi eginen duzu zenbait egunez barurtzeaz, Elizak manatzen dituen barurez lekhora; zeren, bertze alde dela baruraren ordinariozko obra, zein baita espiritua goiti alxatzea, haragiaren hezteia, bertuteari iarraikitea, eta zeruan sari eta golardo handiagorik ardietstea, ontasun handia da bethi nausi izaitea sabelaren edo gormandizaren herstekeo, eta guthizia sensualaren eta gorputzaren iar arastekeo espirituaren legearen azpian; eta hainitz barur egiten eztugularik, badarik ere etsaia gure beldurrago da ezagutzen duenean badakigula barurtzen. Asteazkena, orziralea eta larunbata dira egunak, zeinetan lehenagoko Giristinoak geiago barurtzen bitziren. Harezazu bada egun hetarik barurtzeko, deboziorneak eta zure gidariaren diskreziorneak konseillu emanen derautzuten arauera.

Gogotik erran nezake San Hieronimok Leta Andre prestuari erran zioen bezala, *Barur luzeak*

*eta hersiegiak xoil desgogara zaizkit, guzien gaineratik adin samurrean edo gastean oraino daudenetan.* Frogaturik ikhasi dut Astokumea bidean unhatua denean bilha dabillala nora aparta: erran nahi da, jende gazteak sobera barurtuz erbalduak errazki bihurtzen dira gauza gozoetara. oreinek nekhez egiten dute laster bi sasoinetan, gizenegi eta argaleki direnean. Hagitz idekiak gare tentazionetara gure gorputza sobera sendo, eta sobera flako denean; zeren bere aisiak ituenean ergeltzen da, eta eztituenean etsitzen du. Eta nola hura ezin baitaramakegu gizenegi denean, hala ere hark ezin garmatzake argalegi denean. Neurria ez idukiz baruretan, disziplinetan, ziliziotan, sedazko athorretan, gerrikoetan eta garratztasunetan hainitzen urthe hoberenak ezdeusetakotzen dira lainkoaren eta lagunaren serbitzuko, San Bernardo berari egin zeikan bezala, urrikitu baitzitzaion bere leheneko garratzegi izanaz. Halakoek zenbatenaz gaizkiago erabilli baitute bere gorputza lehenbizian, nahi ez tutelarik hura behar dute azkenean lausengatu. Ez othe zuketan hobeki egin hura berdinki errekaitatu balute bere bizitze thailuak

emaiten zerausten ofizioen eta trabailuen eredura?

Barurak eta trabailuak haragia sebatzen dute eta azpiratzen. Eginen duzun trabailua premiazko bada eta hagitz ona lainkoaren loriaren aitzinatzeko, nahiago dut paira dezazun trabailuaren pena, barurarena baino. Elizaren sentimendua da, zeinak lainkoaren eta lagunaren serbitzuko behar diren trabailuetan hari direnak hargatik libratzen baititu baruretarik, manatuak badira ere. Bata penatzen da barurtzeaz, bertzea erien serbitzatzaz, garzelatuen bisitatzeaz, konfesatzeaz, predikatzeaz, deskonsolatuei heletzeaz, othoitzteaz, eta bertze horrelakorik egiteaz; pena hark geiago balio du barurarenak baino, zeren bertze alde dela, orobat nekhatzen duela hagitz fruitu desiratzekoagorik ekhartzen du. Halakotz jeneralki minzatzera, hobe da gorputzari indar geiago ematea premia duen baino, ezen ez hari geiago edekitea behar den baino. Zeren bethi indarrak noiz nahi ebaki dakidizkeo, ordea bethi ezin bihur ditezke noiz nahi.

Iduri dagot erreberenzia handitan iduki behar dugula Iesus gure salbatzailleak eta libratzai-

Ileak bere diszipuluei erran zerauen hitza, *lanezazue aitzinera emanen zaitzuenetik*. Bertute handiago da, ene zinetstez, presentatzen zaitzuenetik hautatu gabe, eta presentatzen den bezala iatea, lehena lehenik, azkena azkenik, zure gustura delarik, edo eztelarik, ezen ez gutien on dena bethi hautatzea. Zeren dirudielarik bizitzeko azken manera hori hersiago dela, badarik ere bertzea iarriago da orobatasunean, ezen, hartaz ez xoilki ukho egiten diogu gure gustuari ere; eta ezta hersitasun xipia gure gustua alde guzietara itzultzea, eta haren idukitea azpiko heldu diren inkontruetan. Geiago da oraino, zeren mortifikazione suerte hura ezta bat ere ageri, eztio nihori traburik emaiten, eta xoil dagoka jendeen arteko bizitzeari. Iaki baten gibelatzea bertzearen hartzea gatik, gauza guziak erhi puntez erabiltea, ganbetaz arraskatatzea, deusik behin ere ez kausitzea ongi aphaindurik edo garbirik, ahamen guzietan misterio egitea, bihotz umu, malgu, flako, platetara erne eta emana baten seinalea da. Kontu geiago egiten dut zeren San Bernardok olio edan zuen, ura edo arnoa zelakotz, absinthiozko urik iakiara eta bere oldez edan

balu baino, ezen seinalezen etzuela gogoan zer edaten zuen. Ez axola izaitea zer ian eta zer edan, da perfekzionerekin hitz sakratu hunen konplitzea; *lanezazue aitzinera emanen ziatuzena*. Guziarekin ere lekhatzentut osasunari kalte egiten dioten, eta espiritua ere trabatzen duten iakiak, nolako kalte eta trabu hainitzi egiten baitiote ianhari beroek espeziatuek, khe, lanbo eta haizegarriek, naturalezak beharra duenean algeratzeko, arintzeko eta indar hartzeko, zerbait lan lainkoaren loriatan egitea gatik. Ardura eta neurritz guti aitea hobe da hainitz ordutako barur hersiegiak diren baino, btaren eta bertzearen artean largamendu hanbdirik eta soberaniarik egiten denean.

Disziplinak bertute miragarri bat du debozio-neko aphetituaren iratzartzeko, neurritz hartzen bada. Sedazko athorrak hagitz sebatzen du gorputza, bainan hartaz usatzea, ordinarioki eztagote ezkonduerik, gorputz delikatua dutenei, ez eta bertze pena handirik iasan behar dutenei. Egia da penitentiako egun seinalatuetan iaunts ditekeiela Konfesor zuhur baten konseilluz.

Gauetik hartu behar da lo egiteko, bat-bederaren indarren arauera, behar den bezanbat, gero egunaz ongi eta probetxurekin zein bere lanean erneki haritzeko. Eta zeren ehun maneraz Eskiritura sailduak, Sailduen esenpluek, eta arrazoinak berak handiro gomendatzen baiterauzkigute goiztirak gure egunetako parte hoberenak eta fruitutsuenak bezala; zeren oraino gure Salbatzaillea bera deitzen baita goizeko iguzkia, eta Andre Dana Maria argi alba, uste dut bertutezko artha dela muga onez lotara ioaitea, goiz onez iratzartzeko eta iaikiteko. Gertuz denbora hura arraiago da, emeago eta gutiago nahasia; xoriek berek orduan atzartzen gaituzte iaikitera eta lainkoari laudorio emaitera, hala non goiz iaikitea ona baita sendo eta saildu izaiteko.

Balaam bere asto-emearen gainean ikhanik Balaken aurkitzera zioan, zeren ordean ezpaizuen intenzione xuxena, Angeru bat egon zen bidean haren begira, espata eskuan zedukala haren hiltzeko: astoa hiruretan gelditu zen Angerua ikusirik, gibelatsu bezala: bizkitartean Balamek hura makhillaz bortitzki zehatzen zuen

haren abia arazitzeko, hala non hirurgarren zeha  
aldian Balaamen azpian eroririk mirakuillu han-  
diz minzatzu baitzizaion, ziotsala; *Zeregin  
derautzut, zergatik zehatu nauzu iadanik hirure-  
tan?* Eta handik laster begiak ideki zitzaizko  
Balaami, eta ikusi zuen Angerua, erraiten zioela:  
*Zergatik zehatu duzu zure astoa? itzuli ezpaliz  
ene aitzinetik hillen zinitudan, eta hura utziko  
nuen bizirik.* Orduan Balaamek erran zioen Ange-  
ruari: *launa, bekhatu egin dut, zeren eneakien  
ene kontra iarten zinela bidean.* Ikustenduzu,  
Filothea? Balaamek du falta, eta zehatzen du  
bere asto gaizoa hobenik eztuelarik. Horrela  
maiz gertatzen zaiku gure egitekoetan: zeren  
emazte hark ikusten du bere senharra edo hau-  
rra eriturik, eta berehala iarten da barur egiten,  
sedazko gerrikoaren iauntsten, bere gorputzaren  
azotatzen eta zinganatzen, Dabitek egin zuen  
bezala, gauza bera gatik: helaz! adiskide maitea,  
asto gaizoa zehatzen duzu, zure gorputza gaizki  
darabillazu, eta eztu hobenik, zure gaitza ezta  
haren ganik heldu, lainkoak eztaduka huragatik  
espata zure gainean billusirik. Xuxenezazu zure  
bihotzasenhar hura lainkotzat dadukana, haurra

milla biziotara zilhegitzen zuena eta urguilluke-  
riara, banaloriara, eta handi nahitasunera zera-  
mana. Badakusa gizon batek maiz itsuski eror-  
ten dela haragizko bekhatutan: barreneko liska-  
rra heldu zaio espata eskuan konszienziaren  
kontra, hare iragaiteko beldurtasun saildu  
batez. Eta berehala haren bihotza bere gana  
bihurturik: ah! haragi traidorea, dio, ah! gorputz  
faltoa, saldu nauzu. Eta horra non iarten den  
kolpe handiz haragi haren azotutzen, legerik  
eztuten baruren egiten, neurrigabeko isziplinen  
hartzen, ezin pairatuzko athorra sedazkorik  
iauntsten. O arima gaizoa, zure haragia minza  
ahal baledi Balaamen astoa bezala, erran liaz-  
kezu: ondikozkoa, zergatik zehatzen nauzu? zure  
kontra, O ene arima, zure kontra lainkoak arma-  
tzen du bere mendekua, zu zare hobenduria:  
zergatik naramazu jendarte gaixtoetara? zerga-  
tik ene begiak, ene eskuak, ene espainak sar-  
tzen tutzu lizunkerietan? zergatik nahasten  
nauzu gogogarri itsusiez? Egizu gogoeta onik,  
eta eztut eragintza gaixtorik izanen. Zabilta  
garbiekin, eta ene guthiziadurak enau akometa-  
tuko. Helaz! zuk egoitsen nauzu sutara, eta eztu-

zu nahi erre nadin. Khea ekahrten derautazu begietara, eta eztuzu nahi irazeki ditezin. ETa duda gaberik lainkoak kasu hetan eraiten derautzu; zeha, hautz, arrailla, porokatzatzue zuen bihotzak prinzipalki, zeren hekin kontra beregainki haserre da ene kolera. Segur hatsaren sendatzeko ezta hanbat premia mainatzeko eta garbitzeko, nola odolaren atheratzeko eta herraien freskatzeko: hala gure bizioetarik sendatzeko, on da egiazki haragiaren sebatzea, ordea guzien gaineratik behar dira gure afekzio-neak garbitu eta bihotzak freskatu: bada zer ere eta zertan ere nahi den ezta niholatan gorputzeko penitentzia garratsik hartu behar gure gidariaren konseilluz baizen.

# Jendarteko ibilteez eta bakhar-egoitez

## HOGOI ETA LAUGARREN KAPITULUA

Konpainien bilha ibiltea, eta hetarik ihez egitea bi gauza dire bata bertzetik urrun direnak, eta minzo natzaitzun debozione kortesean gaizki erraitekoak. Konpainietarik ihesi doanak erakusten du laguna higointzen zaiola eta hura mesprezitzen duela, eta konpainien bilha dabilanak aditzera emaiten du alfer dagoela, eta egitekorik eztuela. maite behar duzu laguna zure burua bezala; bada erakusteko, hura maite duzula, etzaizko ioan behar ihesi haren konpainiari, eta erakusteko zure burua maite duzula, zure baitan zaudenean, han egon behar duzu. Bada zure baitan zaude bakharri zaudezinean. *Orhoitzaite zure buruaz, dio San Bernardok, eta gero bertzeez.* Beraz deusek khexatzen ezpazaitu konpainietara ioaitera, edo konpainiarik etxean hartzera, zaude zure baitan, eta solhas

egizu zure bihotzarekin. Ordea konpainia heldu bazaitzu, edo zenbait arrazoinek gonbidatzen bazaitu bertzetara ioaitera, zoaz lainkoarekin, Filothea, eta ikuzazu zure laguna bihotz eta begi onez.

Erraiten ohi da konpainia gaixtoak direla zenbait intenzione gaixtoz egiten direnak: edo hetan sartzen direnak biziosak, ergelak eta ahalkegabeak direnean: hetarik apartatu behar da, erleak lixtorren eta abeen oztetik egiten diren bezala. Ezen nola ozar errabiatuez ausiki izan direnen izerdia, hatsa eta ahagozua perillosa baita, eta beregainki haurrentzat eta gorputz delikatua dutenentzat: hala ezteke konpartimendurik jende bizios eta desordenatu hekin artean perillekin baizen, behintzat debozione oraino berria eta minbera dutenentzat.

Badira konpainiak bertze deusetako on ezti-  
renak xoilki buruaren alegeratzeko eta tinkhezko lanetarik edo egitekoetarik arintzeko baizen. Hetaz bezanbatean, nola ezpaitzaie itxeki behar, hala ere eman dakidikeie alegeratzeko ordenatu den denbora.

Bertze konpainiek ohoretzasuna dute xedetzat, nolakoak baitira elkharren bisitak, eta lagunaren ohoratzeko egiten diren biltzarre batzu. Hetaz bezanbat, nola ezpaita hetan arduratu behar, hutsik baliz bezala hekin utzteaz, eztira ere deskorteski mesprezatu behar, baina modestiarekin egin behar da hekin alderako eginbidea, larre eta xori buru ez izaitea gatik.

Gainerakoak dire arimaren probetxuko konpainiak, nolakoak baitire presuna debotenak eta bertutetsuenak. O Filothea! bethi re zuretzat ontasun handi bt izanen da maiz halakorik kausitzea. Azitunondoan artean landatua den mahaztiak iasaitentu mahatz gizenak eta azitunen gozoa dutenak, bertutetsuekin maiz dabillan arima ezin dagoke hek bezalako egin gabe. Lixtorrek, berak diren bezala, ezin egin dezakete eztirik, bainan erleekin batean elkharri heltzen zaizko ezti egiten. Debozionatean ongi iarteko eta haritzeko abantail handia da guretzat, arima debotekin ibiltea.

Elkharganitze guzietan bihotz idekia, trebea, sinplea, emea eta modesta bethi da abantaillatuena: badira nihola ere iarten, iaikiten, eta higi-

tzen eztirenak, ezpada hanbat artifizioekin non guziak unhatzen baitituzte. Eta nola behin ere urrats kontatuz baizen pasajeatu, edo kantaz baizen minzatu nahi elukeienak fastika bailetzake bertzeak, halaber artifiziozko erremangu dadukatenek, eta deusik egiten eztutenek kondatuz eta pisatuz baizen neurrigabeki unhatzen dute konpainia: eta jende molde hetan bada bethiere zeinbait urguillukeria. Neurrizko alegrianza behar ohi da aitzin-nausi iarri gure konpartimentetan. San Erromualdo eta San Antonio paregabeki laudatzen dira zeren begitarte eta hitza baitzuten bozkarioz, arraitasunaz eta kortesiaz bethea, bere buruaren aldera guziz hersiak eta garratsak zirelarik. *Alegera zaite alegerekin:* Berriz ere erraiten derautzut Apostoluarekin, *zarela bethi alegera, baina gure launa baitn eta zure modestia biz ageria guzien aitzinean.* Gure launa baitan alegera zaitezintzat zerk ere emaiten baiterautzu alegeratzekorik, hura behar da ez xoilki sori, bainan eta ohorezko izan: hala diot, zeren gauza batzu sori dire, zeinak bizkitartean ezpaitire ohorezkoak, eta zure modestia ager dadintzat, begirazaite bethi dudarik gabe

gaizki erraitekoak diren ahalkegaberietarik. Bataren eror arazitzea, bertzearen beltztea, aldekoaren ximikatzea, erho bati min egitea, irri eta alegrianza erhoak eta ahalkegabekoak dire.

Ordea bethiere gogoan barreneko bakhar-egokiaz lekhora, zeinetan sar baitzaitezke, konpainia handietan bazara ere; lehen erran dudan bezala; atsegin hartu behar duzu leku apartean gorputzez egoitez, ez ioaiteko desertuetara, Santa Maria Egipziena, S Paulo, San Antonio, Arsenio eta bertze Ermitau zaharrak bezala, bainan aphur bat egoiteko zure gelan, zure baratsean, edo nonbait bertzetan, arren gogotikago zure espiritua ekhar dezazun zure bihotzera, eta zure arima alegera dezazun zenbait gogeta onez eta sainduz, edo zenbiat liburu onik aphur bat irakurriz, Nazianzako Ipizpiku handiak egiten zuen bezala; erraiten baitzuen bere buruaz minzo zela: *Pasajetan nenbillan neroni neure buruarekin Iguzkia sartzerakoan, eta denbora iragaiten nune itsasoaren bazterretan, zeren alegeramendu hura konstumatu dut neure buruaren largatzeko eta ohiko egunorozko unhadurez aphur bat arintzeko.* Eta horren gainean minzo

da egin zuen gogoeta onaz, lehen erran deraut-  
tzudan bezala. Eginen duzu oraino San Ambrosio  
mirailtzat harturik: hartaz erraiten baitu San  
augustinok ezen hainitzetan sartu zela haren  
ganbaran (zeren etzitzaion nihori hersten) eta  
beha zegokala nola irakurtzen zuen, eta aphur  
bat egonez gero haren begira, bihurtzen zela  
hitzik erran gabe hari traburik egiteko beldurez,  
konsideraturik Arzain handi hari sobratzen  
zitzaion ephe labur hura bere espirituari indar  
berririk emateko, eta haren largatzeko hanbat  
egitekotarik etzitzaiola eraman behar. Hala egun  
batez Apostoluek gure Salbatzailleari erran zio-  
tenean nola predikatu eta hainitz gauza egin  
zuten, hark erran zerauen: *zatozte bakhar leku-  
ra eta pausazazue aphur bat.*

## Tresnen ederkitasunaz

# HOGOI ETA BORTZGARREN KAPITULUA

londone Paulok nahi du emazte debotak (orobat erran behar da gizonez) ibil ditezila hei dagozten bezalako arropaz ederki bestiturik gogo garbirekin eta soberaniarik gabe.

Bada aldagarrien eta bertze trenen ederkitasuna heldu da estofatik, moldetik eta xahutasunetik. Xahutasunaz bezanbatean, hura bethi kasik berdin iduki behar da gure arropetan, eta ahal badaidigu, eztugu kutsurik edo lizunik bat ere utzi behar hekin gainean. Kanpoko xahutasunak nolazbait seinalatzen du barreneko garbitasuna eta ohorea. Iainkoak berak gorputzeko garbitasuna nahi du haren aldaretara hurgiltzen diren eta debozioneaz kargu prinzipala dadukaten gizonetan.

Arropen gaiaz eta moldeaz bezanbat, hekin ederkitasuna hainitz aldetarik konsideratzen da, denborari, adinari, graduari, konpainiei, okasio-

nei behaturik. Ordinarioki nihor ederkiago prepa-  
ratzen da besta egunetan, eta are hobeki besta  
buruetan. Penitenziazko denboran, nola Garizu-  
man, hagitz beharago iarten da: esteietan estei  
arropak iauntsten tu, eta doluzkoak ahukuetan:  
Prinzeen aitzinean alxatzen du bere estatua, eta  
etxekoen artean hura behebitu behar du. Emaz-  
te eskonduak bere burua ederki iduki dezake,  
eta behar du ere, bere senharraren aitzinean,  
hark hala nahi duenean. Orobat egiten badu sen-  
harra kanpoan denean, galdeginen zaio noren  
begiak nahi dituen faboratu artha partikular hor-  
taz. Edergaillu geiago utzten zaie ezkongaei,  
zeren zilhegiki desidera dezakete hainitzi eder  
izaiteko, hala egiten eztutelarik, xoilki eskontza  
saindu batez espos baten irauasteko borondate-  
rekin baizen. Halaber nihork eztu gaizki hartzen  
berriz eskondu nahi duten alhargunak nolazbait  
apuntzen badire, baldin ergelkeriarik erakusten  
ezpadute; zeren nola iadanik etxeko andre izan  
baitira eta alhargun-dolua iragan baitute, nor  
nahik uste du brua dadukatela pausatua eta  
zuhurra. Ordea gorputzez bezala bihotzez ere  
egiazki alhargun direnez bezanbatean, hei ezta-

gote bertze edergarririk humiltasuna, modestia eta debozionea baizen: zeren nahi baderauezate gizonei amioririk eman, eztira egiazko alhargunak; eta egiazko alhargunak ezpadira, eta nahi ezpadiote nihori amioririk eman, zertako darailtzate amoriogarrizko sukaiak eta errementak? Arrotsik ostatatu nahi eztuenak khendu behar du arramua edo seinalea bere etxetik. Bethi trufa egiten da zaharrez nahi dutenean berregindurik ibilli; erhokeria hura ezin paira diteke gaztetan baizen.

Zabiltza ederki, Filothea, ez utz zure gainean pertalezko gauzarik eta ongi eztagoenik. Norekin ere baitzabiltza, hura mesprezitzen duzu haren konpainian bazaude itsuski bestiturik: ordea begira zaite afaitadura, banaloria, kuriostasun eta ergelkeria guzietarik. Zaude bethiere, ahal bezanbat, sinpletasunaren eta modestiaren alde, zein baita duda gabe edergarririk handiena eder direnentzat, eta eskusarik hoberena eder eztirenentzat. Iondone Petrik emazte gazteak prinzipalki abisatzen tu, buruko illeak eztetzate-la ekhar horreinbat ixurturik, komaturik, biribil-durik, eta suge gisa korapillaturik. Hain umu eta

flako diren gizonak non ederkeria hetan denbora galtzen baitute, leku guzietan aiphatzen dira erdi gizon eta erdi emakume balite bezala. Eta emazte banaloriatsuez erraiten ohi da bere kastatean eta ohorean floxak eta flakoak direla: ezpere baldin kastitaterik badute, hura ezin ezagut diteke hanbat nahasgarriren eta fitzkeriaren artean. Erraiten omen dute, hortan eztutela deus gaizkirik pensatzen; baina nik berriz diot, lehen ere erran dudan bezala, deabruak halako gauzetan bethi zerbait gaizki pensatzen duela. Nitaz bezanbatean, nahi nuke ene debota, dela gizon, dela emakume, bethi bere konpainiako guziak baino obeki bestitua lizen, ordea ponpiresun eta afaitadura gutiagorekin: eta errefauetan errana den bezala, aphaireillatua lizen graziaz, ederkitasunaz, eta mereziez. San Luis Franziako Erregeak hitz batez trinkatzen du, batbedera behar dela bestitu bere graduaren eta estatuaren eredura, hala non zuhurrek eta prestuek ezin erran dezaketen, sobera egiten duzu, ez eta gazteek, gutiegi egiten duzu. Baina kasu emanik gazteek eztutela nahiko ederkitasunaz kontentatu, egon behar da zuhurren erranetan.

# Minzatzeaz, eta lehenik nola minzatu behar den lainkoaz

## HOGOI ETA SEIGARREN KAPITULUA

Midikuek ezagutza handi hartzen dute gizonaren osasunaz edo ertasunaz haren mihia ikusiz, eta gure hitzak dira egiazko seinaleak erakusteko nola eta zerta iarriak diren gure arimak. *Zure hitzez, dio gure Salbatzailleak, iustu erakusiren zare, eta zure hitzez kondenaturen.* Eskua berehala ekhartzen dugu minik sentitzen dugu lekura, eta mihia maite dugun gauzara.

Beraz lainkoa hagitz maite, baduzu Filothea, maiz minzatu zare lainkoaz zure etxekeekin, adiskideekin eta hauzoekin eginen ditutzun solhas familieretan. Bai segur: *zeren iustuaren ahoak zuhurzia erabiliko du gogoan, eta haren mihiak iujeamendua aiphatuko du.* Eta nola erleek bere mokoxoaz ezpaitute erabilten eta berezten ezti az bertzerik, hala zure mihia bethi bere lainkoaz eztiztaturen da, eta eztu gozo han-

diagorik izanen sentitzeaz baino zure ezpainetarik iarieten direla haren izen sainduaren laudorioak eta benedizinoak, San Franzesez erraiten den bezala, Iesus izen sakratua aipatzen zue-nean, bere espainak edoskiten zituela eta limikatzen, munduko ez-titasunik, handiena hetarik atheratzeko bezala.

Ordea bethi lainkoaz minzazaite, lainkoaz bezala, erran nahi da, erreberenziarekin eta debozionerekin: ez; zure burua egiten duzula iakinsun eta predikari, baina espiritu eme, karitatetsu eta humil batekin debozionezko eta lainkozko gauzen ezt gozoa emero isurtzen duzula xortaka, batean bataren, bertzean bertzearen beharrietara, Kantikhetan Espos Andream erraiten den bezala: lainkoari zure bihotzean barrena othoitzez zagotzala plazer duela ihinza saindu hura enzuten zaituztenen bihotzeraino sararazi.

Guzien gaintetik Angeruzko ofizio hura egin behar da eztiki eta gozoki, ez eranzule gisa, baina inspirazinoz bezala; zeren gauza miragarria da, zein hamu eta beitha botheretsu den bihotzen erakartzeko, zerbait onez mansoki eta emeki bertzeekin minzatzea.

Beraz ez sekulan minza lainkoaz hala dagidanz, elhe gisa eta solhas egin nahiz bezala; bainan hartaz minza zaite bethi zinetan eta debozionerekin. Horrela minzo natzaitzu zure libratzeko hainitzen baitan kausitzen den banaloria seinalatu batetarik: zeinek bere burua debozionean nausi baitadukate, eta ordu, bai leku guzietan hainitz hitz saindu eta pitzgarrizko erraiten baitute solhasak dakharkeien bezala, hetan gogoia eztadukatelarik batere. Eta hitz eder hek erranez gero uste dute nolakoak baitira hitzak, berak ere halakoak direla; bizkitartean ezta egia.

**Hitze ohoretasunaz, eta  
batbederari zor zaion errespetuaz**

## **HOGOI ETA ZAZPIGARREN KAPITULUA**

*Nihork hitzez egiten ezpadu bekhatuak, dio  
londone lakuak, hura da gizon konplia. Begira  
zaite erneki hitz itsusirik bat ere atheratetik:  
zeren halakorik erraite eztuzularik intenzione  
gaixtoz, badarik ere enzuten dutenek bertzela  
hardezakete. Hitz itsusia bihotz flako batetan  
eroririk, hedatzen eta barraiatzen da olio xorta  
oialaren gainean bezala, eta batzutan bihotzean  
hala sartzen da, non hura bethetzen baitu milla  
haragizko gogoramenduz eta pitzgarriz. Ezen  
gorputzeko pozoina ahotik sartzen den bezala,  
bihotzeko pozoina ere beharritik sartzen da, eta  
hura ekhartzen duen mihia hiltzaille da, zeren  
hark aurtikhi duen pozoinak bere kolpea kasuz  
egin eztuelarik, enzuleen bihotzak zenbait kon-  
trapozoinaz borthitztuak izanez, guziarekin ere  
ezta haren falta izan zeren ezituen hil. Eta*

nihork ezterradiazadala halakorik eztuela gogoa, zeren gogoaren berriak dakizkien salbatzailleak erraiten du, *mihia minzo dela, bihotzak gaindi eginez*. Eta gogo gaixtorik eztugularik, badarik ere gaixtoak hainitz gaizki pensatzen du, eta bethi hitz gaixto hetaz ixilik baliatzen da norbaiten bihotzaren iragaiteko. Erraiten da *Anjelika* daritzon belhar batetarik ian dutenek bethi hatsa dutela ezti, plazent eta gozo, halaber ohoretasuna eta kastitatea, zein baita angeruzko bertutea, bihotzean dadukatenek, hitzak ituzte bethi garbiak, kortesak eta ohoretzkoak. Gauza itsusiez eta erhoiez bezanbatean, apostoluak eztu nahi aipha ditezin ere, segurutzen gaituela *deusek ere eztituela aztura onak hala gaixtatzen, nola solhas gaixtoek*.

Hitz lizunak estaliki, sotilki eta artezki erraiten badira, neurrigabeki dira pozoinuagoak; ezen nola zenbatenaz dardo bat zorrotzago baita, hanbatenaz errazkiago sartzen baita gure gorputzetan, halaber zenbatenaz hitz gaixto bat artezago baita, hanbatenaz iragaitenago da gure bihotzetan. Eta uste dutenek gizon fetxo direla, halako hitzik konbersazionean erranez, eztakite

zertako eginak diren konbersazioeak; zeren bildu behr dira, erle-elzoak bezala, eztiaren athe-ratzeko zenbait konpartimendu amolsutik eta bertutezkotik, ez ordea deus usteldurik edozkitek-ko, elkharganutzen diren lixtafinen ozteak egiten duen bezala. Zenbait rehok erraiten baderautzu eder ezten hitzik, erakusazu zure beharriak ofen-satuak direla, edo bertzetara itzulten zarela, edo zerbait bertzez, zure zuhurtziak irakhasiko derautzun arauera.

Espiritu batek ahal dituzkeien kondizione gaixtoenatarik bat, da, burlari izaitea lainkoak bizio hura neurrigabeki gaitzesten du eta hartaz ezin erran ditezkeien bezalako gastiguak egin izantu. Deus ere ezta hala iarria karitatearen eta geiago are debozionatearen kontra, nola lagunaren mesprezia eta gutimendua. Bada lagunaz egiten den burlakeria eta irria ezta nihoiz ere egiten mesprezio hura gabe; hargatik bekhatu hagitz handia da, hala non Dotorek arrazoin baitute erraiteko, burlakeria dela lagunari hiutzez egin dakidizkeon ofensa eta bidegabe guzietarik gaixtoena; zeren zerbait bertze maneraz nihork nihor ofensatzen duenean zerbait kontutan

daduka ofensatzen duena, baina burlakeriak ofensatzen du mespreziorekin eta gutimendurekin.

Ordea hitzezko iokoez bezanbatean, zeinak egiten baitira bataz edo bertzeaz bozkario eta arraitasun emerekin, hek *Eutrapelia* daritzon bertuteari dagote; guk hari *konbersazione onaren* izena eman diozokegu eta hitz alegera hetaz errekreazione honesta eta amolsua hartzen dugu batbederaren eskas makurrek emaiten dituzten fitsezko okasioneen gainean. Xoilki begiratu behar gare arraitasun kortes hartarik burlatasunera iragaitetik. Bada burlatzeak ertxatzen gaitu lagunaz irri egitera hura mesprezatur eta mendreetsiz; bainan arraitasunak eta dostaketak irri eragiten derauku libertate lano, fidantza garbi, eta largotasun familier batez zenbait hitzezko sottleziarekin. San Luisek, barazkanondoan fraideak gauza goiez minzatu nahi zitzaizkonean, *ezta ordua*, ziosten, *horrelakoez minzatzeko, baina zenbait hitz iokolariz eta dostailuz alegeratzeko, berra batbederak nahi duena korteski*. Hori erraiten zuen bere aitonen semeak faboratzea gatik, zeinak haren aldean

baitzeudezin zenbait begitarte izaiteko haren maiestatea ganik. Zer ere baita, Filothea, hala iragan dezagun denbora dostaketez, non eternitate saildua begira dezagun debozioneaz.

## Jujeamendu arinez

# HOGOI ETA ZORTZIGARREN KAPITULUA

*Eztezazuela nihork iujea, eta etzarete iujeaturen, dio gure arimen salbatzailleak. Eztezazuela nihor kondena, eta etzarete kondenaturen. Ez, dio apostolu sainduak, eztezazuela iujea, denbora baino lehen, launa datorren artea, hark agertuko du ilhunbetako sekeretua eta bihotzetako konseilluak erakusiko tu. O zein desgogara zaizkon lainkoari iujeamendu arinak! Arinak dire gizonkumeen iujeamenduak zeren eztira bata bertzearen iuje, eta iarten direnean iujeatzen, gure launaren ofizioa betetzen dute. Arinak dire, zeren bekhatuaren malizia eta gaixtakeria prinsipala heldu da bihotzeko intenzionetik eta konseillutik zein baita ilhunbetako sekeretua guretzat. Arinak dire, zeren batbederak aski du zer egin, bere burua iujeatu nahi badu, bere laguna iujeatu gabe. Iujeatua ez iazitekotzat, gauza orobat premiazkoa da, nihor bertzerik ez iujeatzea,*

eta bere burua bera iujeatzea. Ezen gure iaunak bata debekutzen deraukun bezala, apostoluak manatzen gaitu bertzea. *Geurok gure burua iujea bageneza, ez gindezke iujea.* O lainkoa ordea! guziz kontrara hari gare, zeren debekatu zaikuna ardura egiten dugu; bethiere laguna iujeatzen baitugu, eta eztugu behin ere egiten manatuak garena, zein baita geurok gure burua iujea dezagula.

Iujeamendu arinen kontrako erremedioak eman behar dira, behaturik nondik, eta zertarik heldu diren. Badira bere naturalezaz, gaitz, garratz, latz eta samin diren bihotzak, eta halaber hartzen duten guzia samintzen dutenak. Hetaz dio profetak itzulten dutela iujeamendua absinthiora, ikusirik eztutela nihoiz ere iujeamendu emaiten lagunaz ahalik zorrotzkiena eta garratzkiena baizen. Halakoak behar handia dute miduku espiritual on baten eskuetan erorteko; zeren nola bihotzeko kharmintasun hura baitute sorkuratik, gaitz da hari garaitzea, eta berez bekhatu eztelarik, bainan eskas-makhur bat xoilki delarik, guziarekin ere perillosa da, zeren, hura dela bide, iujeamendu arinak eta

gaizki erranak sartzen eta nausi iarten baitire ariman barrena. Batzuek arinki iujeatzen dute, berak ez garratz, baina bai urguillu izanez, uste dutela, bere ohorea goititzen dutela bertzerena beheitzen duten eredura. Espiritu superbioak eta burupetsuak. Bere buruarekin loriatzen, pinpirinatzen, eta hain gora iarten dira bere kontuz, non gainerako guzia ikusten baitute, deus gutiko gauza xumea baliz bezala hekin aldean. *Ni enaiz bertze gainerako gizonak bezala*, zioen fariseu zoro hark. Batzuek eztadukate urguillukeria ageri hura, bainan eztakidan atsegindura zer bat xoilki hartzen dute bertzeren gaizkiaren kontsideratzeaz, bere baitan, ustez, duten gozokiago dastatzeko eta bertzei dasta arazteko. Eta lakhetze hura hain da gordea eta ezin ezagutuzkoa, non begi onek ezpaditu nihork, ezin hura ikus baitezake, eta hartaz ukituak direnek berek hura ezin ezagut baitirote, norbaitek erakusten ezpaderau. Bertzeek, bere buruaren lausengatzea eta ederki atheratzea gatik, bere konszientzian dituzten garrien eta ausikien ematzea gatik, errazki iujeatzen dute bertzeak kutsatuak direla berek besarkatu duten bizioaz, edo enbait bertze

bezain handiz. Hainitzak iarten dire arinki iujeatzen, xoilki zeren plazer hartzen duten hortik hemendik asmuz minzatzeaz, nolakoak diren bertzeak bere gogoaren hala dagidanz largatzea gatik. Baldin suerte gaitzez egia batzutan kausitzen badute bere iujeamenduetan, bethi gaizki iujeatzeko ausartzia eta guthizia hala berretzen zaie, non nekhez hura utz baitezakete. Bertzeek uijeatzen dute bere pasionearen arauera, bethi ongi maite dutenaz, eta behi gaizki gaitzesten dutenaz, kasu miragarri, bainan egiazko batetan baizen; zeintan amorio sobera izanak ertxatzen baititu iujeamendu gaixtorik emaitera maite dutenaz ere. Gauza lastimagarria, bainan hala ere amorio itsusi, eskas, nahasi eta erbal batetarik sortzen dena, zein baita ielosia; zeinak, nor nahik dakien bezala, begitarte simple baten gainean, munduan den irri ixilik arinena gatik, bere kidea kondentzen baitu fedea hautsi balu eta bertzerekin bekhatu egin baleza bezala. Finean beldurrak, handi-nahitasunak, eta bertze horrelako buruko febleziek maiz hainitz leku emaiten dute idurikorteko eta iujeamendu arinik egiteko.

Ordea zer erremedio? Ethiopiako osiusa dari-tzon belhar uretik edaten dutenek uste dute leku guzietan ikustentuztela sugeak eta gauza izigarririk; urguillukeria, inbidia, handi-nahitasuna, gaitzerizkoa iretsi dutenek, eztute ikusten gauzaririk, non eztaritzaten hura gaixtoa eta gaizki erraitekoa dela. Lehenbizi hek senda ditezintzat, palma-arnotik hartu behar dute, eta orobat erriaten dut azkeneko hautaz. Edan ezazu, ahal bezanbat, karitatearen arno sakratua; libratuko zaitu uijeamendu makhur hek pitzten derauzkitzuten fuineko khe gaixtoetarik. Karitatea beldur da gaizkiarekin inkontra dadin, ezta beraz perillik haren bilha doan, eta hura inkontraten duenean, itzulten du burua hartarik, eta ez ikusi iduri egiten du; aitzitik begiak serratzentu hura ikus dezan baino lehen, haren ikusteko sentitzen duen seinalerik xipienean; eta gero sinplezia saildu batez zinetsten du etzela gaizkia bera, baina xoilki gaizkiaren itzala edo zenbait itxura zela. Baldin bortxaz ezagutzen badu gaizkia bera dela, berehala itzulten da hartatik, eta egin ahala egiten du haren iduriaz ahanzteko; karitatea erremedio handia da gaitz guzien eta bere-

gainki hunen kontra. Horitasuna dutenen begiei iduritzen zaie horiak direla gauza guziak; erraiten da hekin sendatzeko min hartarik, eman behar zaiela enada-belharra oin solaren azpian eta haren gainean ibilli behar dutela. Gertuz, iujeamendu arinezko bekhatua horitasun espirituala da; hartaz ukhituak direnei iduri dagote gaixto direla guziak; baina hartarik sendatu nahi duenak behar ditu erremedioak eman, ez begietan, ez adimenduan, baina afekzionetan; zeinak baitira arimaren oinak. Zure afekzionaek eme badira, zure iujeamendua eme izanen da; karitatetsu badira, orobat izanen da zure iujeamendua karitatetsu. Hirur miragarritzko exenplu emaiten derauzkitzut begien aitzinean. Isakek erran zuen Errebeka zuela arreba; Abimelek ikusi uen harekin hari zela dostetan, erran nahi da, hura maiteki karesatzen zuela, eta berehala iujeatu zuen haren emaztea zela; begi nordest eta gaixto batek iujeatu zukeen haren amoran- tea zela, edo haren arreba bazen, harekin egiten zuela bekhatu; ordea Abimelek egitate hartarik ahal zukeen opinione karitatetsuena hartu zuen. Orobat egin behar da bethiere, Filothea: iujeatu

behar duzu lagunaren faboretan ahal bezanbat. Akzione batek ehun begitarte ahal balitu, behatu behar zaio ederrenean. Andre Dana Maria izorra zen, San Iosefek hori klarki ikusten zuen, ordea zeren bertze alde ikusten baitzuen hura guziz saindua, guziz garbia, guziz angeruzkoa zela, nihoiz ere ezin zinetsi zuen izorra zitekeiela bere eginbidearen kontra, hala non deliberatu baitzuen haren ganik apartatzera, eta lainkoari utztera hartaz iujeamendu eman zezala, eta Birjinaz opinione gaixtorik hartzeko seinalea handi eta bortitz izana gatik, berak etzuen hura niholatan iujeatu nahi izan. Zergatik ez ordea? zeren Iosef gizon iustuak geiago ezin eskusa dezakeienez bertzenaz prestutzat ezagutzen duen gizonaren obra eta intenzioea, halarik ere eztu hura iujeatu nahi, baina hartaz den guzia khentzen du bere espiritutik, eta lainkoari utzten dio iujeatzera. Halaber gure Salbatzailleak, gurutzean iosirik zegoela, hura iratxekiten zutenen bekhatua ezin osoki eskusa zezakelarik, bederen hekin malizia guritu zuen, erraiten zuela etzeakitela zer hari ziren. Bekhatua ezin eskusa dezakegunean, derragun ezpere urrikalkizuna dela bekha-

torea, eta iakin gabez edo flakoz erori dela, ahal dukeien aitzakiarik hoberena ekhartzen dugula haren faboretan.

Beraz sekulan ezin iujea dezakegu laguna? Gertuz ez sekulan. Iainkoak, O Filothea, kortetan iujeatzentu hobenduriak eta gaixtaginak. Egia da serbitzatzun dela lustizia-gizonen hitzez gure beharrietan klarki minzatzeko. Iujeak haren borondatearen deklaratzailleak eta erakusleak dira, eta eztute sentenziarik eman behar haren ganik ikhasirik baizen, iakinik ordenatuak direla guri harkhez erraiteko zer nahi duen. Bertzela egiten badute bere buruko pasionei iarraikiz; orduan egiaki berek iujeatzen dute, eta halatan berak iujeaturen dira. Ezen debekatuak dira gizonak gizon bezala bertzeen iujeatzetik.

Gauza bat ikustea edo ezagutzea ezta hartaz iujeatzea; zeren iujeamenduak (behintzat eskiritura sainduaren minzatzeko maneraren arauera) lehen egiten du kontu zerbait trabu, dela xipi, dela handi, dela egiazko dela idurizko, ba dela sondatzeko, klaratzeko eta khentzeko. Hargatik badio, zinetsten eztutenak iadanik iujeatuak direla, zeren ezpaita hekin danazioneaz dudatze-

rik. Ezta beraz gaizkirik lagunaz duda egiteaz? Ez, zeren ez gara debekatuak dudatzetik, bai iujeatzetik; guziarekin ere ordea ez gara zilhegi dudatzera, ez eta iduripen hartzera xehez xehe baizen, arrazoinek eta seinaleek dudatzera bortxatzen gaituzten bezanbat; bertzela duda eta idurikortasuna temerariozkoak dire.

Zenbait begi gaixtok ikusi balu lakob, Errakeli ur putzuaren aldean musu eman zioenean, edo ikusi balu Errebeka Eliezer ganik esku muturioiak eta beharri dilindakak hartzen, nola gizon ezagutu gabea baitzen herri hartan, duda gabe gaizki gogatuko zen bi mirail kastitatezko hetaz, ordea arrazoinik eta zimendurik gabe; zeren akzione bat berez orobatekoa denean, temerariozko idurikortasuna da, hartarik gaizkirik atheratzea, hainitz aitzindarizko eta ordu bereko seinalek indar emaiten ezpadiote hartaz egiten den arrazoinamenduari. Temerariozko iujeamendua ere da, egin baten gatik erraitea nork ere hura egin baitu gaizki erraitekoa dela: bainan hori sarri klarkiago erakusiko dut.

Finean, bere konszienziatz zinetan artha dadukatenak guti emanak dire iujeamendu ari-

nik egitera. Zeren nola erleak, denbora brumatsua, goibela eta uritsuak ikusirik, sartzen baitira bere kofauean, eztiaren errekaitatzeko; halaber arima prestuen gogoetak eztira ilkhiten gauza nahastekatuen gainera, eta lagunaren obra ilhunbetsuetan eztira sartzen; aitzitik hekin ez inkontratzea gatik, biltzen dira bere bihotzean barrena, bere oneramendurako erresoluzio onen arrimatzeko eta ordenatzeko.

Arima alfer baten egitekoa da, bertzeren bizitzaren zelatatzen, sondatzen eta miratzen iartea. Lekhatzentut, bai etxeko mainadan, bai herrian bertzeez kargu dutenak: zeren hekin konszienziaren parte handi bat da, begiak iduki detzaten eta erne daudezin bertzeen konszienziaren gainean. Begite bada bere eginbidea amudiorekin: hori eginik, beudez bere baitan, horatz denaz bezanbatean.

## **Gaizki erranez**

# **HOGOI ETA BEDERATZIGARREN KAPITULUA**

lujeamendu arinak edo temerarioak bihoztean emaiten du asaldua, lagunaren mesprezioa, urguillukeria, bere burua baitako gogalgintasuna, eta ehun bertze galgarrizko obra egiten-tu, zeinen artean gaizki erraitekak lehen lekua eta gradua baitaduka, jendartekotasunaren egiazko izurritea izanez. O zergatik eztut Aldare sainduko ikhartz gorrietarik bat gizonen espainak ukhitzeko, hekin gaixtotasunaren khentzeko, eta bekhatuaren garbitzeko, Serafinak Isaiasen ahoa garbitu zuen bezala! Nihork gaitz erraitekak kehn baletza mundutik gaixtakeriazko bekhatuetarik parte handi bat khen lezake.

Nork ere bidegabezki omen ona edekiten baitio bere lagunari, egiten duen bekhatuaz lekhora, obligatua da hari bere ohorearen bihurtzera, bertzela edo bertzela, hartaz erran dituen gaiz-

kiak hainitz moldezko diren eredura. Zeren nihor ezin sar diteke zeruan bertzeren ontasunik bada-duka goraturik, eta kanpoko ontasunetarik hobere-na da aiphamen ona. Gaitz erraiteka, da hiltze-ka bat. Ezen baditugu hirur bizitze; badugu bizi-tze espirituala, zeina baitago lainkoaren grazian; badugu gorputzekoa, zeina baitago ariman; badugu jendartekoa, zeina baitatza omen onean. Bekhatuak eramaiten derauku bizitze espirituala, herioak gorputzekoa, eta gaizki erra-nak ebakiten derauku jendarteko bizia: Ordea gaizki erraileak mihi aurtiki batez hirur heriotze egiten ohi tu: hiltzen du bere arima, eta hura enzuten duenarena hiltzeka espiritual batez, eta nortaz ere gaizki minzo baita, hari edekiten dio jendarteko bizia. Ezen San Bernardok zioen bezala, gaizki erraileak, eta gaizki errailearen enzuleak, biek orobat deabrua dute bere gai-nean: ordea batak hura du mihian, eta bertzeak beharrian. Dabitek, gaizki erraileez minzo dela, *Bere mihiak zorroztu ituzte, dio, sugeak bezala.* Bada sugeak mihia du bi adarretakoa, eta bi puntetakoa, Aristotek dion bezala, eta halakoa da gaizki errailearen mihia, zeren aurtiki aldi

batez enzulearen beharria, eta gaizki aiphatzen denaren ohorea eta omen ona ausikitzen du pozoatzen.

Arren nagotzu bada, Filothe guziz maitea, nihortaz gaizkirik ez erraiteaz, ez xuxen, ez makhur. Begira zaite gezurrezko hobenik edo bekhaturik lagunaren gainean emaitetik, estalirik daudezin eskasen agertzetik, ageri direnen emendatzetik, obra onak gaizkira itzultzetik, nihoren baitan ezagutzen duzun ongiaren ukhatzetik, maliziozki disimulatzetik eta hitzez gutitzetik: zeren manera hetan guziez lainkoa handiro ofensa zenezake; guzien gainetik ordea guzurrezko akusurik egin bazeneza, eta egia ukhatzen bazendu lagunaren kaltetan. Ezen bi bekhatu dira, gezur erraitea, eta bertan lagunari kalte egitea.

Gaizki erraitekotzat aitzin-ohorezko hitzik atheratzen, eta zotilleziarik, edo trufakeriarik, batak bertzearen artean erraiten dutenak, gaizki erraille guzietarik artezenak eta pozointsuenak dire. Zinetan nago, diote, hura dut maite, eta gainerakoaz gizon ongi egina da, bizkitartean ordea egia erran behar da, falta zuen halako traidorekeriarik egiteaz: Neskato hagitz bertutetsu

da, bainan atzeman eta erori zen; orobat da bertze hitzeko edergailluez. Ez othe duzu artea ikusten? Arkuaz aurtiki nahi duenak, tragaza bere gana ahal bezanbat tiratzen du, bainan eztu hala egiten, bortitzkiago haren dardatzeko baizen. Badirudi horrelako bernizariak bere gaizki erranak erakhartze tuztela bere gana; bainan ez tute horrela egiten bere hitz gaixtoen tinketza-go aurtikitzekeo baizen, enzuleen bihotzetan barrenago sar ditezintzat. Trufaz bezala ereiten den gaizki errana guzietarik hilgarriena da oraino; zeren nola zeguta ezpaita berez pozoin hagitz khexagarri, bainan aski baratxezko, eta errazki erremediatuzko, ordea mahatzarnoarekin edanik ezin khenduzko baita: halaber gaizki errana berez arinki beharri batetik sar, eta bertzetik ilkhi litekeiena, erraiten ohi den bezala, finkatzen da enzuten dutenen fuinean, presentatzen zaienean zenbait hitz zotilletan eta alegere-tan. *Aspidearen pozoina dute bere espainetan*, dio Dabitek. Aspideak bere ausikia egiten du ezin kasik ikusizkoa, eta haren pozoinak berehala emaiten du atsegingarrizko hasgite bat, zeinaren bidez bihotza eta erraiak zabaltzen baitira,

eta pozoina hartzen baitute, hala non ezpaita gero erremdiorik haren kontra.

Ezterrazula, horrelakoa da hordilari bat, hura ikusi duzularik horditurik: ez eta haragizko bekhatuzalea da, hura bekhatu hartan aurkitu duzularik, ez eta bere ahaidearekin lizunki dabilla, hura inkontru gaixto hartan kausitu baduzu ere; zeren beihingo obrak eztio gauza bati izena emaiten. Iguzkia behin gelditu zen losueren biktoriaren faboretan, eta bertze aldi batez ilhundu zen gure Salbatzaillea hil zenean: hargatik nihork eztu erranen Iguzkia ezin higituzkoa, edo ilhuna dela. Noe behin horditu zen, eta Loth bertze behin, eta Lothek, horditzeaz lekhora, gorputzez egin zuen bekhatu bere alabekin; badarik ere etziren hordilari izan ez bata ez bertzea, eta azkena etzen hargatik alabakoia: londone Petri oraino etzen odol-isurtzaille, behin odol isuri bazuen ere, eta etzen arnegari, behin arnegatu bazuen ere: Nihork bizio edo bertute baten izena hartzekotzat, behar da hartan aitzinatu eta ohitu den. Beraz falseria da erraiteaz gizon bat haserretsu eta ohoin dela, behin ikusi izan delarik haserretzen edo ebatsten.

Norbait luzeki biziotsu izan delarik, peril da nihork gezur erran dezan, biziotsuaren izena emaiten badio. Simon Sorhaioak erraiten zuen Madalena bekhatoreza zela, zeren ezpaitzuen denbora handi halakoa zela; badarik ere gezurra zioen; zeren etzen geiago bekhatoreza, baina penitent guziz saildu bat zen: hala ere gure Salbatzailea iarri zen haren alde.

Fariseu erhoak publikanoa zedukan bekhatore handitzat, edo naski iniustutzat, emakhoitzat, arrogatzailletzat ere, bainan handiro enganatua zen, zeren oren hartan berean iustuturik zegoen. Helaz! lainkoaren ontasuna hin handia denaz gero, non begi kheinu bat aski baita haren graziaren ardietsteko, zer seguranza ahal dukegu atzo bekhatore zena egun ere bekhatore dela? Aitzineko egunak eztu oraikoa iujeatu behar, ez eta oraikoak aitzinekoa: azkenak xoilki iujeatuko itu bertze ioan diren guziak.

Beraz ezin derrakegu gizon bat gaixtoa dela, gezur erraiteko perillik gabe: minzatu behar bada, erran dezakegun guzia, da, halako orduan obra gaixto bat egin zuela, gaizki bizi zela, orai gaizki egiten duela; ordea nihola ere ezin athera

dezakegu atzoko egunetik nolakoa den egun, ez eta egungotik nolakoa ze atzo, eta gutiago are nolakoa izanen den bihar.

Guziz zuhurak eta begiratuak egon behar dugularik lagunaz gaizki minzatu gabe, halarik ere begiratu behar gare batzuk egiten duten huts guziz bertze batetarik, zeinek, gaizkirik ez erraitea gatik, bizioa laudatzen baitute eta ederki aiphatzen. Kausitzen bada egiaz gaizki erraile denik, ezterrazula haren eskusatzea gatik, hura dela trebe eta idekia: ageriki banaloriatsu den batez ezterrazula bihotzduna dela eta ederki dabillala; trebanzia perillosak gatik ez erran naturalezaren oldeak direla. Eztezazula desobediencia zeloaren, urguillera librotasunaren, eta haragizko lizunkeria adiskidetasunaren izenaz berniza. Ez, Filothe maitea, gaizki erraiteko behatuari ihes egin ustean, eztira bertzeak faboratu, lausengatu, edo mantenatu behar; aitzitik garbiki eta trebeki gaizkiaz gaizki erran behar da: eta on edo eder eztiren gauzak eztira laudatu behar: horrela eginez lainkoaren loria aitzinatzten dugu baldin hari bagara erraitera noan kondizionekin.

Nihor ongi hartua eta laudatua izaitekotzat, bertzeren eskasen edo makhurren kontra minzo denean, behar da, nortaz ere minzo baita, eta nori ere minzo baitzaio, bataren eta bertzearen probetxuak nahi duen hala minza dadin. Halako neskaren eta halako mutillaren ageriz perillos diren zuhur gabeko trebetasunak, horrelakoaren edo halakoaren erorgarri diren hitzezko edo erremanguzko largoegitasunak aiphatzen dire neskatoen aitzinean, ni minzo ezpanaiz libroki halako gaizkiaren kontra, eta hura eskusatu nahi badut, halako solhasa entuzten duten arima gazteek eta uzterrek hartuko dute leku bere buruaren largatzeko zerbait halakorik egitera; beraz hekin kontra orduan berean largoki minza nadin, lekhat egon ahal banadi bertze ordu hobeago baten begira, hei serbitzu on haren egiteko, eta aiphatzen direnen kalte gutiagorekin.

Hortaz lekhora, behar da oraino ene eginbidea den halako gauzaren kontra minzatzea, hala nola konpainiako lehenetarik bat naizenean, eta minzo ezpanaiz, idurituko baitzaie bizioaren alde naizela; azkenetarik banaiz, eztut eskurik hartu behar deusik kontra erraiteko; guzien gainetik

ordea behar naiz ere hitzetan hersiki xuxen kausitu, hala non hitz bat ere sobera erran eztezzadan. Konparazionera, minzo banaiz gizon gazte edo neskato baten trebanziaren kontra, zeren sobera regel eta perillosegi den; O lainkoa, Filothea, pizuak xuxen iduki behartut gauzaren ez emendatzeko izpi batez ere; iduripen arin bat baizen ezpada, eztut deus bertzerik erranen: ustegabetasun huts bat baizen ezpada, eztut erranen geiagorik; ustegabetasunik, edo gaizkirik delako iduripen egiazkorik ezpada, baina xoilki zenbait espiritu maliziosek handik hartu nahi badu gaizki erraiteko aitzakiarik, eztut erranen deus ere, edo hura bera erranen dut. Ene mihia, lagunaz minzo naizenean, ene ahoan dago, nabala berberaren eskuan bezala zainen eta hezurren artean ebaki nahi duenean. Behar da emanen dudan kolpea hain xuxen den, non eztezzadan erran ez geiagorik ez gutiagorik, dena den baino. Finean bekhatuaren kontra minza zaitezinean, guzien gainetik orhoitu behar zare, hura egin duenaren ahalik arinkiena ukhitzeaz.

Egia da bekhatore itsusiez, feriatuez eta ageriez minza gaitezkeela librok, kondizionerekin

hetaz minzatuko garela karitatezko gogoz, eta hekin urrikariz, ez ordea urguilluki eta burugogorka, ez eta bertzearen gaizkiaz atsegin hartzea gatik; zeren, azkeneko hunez bezanbat, bihotz erori eta ez deus baten egitekoa da. Guzien artetik lekhatzen tut lainkoaren eta elizaren etsai famatuak, zeren ahal bezanbat oiu egin behar da hekin kontra, nolakoak baitira fedearen kontra iarri direnen eta elizako batasuna zathitzen dutenen ozteak edo saldoak, eta hekin buruzagiak. Karitatea da otsoari oiu egitea ardien artean sartu denean, bai eta non ere baita.

Batbederak hartzen du esku prinzeez minzatzeko eta iujeamendu emaitako, hjerri eta erre-suma osoez gaizki erraitako, hekin aldera dituen bertzelako eta bertzelako afekzioneer arauera. Filothea, eztagizula halako hutsik; zeren, lainkoaren ofensaz lekhora, zure hitzek milla inkontru gaixto ekhar ahal liazakezute.

Nihor aditzen duzunean gaizki erraiten, ezar ezazu akusua dudatan, ahal badagizu arrazoinekin: ezin badaidizu, eskusa zazu akusatuaren gogoa eta intenzionea; hori ere ezine gin badadi,

erakus ezazu hura duzula urrikari; urrun ezazu solhas hura, orhoitzen zarela, eta konpainia ere orhoitzen duzula hutsetan erorten eztirenek jainkoari eskerrak eman behar diotzatela. Erakharzu gaizki erraillea bere gana zenbait antze mansoz; errazu zerbait bertze ongirik presuna ofensatuaz, bat ere badakizu.

## **Bertze abisu batzu minzatzearen gainean**

# **HOGOI ETA HAMARGARREN KAPITULUA**

Biz zure minzoa manso, eme, libro, idekia, egiati, xuxen eta fidel. Begira zaite bi ahotakotasunik, artezietarik eta disumulatzetarik; on eztelarik bethi egia guzien erraitea, badarik ezta behin ere sori egiaren kontra minzatzea; kostuma zaite gezurrik sekulan ez erraitera iakiara, dela eskusaz, dela bertzela, orhoitzen zarela lainkoa dela egiaren lainkoa. Ustegabez erraiten baduzu gezurrik, eta hura berehala xuxen ahal badezazu, xuxen ezazu nolazpaiteko deklarazi-  
noz, edo hura ongi datekeien bezala itzuliz; egiazko eskusa batek hagitz grazia eta indar geiago du nihoren eskusatzeko, gezurrak baino.

Batzutan egia zuhurki itzuli eta estali dite-  
keielarik zenbait hitz artezez, guziarekin ere hori ezta egin behar, lekhat kontuzko gauzetan eta lainkoaren loriak, edo serbitzuak hala nahi dute-

nean baizen. Hortaz kanpoan arteziak perillos dira; zere hitz sakratuak dioen bezala, *espiritu sainduak eztu egoiterik espiritu disimulatu eta bi aldetarako batetan*. Ezta hain artezia onik eta desiratzekorik, nola sinpletasuna baita. Munduko zuhurziak eta haragizko artifizioak mende hune-tako umeentzat dira, baina lainkoaren umeak itzul-ingururik gabe dabilta, eta bihotz idekia dute, gorda-lekurik gabe *sinpleki dabillana*, dio zuhurak, *fidanzarekin dabilla*; gezurra, bi mihikotasuna eta disimulamendua bethi dira espiritu flako eta erori baten seinaleak. San Augustinok erran zuen bere konfesionetako laugarren liburuan bere arima eta adiskidearena etzirela arima huts bat baizen, eta zeraman bizia higointzen zitzaiola, eta hura hastio zuela bere adiskidea hillez geroztik, zeren ezpaitzuen erdi bizi nahi; eta halaber orobat beldur zela hiltzeaz, bere adiskidea osoki hil eledintzat. Iduritu zitzaion gero hitz horiok artezegiak eta sobera afaitatuak zirela, hala non hek borratzen baititu, berak bere eskiribuen kontra egiten duen liburuan, eta erraiten baitu halako hitzak direla erhokeria bat. Ikusten duzu, Filothea, arima saindu eta eder

hura zein begiratu eta minbera den hitzeko afitaduraz emaiten duen sentimenduan? Gertuz fidelki, egiaki, garbiki eta klarki minzatzeak edergaillu handia emaiten dio girstinoaren bizitzeari. *Nik erran dut behatuko derauet ene ioan ethorriei, ene mihiaz bekhatu eztagidan gatik. He! launa, emoitzu guardiak ene ahoari; eta athe bat ene ezpainei hekin hersteke,* zioen Dabitek.

San Luis Franziaiko erregeren abisuetarik, bat, da, nihoren hitzaz eztela erran behar, hura eztela hala, lekhat bekhatu bada, edo kalte handi baliz haren konsentitzea: hori erraiten zuen ihardukimendu guzien khentzea gatik. Bada premia denean hitz egiteko norbaiten hitzaren kontra, eta bere ustearen klaratzeko haren erranaren kontra, xoil mansoki eta begiratu ki hari behar da, borondaterik gabe bertzearen espirituari borxa egiteko; berdin ezta probetxurik garratzki iartzeaz.

Lehenagoko zuhurrek hanbat gomendatu duten gutizko minzatzeaz, ezta aditzen hitz guti erran behar dela, baina bai eztela hainitz hitz alferrik erran behar; zeren minzatzeaz denaz bezanbatean, ezta konturik egiten zenbat minzo

den nihor, baina nola eta zer minzo den. Ezen nihork nahi badu bere burua egin handi eta zuhuregi elkharren arteko konpartimenduetan egiten diren solhas familiaretan sartu, eta aldizka bertzerekin minzatu nahi gabez, badirudi edo hark eztuela fidanzarik aski bertzeen baitan, edo nolazbait mesprezitzen dituela; bertze alde, bethi minzatea eta erastea, bertzei bere gogara minzatzeko astirik eta lekurik eman gabe, hori xori buruaren eta airatuaren seinalea da.

San Luisek etzuen ongi hartzen nihor ixilik eta konseilluz minzo bazen konpainian eta beregainki mahaiean, arren idurikortasunik eman elezan bertzeez gaizki minzo zela; *nork ere, zioen, mahainean eta konpainia onean dagoela, zerbait alegera eta plazergarri baitu erraiteko, hura erran behar du, guziek adi dezaketen bezala; kontuzko gauza bada, hura behar du ixilik iduki hartaz minzatu gabe.*

# **Pasa-tienpoez eta alegera-aldiez eta lehenik sori eta laudatzeko direnez**

## **HOGOI ETA HAMEKAGARREN KAPITULUA**

Bada eta ezpada gure espiritua eta gorputza ere batzutan utzi behar dira largo zenbait alegrianzaren hartzera. Kasianok kondatzen duen bezala, ihistari batek egun batez aurkhitu zuen londone loanis ebanjelista eper bat eskuaren gainean zedukala, eta hura balakatzen zuela dostetan bezala; ihistariak galdegin zioen, nolatan halako graduko gizon izanez denbora iragaiten zuen hain gauz aphurrean eta ezdeusean; eta londone loanisek erran zioen, zergatik zuk ere zure arkua eztarabillazu bethi bandaturik? ihardetsi zioen ihistariak, hala egiten dut beldurrez bethi makhurturik badadukat zabaltzeko indarra gal dezan aurtiki behar orduko. Ezteza zula bada mirets, berriz erran zioen apostoluak, zeren neure espiritua aphur bat largatzen dudan

bere hersitasunetik eta tinkhezko gogoetearik alegera aldi baten hartzeko, arren gero zeruko gauzen bizikiago miratzen hari nadin. Duda gaberik bizio da, hain hersi, hain larre eta basagizon izaitea, non berak eztuen nahi beretzat zerbait alegera aldi hartu, eta bertzeak ez utzi hartzera.

Airearen hartzea, pasajeatzea, solhas arraik eta amudiozkorik egite, gitarraz edo zenbait bertze soinugarritz haritzea, kantatzea, ihisian ibiltzea, hain ohorezko alegeragarriak dira, non hetaz ongi baliatzeko ezpaita bertzerik behar, ohiko prudenzia baizen; hark gauz guziei ordenatzen baiteraue zeini bere gradua, lekua, ordua eta neurria.

lokoak, zeinetan irabazia baita gorputzeko edo espirituko fetxotasunaren eta antzearen saria eta golardoa, nolakoak baitira pilotako, balonako, billartako, erhastunerako korsuko, esxetetako, tauletako iokoak, berez pasatienpo onak dira, eta sori da hetan haritzea; xoilki begiratu behar da, dela denbora, dela diru sobera emaitetik; zeren denbora sobera emaiten bazaie, ezta pasatienpo, baina bai lana da; gor-

putza ezta hetaz arintzen, aitzitik tontotzen da eta zapatzen. Bortz ezpa sei orenez esxetetan hariz gero, handik ilkirik unhatua da espiritua, errebelatua eta nahasia. Pilotan luzez haritzea, ezta gorputzaren arintzea, baina bai haren hondatzea da, ordea prezioa, erran nahi da, iokoan ezarten diren gauzen balioa handiegia bada, iokarien gogoak edo afekzionaek desordenatzen dira, eta hortaz lekhora, zuzenaren kontrako gauza da prezio handirik ezartea hain kontu gutitako eta ezdeusetako fetxotasunetan eta antzetan, nolakoak baitira iokoetakoak. Ordea guzien gainetik, Filothea, begira zaite hortan guzian zure gogoarenedo afekzionaeren amarratzetik; ezen zenbat ere honesta baita pasatienpoa, bizio da hartan bihotza ega afekzionaemaitea. Eztiot eztuzula iokoan hartu behar atsegirik, iokoan hari zarenean, zeren bertzela elizateke alegertzerik edo arintzerik; baina badiot eztuzula zure afekziona iokoan ezarri behar, haren desiratzeke, hartan trikatzek, hari lotzeko eta itxekiteko.

## **Ioko debekatuez**

# **HOGOI ETA HAMABIGARREN KAPITULUA**

Datuetako, kartetako eta bertze horrelako iokoak, zeinetarik irabazia kasuz prinzipalki eta sortez heldu baita, eztira xoilki errekreazione perillosak, danzak bezala, baina bertzerik gabe, eta diren bezala konsideraturik gaixtoak dira, baiatzekoak eta gaizki erraitekoak; hargatik debekatuak dire hala kortetako, nola elizako legeez. Ordea, erranen derautazu, zer gaizki handi da hetan? Halako iokoetan irabazia ezta-heldu arrazoinaren arauera, bainan kasuak eta sorteak emanik; hainitzetan erorten baita fetxo eta antzatzugabez deus ere merezi etzuenagana; beraz hortan ofensatua da arrazoina. Ordea hala egin dugu paktua, diozu. Hori ongi da erakusteko irabazten duenak ezterauela bertzei bidegaberik egiten, bainan ezta handik atheratzen paktua eztela arrazoinenez kanpokoak, eta iokoa ere; ezen fetxotasunaren sari izan behar

den irabazia egiten da sortearen sari; bada sortearak ez du saririk bat ere merezi, hura gure esku-ko nihola ere eztenaz geroztik.

Hortaz lekhora, ioko hei errekreazionea daritzte eta hartarakotz eginak dire, guziarekin ere ez tira errekreazioneak niholatako manieraz, baina bai buruko lan eta egiteko bortitzak dire. Zeren ez othe da lan handia bethi gogoan idukitzea ardurako zelata batetan finkaturik, thematurik, sosegu gaberik, beldurturik eta khexaturik? Othe da gogorik iokariena baino tristeagorik, ilhunagorik, eta melankoliatsuagorik? Hargatik ezta iokoaren gainean minzatu behar, ezta irri egiterik, etzaio biderik eman behar estulari, bertzela horra non tarritatzen diren iokariak.

Finean ezta iokoan bozkariarik irabazten duenarentzat baizen, eta bozkario hura ez othe da zuzenaren kontrakoa, ezin izan ditekenaz gero lagunaren kalteaz eta damuaz baizen? Bozkario hura gertuz itsusia da eta laidozkoa. Hirur arrazoin hek direla kausa iokoak debekatuak dire. San Luis errege handia, aditurik Anjuko kondea bere anaia, eta Gautier Nemursko iauna iokoan hari zirela, eri bazen ere iaiki zen, eta ahal beza-

la ioanik hekin ganbarara, hartu zituen taulak, datuak, eta diruaren parte bat, eta lehioetarik iraitsi zituen itsasora, hekin kontra hagitz haserreturik eta samurturik. Sara donzeilla saildua eta garbia lainkoari minzo zaiola bere hobengabetasunaz; badakizu launa, dio, enaizela egundaino ibilli iokarien artean.

# **Sori, baina perillos diren balez eta pasatienpoez**

## **HOGOI ETA HAMAHIRURGAREN KAPITULUA**

Dansak eta balak bere izaitez eztira, ez on, ez gaixto; bainane giten ohi diren maneraren arauera konsideraturik, hagitz dira gaizkiaren aldera makhurtuak eta lixturtuak, eta halatan kasuz eta perillez betheak. Gauaz egiten dira, eta ilhunpean erraz da hainitz kasu ilhunbetsurik eta bioziosik sararazitzea, berenez hagitz gaizkirakor direnen artera. Hetan luzeki daude dansazaleak ohera gabe, gero biharamuneko goiztiriak galtzen dira, eta halatan galtzen da goizean lainkoaren serbitzatzeko bidea eta ordua. Hitz batez, bethi erhokeria da guna gau egitea, argia ilhunbe, eta obra onak ergelkerietara itzultea. Halako biltzarretara batbederak banaloria darabilla, zeinek geiago; eta banaloria hain bide handia da afekziona gaixtoetara, eta amorio perillo-

setara eta baiatzekoetara, non errazki batak bertzea baitakharke dansetan.

Dansez diotsut, Filothea, midikuek ondoez eta gorringoetz dioten bezala: hoberenek eztute deus balio, diote, eta nik erraiten derautzut dansa hoberenak on guti direla; guziarekin ere hetarik ian behar bada, beha zazu ongi aphain ditezin. Baldin ezin ederki itzul zaitezken okasio-nea gatik ioan behar baduzu dansara, beha zure dansa ongi den aphaindua. Ordea nola behar da aphaindu? modestiaz, zuhurziaz, eta intenzione onaz. lanezazu guti hetarik eta gutitan, diote midikuek, ondoez eta gorringoetz minzo direla, zeren zenbat ere ongi aphainduakl baitira, hetarik hainitz iatea da pozoina. Dansa zazu guti eta gutitan, Filothea, zeren bertzela eginez perillean iarriko zara hetan zure gogoaren eta afekzionaaren ezarteko.

Ondoek eta gorringoek, Pliniok dioen arauerara, barrenetik eta kanpotik umu izanez, diren bezala errazki edoskiten dute bere inguruneko aire gaixto eta lizun guzia, hala non sugeen aldean badira, sugeen pozoina hartzen baitute; Gauazko dansek eta halako batzarre ilhunek

erakhartzen ohituzte leku batetan diren bizioak eta bekhatuak, lizkarrak, inbidiak, eskarnioak eta amorio erhoak. Eta nola dansetan haritzeak egiten baitio gorputzeko izerdiari bide, hala ere bihotzeko bideak idekiten diotza zein ere nahi den erhokeriari. Hori hala dela, zenbait sugek hitz itsusirik, balakurik, hitztunkeriarik ekhartzen badu dansariaren beharrietara, edo zenbait basillikek aurtikitzen badio behatze lizunik, amoriozko begizatzerik, haren bihotza errazki atzematen da eta pozoatzen.

O Filothea, errekreazione ergel hek ohi dira perillosak: barraiatzen dute debozinezko espiritua, flakutzen tuzte indarrak, hotzten dute karitatea, eta milla afekzione gaixto pitzten tuzte ariman; hargatik hetaz serbitzatu behar da zuhurzia handi batekin.

Guzien gainetik ordea, erraiten da ondoetarik ianez gero edan behar dela mahatz+arno prezioetik. Eta nik diot ezen dansatu ondoan hartu behar duzula zenbait konsiderazione on eta saindu, bidearen hersteako agian hartu dukezun banaloriozko plazerak burura ekhar liatzaketzun

gogorapen perillosei. Ordea nolako konsiderazio-  
neak hartukoituz?

Lehenik, orhoitzaite zu dansetan zinen orduan berean hainitz arima erretzen zirela ifer-  
nuko suan dansa dela kausa, edo dansetan egin  
zituzten bekhatuak gatik.

Bigarreanean, hainitz fraide eta presuna debo-  
zionetsu oren hartan berean zeudezila lainkoa-  
ren aitzinean haren laudorioen kantatzen, eta  
haren edertasunaren miratzen. O zein doatsu-  
kiago iragan duten bere denbora, zuk zurea  
baino.

Hirurgarreanean, dansan hari izan zaren bitar-  
tean hainitz arima ioan direla mundu hunetarik  
herstura handitan; milla milliun gizonek eta  
emaztek bere ohetan, hospitaletan, karriketan  
pairatu dituztela oinhaze, dolore, nekhe handiak,  
hezurretako mina, harria, sukhar egosia eta  
errea. Helaz! eztute pausurik izan bat ere:  
etzaizkitzu bada urrikalduko? Eztuzu bada uste  
zu ere egun batez hek bezala auhenez egonen  
zarela, bertzeok dansatuko duten bizkitartean,  
zuk egin duzun bezala.

Laugarrenean, gure Salbatzailleak, Andre Dana Mariak, Angeruek eta sainduek ikusi zaituzte dansetan. Ha! zein urrikaldu zaizten, zekusatela zure bihotza trikaturik hain ergelkeria handitan, eta erne zegoela ezdeuskeria hartara.

Bortzgarrenean, Helaz! han zinundenean denbora ioanda, herioa hurbildu da, mirazazu nola trufatzen den zutaz, eta nola deitzen zaituen bere dansara, non zare bekhatuen auhenak izanen baitira xiribikari, eta non ezpaituzu eginen urrats bat baizen bizitzetik heriotzera. Dansa hura hilkizunen egiazko pasatienpoa da, halaz eta orduan amen batetan tienpotik sekulako ontasunetara, edo gaitzetara pasatzen direnaz gero. Konsiderazione labur horiok emaiten derauzkitzut, baina lainkoak hainitz bertzerik ekharriko derautzu gogora fin hartarakotz, haren beldur bazare.

# **Noiz sori den iokoan edo dansetan haritzea**

## **HOGOI ETA HAMALAU GARREN KAPITULUA**

Sori izaitekotz iokatzea eta dansatzea, den guzia egin behar da dostailluz ez afekzinez, denbora gutitako, ez unhatzeraino, edo zoratzetzeraino, eta oraino gutitan. Zeren hetan ohitzen denak errekreazionea egiten du lan. Ordea zer okasionetan hari naiteke iokoan eta dansan? Dansaren eta iokoaren ez on ez gaixto diren arrazoinezko okasioneak maizago gertatzen dira; ioko debekatuenak bakhanago dira, nola halako iokoaz hagitz perillosago baitira eta gaizkiago erraitekoak. Bainan, hitz batez deeradan, dansa zazu eta hari zaite iokoan erakusi derauzkitzudan kondizioneen arauera, noiz ere izanen zaren ohorezko konpainiari amor eta atsegina egitea gatik, prudenziak eta deskreziak emanen baiterautzute konseillu bertzeek bezala egiteko, zeren nola amora karitatearen xerto bat baita,

hark guzietara orobat diren gauzak egidentu on eta perillosak egidentu sori; bai eta gaixtorik dena khentzen du nolazbait gaixto direnetarik. Hargatik hasarteko iokoak, bertzela baiatzekoak balira ere, eztira gaizki erraiteko, baldin batzutan arrazoinezko amorak hetara bagaramatza. Konsolatu izan naiz San Xarles Borromeoren bizitzean irakurri dudanean hark amor egiten zerauela Suisei gauza batzuetan, zeinetan bertzenaz hagitz hersi eta zorrotz baitzen, eta San Ignazio Loiolakoa gonbidatua izan zenean, iarri eta hari izan zela iokoan. Santa Elizabeth Hongriakoaz bezanbatean, noizik behin iokotan eta dansetan sartzen zen, athekarik egin gabe bere debozioneari, zeinak hain erro barrenak gin baitzituen haren ariman, non Errietteko lakuaren inguruan dauden arroak uhinek ioz handitzen diren bezala, halaber haren debozionea emendatzen baitzen, hura bere kondizioneak sararazitzen zuen ponpiresunetan eta banalorietan. Su handiak pitztenago dira haizean, bainan su xipiak berehala hiltzen dira eramaiten ezpadire estalirik eta ehorzirik.

# **Fidel behar dela okasione handietan eta xipietan**

## **HOGOI ETA HAMABORTZGARREN KAPITULUA**

Espos sakratuak badio kantiketan, ezen bere espos andreak eraman dioela bihotza bere begietarik batez, eta bere buruko ille-izpi batez. Bada gizonak gorputzan dituen kanpoko parte guzien artean ezta nobleagorik begia baino, dela konsidera dezagun nolako artifizioz egina den, dela nola bera dabillan eta hari den; ezta ere ezdeusagorik buruko illeak diren baino. Hargatik lainkozko esposak nahi dua di arazi ez xoilki gogara zaizkola presuna deboten obra handiak, baina bai aphurrenak eta beherenak ere, eta haren serbiatzatzekotzat bere gustura, artha handia behar dugula haren ongi serbitzatzeeaz gauz handietan eta goretan xipietan eta behere-tan, halaz eta orobat handiez eta xipiez hari

bihotza gure amudioak ebats diozokeonaz geroztik.

Prepara zaite bada, Filothea, hainitz aflizione handi pairatzera gure launa gatik, martirioa baliz ere; harezazu borondate hari emaiteko zer ere baituzu preziatuenik, hura hartu nahi badu, aita, ama, anaia, senharra, emaztea, umeak, bai zure begiak eta zure bizia bera. Ordea zeren lainkoaren probidenziak ezpaitehartzu igortzen hain aflizione minik eta handirik, emoitzu bedere zure buruko illeak. Erran nahi dut, pairatzatzu emeki egun oroz heldu zaizkitzun atsekabe arinak, zerbaitezko eskasiak, deus gutitako kalteak; zeren okasione xehe hetaz gogo eta amorio onez baliatzen bazare haren amorioa gatik, haren bihotza osoki irabaziko duzu, eta hura oso eginen duzu zure egunorozko aumoina xipi hek, buruko min hura, hortzetako oinhaze hura, burutikako ur iautste hura, senharraren edo emaztearen bihurritasuna, behira hautsi izan den hura, esku larru, erhastun, mukanes galdu hura, hartzen den pena xipi hura muga onez ohera ioaiteaz eta goiz iaikiteaz, orazione egitea eta komuniatzea gatik, heldu den ahalketasun arin

hura guzien aitzinean zenbait debozionezko akzionerik egiteaz; hitz batez pena xume hek guziak hartzen eta besarkatzen dira amorio onez, lainkoaren ontasuna neurrigabeki kontentatzen dute; prometatu baiteraue bere fidelei doatsutasun guziko itsasoa behira bat ur gatik, eta zeren okasione hek ordu guzietan presentatzen baitira, hetaz ongi serbitzatzea eta baliatzea bide handia da hainitz aberatstasun espiritualik biltzeko.

Santa Katalina Sienekoaren bizitzean horrenbat espirituko eramaitza ega goramendu, horrenbat zuhurziakzko hitz, bai eta hark egin predikuak ikusi ditudanean, eztut egin dudarik bere zeruko esposaren bihotza eraman zuela kontenplazioneko begi hartaz; bainan orobat izan naiz konsolatu, hura ikusi dudanean bere aitaren kuisinan humilki gerrenaren biratzen, suaren aitzinatzen, haragian edo iakien aphaintzen, ogiaren orhatzen, eta etxeko serbitzu beheeren egiten bere lainioa ganako karitatez eta amorioz betherikako bihotz batez eztut ere gutiago estimatzen ofizio ezdeus eta humilgarri hetan egiten zuen meditazione xipia eta behera,

hanbatetan izan zituen estasak eta eramaitzak baino, ikusirik agian etzitzaizkola eman izan bere humiltasun eta beheramendu haren saritzat bai-zen. Bada haren meditazioea hunelako zen, Iduri zegokan bere aitarentzat zerbait aphaintzen zuenean, hura gure salbatzaillearentzat aphaintzen zuela, Santa Marthak bezala, bere amak zedukala Andre Dana Mariaren lekua, eta anaiek apostoluena. Manera hartan bere burua atzarturik zeruko korte guziaren gogoz serbitzatzera, serbitzu putruz hetan hari zen gozotasun handi batekin, zeren baitzeakien halakoa zela lainkoaren borondatea. Exenplu hura ekharri dut, Filothea, dakizuntzat zenbat doakun gure akzione guzien, zenbat ere xipi baitira, lainkoaren maiestatearen serbitzura ongi xuxentzeaz.

Hartarakotz ahal bezanbat konseillu emaiten derautzut Salomon handiak hanbat laudatu duen emazte bortitz haren imitatzeaz, zeinak, dioen bezala, eskua emaiten baitzuen gauza bortitzetara, handietara, goretara; zeina bizkitartean iruten hari baitzen eta ardatzaren erabilten. *Eskua eman du gauza bortitzetara eta haren erhiak erabilli dute artatza.* Zuk ere emazu eskua gauza

bortizetan, iar zaite orazione eta meditazioe egiten, usa zaite Sakramenduetan, egizu zure ahala arimei iaingoa ganako amudioaren emaiteko, inspirazioe onik bihotzetan barrena isurtzeko, eta finean obra handirik eta kontuzkorik egiteko, daramazun bizitze thailuak agintzen duen eredura; ordea eztakizkitzula ahantz zure ardatza eta khilloa, erran nahi da, lot eta iarraiki zakizte gurutzearen aldean, loreak bezala, handitzen diren bertute xipiei eta beheiei, zeinak baitira, pobreak serbitzatzea, eriak bisitatzea, etxeko errekaitsuaz eta ukitzen zaizkon lanez artha idukitea, eta alferrik utziko etzaituen erne-tasun agudoa. Gauza hekin guzien artean pitza-zu orai aipatu derautzudan Santa Katalinak pitzten zuen bezalako konsiderazionerik.

Iainkoaren serbitzatzeko okasioe handiak bakhan heldu dira, baina xipiak noiznahikoak dire: Bada, *nor ere fidel izanen baita gauza gutitan*, dio salbatzailleak berak, *hura ezarriren da hainitzaren gainean*. Egitzu beraz gauza guziak Iainkoaren izenean, eta guziak izanen dira ongi eginak. Dela ian, dela edan, dela lo egin dezazu, dela alegera zaitezin, dela gerrena bira

dezazun, baldin badakizu zure lanez ongi baliatzen, hagitz probetxatuko zaren lainkoaren aitzinean, gauza hek guziak egiten tutzula, zeren lainkoak nahi duen egin detzatzun.

# **Behar dugula espiritua iustu eta arrazoinezko iduki**

## **HOGOI ETA HAMASEIGARREN KAPITULUA**

Ez gara gizon arrazoinaz baizen, eta bizkitartean gauza bakhana da gizon arrazoinezkorik kausitzea, zeren gure burua ganako amudioak maiz errebelatzen baigaitu arrazoinetik, eta sentitzen eztugarik eramaiten baigaitu milla iniustutasun eta bidegaberia xipietara, ordea perillosetara, zeinek, kantiketan erraiten den arauera azeari umee bezala galtzen baitituzte mahatsiak, zeren nola xumeak baitira ezta hetaz konturik egiten, eta nola hainitz baitira, hala ere hainitz kalte egiten dute. Erraitera noazkitzunak ez othe dira zuzenaren eta arrazoinaren kontrako bideak?

Gauza aphurra gatik akusatzen dugu laguna, eta gure burua hagitz eskusatzen. Garestia saldu nahi dugu, eta merkhe erosi. Nahi dugu iustizia egin dadin bertzeren etxean, eta gurean miseri-

kordia, ez ikusi edo iakin iduri eginik. Nahi dugu gure hitzak har ditezin onera, eta beretzeren erranen ganean puntutsu gara eta zorrotz. nahi genduke lagunak bere dituen ontasunak utz liazagun, hura pagatzen dugula, ez othe da zuzenago berak iduki detzala bere, guri gure dirua utzirik? Bekhaitzen gaizko zeren ezterauzkigun eman nahi, ez othe du arrazoin geiago damu izaiteko zeren edeki nahi diotzagun?

Gogoia emana badugu ofizio batetara, bertze guziak mesprezatzentugu, eta gure gustura heldu ezten guzia baiatzen dugu. Baldin gure azpiko batek ezpadu grazia onik, edo haren ganean behin hortza finkatu badugu, zer ere egiten baitu, hura gaitzera hartzen dugu, ez gara gelditzen haren tristatzetik, eta bethi hitzez hari gare haren putxatzen. Kontrara, baldin nihor gure gogarakoa bada zenbait gorputzeko grazia gatik, eztu egiten eskusa eztezagun gauzarik. Badira ume bertutetsuak, burhasoek ezin kasik ikus detzaketenak zenbait gorputzeko eskas gatik, badira biziotsuak zenbait kanpoko grazia gatik maite direnak. Guzietan abantailla emaiten derauegu aberatsei pobreen ganean, pobreak

baino kondizione hobeagoko eta hek bezain bertutetsu eztirelarik; bai eta ederkiago tresnatuei aitzin-lekua eta ohorea emaiten derauegu. Nahi dugu gure zuzena hersiki paga dakigun, eta bertzeak korteski etor ditezin berearen eskatzera. Gure iar-lekuak puntutsuki begiratzen tugu, eta nahi dugu bertzeak iar ditezin humil, eta amor egin diazaguten. Errazki arrankuratzen gare lagunaz, eta eztugu nahi nihor gutaz arrankura dadin. Zer ere egiten baitugu bertzea gatik, bethi iduri dagoku hainitz dela, hark gure gatik egiten duena, ezta deus gure iduriz. Hitz batez, bi bihotz dituzten Patagoniako eperrak bezalakoak bare: ezen bihotz eme, grazios eta kortes bat dugu gure aldera, eta bertze bihotza dugu gogork hersi eta garratz laguna gana. Bi pisu itugu, bata gure deusen pisatzeko ahal dukegun abantail handienarekin; bertzea lagunaren ontasunen pisatzeko ahal ditekeien desabantaillarekin. Ordea, eskiriturak dioen bezala, gezurrezko ezpainak minzatu dire bihotzean eta bihotzean, erran nahi da, bi bihotz dituzte, eta bi pisu izaitea, bata bortitz, hartzekoetan, eta bertzea arin,

emaitekoetan, gauza madarikatua da lainkoaren aitzinean.

Filothea, zaude iustu, xuxen eta berdin zure akzionetan, iar zaite bethi lagunaren laekuan, eta hura emazu zurean, eta horrela ongi iujeatuko duzu; egin zaite saltzaille erostean, eta erosle saltzean, eta zuzenki salduko eta erosiko duzu. Zuzenaren kontrako tratu hek guziak dira xipiak, zeren ezpaitute obligatzen deusik bihurtzera, iakinik gu gaudezila dugunaren xoilki balia arazteko muga hersietan, badarik ere obligatzen gaituzte halakorik ez gegiago egitera; zeren hek dira, bai arrazoinaren, bai karitatearen eskasia handiak, eta guzien buruan tratu hetan ezta enganiorik eta falseriarik baizen. Eztu nihork deus galtzen, bizarki, nobleki, korteski, bihotz xuxen, arrazoinezko eta erregeri dagokan bezalako batez bizitzeaz. Orhoitzaite bada, Filothea, maiz zure bihotzaren iraultzeaz, ea halako denz lagunaren aldera, nolakoa nahi baitzenduke harena lizen zure aldera, haren lekuan bazinunde; zeren hortan da egiazko arrazoinaren puntua. Traianori erran ziotenean bere saietserako ongi ethorriek bere ustez sobera familiertzen

zuela enperadorearen maiestatea; bai bada, ihardetsi zuen, ez othe naiz halako enperadore iarri behar, nolako enperadore nahi bainuke kausitu neroni partikular baninz.

## Desirez

# HOGOI ETA HAMAZAZPIGARREN KAPITULUA

Batbederak daki begiratu behar dela gauza biziotsurik desiratzetik, zeren gaixkiaren desiratzek egiten baigaitu gaixto. Ordea geiago diotsut, ene Filothea, ezetzatzula desira zure arima perilletan ezar dezaketen gauzak, nolakoak baitira dansak, iokoa eta bertze harlako dostaketak, ez desira ere ohoreak eta karguak, ez ta bisio-neak eta extasak; ezen hainitz peril, hainitz banaloriatze, eta hainitz enganio da halako gauzetan. Ezetzatzula desira urrun handi diren gauzak, erran nahi da, denbora handiren buruan bai-zen ezin gertha ditezkeienak, hainitzek egiten duten bezala, zeinek hala eginez bere bihotzak alferrik unhatzen eta barraiatzen baitituzte, eta bere burua ezarten baitute asaldu handiren perillean. Gizon gazte batek hagitz desiratzen badu kargu batetan sartzera, denbora hel baino lehen,

othoi, halako desirak zer ekhartzen dio? Emazte ezkonduak desiratzen badu serora sartzeko, zer arrazoin du? Desiratzen badut ene hauzokoaren bere duenare erosteko, hark saltzeko borondatean duen baino lehen, ez othe dut neure denbora galtzen desir hartan? Baldin eri naizenean desira hartzen badut predikatzeko edo meza sainduaren erraiteko, bertze erien bisitatzeko, eta sendo direnei dagozten eginbideen egiteko halako desirak ez othe dira alfer, halaz eta denbora hartan halakorik ezin daididanaz geroztik. Eta bizkitartean desir alfer hek behar nituzkeien desiren lekua dadukate, zeren orduan hartzeko nukeien desira behr lizate pazienziatsu izaiteko, lainkoaren eskuetan zinetan iartzeko, neure buruaren ongi bildumatzeko, obeditzeko, eta ene penetan eme egoiteko; zein baita lainkoak nahi duena orduan egin dezadan; ordea hartzen ohi tugu emazte izorren desirak, zeinek nahi baitute gerezia berririk uda iragan denean, eta mahats freskorik uda-hastean.

Etzait nihola ere eder zenbait eginbidetan edo ofiziotan sartu den presuna iar dadin desiratzen bere eginbideari dagokan bizitze thailuko,

ez eta bere orduko kondizionearekin eztagoz-keien lanez bertzerik; zeren halako desirak bihotza barraiatzen du eta langiatzen premiazko lanetan. Desiratzen badut bakhar egoitea Xartrusa bezala, galtzen dut denbora, eta desir hark oraiko ofizioan ongi haritzeko behar dudan desiraren lekua daduka. Ez, enuke ere nahi nihork desira lezan espiritu eta iujeamendu hobeagorik, duena baino; zeren halako desirak ezdeusak dire, eta batbederak nolakoa baitu espiritua, haren lantzeko behar duen desiraren lekua dadukate, are enuke nahi desira letzan lainioaren serbitzatzeko eztituen bideak, baina nahi nuke dituenez fidelki balia ledin. Ordea hori aditzen da bihotza alferrik dadukaten desirez, zeren desirkundeez bezanbatean, hek eztute kalterik egiten, usu eta maizkoak ezpadira.

Eztezazula gurutzerik desira, gerthatu zaizkitzunak ongi iasan dituzketzun eredura baizen, zeren abusua da martirioa desiratzea eta bihotzik ez izaitea hitz gaixto baten pairatzeko. Etsaiak hainitzetan pitzten derauku desir handirik urrun diren eta sekulan ethorriko eztiren gauzez, gure gogoaren aldaratzeko begietan eta

eskuetan ditugunetarik, zeinetzaz, zenbat ere xipi baitire, hainitz probetxu egin baigenezake. Gogoz gudukatzen dugu Afrikako animalia harri-garrien kontra, eta eginez, guk behatu faltaz, bidean diren suge xumeak utztentugu gure hiltzera.

Eztezazula tentazionerik desira, zeren temerariotasuna da, baina balia zaite zure bihotzaz hei igurikitze gizon gisa, eta hei buru egiteko hel ditezinean.

Ianhariek, bertze eta bertze izanez (behintzat hainitz hartzen bada hetarik) bethi kargatzen dute estomaka, eta flako bada, hura galtzen dute. Eztezazula zure arima bethe hainitz desirez; ez mundukoez, zeren osoki gal zinitzakete, ez eta espiritualez, zeren nahas eta korapilla zinitzakete. Gure arimak, purgatuz eta garbituz gero, sentitzen duenean deskargatua dela bere azturazko ur gaixtoetarik, xoil du apheetu handi gauza espiritualez, eta goseak hirritua baliz bezala, iarten da mortifikazioneko, penitenziako, humiltasuneko, karitateko, orazioneko eta bertze debozisioneko milla eserziza eta lan suerterik desiratzen. Seinale ona da, Filothea, horrelako

aphetitu on izaitea; ordea mira zazu ongi, ea ian nahi duzun guzia eho dezakezun. Hautatzatu bada zure aita espiritualaren konseilluz hain berzte desiren artetik orai egin eta konpli ditezkeienak; hek balia arazkitzu ongi, hori eginik, lainkoak igorriko derautzu bertzerik, zeinak halaber obratuko baitituztu zein bere sasoinen, eta horrela eztuzu denbora galduko desir alferretan. Eztut erraiten galdu behar dela desir onetarik bat ere, badiot ordea bata bertzearen ondoan egiaz eta eginez erakusi behar direla, eta orai presenteon ezin obra ditezkeienak gorderik idukitzekoak direla zenbait bihotzeko zokholutan hekin erakusteko ordua dathorrenean, bitartean sasoinetakoak eta ondu direnak obretan eman behar direla; eta hori eztiot desir espiritualez xoilki, baina mundukoez ere; berdin hori gabe ezin bizi gaitezke asalaturik eta khexaturik bizen.

## **Abisuak ezkonduentzat**

# **HOGOI ETA HEMEZORTZIGARREN KAPITULUA**

Ezkontza sakramendu handia da, bai diot lesu Kristo eta haren eliza baitan; ohorezkoa da guzientzat, guzien baitan eta den guzian, erran nahi da, bere parte guzietan ohorezkoa da guzientzat, zeren birjinek berek hura behr dute ohoratu humiltasunarekin. Ohorezkoa da guzien baitan, zeren orobat saildua da hala pobreen nola aberatsen artean. Ohorezkoa da gauza guzietan, zeren bere lehen ordenatze danik saildua da, hartarik atheratzen diren probetxuak dire sailduak, haren egiteko moldea, eta zertaz egiten baita saildu da guzia giristinotasunaren mindegia da lurra fidelez bethetzen duena, hautatuen kontuaren zeruan konplitzeko, hala non ezkontzako ontasunaren mantenamendua neurrigabeki kontuzkoa baita komunarentzat; ezen

haren xirripia guzien erroa eta ithurburua da ezkontza.

Iainkoak ailliotza haren seme maitea gonbidatua lizen eztei guzietara, Kanako hirikoetara gonbidatu izan zen bezala, sekulan elizateke hetan konsolazionezko eta benedizinozko mahats arno eskasik; ezen arrazoina zergatik ezkontzetan lehenbizi hastean komunzki arno guti baizen ezpaita, da, zeren hetara gure Iesus launa ekharri behar bidean Adonis daritzon amuiruskerietako iainkoa ekharten baitute, eta Benus iainkosa lizuna iararazitzen baitute Andre Dana Mariari eman behar liozoketen lekuan.

Nork ere nahi baitu Iakobek bezala bildots ederrik, nabarrik eta pikartik izan, hark bezala ere ardiei behar derauste hainitz kolorezko zigorrak eta zuhaitz adarrak begien aitzinera presentatu, elkharganatzen direnean batzeko, halaber nork ere nahi baitu zori onik ardietsi bere ezkontzatik, hark behar liozokeo sakramendu hunen saindutasunari eta handitasunari behatu; ordea hori egin behar bidean esteieran milla desordenu gerthatzen dira dostaketetan, bankezietan et

hitzketetan. Ezta beraz zer miretsirik, baldin hetarik heldu diren obrak desordenatuak badire.

Guzien gainerik, arrenez nagote ezkonduerik har dezatela eskiritura sainduan espiritu sainduak hanbat gomendatzen derauen elkhargana-ko amudioa. O ezkonduak, ezta deus erraitea, maita zazue elkhari amudio naturalaz, zeren uso tortoil pareak hori egiten du; ez eta erraitea, maita zazue elkhari gizonak gizona maite ohi duen bezala, zeren paganoek amudio hura bethi iduki dute bere artean; baina nik diotsuet apostolu handiaren ondoan, *senharrak maitatzazue zuen emazteak lesu Kristok bere eliza maite duen bezala; emazteak maitatzazue zuen senharrak elizak bere salbatzaillea maite duen bezala*. Iainkoak Eba ekharri zioen Adam gure lehen aitari, eta hura eman zioen emaztetzat; eta lainko hark berak, O ene adiskideak, bere ezin ikusizko eskuaz egin du zuen ezkontzako amarra sakratuaren korapilloa, eta bata bertzeari eman zaituzte, zergatik bada eztuzue elkhari maite amudio guziz saindu, guziz sakratu, eta guziz lainkozko batez?

Amudio haren lehenbiziko obra da, bihotzen ezin urratuzko batasuna, bi pinu zathi kolaz elkarrekin iratxekiten badire, kola fina bada, hekin iratxekidura hain bortitz izanen da, non zathiak lehen arrailla bailitezke bertze lekuetan, ezen ez bere iratxekiduraren lekuan; ordea lainkoak senharra eta emaztea egitentu bat bere odolean berean; hargatik batasun hura hain da bortitza, non arima lehen apartatu behar baita bataren eta bertzearen gorputzetik, ezen ez senharra emaztea ganik. Ordea batasun hura ezta bereziki aditzen gorputzaz, baina bai bihotzaz, afekzio-neaz eta amudioaz.

Amudio hark egin behar duen bigarren gauza da, bataren bertzea ganako hautsi behar ezten fideltasuna. Kaxetak lehenago eskiribatuak eta inprimatuak ziren erhietako erhastunetan, eskiritura saildua bera lekuko den bezala. Huna bada esteietan egiten den zeremoniaren sekeretua. Elizak apezaren eskuz benedikatzen du erhastuna, eta hura gizonari lehenik emaiten dioela, erakusten du haren bihotza sakramendu hartaz sigillatzen eta kaxetatzen duela, aarren sekulan geiago sar eztaidin hartan bertze emakumeren

izenik eta amudiorik, emaiten zaion emaztea bizi deino; gero esposak erhastun hura emaiten du bere esposaren eskuan, arren hark ere iakin dezan bere bihotzak eztuela sekulan hartu behar afekzionerik nihor bertze gizon gana, lainkoak orduan eman dioena lurren dagoeino bizirik.

Ezkontzako hirugarren fruitua da, haurrak izaitea eta hekin aztea iainkoaren legearen arauera. Ohore handi zaitzue, O ezkonduak, zeren lainkoak, nola nahi baitu hainitz eta hainitz arima eman mundura, hartzen baitzaituzte lagun eta lankide hain obra beregaineko baten egiteko, sekulakotz haren benedikatzeko eta laudatzeko; zuek emaitentutzuela gorpuzak, zinetara gero hark isurtzen baititu arimak zeruko xortak bezala, ezdeusetarik atheratzen ditue-nean berean.

Idukazue beraz, O senharrak, amorio samur, finko eta bihotzezko bat zuen emazteak gana; hartarakotzat lainkoak emaztea athera du lehen-bizio gizonaren bihotzaren hurbilleneneko saietsetik, senharrak emazte bihotzezago eta munduri-kiago maite duen gatik. Zuen emazteak, dela bere gorputzeko, dela espirituko flakotasunak

eta eskasiak gatik, etzizkitzute higoindu behar; aitzitik emeki eta amoriozki urrikaldu behar zaizkitzue, dakizuela lainkoak kreatu dituela halakoak, non, zuen menean daudezila, ohore eta errespetu geiago eman diazazueten, eta hek hala ditutzuen lagun, non hekin buruzagi eta nausi zaudeten. Zuek ere, O emazteak, maitatzatzue iainkoak eman derauzkitzuen senharrak samurki, bihotzezki, ordea amorio errespetuz eta erreberenziaz bethe batez; zeren egiaz lainkoak hartarakotzat kreatu itu naturaleza sendoago eta nausiago batekin, eta nahi izan du emaztea lizen gizonaren zathi bat, haren hezurretarik hezur, haren haragitik haragi, haren saietsetik eta beso azpitik atherarik, erakustea gatik behar deuala egon senharraren eskuaren eta gobernuaren azpiko. Eskiritura saildu guziak azpikotasun hura hersiki gomendatzen derautzut, zein azpikotasun halarik ere eskiriturak berak egiten baiteratzue ezti; ikusirik ez xoilki nahi duela hartan iar zaitezten amoriorekin, baina oraino ordenatzen derauela zuen senharrei balia ditezila zuen gainean emaiten derauen bothereaz maitarasun, bihotzberatasun eta mansotasun

handi batekin. *Senharrak*, dio londone Petrik, *zaudete zuhurki zuen emazteekin, untzi hauts-korrago batekin bezala, ohore ekhartzen deraue-zuela.*

Ordea gonbidatzen zaituztedan bitartean elkhari zor diozuen amorioaren geiagotik geiagora berretzera, begirauzue hura eztadin itzul zenbait ielosia suertera; zeren maiz gertatzen da ezen, harra sagar onduenetik eta hoberenetik sortzen den bezala; halaber ieloskortasuna sortzen dela ezkonduen amorio beroenean eta mindurienean, eta hura osoki gaixtatzen eta galtzen duela, zeren aphur bana ekhartzentu liskarrak, guduak eta elkharganikako apartatzeak. Gerthuz, ezta nihoiz ere ielosiarik gertatzen elkharren arteko amorioa zimendatua denean egiazko bertutearen gainean; hargatik ieloskortasuna da dudagabeko seinalea halako amorioa nolazpait dela sensuetarakoa, lodia, eta iarria bertute eskas, mudakor, eta guti fidatzeko bat aurkitu duen lekuan. Beraz erhoki lotiatzen da adiskidetasunaz nork ere hura nahi baitu handitu ielosiaz; zeren ielosia hala ere seinale da adiskidetasuna dela handia eta larria, ez ordea ona, garbia eta

konplia dela iakinik ezen adiskidetasunaren konplitasunak, bertzerik baino lehen, emaiten duela maite den gauzaren bertuteaz seguranza, eta ielosiak segurgabetasuna.

Nahi baduzue, O senharrak, zuen emazteak fidel diren zuen aldera, egiezue lekziona zuen exenpluaz. *Nolako bekokiz*, dio San Gregorio Nazianzakoak, *nahi duzuen zuen emazteek bere garbitasuna iduki dezaten, zuok lizunki bizi bazarete? nolatan emaiten ezterauezenaren eske zagotzate? nahi duzue garbi daudezin? zabilzate garbiki hekin aldera*. Eta londone Paulok dioen bezala; *batbederak iakin beza bere untziaren idukiten saindugarritasunean*. Baldin kontrara, zuok irakhatsten baderauezue doillorkeriarik, ezta mirakuillu desohorerik baduzue hekin galduran. Zuek orde, O emazteak, zeinen ohorea ezin apartatuz bezala baitatxeko garbitasunari eta ohoretasunari, begirazazue ieloskorki zuen loria eta eztezazuela lizunkeriarik bat ere utz zuen *aiphameneko xuritasunaren goibeltzera*.

Zarena, Filothea, hurbiltze suerte guzien beldur, zenbat ere aphurrak baitira; eztezazula lausenguzkeriarik nihoiz ere paira zure aldean. Nork

ere heldu baita zure edertasunaren eta grazia-  
ren laudatzera, hartaz behar duzu dudatan iarri,  
zeren ezin eros diroen marxandiza laudatzen  
duena, ohi da handiro tentatua haren ebatstera.  
Ordea laudatzen zaituenak are mespreziorik egi-  
ten badu zure senharraz, hark neurrigabeki bide-  
gabeztatzen zaitu, ezen gauza ageria da, ez xoil-  
ki galdu nahi zaituela, baina bai bazadutzala  
iadanik erdi galdua, tratuaeren erdia egin denaz  
gero bigarren merkataduriarekin, lehenekoa  
higointzen denean.

Lehenagoko, bai oraiko andreek kostuma  
dute hainitz perleria beharrietan dilindaka ira-  
txekitzeko, duten atsegina gatik, dio Pliniok,  
hekin sentitzeaz kraskabillatzen, elkhar ukitzen  
dutenean. Nitaz bezanbatean ordea, nola baita-  
kit Isaak lainkoaren adiskide handiak beharri  
dilindaketak igorri ziotzala Errebeka garbiari  
bere amorioen lehen seinaleztat, zinetsten dut  
edergaillu mistiko hark aditzera emaiten duela,  
senharrak emaztea ganik ardietsi behar duen,  
eta emazteak senharrari fidelki begiratu behar  
dioen lehen gauza dela beharria, arren aharan-  
tzarik edo azantzik bat ere hartan sar ezta din

hitz garbien eta zuhurren soinularitasun emea eta amudiozkoa baizen, eta hauk dira ebanjelio-ko perla orientalak; zeren bethi orhoitu behar da arimak pozoatzen direla beharriaz, eta gorputza ahoaz.

Amorioa eta fideltasuna elkharrekin daudenean, bethi ekhartzen dute trebetasuna eta fidanza; hargatik senhar emazte sainduiek hainitz ordainezko begitarte kostumatu dute bere ezkontzetan, begitarte gerthuz amolsuak, baina garbiak, baina mindurizkoak, baina trebeak eta idekiak. Hala Isaak eta Errebeka, zeinak baitziren lehenagoko mendetako ezkonduen parerik garbienak, lehiotik ikusi izan ziren elkhar karesatzen zutela, hala non desohorezko gauzarik ezpazen ere, Abimelekek ezagutu baitzuen ezin ziritezkeiela senhar-emazte baizen.

San Luis Franziaiko errege handia, bere gorputzaren aldera garratza, eta orobat bere emaztea ganako amorioan begitartetsua, gaizki erraiten zen sobera zegoelakotz halako karesamentutan, egiaz lehen merezi zuelarik laudorio, iakiteaz bere buru gerlatiaren eta bihotzdunaren largatzen ezkontzako amudioaren begiratzeko

behar diren eginbide aphur hetara; zeren amudio garbiaren eta idekiaren seinaletxo hek bihotzak amarratzen eztituztelarik, guziarekin ere elkharganutzen tuzte, eta ederkitasun arrai bat emaiten diote elkharreko bizitzeari.

Santa Monika izorra zenean San Augustino handiaz, hainitz ofrezimenduz hura ordenatu zuen giristinoen legera eta iainkoaren loriako serbitzura, bera lekhuko den bezala erraiten duenean, *ladanik dastatu zuela iainkoaren gatza bere amaren sabelean*. Hori da irakasmendu handi bat giristino diren emazteentzat, bere sabeletako fruituak, kanpora ilkhi baino lehen ere, iainkoaren maiesteari ofrezitzeaz, zeren nola iainkoak bihotz humil eta borondatezko baten promesak ederetsten eta hartzen baititu, amaren afekzionei heltzen ohi zaizte erditzeko muga hartan. Lekhuko dira Samuel profeta, San Thomas d'Akin, San Andriu de Fiesola eta bertzerik hainitz. San Bernardoren amak, halako semearen merezizko ama baitzen, bere haurrak bere besoetan harturik sortu ziren bezain laster, Iesus gure launari ofrezitzen ziotzan, eta orduan danik hek maite zituen errespetuekin, gauza

sakratua eta lainkoak begiratzeraz eman zioena bezala; eta hori hain zori onez gertatu zitzaion, non haren zazpi umeak izan baitziren guziz saildu.

Bainan haurrak munduraz gero, eta hasten direnean arrazoinaz baliatzen, burhasoek artha handi behar dute iduki lainkoaren beldurtasunean sararazteaz hekin bihotzetan. Blanka zeritzon erregina prestuak eginbide hura beroki egin zuen S. Luis bere seme erregeren aldera, maiz erraiten zioela: *ene seme maitea, nahiago zinituket ene begien aitzinean hillik ikusi, ezen ez behatu mortal batez kutsaturik*. Hitz hura hain barrena sartu zen seme saildu haren bihotzean, non, berak zioen bezala, ezpaitzuen bizi izan zeneko egunik iragan, hartaz orhoitu gabe, bere ahal guzia egiten zuela iainkozko dotrina hari itxekitzeko. Gerthuz, arrazak eta leinuak gure hitzkuntzaz deitzen dira *etxeak*, eta hebraiekek berek haur egitearek erraiten diote *etxe egitea*. Ezen endellegu hartan errana da lainkoak egin zerauztela *etxeak* Egypteko emaginei. Bada hori horrela da, erakusteagatik *etxe on bat egitea*, eztela hainitz munduko onhasun hartara biltzea;

baina bai umeak lainkoaren beldurtasunean aztea eta alxatzea. Zein baita zertan ezpaita lan eta neke traillaurik bat ere guphida behar, halaz eta umeak aitaren eta amaren khoroa direnaz geroztik.

Horrela Santa Monika hain beroki eta fermuki iarri eta hari izan zen San Augustinen azta gaixtoen kontra gudukatzen, non hari itsasoz eta leihorrez iarraiki ondoan, hura zori hobeagoz egin baitzuen bere nigar minen ume, haren arima lainkoa gana itzuliz, haren odolaren ume izan zen baino, hari gorputza emanaz.

londone Paulok artha utzten deraue emaztei etxeko mainadaz: hargatik hainitzek egiazko uste hau dadukate hekin debozioneak probetxu geiago ekhartzen dioela mainadari, senharrenak baino; zeren nola senharrak ezpaitaude hain arduraki etxekoen artean, hargatik ezin xuxen detzakete bertutera emazteek bezain errazki. Konsiderazione hunen gatik Salomonek dio bere proberbioetan, etxeko zori on guzia datxekola famatzen duen emazte sendo eta bortitz haren arthari eta antzeari.

Jenesako liburuan eskiribatua datza ezen Isaakek ikusirik Errebeka bere emaztea zegoela haurrik ezin izanez, lainkoari othoitz egin zioela haren gatik, non Hebraiko minzoaren arauera, bere othoitzaren egiten baitzuen harekin batean saietsez saiets, bata baitzegoen othoitzkiko alde batetik eta bertzea bertzetik; hala ere senharren othoitzaren molde hartan eginik enzun izan zen. Senhar emaztearen batasunik handiena eta fruitutsuena da debozione sainduan egiten dena, zeini nor hobeki iarraikitera bata bertzea behar baitu gonbidatu. Badira fruituak, irasagarria bezala, bere gozo minaz on guti direnak konfiturarik baizen. Badira bertzeak, uzterrez eta umuz ezin dirauketenak konfituratzen ezpadire, nolakoak baitira geresoak eta abrikotak; halaber emazteek behar dute desira bere senharrak konfitura ditezila debozionez asuerean; zeren debozione gaberiko gizona da animalia gaitza, garratza eta gogorra, eta senharrek behar dute desiratu bere emazteak debozioneari iarraiki dakizkola; zeren debozione gabeko emaztea hagitz da hautskor, erorkor eta goibelkor bertutean london Paulok erran du *fedea ezta dukan gizona sain-*

*dutzen dela emazte fedetiarraz, eta fedea eztuen emaztea senhar fededunaz, zeren ezkontzako ahaiko hersi haren bidez batak errazki ekhar baitezake bertzea bertutera. Ordea zer benedizino da senharemazte fidelek elkhar saindutzen dutenean lainkoaren egiazko bertutean?*

Gainerakoan, bataren eta bertzearen elkhar-ganako sostengua hain behar da handi izan, non biak sekulan eztitezin bertan eta berehala gertu haserrerik, arren hekin artean ikus eztadin kontrestik eta gudurik. Erleak ezin daudezke oiarzunek, oiuek eta soinuek ihardetsten duten lekuan; segur Espiritu saindua ere ezin dagoke azantzik, liskarrik, oiurik eta gudurik den etxean.

Badio San Gregorio Nazianzakoak bere denboran ezkonduak besta egiten zutela bere ezkontzako urthaburuan; gerthuz on neritzake konstuma hura ekhar baledi, kondizinorekin ordea segi ezledilla munduko aphareilluez eta sensuetarako dostaketez, baina senhar-emazteek egun hartan ongi konfesaturik eta komuniatu-rik ohi baino berokiago lainkoari gomenda liozotela bere ezkontzako aitzinamendua, bere gogo onak berrizaturik haren geiago eta geiago

saindutzeko elkharrekiko adiskidetasun eta fide-  
latsun batez, eta hatz berri harturik gure launa  
baitan, bere bizitze thailuko nekhe-trabailuen  
iasaiteko.

# **Espos oheko ohoreztasunaz**

## **HOGOI ETA HEMERETZIGARREN KAPITULUA**

Espos oheak behar du notha gabea izan, Apostoluak dioen bezala, erran nahi da, eztela hartan ediren behar garbitasunaren kontrako gauzarik eta aiphatzeko ezten kutsurik. Hala ere ezkontza saildua lehenik ordenatu izan zen lur parabisuan, non egundaino oren hartaraino ezpaitzen izan guthiziamenduzko desordenurik, ez eta desohorezko gauzarik.

Nolazpait elkhar dirudite ahalkegarrizko atse-ginek eta ian-edaneko plazerek, zeren biek orobat behatzen baitute haragira, lehenbizikoei bere abrekeriazko buelta gatik hutsik haragizkoak daritztelarik. Hetaz bada ezin derrakedana deklaratuko dut ian-edana gatik erranen dudana.

Lehenik. Iana ordenatua da batbederaren mantenatzeko, bada nola iatea, hutsik norbaiten

azteko eta sendorik idukitzeko, gauza ona, saindua eta manatua baita; halaber ezkontza egiten dena, haurrik izaiteko eta munduaren hainitzteko, gauza ona eta guziz saindua da, zeren hau baita ezkontzen xede prinzipala.

Bigarreanean. Iatea ez biziaren mantentzeko, baina batak bertzeari zor diogun elkharrekiko tratuaren idukiteko eta amor egiteko, gauza xoil arrazoinezkoa eta ohorezkoa da; orobat ere badio londone Paulok partida bien ezkontza sainduan elkharrekiko eta legezko batzea dela eginbidea; ordea hain eginbide handia, non ezpaitu nahi partidetarik bat bere oldez hartarik aparta dadin bere lagunaren borondatezko konsentimendurik gabe; ez eta debozinezko eserzizak gatik, zein baita zergatik erran baitut Komunione sainduko kapituluan hartarakotz ezarri dudan hitza: zenbatenaz gutiago bada aparta diteke nihort eginbide hartarik bertuterako nahitze enganarizkoak, edo haserraldiak eta higoindurak gatik?

Hirurgarreanean. Nola konpainiako eginbidea gatik iaten dutenek behar baitute trebeki ian, eta ez borxaz bezala, eta geiago are enseiatu

behar baitira erakustera gogotik iaten dutela, halaber ezkontzako eginbidea bethi segitu behar da fidelki, trebeki eta haurrik izaiteko esperanza-rik baliz bezala, zerbait dela kausa halako esperanzarik ezpaliz ere.

Laugarrenean. latea, ez bi lehenbizio arrazoi-nak gatik, baina hutsik guthiziaren asetzea gatik, gauza pairaditekeiena da, ez ordea laudatzekoa. Zeren ian-edaneko guthiziaren plazerak berak ezin duke arrazoinik aski, hala non obra bat laudatzekoa den, aski da pairaditekeiena den.

Bortzagarrenean. latea, ez aphetitua gatik xoilki, baina soberaniaz eta desordenatuki, gauza geiago edo gutiago baitatzekoa da, soberania handi edo aphur izanaren eredura.

Seigarrenean. Ordea ian-edaneko soberania eztatza xoilki soberatasunean, baina oraino iateko moldean eta maneran edo erremanguan. Gauza miragarria da, Filothe maitea, erleentzat hain on eta osasungarri den ezitia, guziarekin ere hain kaltegarri zaiela non batzutan eritzen baititu, hala nola hartarik sobera iaten dutenean uda hastean; zeren iate hark emaiten deraue iarie-

tea, eta batzutan ezin itzulizko herioa ere, behintzat eztiztatuak direnean buru aitzinetik eta bere hegaxoetarik. Egia erraitera hain saildu, hain zuzenezko, hain gomendatzeko, eta Komunarentzat hain premiazko den ezkontzako tratua, guziarekin ere zenbait ordu iakinetan perillos da hari darraizkonentzat, zeren batzutan hekin arimak hagitz eritzentzu bekhatu benialaz, soberania sinpletan gertatzen den bezala, eta zenbait aldiz hiltzentzu bekhatu mortalaz, gertatzen den bezala haurrik izaiteko bide ordenatuaz bertzerik hartzen denean; zein kasutan lege hartarik nihor geiago edo gutiago errebelatzen den eredura, bekhatuak geiago edo gutiago hastiogarriak dire, baina bethiere mortalak. Ezen nola ezkontzaren xede prinzipala eta lehena baita haurrak izaitea, nihor nihoiz ere ezin apartaditeke ordenaturikako legetik, zerbait bertzerik dela kausa haurrik ezin ditekeielarik gerthatzen den bezala umerik ezin ditekeienean emaztea agorra edo iadanik izorra izanez: zeren kaus eta ordu hetan halarik ere gorputzeko tratua da legezkoa eta saildua, haurrik izaiteko bideak eta legeak begiratzen badire, ikusirik eztela gertatzen ezkontza-

ko xede prinzipalak eman duen legea hauts dezaken gauzarik. Gerthuz, Onan zeritzonak bere ezkontzan egiten zuen obra itsusia eta madarikatzeoa lainkoaren aitzinean hastiogarrria zen Eskiritura sainduak Jenesako hogoi eta hemezortzigarren kapituluan dioen bezala. Eta gure mendeko Hignot batzuk (zeinak millatan gaizkiago erraitekoak baitira San Hieronimok Ephesakoak ganako Epistolaren gainean izendatzen dituen Zinikak baino) erran nahi izan dutelarik gizon gaixto haren gogoa eta intenzionea xoilki desgogara zitzaiola lainkoari, badarik ere Eskiritura saindua bertzela minzo da, eta bereziki seinalatzen du gauza bera zela hastiogarrizkoa eta maradikatzeoa lainkoaren aitzinean.

Zazpigarrenean. Bihotz alfer, likhits eta putruz baten egiazko seinalea da haragietan eta ianharietan gogoa sarturik idukitea othurunza baino lehen; eta are geiago, othurunzatzuz gero trikatzen denean jan-edanetan hartu duen atseginean, hartan dagoela hitzez eta gogoz, eta bere espiritua iraultzen duela ahamenak iretstean hartu duen plazeraren orhoitzapenean, egiten duten bezala barazkal-aitzinetik gogoa

gerrenean eta barazkal-ondoan platetan dadukatenek. Halakoek merezi lukete mutil kuisina xukatzaille arri; *bere sabela*, londone Pauloren erranera, *egiten baitute lainko*. Ohorezko jendeek eztute gogoia mahainean, hartan iarten direnean baizen, eta othurunza ondoan garbitzentuzte eskuak eta ahoa ian dutenazko gusturik eta usainik ez geiago izaita gatik. Elefanta animalia lodi-larri bat da, baina lurraren gainean bizi direnetarik ohorezkoena, eta sensu geiago duena, hitz bat erran nahi derautzut haren ohoreztasunaz. Eztu bere emeaz bertzerik nihoiz ere hartzen, eta behi hautatu duena samurki maite du, eta halarik ere ezta harekin batzen hirur urthetarik hirur urthetara baizen, eta hori bortz egunekotz xoilki, eta hain gordaka, non hura nihork ezpaitu nihola ikusten tratu hartan, bainan hala bada ere, agertzen da seigarren egunean, non bertze guziak baino lehen, xuxen baitoa zenbait ibaiara, zeinetan barrena gorputz guzia ikhuzten eta garbitzen baitu, nahi eztuela bat ere artaldera bihurtu non ezten lehenik osoki garbitu izan. Ez othe dire aztura eta atun ederrak eta honestak halako animalientzat? zeinetaz

gonbidatzen baititu jende ezkonduak ez egoitera gogoz loturik bere bizitze thailuaren arauera hartu dituzten gorputzeko plazeretan, bainan hek iragan direnean, hetarik ahalik lasterrena bihotzaren eta gogoaren garbitzera gero arimako libertate osoz akziona garbiagorik eta goragorik egitea gatik. Abisu hortan datza londone Paulok Korintiakoei emaiten derauen dotrina exzelentaren obramendu osoa eta konplia: *Denbora labur da, dio, gainerakoa da emazte dutenak daudezila, ezpalute bezala*. Ezen San Gregororen arauera, hark emazte du, bat ere ezpalu bezala, zeinak harekin gorputzeko konsolazionek hala baititu hartzen, non hargatik gogoa ezpaitzaio aldaratzen eginbide espiritualetarik. Bada zer ere erraiten baita senharraz, orobat aditzen da emazteaz. *Munduaz usatzen dutenak*, dio Apostoluak berak, *beude hartaz usa ezpalezate bezala* beraz guziak serbitza bitez munduaz; nor bere bizitze thailuaren eredura; ordea halako moldez non hartan gogoa amarratu gabe trebeki eta agudoki lainkoa serbitza detzaten munduko traturik ezpalebillate bezala. Gizonaren gaitzik handiena, dio San Augustinok, da nahi izai-

tea gozatu, xoilki usatu behar duen gauzaz, eta nahi izaitea usatu, xoilki gozatu behar dituenez: Gozatu behar gare gauza espiritualez eta xoilki serbitzatu gorputzekoez, zeinetaz serbitzatu behar bidean, heldu garenean hetaz gozatzera, gure arrazoinetako arima egiten baita animalia eta abre-arima. Uste dut erran dudala erran nahi nuen guzia, eta erran nahi eznuena adiarazi dudala, erran gabe.

## Abisuak alhargunentzat

# BERROGOIGARREN KAPITULUA

Londonen Paulok lekzione egiten deraue Eliza-ko Buruzagi guziei bere Timotheo baitan, erraiten duela, *Ohoratzatu egiazki alhargun diren emazte alhargunak*; bada egiazki alhargun direntzat, gauza hauk behardira.

Lehenik, behar da emazte alharguna alhargun den ez xoilki gorputzez, bainan eta bihotzez ere, erran nahi da, behar du deliberatu ezin hautsizko deliberamendu batez bere buruaren begiratzera eta idukitzera alharguntza garbi batetan; zeren alhargun eztirenak birezkontzeko parada hel artean baizen, eztire gizonetarik apartatuak gorputzeko atseginaz bezanbat baizen, bainan hei datxezte bihotzez eta borondatez. Baldin egiazko alhargunak bere buruaren finkatzeko alharguntzako estatuan, botuz ofrezitu nahi baido lainkoari bere gorputza eta kastitatea, edergaillu handi bat iratxekiko dio bere alharguntzari, eta seguranza handi batetan ezarriko

du bere erresoluzioea: Zeren, ikusirik botu egi-  
nez gero eztuela geiago eskurik bere kastitate-  
ren utzteko, parabisua utzi gabe, hain ieloskor  
izanen da hartu duen gogoaz, non ezpaitu  
ezkontzazko gogoeta arinenak ere utziko bere  
bihotzean den gutiena trikatzera; hala non botu  
sakratu hartaz burdin-athe bortitz bat ezarriko  
baitu bere arimaren eta erresoluzioearen kon-  
trako mandatuketen edo eskhaintzen artean.  
Gerthuz, San Augustinok botu hura handiro xoil  
konseillatzen dio alhargun giristinoari, eta lehe-  
nagoko Origenes iakinsuna aitzinago doa, zeren  
konseillu emaiten deraue emazte ezkonduer  
botu egiteaz alharguntzazko kastitatean egoite-  
ko, baldin senharrak hiltzen bazaizte, berak  
baino lehen, arren bere ezkontzatan ahal ditzu-  
keten plazeren artean, badarik ere goza ahal  
ditezken alharguntza garbiaren merituz aitzin-  
darizko promez haren bidez. Botuak egitentu  
botuaz gerostik obrak lainkoaren gogorakoago,  
bortitzten du bihotza hekin egiteko, eta eztiotza  
xoilki lainkoari emaiten obrak, zeinak baitira  
gure borondate onaren fruituak bezala, baina  
konsekratzen dio oraino gure borondatea bera,

zeina baita gure obren eta akzioneer arbola bezala. Kastitate sinpleaz gure gorputza prestatzen diogu lainkoari, zilhegi gaudelarik bertze aldi batzuez haren utztera bere plazeretara, ordea kastitatezko botuaz emaitza oso eta ezinitzul arazizko bat egiten diogu hartaz gure buruari eskurik utzi gabe gure hitzaren iateko. Manera hartan, haren gathibu eta meneko iarten garela, zeinaren serbitzatzea hobe baita erregetasun guzia baino. Bada nola bi Dotor handi hekin abisuak neurrigabeki on baitzaizkit, hala desira nuke hain doatsu izanen diren arimak, non heiarraikitze borondaterik hartuko baitute, hari litezila zuhurki, sailduki eta sailki egiteko hartan, bere bihotzeko indarrak ongi sondaturik zeruko inspirazionea eskaturik, eta Gidari zuhur eta debozionetsu baten konseillua harturik: zeren horrela den guzia probetxu geiagorekin eginen da.

Bigarreanean. Hortaz lekhora bigarren ezkontzazko ukho hura egin beharda garbiki eta hutsik bere afekzione guziak iainkoa gana itzultzetzat garbitasun geiagorekin eta bere bihotzaren alde guzietrik iosteko lainkozko maiestatearen

bihotzarekin; zeren umeak aberatsturik utzteko desirak, edo zenbait bertze munduko abantailik ardietsteko usteak alharguna alhargundurik badaduka, izanen du naski laudorio, ez ordea segur lainkoaren aitzinean, halaz eta lainkoaren begietan deusek ere egizko laudoriorik ezin dukeienaz gerostik lainkoa gтик egiten denak bai-zen.

Geiago, behar da alharguna, egiazki alhargun izatekotzat, apartatua den eta borondatezki billusia mundurazko kontentamenduetarik. *Atseginketan bizi den alharguna*, dio londone Paulok, *hil da bizirik*. Nahi izaitea alhargun izan, eta halarik ere atsegin artzea, begietsia, balakatua eta sohastatua izaiteaz; nahi bada dansaketan eta bankezietan aurkhitu, nahi badu usainztaturik, berregindurik eta totildurik ibilli, hori da alhargun bizia izaitea gorputzez, baina alhargun hilla izaitea arimaz bezanbatean. Zer ansia da, othoi, Adonisen eta amorio lizunaren etxeko bandera egin dadin kukurusta xuriz plumaia giza gotiturik, ala sedazko belo ixurtuz begitartearen inguruan sare gisa hedaturik? aitzitik hainitzetan banaloriaren emendaillutzat beltza xuriaren gai-

nean emaiten da haren kolorearen abantailla-tzea gatik. Alhargunak enseiatu duenean emazteek ohi duten gizonen begietan eder izaiteko antzea, beithaeta pitztura perillosagoak aurtikizentu hekin bihotzetara: beraz plazer ergel hetan bizi den alharguna, bizi delarik hil da, eta ongi erraitera, ezta alhargunaizuna edo alhargun itxura baizen.

*Ebakitzeko denbora ethorri da, usotortoillaren boza enzun izan da gure lurrian,* dio Kantikak: Munduko soberaniak ebaki behar ditu nork ere debozinez bizi nahi baitu, guzien gaintetik ordea ebakimendu hura premiazkoa da egiazko alhargunarentzat, zeina, uso+apal garbi bat bezala, bere senhar ioanaren gainean nigarrez, hartzbeherapenez eta auhenez orai berehala egon baita. Noemi bihurtu zenean Moabetik Betleamera, hura ezkondu berrian ezagutu zuten hiriko Andreak hasi ziren erraiten, ez othe da hori Noemi? Ordea ihardetsi zerauen: arren enazazuela izenda Noemi (ezen Noemi erran nahi da graziosa, arraia eta ederra) bainan izenda nazazue Mara, zeren launak berretu baiteraut arima khiratsturaz. Hori erraiten zuen zeren hil

baitzizaion senharra: halaber alhargun debotak eztu nahi behin ere eran dakion, eta estima dadin ederra eta graziosa dela, aski eritsten baitu lainkoak nahi duen bezalako, erran nahi da, bere begietan humil eta xipi izaitea.

Lanpek, zeinetako olio aromatika baita, usain gozoago banatzen dute argiak hillez: hala alhargunek, zeinen amorioa izan baita garbi ezkontzan, bertutezko eta kastitatezko usain hobeago eta handiago isurtzen dute, hekin argia, erran nahi da senharra, iraungi denean herioaz. Senharra maite izaitea bizi deino, gauza aski komuna da emazteen artean. baina senharra maite izaitea, hala non hura hillez gero, eztuen emazteak bertzerik nahi, amoriozko gradu eta titulu da egiazko alhargunei baizen eztagotena. lainkoa baitan esperanza izaitea, senharra iabe eta habe dagoeino, ezta gauza hain bakhana; baina lainkoa baitan esperanza izaitea alhariabe hartaz gabetuz gerostik, hainitz laudorio merezi duen gauza da. Hargatik lahar-guntzan errazkiago ezagutzen da nihork bere ezkontzan izan dituen bertuteen perfekzionea.

Umeak dituen alhargunak haren ntzearen eta gidaritasunaren beharren daudenak, eta bere-gainki hekin arimari eta bizitzeko zimendamenduari behatzen derauezaten gauzetako, ezin utz detzake niholatako maneraz, eta ezitu ere utzi behar. Ezen londone Paulok klarki dio obligatuak direla hetaz artha idukitera bere burhasoei ordainaren bihurtzeko, eta are geiago zeren norbaitek ezpadaduka bere etxetiarrez eta bere-gainki bere mainadakoez artha eta kontu, hura gaixtoago baita fedea eztuena baino, ordea halakoak badira umeak non ez tuten gidaren beharreik, orduan alhargunak behar ditu bere afekzione eta gogoeta guziak batetara erakharri, hetaz garbikiago baliatzekotzat bere buruaren aitzinatzeke lainkoaren amoriora. Baldin zenbait borxazko borxak obligatzen ezpadu egiazko alharguna kanpoko nahasketara, nolakoak baitira hauziak, konseillu emaiten diot alhargunari hetan ez bat ere sartzeaz, eta bere egitekoen errekaitezkeo antze eta bide emeenari, bakezkoenari eta geldienari iarraikiteaz ezpalirudi ere fruitutsuena lizela. Zeren munduko ioan ethorrietak fruituak xoil behar dira izan handi, konpa-

ratzekoak badira bake geldi eta saindu baten ontasunekin; bertze alde dela, hauziek eta bertze halako nahaskeriek barraiatzen dutela bihotza eta hainitzetan athera idekiten derauezatela kastitatearen etsaiei, nihor iarten denean debotzonearen kontrako eta lainkoari eder etzaizkon erremenguetan, noren ere faborearen beharra baitu, hari begitarte egiteko.

Biz orazionea alhargunaren ardurako eserziza, zeren nola ezpaitu amoriorik behar lainkoarentzat baizen, eztu geiago hitzik ere kasik behar lainkorentzat baizen; eta nola burdina, ezin darraikidikeonean aimant-harriaren erakartzeari, diamanta aitzinean edo bien artean izanez, oldartzen baita aimanta gana, diamanta urrundu den bezain laster; halaber lainkoa gana ezin osoki oldar ziteken alhargunaren bihotzak eta lainkozko amorioaren deiei ezin zerraiki zikeienak senharra bizi zeino, berehala, hura hil denean, beroki egin behar du laster zeruko usain onetara, erran baleza bezala espos sakratuak dioena, *O launa, orai ni osoki neure naizenean har nazazu guzia zure, erakhar nazazu zure*

*ondotik lasterka eginen dugu zure usain onak aditurik.*

Alhargun sailduari dagotzan eta besarkatu behar dituen bertuteak dire, ukho egitea ohorei, graduei, batzarrei, tituluei eta bertze horrelako banaloriei; haren egitekoa da pobreak serbitzatzeari, eriak ikhertzea, ondikatuak konsolatzea, neskato gazteak bizitze debotera ekhartzea eta berori bertute guzietako mirail ageri iartzea emazte gazteen aldera. Xahutasuna eta doia dira hekin tresnen bi edergailluak; humiltasuna eta karitatea dira hekin akzioneeren bi edergailluak; ohoretasuna eta mansotasuna dira hekin mintzoaren bi edergailluak; modestia eta ahalkekortasuna dira hekin begien bi edergailluak, eta Iesus gurutzatua da hekin bihotzetako amorio bakoitza.

Hitz batez, egiazko alharguna da elizan marxoko bioleta daritzon lore xumea, paregabeko eztitasunik banatzen duena bere debozionearen usainaz, eta bethi kasik gorderik dagoena bere xipitasunaren ostozabalaz azpian, eta bere kolore guti biziz eta erdi ilhunez mortifikazionea erakusten duena. Sortzen da leku freskoetan eta

ez landuetan, nahi ezpaitu hrstua izan munduko-  
en ibilketez bere bihotzeko freskuraren hobeki  
begiratzea gatik ontasunen, ohoreen edo are  
amorioen desirak ekhar liotzoketen pitztura  
guzien kontra; *doatsu izanen da*, dio apostoluak,  
*horrela badago*.

Hainitz bertzerik erraiteko nuke gauza horren  
gainen; baina den guzia erran izanen dut, erran  
dukedanean bere estatuko ohoreaz ieloskor den  
alhargunak erneki irakur detzala San Hieronimo  
handiak eskiribatzen dituen guthun ederrak  
Furia, Salbia eta bertze andre prestuak gana,  
zeinak guziz zori onezkoak izan baitziren hain  
aita espiritual handiren alaba espiritualak izai-  
teaz. Zeren ezin deusik iratxekei dakidikeo errai-  
ten derauenari abisu hau baizen, egiazko alhar-  
gunak nihoiz ere bertzeak eztituela gaizki erran  
eta ez baiatu behar, zeren bigarreneko edo are  
hirugarreneko eta laugarreneko ezkontzetara  
iragaiten diren; ezen kasu iakin batzuetan lain-  
koak hala ordenatzen du bere loria handienetan.  
Eta bethi behar da zaharren dotrina hau begien  
aitzinean iduki, alharguntzak eta birjinitateak

eztadukatela zeruan gradurik, humiltasunak ordenatzen derauena baizen.

## Hitz bat Birjinentzat

# BERROGEI ETA BATGARREN KAPITULUA

O birjinak! eztut hirur hitz hautaz bertzerik zuei erraiteko, zeren gainerakoa aurkhituko duzue berzetan. Baldin munduko ezkontzan sartu nahiak bazarete, idukazue bada ieloskorki zuen behenbiziko amorioa zuen lehenbiziko senharrarentzat. Uste dut enganamendu handi dela, bihotz garbi baten orde, bihotz higatu, amorioz nahasi eta erabilli bat ekhartzea. Ordea zori onak deitzen bazaituzte kastitatezko eta birjinezko eztei espirtualetara, eta nahi baduzue zuen birjinitatea sekulakotz begiratu: O lainkoa! begirauzue zuen amorioa ahalik mindurikiena zuen lainkozko esposarentzat; dakizuela, nola hura baita garbitasuna bera, eztuela deus garbitasuna bezain maite, eta hari gauza guzien premiziak zor zaizkola. San Hieronimoren guthunek emanen derauzkitzute premia dituzuen abisu guziak. Eta zuen kondizioneak obedienziara obli-

gatzen zaituztenaz geroztik, hauta zazue gidari bat, zeinaren gidamenduz zuen bihotza eta gorputza saildukiago konsekra ahal diotzotzuen lainkoarn maiestateari.

# **INTRODUKZIONEAREN LAUGARREN PARTEA**

Maizagoko tentazioneen kontrako  
abisu premiazkoak dadutzana

# **Eztela konturik egin behar munduko umeen erranez**

## **LEHEN KAPITULUA**

Mundukoek ikusiko duten bezain sarri bizitze debotari iarraiki nahi zaizkola, aurtikhiko tuzte zure gainera milla tragaza bere burlakeriez eta gaixki erranez; gaixtoenek erranen dute itxuraz eta artez zabiltzala, munduak begitarte gaixto egin derautzula, eta hark zuri ukho eginez, bazoazila lainkoa gana; zure adiskideak iarriko zaizkitzu milla eta milla abisu, bere ustez, zuhurrik eta karitatezkorik emaiten. Eroriko zara (erranen derautzute) zenbait melankolia beltzetan, galduko duzu munduan duzun kerdita, ezin pairatuzko eginen zara, zahartuko zare muga baino lehen, zure etxeko egitekoak gaizkituko dira, bizi behar da munduan munduko gisa, eta milla halako nahaskeria.

Ene Filothea, hori guzia ezta hitzkatze erhorik eta banaloriazkorik baizen; jende hek eztute ansiarik zure osasunaz, ez eta zure egitekoez;

*mundukoak bazinete*, dio salbatzailleak, munduak bere duena onets lezake, baina zeren etzaretan mundukoak, hargatik gaitzez dagotzue. Ikusi dugu aitonen semerik eta andrerik gau guziaren, bai hainitz gau osorik bata bertzearen ondoan datuetan, kartetan eta bertze iokotan iragaiten; othe da lan grinatsuagorik, tristeagorik eta gogoetatsuagorik hura den baino? guziarekin ere mundukoek etzuten hitzik erraiten, adiskideak etziren hargatik axolatzen, eta oren batetako meditazionea gatik, zeren ikusten duten lehen baino aphur bat goizago iaikiten garela komunione saindura preparatzea gatik, laster egiten dute midikua gana gure senda arazitzeke ur beltzetarik eta horitasunetik; illabethe batetako gau guziak iraganen tuzte dansetan, nihork eztu arrankurarik, eta hutsik eguerri gaueko beilla gatik, eztula dute guziek eta marraskaz daude sabeleko minez biharamunean. Nork eztakusa mundua dela iuje gaixto bat, bere umeentzat eme eta begitartetsu, baina lainkoaren umeentzat gaiz eta garratz.

Ezin gaudezke munduarekin ongi, harekin batean galtzen garenean baizen. Ezta biderik

haren kontentatzeko, zeren sobera aldetara itzultzen da, *Ioanis etorri da*, dio gure salbatzailleak, *iaten eta edaten eztuela, eta badiozue deabrua duela; etorri da gizonaren semea, iaten eta edaten duela, eta badiozue Samaritano dela*. Egia da, Filothea, largatzen bagare konpainiari amor eginez irri gitera, iokatzea, dansatzera munduarekin, eskandalua hartuko du; harekin hari ezpagare, akusatuko gaitu itxurazkoak eta melankoliatuak garelako; ederki aldagarritzatzen bagara, erranen du zerbait egin nahiz gabiltzala; edergailluak utzten baditugu, usteko du bihotz eroria dugula; erranen du gure alegrianzak direla largoegitasunak, gure mortifikazio-neak direla tristeziak, eta horrela behatzen deraukuino begi gaixtoz, sekulan ezin garatezke haren gogorako. Gure eskasak emendatzentzu eta leku guzietan erraiten du bekatu direla; gure bekatu beniala egiten du mortal, eta erorkorrez egiten ditugun bekatuak hartzentu, maoiziaz egin baginitu bezala. Iondone Paulok dio karitatea manso dela, eta mundua kontra gaizki egin nahi ada; karitateak eztu gaizkirik pensatzen, munduakontra bethi gaizki pensatzen iarria da,

eta gure eginak ezin akusa detzakeienean, akusatzentu gure intenzioeak, dela xikiroek duten adarrik, dela eztuten, dela diren xuri, dela diren beltz, otsoak hargatik eztitu utziko ian gabe, ahal badagi.

Zer ere eginen baitugu, munduak eginen derauku bethi gerla; luzez bagaude konfesoaren aitzinean galdeginen du zer hanbat dugun erraiteko; guti bagaude, erranen du eztugula guzia erraiten; gure urrats guziak zelatatukoitu, eta koleraan largatuko dugun hitz arina gatik, leku guzietan banatuko du ezin pairatuzkoak garela; gure egitekoez izanen dugu artha idurituko zaio abarizia dela, eta gure emetasuna dela inozenkeria; munduko umeez bezanbatean, hekin kole-rak, dire bihotz handitasunak, hekin abariziak dire zuhurziak, hekin trebetasunak dire ohorezko konpainiamenduak; finean armiermek bethi gaixtatzentuzte erleen lanak.

Utz dezagula mundu itsu hura, Filothea, dagoela oiuz nahiz bezanbat, hontza bezala, argiko xorien izitzeko; garela finko hartu dugun gogoan, ezgaitezila itzul egin ditugun erresoluzionetarik; bethi puntui hortan bagaude, ageriko

da ea egia den zinetan sakrifiziatu gaizkola lainkoari, eta bizitze debotean iarri garela. Izar adatsdunek eta finko dabiltzanek gure iduriz orobat hurren egiten dute argi, baina adatsdunak gutiren buruan ilhantzen dire, nola ezpaitira iragaitzazko su batzu baizen, eta bertzeek bethi datxeten argia dute. Halaber itxurapenak eta egiazko bertuteak elkharren iduri handia dute kanpotik; baina bata bertzetik errazki ezagutzen da, zeren itxurapenak eztu irauterik eta barraiatzen da goiti doan khea bezala; ordea egiazko bertutea bethi dago fermu eta finko.

Ezta guretzat on guti gure debozioneko hatsapenaren seguratzeko, haren gatik izaiten badugu laidorik eta gaizki errailleen ahotan erabilten bagare, zeren bide hartaz begiratzen gara banaloriaren eta urguillukeriaren perilletik, zeinak baitira Ejipteko emaginak bezala, hek manatu baititu iferuko faraonek hil detzatela Israeleko semeak sortuko diren egun berean. Gurutzean iosiak gare munduaz denaz bezanbatean, eta behar da mundua den gurutzean iosia gure alde-ra; hark xori+burutzat gadutza, dadukagun guk ere hura erhotzat.

# **Bihotz ona behar dugula**

## **BIGARREN KAPITULUA**

Argiak, ederra delarik eta desiratzekoa, lilluratzentzu gure begiak, ilhunbetan luzeki egon direnean, eta herri batako jendekin treba artean, zenbat ere kortes eta begitartetsu baitire, halarik ere nolazbait izitzen gara. Naski, Filothe maitea, bizitzeko ganbiatze hunetan hainitz gogorapen alxatuko da zure barrenean, eta munduko erhokeriei erran derauezun adiu handiak zenbait tristezia eta flakeza emanen derautzu bihotzean; hori gertatzen bazaitzu duzun pazienza guti bat, othoi; zeren ezta deus izanen, ezta izidura guti bat baizen, bizitze berriak ekhartzen derautzuna, hura ioanez gero, hamar milla konsolazione izanen tutzu. Lehenbizian damutuko zaitzu agian zure banotasunetan erhoek eta burlariek emaiten zerautzuten oriarren utzteaz, bainan, O lainkoa! nahi othe zenduke galdu lainkoak egiaz emanen derautzun sekulakoa? lar-egon, eta ioan-ethorri banaloriazkoek,

zeinetan eman baitituzu zure aitzineko urtheak presentatuko zaizko oraino zure bihotzari, hura beithatu, bazkatu eta bere gana berriz erakharri nahiz, bainan othe zenduke bihotzik sekulakotasun doatsuari ukho egiteko hain arinkeria enganarizkoak gatik? Zinets nazazu bethi fermuki hari bazara eta finko bazaude, etzara hainitz egonen hain eztitausn gozorik eta plazergarririk hartu gabe, non aitortuko baituzu munduak eztuela behazun kharminik baizen ezti haren aldean, eta debozisioneko egun batek geiago balio duela milla munduko bizitzearen urtheak baino.

Ordea ikusten duzu giristinoaren perfekzioneko mendia neurrigabeki dela gora; he! ene lainkoa, diozu, nolatan ikhanen ahal naiz? bihotz zaite, Filothea, erle-umeak hasten direnean bere formaren hartzen deitzen dire Ninfak, eta orduan ezin oraino hegaldak ditezke loretara ez mendietara, ez aldapa hurbilletara eztiaren biltzeko; bainan aphurka amek aphaindu derauezaten ezitik ianez, ninfa xume hek hartzentuzte hegallak, eta hala azkartzen dire, non gerro hegaldatzen baitira nora nahi berak bere bizikaiaren

bilha. Egia da debozioanean oraino erle-umetxoak gare, ezin ikhan gaitzke gure gogoaren arauera, zein gogo ezpaita gutiago, Giristinoaren perfekzionario goren puntura ardietsteko baizen: badarik ere hasten gara formaren hartzen gure desirez eta erresoluzioenez, hegalak hasten zaizkigu sortzen. Esperanza behar dugu bada egun batez izanen garela erle espiritualak, eta hegaldatuko garela, eta han artean bizi gaitzin debot zaharrek utzi derauzkiguten irakhasmen-duetako eztiatz, eta dagiogun lainkoari othoitz, dizkigula usoaren bezalako hegalak, ez xoilki oraiko biziak diraueino hegaldatzeko, baina etorkizunekoaren sekulakotasuan doatsuan gozoki pausatzeke.

# **Nolakoak diren tentazioneak, eta zer diferentzia den tentazionearen sentitzearen eta konsentitzearen artean**

## **HIRURGARREN KAPITULUA**

Iduri bekizu, Filothea, Prinzesa gazte bat bere esposak neurrigabeki maite duena, eta zenbait gaixtok hura galdu eta haren espos-ohea lizundu nahiz, igorten dioela norbait amorezko mandatarari lizun harekin bere nahi galgarriaz minzatzera. Lehenbizirik, mandatarari hark Princesari erakusten dio bere nausiaren gogoia. Bigarreanean, Princesak mandatua hartzen du, edo gogotik, edo ez gogotik. Hirurgarreanean, edo konsentitzen du, edo ez konsentitzen: halaber Satanek, munduak, eta haragiak, arima bat lainkoaren semearekin esposaturik ikusirik, igorten diotzate tentazioneak eta gogoramenduak, eta hek direla bide, lehenik erakusten zaio bokhatua. Bigarreanean, gogoramendu hetan edo lakhetzen zaio, edo etzaio lakhet; finean edo konsentitzen du, edo

eztu konsentitzen; eta hauk dire laburki erraitera, hirur pausuak gaizki egitera iautsteko, tentazionea, atsegina, eta konsentimendua. Eta hirur akzione hek hain agerriz ezagun eztirelarik bertze bekhatu suerte guzietan, badarik ere ezagutzen dira, ukhi ditezkeien bezala, bekhatu handietan eta gaixtoenetan.

Zein ere nahi den bekhaturen tentazioneak irauin baleza ere, gure bizitze guzian, ezin egin ginitzake lainkozko maiestatearen desgogarako, hartan lakhetzen ezpazaiku, eta konsentimendurik emaiten ezpadiogu. Arrazoina da, zeren tentazionea hari denean ezpaigara gu hari, bainan pairatzen baitugu, bada hartan atseginik hartzen eztugunaz gero, ezin dukegu hobetik bat ere. Iondone Paulok denbora handiz pairatu zituen haragiaren tentazioneak, ordea ez xoilki etzen hargatik lainkoaren desgogarako, aitzitik hek zirela kausa heldu zitzaion lainkoari loria. Angela de Foligni doatsuak sentitzen zituen hain haragizko tentazione bortitzak, non urrikalkizuntzen baita hetaz minzo denean. Handiak ere ziren San Franzesek eta san Benediktok pairatu zituzten tentazioneak, batak elhorripetan, bertzeak

elhurpean sartu eta erabilli baitzuten bere gorputza billusgorriturik, hekin iraungitzeko; bada-rik ere etzuten hargatik lainkoaren grazia nihola ere galdu, aitzitik hura bere baitan hagitz emen- datu zuten. Bihotz sendo bat behar duzu bada, Filothea, tentazioneen artean, eta ez sekulan iduki garaitua zarela zure desgogarako direino, bethi dakizula eta orhoitzen zarela bertze gauza dela tentazionearen sentitzea, eta bertze bat haren konsentitzea. Ezen senti detzakegu, gure gogoaren kontrako badira ere, ezin ordea kon- sentidetzakegu hetan atsegin hartu gabe, iakinik atsegina komunski dela konsentimendura hel- tzeko urratza eta pausua. Beraz gure salbamen- duaren etsaiek eskaini diazagutela nahiz bezan- bat beitha eta baska, beudez arduraki gure biho- tzeko athetan sartu nahiz, erran diazagutela nahi duten bezanbat elhe, baina gogoa daduka- gino hetan atseginik ez hartzeko, lainkoa ezin ofensa dezakegu, erran derautzudan Prinzesa- ren senhar launak ezin gaizkira har dezakeien bezala, hark enzuna gatik igorri zitzaion manda- tari lizuna, haren erranetan plazer suerterik hartu ezpadu.

Guziarekin ere diferentzia hau da arimaren eta Printzesa haren artean, zeren Printzesak desohorezko mandatua enzun duenean, on bazaar kanpora dezake mandataria, hura geiago enzun gabe, baina eztago bethi arimaren ahalean tentazionearen ez sentitzea, bethi ahala duelarik haren ez konsentitzeko; hargatik tentazioneak luzeki dirauelarik, kalterik ezin egin diazakegu, gure desgogarakoa deino.

Ordea tentazionearen ondoan etor ditekeien atsegina bezanbatean, zeren bi parte baititugu gure ariman, bat beherekoa, bertzea gainekoa, eta beherekoak ezpaitarraio bethiere gainekoari, aitzitik bere lanak egiten baititu beregain, hainitzetan gertatzen da behereko parteak atsegina duela tentazionearen gainekoaren konsentimendua gabe, aitzitik haren aldearen kontra: eta hori da Apostoluak deklaritzen duen gudua eta gerla, erraiten duenean bere haragia guthiziatzen dela espirituaren kontra; badutela mienbroek lege bat, eta espirituak bertze lege bat duela, eta hala bertze horrelako gauzez.

Ikusi othe duzu egundaino, Filothea, suko ikhatz gorri murru handi bat hautsez estalirik?

nihor heldu denean hamar edo hamabi orenen buruan handik su bilha, eztu kausitzen guti bat baizen sukhaldearen erdian, ta oraino nekhez; han zen bada, kausitzen denaz gero: eta hartaz bertze ikhatz lehen hillak berriz pitz eta irazeki ditezke: orobat da gure bizitze espiritualean tentazione handien eta bortitzen artean dagoen karitateaz. Zeren tentazioneak, bere atsegina sararazirik behereko partean, arima guzia hautsez, iduriz behintzat, estaltzen du, eta lainkoaren amudioa den lekurik xipienean hertsten du: zeren ezta geiago ageri nihon ere bihotzaren erdian, espiritupean barrena baizen, badirudi ere eztela han eta nekhez aurkhitzen da. Badarik ere egiaz han da, halaz eta, gure arimako eta gorputzeko ondar guziak nahasiak direlarik, gogofermu dadukagunaz gero ez bekhatuaren, ez tentazionearen konsentitzeko, eta gure kanpoko gizonak duen atsegina barrenekoari displazer zaionaz gerostik. Eta gure borondatearen inguruetan dagoelarik, ezta halarik ere hartan barrena; hargatik ezagun da halako atsegina dela nahi gabezkoa, eta halakoa deino, ezin ditekeiela bekhaturik.

## **Bi exenplu eder horren gainean**

# **LAUGARREN KAPITULUA**

Hanbat doatsu erran dudanaren ongi aditzea, non ezpaitut dudarik eginen zuri haren luzeki deklaratzear. San Hieronimok dio gizon gazte bat ohe guri baten gainean hedatu eta lotu izan zela firikuzko lokharri legunez, eta emakume lizun batek berariaz haren fermutasunaren inharrotseko, harekin etzanik eskuztatze eta balaku likhitz suerte guzietz hura gonbidatzen eta ertxatzen zuela; hark ez othe zuen parerik eztuen haragizko pitzturarik sentitu behar? Haren sensuak ez othe ziren atseginduraz bethe behar? Haren burua eta fuina ez othe ziren ordu hartako bereko plazergarriez iragan behar? bai segur, eta halarik ere hura inguratzen duten hain bertze asalduren, eta atsegingarriren artean, tentazionetako bizuntza eta erauntsia izigarritzko haren erdian erakusten du bere bihotza eztela garaitua, eta borondateak eztuela nihola ere konsentitzen: halaz eta ikusi zuenean gauza

guziak zituen bere kontra alxatuak, eta bere gorputzeko partetarik etzuela bat ere bere manuko mihia baizen, hura hortzez trinkatu eta aurtikhi zuenaz gero burreuek eztirez eta bertze errementez gorputza pena zezaketen baino kruekiago hare arima zerabillan emazteki lizun haren begitartera; hala ere Tiranoak ez fidaz hari garai lekidikeola doloreez, uste izan zuen garaituko zitzaiola atseginez.

Santa Katalina Sienekoak gauza beraren gainean izan zuen guduaren historia guziz da miragarria: huna laburki nola den. Espiritu gaixtoak esku izan zuen lainkoa ganik birjina saildu haren garbitasunaren akometatzeko ahal zukeien errabiadura handienaz, kondizionerekin ordea etzuela hura ukhituko: ekharri ziotzan bada bihotzera gogoramendu lizun motha guziak, eta haren geiago pitzete gatik, bera bere lagunekin gizon eta emakume iduriak harturik, milla eta milla haragizkotasun eta lizunkeria suerte giten zituen haren begien aitzinean, hura gonbidatzen eta ertxatzen zuela hitz eta sohas ahal diratezkeien itsusienez, eta gauza hek guziak kanpokoak zirelarik, guziarekin ere sensuen bidez barrena sar-

tzen ziren birjina garbi haren bihotzean, zeina, berak gero aitortzen zuen bezala, hetaz baitzen bethea, hala non ezpaitzizaion azkhendu lizun-keria eta haragizko atsegin lizunen uholdeak eta erauntsiak inharrosi etzuen gauzarik, gaineke borondate hutsa eta finena baizen. Gudu hartan denbora handiz egon zen, eta gure Salbatzailleak, egun batez hari bere begitartea erakusi zioenean, erran zioen Andre saindu hark: Non zinen, ene launa maitea, ene bihotza ilhunbez eta lizunkeriez bethe zenean? Horren gainean ihardetsi zioen: Alaba, zure bihotzean ninzen. Eta nola, hark berriz, ene bihotzean zinunden hain bertze lizunkeriekin? hain leku likhitsetan egon nahi duzu bada? Eta gure launak erran zioen: Erradazu, alaba, zure bihotzeko pensamendu hek emaiten othe zerautzuten plazerik edo damurik? khiratz othe ziren edo gozo? Enuen, launa, dio, neurrigabeko khiratstasunik eta tristeziarik baizen. Eta hark berriz: nork ezarten zuen khiratstasun eta tristezia handi hura zure bihotzean nik baizen ene goderik egonaz zure arimaren erdian barrena? Zinetzazu, ene alaba, zurekin orduan izan ez baninz zure boron-

datea inguratzen zuten eta ezin hauts zezaketen gogoramendu hek, dudagaberik hari garaituko eta barrena sartuko zitzaizkon, eta nola zure borondatea batera edo bertzera zilhegi baita, plazerki hartuko zituen, gero manera hartaz zure arimari herioa emanen zioten; baina zeren barrenean bainengoen ezarten nuen zure bihotzean frogatu duzun damua, eta tentazioneari athea ahal bezanbat hertsten zioen gudua; eta zeren ezin baitzidekeien nahi zuen bezanbat, hargatik desplazatzen eta gaitzeritzte handiago sentitzen zuen tentazionearen eta bere burua beraren kontra: manera hartan pena hek merezimentu eta irabasia handi bat ziren zuretzat, eta zure bertutearen eta bortiztasunaren emendagailu handia.

Ikusten duzu, Filothea, nola su hura estalirik zegoen hautspear? nola tentazionea eta atsegina sartu ziren bihotzean barrena? nola inguratu zuten borondatea? Ikusten duzu, nola borondateak xoldurik, zihardukan eta guduka hari zen gogora ekharten zitzaion gaizkiaren kontrako khiratstasunez, desplazerez eta arnegamenduez, bethi finko zegoela konsentimendurik

eman nahi gabez hura inguratzen zuen bekhatuari? O lainkoa! zer hetstura lainkoa maite duen arimarentzat, ez iakiteaz nihola ere ea lainkoa duenz bere baitan, edo ezduenz, ea zeina gatik dihardukan iainkoaren amorioa haren baitan osoki iraungia denz edo ez! halabaina zeruko amorioaren perfekzioneko lorerik finena eta punturik gorena da, amoriodunaren paira eta gudu-ka arazitzea amorioa gatik, iakin dezan gabe ea duenz, zeina gatik eta zeinarekin batean horrela gudukatzen den amorioa.

# **Bihotzgarria tentazionetan den arimarentzat**

## **BORTZGARREN KAPITULUA**

Ene Filothea, akometadura handi eta tentazione bortitz hek lainkoak ezitu nihoiz ere utzten etortzera, bere amudio garbi eta beregaineko hartara alxatu nahi dituen arimen kontra bai-zen, bainan ezta hargatik erran behar segur direla haren ardietsteke: zeren hainitzetan gertatu da akometatze bortitzetan fermu egon zirenak, lainkozko laguntzari gero ez fidelki iarraikiz, erori direla tentazione arinetan. Hori erraiten dut, arren gertatzen bazara behin ere hain tentazione handiz akometaturik, iakin dezazun lainkoak egiten derautzula ohigabeko faborea eta hartaz deklaritzen derautzula nahi zaituela handi egin bere begien aitzinean; eta halarik ere bethi zaudazin humil eta beldurti, seguranzarik hartzen eztuzula garaituko ahal zaiztela tentazione xehei, handiei garaitu zaiztelarik, lainkoaren

Maiestatearen aldera izanen duzun ardurako fideltasunaz baizen.

Zer ere tentazione bada gertatuko baitzaitzu, eta zer ere atsegin handik etorriko, zure borondatea finko dagoeino bere konsentimendua eman gabe ez xoilki tentazioneari, bainan eta atseginari, etzaitzila hargatik asalda, zeren lainkoa ezta bat ere ofensatzen.

Norbaiti bihotza flakatu zaionean, eta bizitzeko seinalerik geiago emaiten eztuenean, eskua emaiten zaio bihotzaren gainean, eta sentitzen bada den gutiena dabillala, iujeatzen da bizi dela, eta zenbait ur preziatuz edo bertze zenbait erremedio eginez, berriz erakhar dakidikeola indar eta sentimendua; hala batzutan gertatzen da tentazioneak borthitz izanez, badirudiela gure arimari indarrak osoki flakatu zaizkola, eta hatsik ezpalu bezala, jeztuela geiago ez bizitze ez egite espiritualik, bainan ezagutu nahi badugu hartaz zer den, pausadezagun eskua haren bihotzaren gainean. Konsidera dezagun ea bihotzak eta borondateak dutenz oraino bere egite espirituala, erran nahi da, ea bere eginbidearen arauera tentazioneari eta atseginari konsentimendua

ukhatzen dioten hari iarraiki gabe; zeren gure bihotza ukhoan dagoteino bere baitan, segur gara ezen karitatea, zein baita gure arimako bizia, gure baita dagoela ere, eta Iesus gure Salbatzaillea aurkhitzen dela gure ariman, gorderik eta estalirik dagoelarik, hala non orazioneari arduraki iarraikiz, Sakramenduez usatuz, Iainkoa baitako fidanzan egonez beldurtuko baitzaizkigu gure indarrak, eta bizitze oso eta gozo batez biziko baigara.

# **Nola tentazionea eta atsegina diratezkeien bekhatu**

## **SEIGARREN KAPITULUA**

Aipatu dugun Prinzesak eztu hobetik egiten zaion mandatu desohorezkoa gatik, halaz eta, kasu emandugun bezala, bere gogoaren kontra heldu zaionaz gerostik: baina kontrara zenbait begitartez lekurik eman bazuen halako mandaturik hari egiteko, haren ondoan dabillanari berak lehenik amorio eman nahiz, dudarik gabe hobenduri lizate mandatua bera gatik; eta, minbera iduri egin baleza ere, mereziluke eranzute eta gastigu. Halaber gertatzen da batzutan tentazione hutsak bekhatutan ezarten gaituela, zeren geurok tentazionea bilhatzen baitugu. Konparazionera, badakit iokotan hari naizenean, zin eta burho errazki egiten dudala, eta tentazioneak hori ekartzen derautala, bekhatu egiten dut noiz ere iokotan hari bainaiz, eta hobenduri naiz iokoan etorriko zaizkidan tentazione guziez. Baldin badakit zenbait konpainiak ekhartzen derau-

tala tentazionerik eta erorterik, eta halarik ere hartaritzen banaiz neure gogoz, dudarik gabe hobenduri naiz han hartuko ditudan tentazione guziez.

Tentazionetik heldu den atseginari athea herts dakidikeonean, bethi bekhatu da hari idekilea, hartarik hartzen den plazera, eta emaiten zaion konsentimendua handi edo xipi, luze edo labur den eredura. Bethi gauza baiatzekoa egiten du erran dugun Prinzesak, ez xoilki enzuten badu egiten zaion mandatu lizuna; baina oraino hura enzunez gerostik, hartan lakhetzen bazaio bere bihotza kontentamendurekin haren gainean erabilliz: zeren konsentitu nahi eztuelarik egiten zaion mandatuaren arauera egiteko, guziarekin ere hartan hartzen duen kontentamenduaz konsentitzen du bihotzak gogoz obra dezala: eta bethi gauza lizuna da obra lizunari edo bihotzez, edo gorputzez lotzea, aitzitik gauza lizunari bihotzez lotzea halako manieraz da lizuntasuna bera, non, bihotzak nahi eztuelarik, gorputza lizuntzen bada, ezin baititeke bekhatu.

Tenta zaitezinean bada zenbait bekhaturen egitera, kontsiderazazu ea zure borondatez eman duzun lekuri tentatua izaiteko, eta orduan tentazioeak berak ezarten zaitu bekhatutan, zeroni sartu zare perilla gatik. Hori aditzen dela, baldin okasionari errazki itzuli ahal bazaizko eta aitzinetik ikusi baduzu edo ikusi behar bazen duen tentazioea etorriko zitzaizula; baina eman ezpadiozu tentasionari etortzeko biderik, niholaz ere ezteke zuretzat bekhatu.

Tentazionetik heldu den atseginari itzuli ahal gaizkonean eta ezpaigaizko itzuli, bada bethi zerbait bekhatu, hartan guti edo hainitz egon garen eredura, eta hartu dugun atseginari leku eman diogun arauera. Baldin emakume batek lekuri ez emana gatik solhastatua izaiteko, plazerik hartzen badu nihork hura solhasta dezan, gaizki erraitekoa da hargatik, hartan hartzen duen plazera heldu ezpada solhastaketatik bai zen. Konparasionera, baldin hari amorio eman nahi dioen mutil totillak ederki ukhitzen badu gitarra, eta plazerik hartzen badu, ez zeren haren amorioaren ihisian dabillan, baina zeren ezteki eta ederki ukhitzen duen gitarra, ezta bek-

haturik izanen, luzez egon behar eztuelarik plazer haren hartzen, beldurrez eman dezan lekurik, plazer hartarik iragaiteko mandatuaren hartzeko atseginera. Orobat bada, nihork irakhatzen baderaut zenbait arte pensuz eta artifizioz betherik ene etsaiari aspertzeko, nik plazerik hartzen ezpadut, eta konsentitzen ezpadut erraiten zaitan bezala aspertzea, baina xoilki lakhetzen bazait halako pensuaren eta artifizioaren ikhas-teaz, dudarik gabe, eztut bekhatu egiten; on eztelarik plazer hartan hainitz trika nadin, bledurrez aphurka eraman nazan aspertzearen beraren edozein atseginera.

Batzutan tentazionearen ondoan berehala zenbait atseginazko khilikamendu sartzen zaiku kasik akorda gaitezin baino lehen, eta hori ezin diteke bekhatu benial arin bat baizen, baina handiago egiten da baldin akordatuz gero zer gaitzetan gaudezin, ansigabez egoiten bagara deliberatzen, ea atsegindura hartuko edo khenduko dugunz; handiago are da, baldin hura sentitzen dugunean, hartan bagaude zenbait denboraz ansigabe hutsez, haren khentzeko borondaterik bat ere gabe; baina noiz ere borndatezki

eta deliberatuki gogo hartzen baitugu halako atsegintasunean lakhetzeko, gogo deliberatu hura bera da bekhatu handi bat, gauza zergatik atsegin hartzen baitugu, seinalatuki gaixtoa bada. Emakumearentzat bizio handi bat da amorio gaixtorik iduki nahi badu, sekulan nahi eztiolarik amurusari gorputza largatu.

# Tentazione handien kontrako erremedioak

## ZAZPIGARREN KAPITULUA

Tentazionerik sentitzen duzun bezain sarri, egizu haurrek egiten duten bezala otsoa edo artza larrean ikusten dutenean: ezen berehala laster egiten dute aitaren edo amaren besoetara, edo bederen oiu egiten diote heldakiela; zuk halaber laster egizu lainkoa gana, eta gomendua zakizko haren miserikordiari eta helzakitzari: gure Salbatzailleak berak irakhasten duen erremedioa da, erraiten duenean: *zaudete othoitzez, tentamendutan eror zaitezten beldurrez.*

Ikusten baduzu, halarik ere tentazioneak dirauela, edo berretzen dela, laster egizu gogoz Gurutze sainduaren besarkatzera, Iesus gurutzatua zure aitzinean ikus bazeneza bezala. Errozu zinetan eztuzula sekulan tentazionea konsentituko eta eska zakizko hel dakizula haren kontra, eta tentazioneak diraeino, zin zinez errazu eztuzula konsentitu nahi.

Ordea promezik egiten duzun eta konsentimendua ukhatzen duzun bizkitartean, eztezazula tentazionearen begitartera beha, baina xoilki beha diozozu gure Salbatzailleari; zeren behatzen baduzu tentazionea gana, behintzat bortitza denean, zure fermutasuna inharrots eta kordoka ahal liro.

Itzul ezazu zure espiritua zenbait lan onetara, zeren hek zure bihotzean sarturik eta lekua harturik, kanporako ituzte tentazione eta gogoramendu gaixtoak. Erremedio handia tentazione guzien, ala handien, ala xipien kontra da gure gidariari gure bihotza erakustea, eta heldu zaizkigun gogoramendu, sentimendu, eta afekzione guziak erraitea: zeren kontu egizu espiritu gaixtoak enganatu nahi duen arimarekin lehenbizi egiten duen paktua dela ixilik egoiteaz, egiten duten bezala bertzeren emazterik edo neskatorik enganatu nahi dutenek; debekatze baitituzte lehenbizitik eztiozotela ez senharrari, ez aitari parterik eman bere artean izan dituzten hitzez; kontrara lainkoak bere inspirazionetan, gauza guzien gainetik, nahi du gure ganik, hek eman

dietzegun gure Superiorei eta Gidariei ezagutze-  
ra.

Baldin haukin guzien ondoan tentazionea tematzen bada gure nekhatzen eta khexatzen, eztugu bertzerik egiteko, lekhat gu ere temagaitezin, zinetan eta zinetan erraiten dugula, eztugula konsentitu nahi: ezen nola neskatoak ezin ezkon baititezke ez ez dioteino, hala arima, aldaratua izana gatik, ezin sekulan zaurt diteke ezean dagoeino.

Ez iharduki zure etsaiarekin, eta eztiozozula sekulan hitzik ihardets, gure Salbatzailleak haren ahalkatzeko eta ixiltzeko erranzioena bai-zen: *Urrun Satana, adoratuko eta serbitzatuko duk hire lainkoa*; eta nola emazte garbiak ezpaitio hitzik erran, ez eta behatu behar zerbait desohorezki eragin nahiz darraion lizunari; bainan hura berehala largarturik behar baitu bere bihotza itzuli bere esposa gana eta prometatu dioen fideltasuna berriz firmatu hitzketanm iarri gabe: halaber arima debotak ikusten duenean zenbait tentazionek hura akometatzen duela, eztu nihola ere egon behar ihardukitzen eta ihardetsten; baina behar da sinpleki itzuli Iesus bere

esposaren aldera, eta berriz zinetan prometatutako behar dio leial izanen zaiola, eta nahi duela sekulakotz osoki harena izan, nihori parterik eman gabe.

# Kontra egin behar zaiela tentamendu xehei

## ZORTZIGARREN KAPITULUA

Guduka hari behar garelarik tentazione handien kontra ezin garaituzko bihotz batez, eta hekin gainean ardietsten dugun garaiak xoil ontasun handi ekhartzen deraukularik; badarik ere probetxu geiago agian atheratzen dugu tentazione xeheen kontra ongi gudukatuz. Zeren handiek, bere handi izanaz xeheak xitzen dituzten bezala, xeheak ere hain neurrigabeki geiago dira, handiak diren baino, non hetarik eramaiten den garaia konpara baititeke handienetarik ardietsten den garaiarekin.

Otsoak eta Artzak dudagabe perillosago dira uliak baino: badarik ere eztute gure pazienza asaldatzen, unhatzen eta frogatzen uliek bezanbat. Erraz da nihor hil gabe egoitea, baina gatz da ordu eta leku guzietan presentatzen diren kolera xipietarik itzultzea. Erraz da bertzeren senharrarekin edo emaztearekin lizundu gabe

egoitea, bainan ezta hain erraz begiztatzerik edo amoriotzerik ez emaita edo hartzea grazia eta fabore xipirik ez eskatzea, edo igortzea, hitz mai-tagarririk ez erraita edo enzutea. Erraz da sen-harrari eta emazteari ielosgarririk ez emaita gorputzez, bainan ezta hain erraz halakorik ez emaita bihotzez; erraz da espos ohearen ez lizuntzea, baina gaitz da espos amudioaren ez zaurtzea; erran da bertzeren onhasunik ez ebatstea, baina gaitz da hartaz ez guthiziatzea; erraz da gezurrezko lekhukotasunik ez ierraita iujeen aitzinean, baina gaitz da bertzeen artean gezurrik ez erraita; erraz da ez horditza; baina gaitz da neurriz iatea eta edatea; erraz da bertzeren herioaren ez desiratzea, baina gaitz da hari gaitzik ez desiratzea; erran da hari aipha-men gaixtorik ez emaita, baina gaitz da haren ez mesprezatzea. Hitz batez tentazione xeheak, nolakoak baitire, haserraldiak, idurikortasunak, bekhaitstasunak, amuruskeriak, ergelkeriak, banaloriak, bi-bihotztasunak, afaitaketak, arteziak, gogoratze lizunak, hek, diot dira debozionean deliberatuenak diren arimen ardurako lanak eta eserzizak. Halakotz, ene Filothe mai-

tea, behar gare artha handiz gudu hartara pre-  
paratu, eta zarela segur, zenbat garaia erama-  
nen baititugu etsai xume hekin kontra, hain ber-  
tze harri preziatu iosiko direla lainkoak bere  
Parabisuan preparatzen deraukun loriako khor-  
an. Hargatik diot, iratzarririk gaudezila tentazio-  
ne handien kontra agudoki eta bortitzki haritze-  
ko, heldu badira, erneki eta azkarki hari behar  
dugula akometamendu xehe eta arin hekin kon-  
tra.

# **Nolako erremedio ekhar ditekén tentazione xeheen kontra**

## **BEDERATZIGARREN KAPITULUA**

Ea beraz, banalorioazko, idurikortasunazko, grinazko, ielosi azko, amuruskeriazko eta bertze horrelako nahaskeriezko tentazione xeheak, uliak eta ulitxiak bezala, heldu zaizkigunean begietara, batean mazelan, bertzean sudurretan ausikit zera, nola ezpaigaudezke hekin oztetik osoki libratu rik, egin dakidikeien kontrarik hobere na da, hetaz konturik ez egitea; zeren, zenbat ere baitira, ezin egin diazakegute kalterik, unha gaitzaketelarik, tinkhetz bagaude lainkoa serbitzatu nahiz.

Mesprezatzatu bada horrelako akometadura xeheak, eta etzarella orhoit ere zer erran nahi duten; baina utzkitzu buheskat zera zure beharrietara, eta huna hara zure inguruan ibiltera, uliak bezala, eta helditzezinean zure ausikit zera, ikusirik zure bihotzean nolazpait trikatzen direla,

khenetzatu hala dagidans; etzaitezila guduka hari hekin kontra, eztiezezula ihardets; baina egizu hekin kontrako akzionerik, nolako ere nahi den, beregainki ordea lainkoa ganako amoriozkorik. Ezen sinetsten banauzu etzare tematuko sentitzen duzun tentazionearen kontrako bertuteari lotzera, zeren hori lizate kasik iartzea tentazionearekin ihardukitzen, baina epherik izan baduzu, nolako den tentazionea, ezagutze-ko, buruz buru haren kontrako den bertuteazko akzione bat eginik, zure bihotza kheinu batez itzuliko duzu Iesus gurutzatuaren aldera, eta haren ganako amoriotze batez muzu emanen derauezu harenoin sakratuei. Hori biderik hobere-rena da etsaiari garaitzeko, dela tentazione xipietan, dela handietan: Ezen nola lainkoa ganako amorioak bere baita bertute guzien perfekzione guziak eta bertuteek berek bano bere-gainkiago baitadutza, hura ere bizio guzien kon-trako erremediorik beregainekoena da: eta zure arima kostumatzen bada heldu zaizkon tentazio-ne guzietan ihes-leku jeneral hartara laster egi-tera, ezta obligatua izanen behatzera eta sonda-tzera nolako tentazioneak ituen, baina emero

sentiturik asaldatzen dela, pausatuko du erre-  
medio handi hartan, zein erremedio, hortaz lek-  
hora, hain izigarria baita espiritu gaixtoarentzat,  
non dakusanean tentazioneek atzartzen gaituz-  
tela lainkoaren amudiora; ixiltzen baita eta gel-  
ditzen gure tentatzetik.

Horra zer den tentazione xehez eta maizko-  
ez, zeinen kontra nihork nahi balu xehero buruz  
buru iarri, morfundi bailiteke eta ezpaileide deu-  
sik.

# **Nola bortitztu behar den bihotza tentazioneen kontra**

## **HAMARGARREN KAPITULUA**

Konserazazu noizbaitetik noizbaitera zer pasionek nausitzenago duten zure ariman, eta hek ezaguturik, harezazu gogoz, hitzez eta obrez hekin kontrako bizitze manera. Konparazionera, sentitzen baduzu banaloriazko pasionek zaramatzala, orhoitzaite maiz munduko biziaren miseriaz, zein unhagarri izanen zaizkon konszienziari halako banaloriak heriotzeko egunean, zein ezta gosean bihotz handi bati, eztirela haurren iokoak eta dostetak baizen; eta bertze horrelako gauzarik iraulezazu gogoan. Minzazaitte maiz banaloriaren kontra, eta iduri zaitzularik zure oldearen kontra minzo zarela, etzaudezila hargatik banaloria zinetan mesprezatu gabe: ezen bide hartaz obligatua izanen zara, guzien aiphamenaz ere, haren kontra haritzera, berdin gauza baten kontra minzatzuz atzartzen gare haren gaitzetztera, lehenbizian hartarako afek-

zionariorik genduelarik. Egizu beheramenduzko eta humiliagarritzko ahal bezanbat obrarik, iduri dagotzularik damurekin egiten tutzula, zeren horrela humiltasunean ohituz zure banaloria zapatzen duzu, hala non tentazioea datorrenean, zure inklinazioea ezin iarriko baita haren alde lehen bezanbat, eta indar geiago izanen baituzu hari gerla egiteko.

Abariziari emana bazare, egizu maiz gogoeta bekhatu haren erhokeriaren gainean, gure serbitzuko baizen eginak eztiren gauzen gathibu egiten gaituela, bada eta ezpada heriotzeko orenean utzi beharko direla guziak, eta naski hek barraiatuko dituen, edo bere kaltetan eta danazionetan hetaz serbitzatuko den urliaren eskuetan. Minzazaite hagitz abariziaren kontra, laudazazu handiro munduak merezi duen pesrezioa, borxazazu zure burua hainitz aumoin eta karitatezko obrarik egitera, eta zenbait aldiz utzkitzu zerbaiten biltzeko okasioneak eta paradak.

Ohitua bazare amoriorik emaiten edo hartzen, maiz erabilezazu gogoan, zein perillos den, bai zuretzat, bai bertzeentzat, horrela egitea, zein itsusi den zure arimako afekzionerik nobleerik

naren emaitza eta lizuntzea halako dostaketetan, zein bide zabal den erran erazitzekeo burua neurrigabeki arin duzula; minzazaite maiz garbitasunaren eta bihotzeko sinpleziaren faboretan, eta egizu ahal bezanbateko akzionerik zuk erranen duzunaren arauera, ihes egiten duzula afaitadura eta solhastakeria guzietatik.

Hitz batez, bake denboran erran nahi da, darraitzun bekhatuaren tentamenduek geiago khexa etzaitzatenean, egizu harne kontrako bertuteazko obra hainitz, eta horrela egiteko okasio-neak heldu ezpadira, zoaz zu lehenik hekin bilha: zeren bide hartaz bortitztuko duzu zure bihotza ethrokizuneko tentazionearen kontra.

## **Pausugabeaz, edo khexuaz**

# **HAMEKAGARREN KAPITULUA**

Pausugabetasuna edo khexadura ezta tentazio siple bat, baina berekin hainitz tentazioe ekhartzen deraukun ithurburua. Tristezia ezta bertzerik, lekhat bihotzean dugun damua gure baitan, nahi eztugularik, den gaitza, dela gaitz hura den kanpokoia, nola pobrezia, eritasuna, mesprezioa, dela barrenekoa den, nola iakingabetasuna, idortasuna, gogoaren kontrakotasuna, eta tentazionea. Arimak bada sentitzen duenean zerbait gaitz duela, damutzen da haren izaiteaz, eta hori da tristezia, eta berehala desideratzen du hartarik ilkitea, eta haren khentzeko biderik aurkhitzea. Eta hunerainokoan badu arrazoin, ezen batbederak ona desideratzen du, eta gaitz delako uste duenetik ihezi doa.

Baldin arimak bilhatzen baditu bideak bere gaizetik libratzeko lainkoari diadukon amorioa gatik, hek bilhatuko tu pazienziarekin, mansoki, humilki, eta bihotz pausaturekin, esperanzaturik

lainkoaren ontasunak eta probidenziak hura lehen libratuko duela, ezen ez berak ekhar dezaken trabailuak, antzeak eta agudeziak. Baldin bere libranza bilhatzen badu bere burua ganako amudioa gatik khexatuko da eta beroki ibilliko bere buruaren libratzeko bideen bilha, ontasun hura haren baitan, lainkoa baitan baino geiago baliz bezala. Eztiot halako usterik duela; baina diot khexatzen dela hala uste balu bezala.

Baldin berehala aurkhitzen ezpadu desira duen arauera, sartzen da asaldu eta despazientzia handietan, eta nola ezpaitute aitzineko gaitza atheratzen, aitzitik hura berretzen baitute, arima sartzen da neurrik eztuten hersturetan, bihotza eta indarrak hala flakutzen zaizkola, non iduritzen baitzaio bere gaitzak eztuela geiago erremediorik. Beraz ikustenduzu lehenbizian zuzenezko den tristeziak ekhartzen duela gero bertze guziz perillosago den tristeziazko emendailua. Khexadura edo pausugabetasuna da arimari etordakidikeon gaitzik handiena, bekhatua lekhatu. Ezen nola hiri edo herri batetakoan artean alxatzen diren guduek eta kontrakotasunek hura osoki galtzen baitute eta edekiten bai-

tiote bidea kanpoko etsaiari buru egiteko, halaber gure bihotzak bere baitan aldaratua denean, galtzen du ardietsi zituen bertuteen mantentzeko indarra, eta bidea ere etsaiaren tentazioei kontra egiteko, zein etsaik orduan egiten baitu bere ahal guzia ur nahasian, dioten bezala, arranzatzeko.

Pausugabetasuna heldu da nihork sentitzen duen gaitzetik libratua izaiteko, eta uste duen ontasunaren ardietsiesterako desir desordenatu batetarik; eta bizkitartean ezta gauzarik gaitza berretzenago eta ontasuna urruntzenago duenik pausugaberiak eta khexadurak egiten duen baino. Xoriak zareetan eta lazoetan daude atzemanik, zeren hetan sartuz gero hegalak khexatuki baitarabiltzate ilki nahiz, eta horrela eginez, hanbatenaz korapillatzenago dira. Noiz ere bada zenbait gaitzetarik atheratzeko edo zenbait ontasunen ardietsiesterako desirak khexatuko baitzaitu, bertze guziak baino lehen, ezarezazu zure espiritua errepausuan eta bakean, iar arazizazu zure iujeamendua eta borondatea, eta gero emeki eta baratxe bilhazazu zure desiraren konplimendua, hartzentutzula bata bertzearen

ondoan hartako on diren bideak. Eta erraiten dudanean, emeki eta baratxe hari zaitezila, eztut erran nahi ansigabeki, baina khexatu eta asaldatu gabe, bertzela zure desiraren konplimendua ardietsi behar bidean, guzia gaixkituko duzu, eta geiago hagitz nahasiko zara eta amarratuko.

*Ene arima ene eskuetan dago bethiere, launa, eta zure legea etzait ahantsi,* zioen Dabitek. Mirazazu egunean behin bano geiago, bederen ordea goizean eta arratsean, ea zure arima zure eskuetan duzunz, edo ea zenbait pasionek eta asalduk ezterautzunz eraman. Kontsiderazazu ea zure bihotza zure manuko duzunz, edo ea etzaitzunz itzuli eskuetarik zenbait afekzione desordenatuz zenbait herrari, inbidiari, gutiziari, beldurrari, unhadurari, edo alegrianzari lotzeko. Errebelatua bada, zabilta haren bilha bertzerik baino lehen, eta hura bihurezazu lainkoaren presentziara, zure afekzione eta desir guziak ezarten ditutzula haren borondate sainduaren obedienziaren eta manuaren azpian. Ezen nola gauza preziatu baten galtzeko beldur direnek, hura hersiki baitadukate eskuan, halaber, Errege hark bezala, bethi erran behar dugu, O ene lainkoa!

perillean da ene arima, hargatik hura bethiere eskuetan dadukat, eta halatan etzait zure lege saindua ahantsi.

Eztemozutela zure desirei eskurik zure asal-datzeko, zenbat ere xipi eta kontu gutitako baitire; zeren xipien ondoen handiek eta kontu geiagokoek zure bihoitza kausi lezakete preparatua-go aldaramendura eta desordenura. Senti dezazunean pausugaberia heldu zaitzula, gomendazakizko lainkoari, eta zaude finko eztuzula eginen zure desirak zure ganik nahi duen gauzarik, khexadura osoki iragan dadin artean, lekhat gerora ezin luza ditekeien gauzarik bada, eta orduan borxa edo enseiu eme eta bakezko batez zure desiratzen lasterkatasuna gelditu behar duzu, hura ahal bezanbat ematen duzula eta neurrira ekhartzen. Eta horren gainean, egizu egin behar dena, ez zure desiraren, baina bai arrazoinaren arauera.

Zure pausugabetasuna ager ahal badiozozu zure arimaren gidariari, edo ezpere zenbait adiskide leiali eta debozionetsuri, eztagizula dudarik berehala apazegatuko zarela; zeren elkharri bihotzeko minen erraiteak ariman egiten du,

odol atheratzeak ardurako sukharra duenaren gorputzean egiten duen gauza bera: hura da erremedioen erremedioa. Hargatik San Luis Erregeak abisu hau eman zioen bere semeari: baldin bihotzean baduzu garririk hura errozu berehala zure Konfesorari edo zenbait gizon presturi, eta hala zure gaitza arinki iasanen ahal duzu hark emanen derautzun bortitzgarriaz.



kia, hari eder iduria eman ez baizen, hala ezin itzul gaitzake ongitik, gaitz dela erakusiz baizen. Gaixto hari lakhetzen zaio tristezia eta melankolian, zeren nola bera triste eta melankoliatua baita, eta izanen ere sekulakotz, hargatik nahi luke guziak bera bezalakoak balire.

Tristezia gaixtoak nahasten du arima eta asaldatzen, legegabeko beldurtasunak emaitenttu, orazionerik egiteko gustua edekiten du, fuina zapatzen du eta tontotzen, arima gabetzen du konseilluz, erresoluzioez, iujeamenduz, bertutez, eta indarrak flakutzen eta eramaitenttu: hitz batez tristezia da lurreko edertasun guzia ebakiten duen eta animalia guziak harpaz motheltzen dituen negu gogorra bezala; zeren arimari edekiten dio bere gozo guzia, hura hurren hebaintzen du eta indargabetzen bere parte guzietan.

Sekulan gertatzen bazare, Filothea, tristezia gaizto hartaz akometaturik, balia zaite hemen diren erremedioez: *Nihor triste da?* dio londone lakuak, *iarbedi othoitztan*. Othoitza da erremedio beregaineko bat; zeren arima goititzen du lainkoa baitara, zein baita gure bozkario eta konsozazione bakhoitza, baina othoitzez zaude-

nean hari zaiten lainkoak ganako fidanzara eta amudiora eramán zaitzaten ala barreneko, ala kanpoko afekziónez eta hitzez, hala nola, O miserikordiazko lainkoa, ene lainko guziz ona, ene Salbatzaille bihotzbera, ene bihotzeko lainkoa: ene bozkario, ene esperanza, ene espos ederra, ene arimare maitea, eta bertze horrelakoez.

Hari zaite biziki tristeziaramenduen kontra, eta iduri zaitzularik ordu hartan egiten duzun guzia egiten duzula hotzki, tristeki eta laxoki, halarik ere hari zaite egin ahalaren egiten. Zeren nola etsaiak nahi baigaitu tristeziaz langia arazi obra onetan, dakusanean ez garela gelditzen ongi egitetik, eta obra onak bada eta ezpada egiten direnean geiago balio dutela, gelditzen da gure penatzetik.

Kantazazu kanta espiritualik, zeren gaixto hark hainitzetan bide hartaz utzi du egiten zuena egin gabe: lekuko da Saul Erregea penatzen eta erabilten zuen espiritua, zemaren indarrak hautsi baiziren salmo kantaz.

On da kanpoko lanei lotzea, hainitz eta hainitz manerazko obra ahal bezanbat hartzea ari-

maren apartatzeko gauza tristagarrietarik, bihotzen garbitzeko eta berotzeko, ikusirik tristezia datxekola beronez hotz eta idor den azturari.

Egizu kanpoko obra berogarrizkorik, gusturik gabe hasi zarelarik, Gurutzefikaren imajina besarkatuz, haren oinak eta eskuak muzuskatuz, zure begiak eta eskuak zerura hedatuz, zure boza lainkoa gana amoriozko eta fidanzazko hitzez alxatuz, erraiten duzula. *Ene maitea ene da, eta ni harenan naiz, ene maitea mirrhazko floka da enetzat, ene bulharren erdian egonen da. Ene begiak zure gainena, O ene lainkoa, urtzen dire, erraiten dudala, noiz konsolaturen nauzu? O Iesus, zarela enetzat Iesus, bizi bedi Iesus, eta ene arima biziko da. Nork apartatuko nau ene lainkoaren amudiotik?* Errazu bertze horrelakorik. Disziplina neurritz harturik ona da tristeziaren kontra, zeren borondatezko pena kanpoko hark barreneko konsolazinea ekhartzen du, eta arima, doloreak kanpotik sentiturik, ahantsten da barrenekoez. Maiz errezebitze ezin erran diteke zein beregaineko erremedio den hartarakotz, zeren zeruko ogi hark azkartzen du bihotzaeta espiritua bozkariotzen.

Zure tristeziatik heldu diren sentimendu, afekzione eta gogoramendu guziak agerdiotzotzu zure Gidariari eta Konfesoreari humilki eta fidelki; bilhartzatzu presuna espiritualak, eta zabilzkote ahalik maizena triste denbora hartan. Eta guzien buruan iarzaite lainkoaren eskuetan preparaturik tristezia unhagarri haren, zure banaloriazko alegrian zen gastigu zuzenezko baten bezala, pazienziaz pairatzera. Eta eztagizula nihola ere dudarik lainkoak frogatu zaitue-nean libratuko zaituela gaitz hartarik.

**Konsolazioe espiritualez  
eta sentitzen direnez, eta nola  
hetan gobernatu behar garen**

## **HAMAHIRUGARREN KAPITULUA**

Iainkoak mantenatzen du mundu handi hunen izaitea eta iraupena bethiko aldizkatze batetan, zeina dela bide eguna ganbiatzen baita bethi gauera, uda-hastea edo belhartzea udara, uda belhar ihartzera edo larazkhenera, larazkhena negura, eta negua uda-hastera; eta egunetarik bata ezta behinere bertzearen osoki berdin; ikusten dugu hedoitsurik, utitsurik, idorrik, haize-tsurik, eta bertzelatze hark edertasun handi bat emaiten dio mundu huni guziari. Orobat da gizonaz, zeina baita, zahrren erranera, mundua bera batetan laburki serraturik; zeren eztago behin ere estatu ber-batetan. Haren bizia iarieten da lurraren gainean ura bezala, hainitz moldezko uhinetan bethi igerika dabillala, batean esperantzaz goititurik, bertzean beldurtasunaz behehitu-

rik, aurki konsolazioneaz eskuinera, aurki aflikzionaaz eskerrera eramanik, eta nihoiz ere haren egunetarik ez eta orenetarik bat ezta osoki bertzea bezalakoa.

Hau da orhoitgarri handi bat. Enseiatu behar dugu bihotzeko ardurako eta ezin hautsizko berdintasun baten idukitzera hain berdingabeko gertanzen artean. Eta gauza guziak gure ingurunean hainitz manieraz itzulten eta ganbiatzen direlarik, egon behar dugu fermuki higitu gabe, bethi behatzen dugula gure lainkoagana, hara gogoz eta obrez ardietsi nahiz. harbezal Itsasunziak nahizden bidea, abia dadilla Arratstirira, Goztzirira, Hegoara, Nortera, eta zein ere nahi den haizek hura eraman beza, badrik ere sekulan haren Itsas-orratsak eztu behatuko bere izan ederrera eta polora baizen. Itzul bedi den guzia azpitik gora, eztiot xoilki gure ingurunetan, bainan are gure baitan, erran nahi da, dela gure arima triste, dela alegera, dagoela eztiki, dagoela zaminki, bakean, tribulamendutan, argian, ilhunbean, tentazionean, errepausuan, gusturekin, gusturik gabe, idorturik, beraturik; hura Iguzkiak erre, edo ihinzak freska beza. Ha! behar

da guziarekin ere bethi eta sekulakotz gure bihoztaren punta, gure espiritua, gure borondate gainekoa, zein baita gure itsas-orratza beha dagoen epherik gabe, eta arduraki heda dadin lainko bere Kreatzaillearen, bere Salbatzaillearen, bere ontasun bakhoitzaren eta guzien gainekoaren amudiora, *delà bizi garen, delà hil gaitezin*, dio Apostoluak, *lainkoarenak gare, eta nork apartatuko gaitu lainkoaren amudiotik eta karitatetik?* Ez! sekulan deusek ere ezgaitu apartatuko amudio hartarik, ez tribulazioneak, ez hersturak, ez herioak, ez biziak, ez presenteko doloreak, ez etorkizuneko kasuen beldurrak, ez espiritu gaixtoen arteek, ez konsolazione gorek, ez aflikzione barrenek, ez beratasunak, ez idortasunak, nahiz denak ezgaitu sekulan apartatu behar karitate saildu hartarik, zeina baita Iesus baitan zimentatua.

Hain tinkhezko erresoluzione hau ez sekulan lainkoaren largatzeko, eta haren amudio eztiaren ez utzteko, da kontrapizu bat gure arimentzat hekin idukitzeko bere berdintasun saildian bizitze hunetako kondizioneak ekhartzen diotza hainitz manerazko erabilmenduen berdingabeta-

sunean. Zeren nola erleek dakusatenean hai-zeak larrean akometatzen dituela, harri batzu besarkatzen baitituzte airean pisuago izaitea gatik, bizuntzak hain errazki eraman detzan bel-durrez, halaber gure arima, bere erresoluzioneaz biziro besarkatu duenean bere lainkoaren amudio preziosa, finko dago, ala espirituko, ala gorputzeko, bai kanpoko, bai barreneko konsolazio-reen eta aflizioeen finkogabetasunean eta aldizkatzean.

Ordea dotrina jeneral hunetaz lekhora, zenbait irakhasmendu partikularren beharra dugu. Lehenik diot bada, deboziona ezatzala bihotzak sentitzen duen gozotasunean, eztitasunean, konsolazionean eta beratasunean, nigarra, eta hatzbeherapenak erakhartzen derauzkigularik, eta zenbait eserziza espritualetan satisfakziona laketgarririk eta gozorik emaiten derauzkularik. Ez, Filothea maitea, deboziona eta hori ezтира gauza bera. Zeren badira arimak beratasun, eta konsolazione hek dituztenak, eta halarik ere hagitz bizios direnak: eta halatan ez tute egiazko amudiorik bat ere, eta gutiago are egiazko debozionerik. Saul bere ahal guziaz

zerraiola haren begietatik Engadiko desertueta-  
ra ihesi zioan Dabit gaizoari haren hiltzeko, sartu  
zen bera baxharrik leze batatan, non baitzegoen  
Dabit bere jendekin gorderik: Dabitek ordu har-  
tan hura millatan hil zukeielarik, bizia eman  
zioen, eta etzuen ere izitu nahi izan, aitzitik hura  
utsirik bere plazerarekin ilkitera, deitu zuen  
gero, hari erakustea gatik hobetik etzuela eta  
bera erori zela haren menean eta esku izan  
zuela hari gaizki egiteko. Bada horren ganean  
zer etzuen egin Saulek erakusteko beratu  
zitzaiola bihotza Dabiten aldera? Hari erran  
zioen, ene semea, iarri zen nigarrez guzien aitzin-  
ean, hasi zen haren laudorioen erraiten, aitortu  
zuen guziz manso zela, milla othoitz egin ziotzan  
lainkoari haren gatik, segurik iakin izan balu  
bezala erran zioen handi izanen zela etorkizune-  
kotz, eta berak bere ondokotzat utzi behar zitue-  
nak gomendatu ziotzan. Zer mansotasun eta  
bihotzberatasun handiago erakus zezakeien?  
badarik ere etzuen bere arima ganbiatu, aitzitik  
bethiere Dabiti zerraion lehen bezain garratzki:  
horrelako batzu kausitzen dira, beratzen baitzaie  
bihotzalainkoaren ontasuna eta Salbatzaillearen

pasionea konsideraturik, hain sentimendu handiak baitituzte, non hatsbeherapen, nigar, othoitz eta eskerminak aurtikitzen baituzte, hala non erran bailiteke debozione guziz handi bat dutela bihotzean: bainan erranetk eginera etorri behar den orduan, ikusten da, nola uda bero batetako iragaiten diren uriak lurrera xort larriz eroriak gatik ezpaitira hartan barrena sartzen, eta ezpaitira on, goringorik iaio arazitzeke bai-zen; halaber horrelako nigarrek eta beratasunek bihotz biziotsu baten gainera eroririk hartan barrena sartu gabez eztiotela ontasunik egiten; zeren gauza hek guziak gatik ere jende gaizo hek elezakete ardit bat utz dadutzaten ontasun gaizki ardietsietarik, eliozokete bere afekzione gaixtoetarik bati ere ukho egin, eta elukete den trailla lurrik xipiena hartu nahi Salbatzaillearen serbitzua gatik, hainitz nigar egin dutelarik haren ganean; hala non izan zituzten sentimen onak ezpaitira kokoma eta kakutxa espiritual batzu baizen, zeinak ez xoilki ezpaitira egiatzko debozionea, bainan hainitzetan etsaiaren arte handiak baitira, zeinek arimak konsolazione xehe hetan trika arazirik hetaz kontenta arazi-

tzen baititu, geiago eztabiltzantzat debozione egiazkoaren eta saillaren bilha, zeina baita iainkoaren gogorako gauzen egiteko borondate finko, deliberatu, agudo eta harilari baten izaitea.

Haur batek minki eginen du nigar ikusten badu amari emaiten zaiola lanzeta piko bat odol atheratzeko, bainan orduan berean, zeina gatik nigar egiten baitzuen ama eskatzen bazaio eskuetan duen sagarrik edo konfiturarik, eztu nihola ere utzi nahiko. Halakoak dira gure gehien debozione minberak; ikusten dugunean Iesus gurutzatuarik bihotza iragaiten dioen lanza kolpea emaiten zaiola, minki iarten gare nigarrez. Helaz! Filothea, ongi da gure Aitaren eta Libratzaillearen herio eta Pasione dolorezko haren gainean nigar egitea; zergatik bada eztiogu zinetan emaiten gure eskuetan dugun, eta zinetan eskatzen zaikun sagarra, erran nahi da, gure bihotza, zein baita Sabatzaille maite hark gure ganik nahi duen amoriozko sagar bakhoitza? Zergatik eztiotzagu utzten afekzione, atsegin, bata bertzea ganako begitarte xehe hek, zeinak nahi baiterauzkigu eskuetarik eraman eta ezin,

zeren gure asukreak baitira, zeinetaz zaleago baigare haren zeruko graziaz guthiziatzen garen baino? ha! horiok dire haurren amudiotasunak, samur dira, baino flako, baina fantastiko, baina obra gabeko ere dira: debozionea beraz ezatza beratasun eta sentimenazkko afekzione hetan, ikusirik batzutan heldu direla naturalezatik, zeina horrela baita uzterra eta erraza nork eman nahi dioen pleguaren hartzeko; batzutan heldu dira etsaia ganik, zeinak gure iar araziteko trikamendu hetan, atzartzen baigaitu halako gauzarik gero egiteko gogoaren hartzera.

Bigarrenean, beratasun eta eztitasun afekzionetsu hek halarik ere batzutan guziz dire onak eta probetxu handitakoak: zeren arimako aphabetua pitzten dute, espiritua indarztatzen eta debozioneke agudotasunari emaiten diote arraitasun eta alegrianza saindu bat gure obrak kanpotik ere, eder eta plazent egiten dituen. Hura da lainkoaren gauzetan nihork frogatzen duen gustua, zeina gatik oiuz bezala baitzegoen Dabid erraiten zuenean, *O launa zein ezti diren zure hitzak ene gangan, ezti baina eztiago dira ene ahoan*. Eta egiazki, debozionetik izaiten dugun

konsolazionerik xipienak geiago balio du, nola ere nahi den, munduko alegrianza handienek baino. Iainkozko esposaren bulharrak eta uga-tza, erran nahi da, haren faboreak hobe dira arimarentzat, lurreko plazeretarik ahal ditekein mahats-arnorik preziatuena baino; nork ere das-tatu baititu, bertze gainerako konsolazione guziak mintzat eta absintiotzat dadutza. Eta nola szitika daritzon belharra ahoan dadukatenek hain ez-titasun neurrigabeko bat hartzen baitute hartarik non ezpaitute sentitzen, ez goserik, ez egarsurik, hala nori ere Iainkoak eman baitio barreneko konsolazionezko eta gozotasunezko iaki zerukoa, hark ezin desira eta ezin har detza-ke munduko konsolazioneak, behintzat hetan gusturik hartzeko eta afekzionerik emaiteko. Sekulako gozotasunen gustu aitzindari xipi batzu dira, Iainkoak haren bilha dabiltzan arimek emaiten derauztenak; bihi azukreztatuak dire bere haurrei partitzen derauztenak, hekin beithatzeko eta erakhartzeko, ur bihotzgarriak dira eskaintzen derauztenak hekin indarztatzeko, eta batzutan ere sekulako errekonpensen aitzineko seinaleak eta bahiak dira. Erraiten da Alexandro

handiak itsaso zabalean zebillala, ezagutu zuela lehenik Arabia doatsuari hurbiltzen zitzaiola, handik haizeak ekharten ziotzan usain onez, eta hargatik bihotztu zela eta lagunei ere piztu zerauela bihotza, halaber hainitzetan bizitze hilkizun hunetako itsasoan eztitasunak eta gozotasunak izaiten tugu, zeinek dudarik gabe sentiarazten baiterauzkigute gogoz eta borondatez bilha gabiltzan zeruko herri hartako plazerak.

Hirurgarrenean, ordea erranen derautazu, denaz geroztik sentimenazko konsolazionerik on denik eta lainkoa ganik heldu denik, eta bertze alde ez deusetakorik, perillosik, bai eta galgarri-rik, edo naturalezatik, edo are etsaia ganik heldu denik, nolatan ezagut dezaket bata bertzetik, eta zein diren gaixtoak edo ezdeusetakoak onen artetik? Dotrina jenerala da, Filothe maitea, gure arimetako afekzioneerz eta pasioneez bezanbatean, ezagutu behar ditugula ekhartzten oi tuzten fruituetarik; gure bihotzak dire arbolak, afekzio-neak eta pasioneak dira hekin adarrak, eta obrak edo akzioneak dire fruituak; ona da afekziona onak dituen bihotza, eta onak dire gure baitan obra onik eta saindurik egiten duten afekzionaek

eta pasioneak. Baldin eztitasunak, beratasunak, eta konsolazioneak direla bide egiten bagara humillago, pazientago, akortago, karitatetsuago eta hekin gatik bihotzberago bagare lagunaren aldera, gure guthiziak eta aztura gaixtoak bero-kiago sebatzen baditugu, fermuago bagaude gure lan espiritualetan, prestago bagare gure gainean esku dutenen obeditzera, sinpleago bagare gure bizian, eta erremanguetan, duda gaberik Filothea, lainkoa ganik dira; bainan ez-  
titanun hek guretzat baizen ezti ezpadira, eta egi-  
ten bagaituzte kurios, garratz, puntutsu, urgui-  
llu, gogor lagunaren aldera, eta ustez iadanik  
saindu batzu garela, nahi ezpadugu geiago  
enzun gidaririk, ez eta xuxentzaillerik, dudarik  
gabe konsolazione falsoak eta galgarriak dire.  
Arbola onak eztakharke fruitu onik baizen.

Halako eztitasunik eta konsolazionerik izan  
dezagunean, hagitx humildu behar gare lainkoa-  
ren aitzinean, begira gaitezin eztitasun hekin  
gatik erraitetik: O zein naizen on! Ez, Filothea,  
zeren hek dire ontasunak hobetzen ezgaituzte-  
nak, eta erran dudan bezala, deboziona eztago  
gauza hetan, bainan erran dezagun, O zein on

eta gozo den lainkoa haren baitan esperanza dutenentzat, haren bilha dabillan arimarentzat! azukrea ahoan duenak ezin erran dezake ahoa ezti duela, baina bai azukrea ezti dela; halaber eztitasun espiritual hura xoil ona, eta hura emaiten deraukun lainkoa guziz ona delarik, ezta hargatik atheratzen hura hartzen duena dela ona.

Ezagut dezagun haur xumeak garela oraino, eta ugatzaren beharra dugula, eta biho azukrez-tatu hek emaiten zaizkigula, zeren espiritua oraino samurra, uzterra eta delikatua baitugu, eta hargatik halako beitharen eta baskarren beharra dugula gure erakhartzeko lainkoaren amudiora.

Bainan haukin ondoan, jeneralki eta komunz-ki minzatzera, har detzagun humilki grazia eta fabore hek, eta zinets dezagun neurrigabeki handi direla, ez hanbat ,zeren handi diren bere baitan, nola zeren lainkoaren eskuak emaiten derauzkigun bihotzera, ama batek bere haurra- ren ematzeko berak azukre bihiak bata bertzea- ren ondoan ahora eman liotzokeon bezala; zeren adimendurik balu haurrak, geiago preza lezake amak egiten dioen balakuaren eztitasuna azu- krearen beraren eztitasuna baino; eta halatan

hainitz da, Filothea, eztitasunak izaitea, baina eztitasunen eztitasuna da kontsideratzea lainkoak bere esku amolsuaz ezarten derauzkigula ahoan, bihotzean, ariman eta espirituan.

Hek horrela humilki harturik, balia gaitezin hetaz arthatsuki, emaiten derauzkigunak duen intenzionearen arauera. Zertako uste dugu lainkoak eztitasun hek emaiten derauzkigula? bat bederaren aldera eme, eta haren gana amoriotu garen amorea gatik. Amak azukre bihia emaiten dio bere haurrari, hark ere musu eman diozon gatik. Demogun beraz musu hain bertze eztitasun emaiten deraukun salbatzaille maiteari. Bada salbatzailleari musu emaita, da haren obeditzea, haren manamenduen begiratzea, haren borondatearen egitea, haren desirei iarraitzea, hitz batez, haren besarkatzea maiteki, obedienziarekin eta fideltasunarekin; noiz ere bada zenbait konsolazione espiritual izanen baitugu, egun hartan iarri behar gara ernekiago ongi egiten, eta gure buruaren humiltzen.

Hortaz guziaz lekhora, ordutik ordura ukho egin behar derauegu halako eztitasunei, beratasunei eta konsolazionei, gure bihotza hetarik

apartatzen dugula eta zinetan erraiten dugula, hek humilki hartzen eta maite ditugularik, zeren lainkoak igortzen derauzkigun eta ekhartzen gaituzten haren amudiotara, badarik ere ez gabiltzala hekin bilha, baina bai lainkoaren eta haren amudio sainduaren; gu ez gaudela konsolazio-nearen, baina konsolatzaillearen; ez eztitasunaren, baina salbatzaille eztiaren; ez beratasunaren, baina zeruko eta lurreko gozotasuna bera denaren begira, eta afekziona hartan preparatu behar gare lainkoaren amorio sainduan fermu egoitera, sekulan gure bizitze guzian konsolaziona garabik izan behar ezpagendu ere; eta hala iarri behar dugu, non borondatea dugun erraiteko orobat kalbarioko eta Tabor mendi gainean, O launa! on zait zurekin izaitea, dela zaren gurutzean, dela zaren lorian.

Finean, baderautzut abisu hau; suertez gertatzen bazine zenbait frankia seinalaturik izaiten halako konsolazionez, beratasunez, nigarrez, eta eztitasunez, edo hetan zerbait ohiz kanpokorik gerta balekizu, hetaz guziaz fidelki minzatzeaz zure gidariarekin, arren ikhas dezazun zer neurritz hartu behar ditutzun, eta nola hetan gober-

natu behar zaren. Zeren eskiribatua da: *Aurkitu duzu eztia? ian ezazu hartarik aski den bezanbat.*

## **Idorte eta agorte espiritualez**

# **HAMALAU GARREN KAPITULUA**

Eginen duzu beraz orai erran derautzudan bezala, Filothe maitea, konsolazionerik izanen duzunean. Ordea denbora eder hark eztu irau-nen bethiere; aitzitik gertatuko zaren batzutan debozionezko sentimenduz hala gabeturik, non uste izanen baituzu zure arima dela lur utzia, agortua, ezdeusetakoa, eta hartan eztela ezbi-derik, ez xidorrik iainkoaren aurkhitzeko, ez eta graziazko urik hura busti dezakeienik, agortasu-nak direla kausa, zeinek, iduriz, hura osoki alfer-tuko baitute. Helaz, zein urrikalkizun den estatu hartan dagoen arima, eta guzien gainetik gaitz hura bortitza denean! zeren orduan Dabit bezala bazkatzen da nigarrez gau eta egun; etsaia biz-kitartena milla gogoramenduz hari esperanzaren gal arazitzeke, hartaz burlatzen da eta erraiten dio, ah gaizoa! non da hire Iainkoa? zer bidez hura aurkhituko ahal dun? nork sekulan bihurtu-

ko ahal deraunan haren grazia sainduaren bozkarioa?

Zer eginen duzu bada muga hartan, Filothea? Begira nondik heldu zaitzun gaitza. Hainitzetan geurok garela kausa idortasun eta agortasun heldu zaizkigu. 1. Nola amak ezpaitio azukreea emaiten bere hurrari xixariak dituenean; hala-ber lainkoak edekiten derauzkigu konsolazio-neak, hetaz banaloriazko plazerik hartzen dugunean, eta urguillukeriazko xixariak gure hertzetan egiten direnean; on da enetzat, O ene lainkoa, zeren humildu nauzun, ezen humil nendin baino lehen utzi zinitudan. 2. Ansiarik eztugunean lainkoaren amudiozko eztitasunen eta plazeren ordu denean biltzeaz eta hartzeaz, hark urruntzentu gure ganik gure nagitasunaren sentatzeko. Mana goiztirian biltzen etzuen Israeltarrak ezin bil zezakeien iguzkia ilkiz gero; zeren hura kausitzen zuen guzia urturik. 3. Batzutan bagauntza sensuetako atseginen eta konsolazione galkorren ohean, Kantiketako espos andre sakratua zetzan bezala; gure arimen esposak bulkatzen du gure bihotzeko athea, ertxatzen gaitu gure eserziza espiritualetara bihurtzera,

bainan harekin hari gara baiezean deliberatzen, zeren damu baitugu banaloriazko trikamendu hekin utzteaz, eta kontentamendu falso hetarik apartatzeaz; hargatik urrunago iragaiten da, eta utzten gaitu geldirik lurrean etzanik, gero haren bilha gabiltzanean, nekhez hura aurkhitzen dugu; hala ere merezi dugu, hain leial gabeko izan garenaz gero haren amorioaren aldera, non hura utzi baitugu munduko gauzen amorioari iarraikitea gatik. Ah! Ejipteko irina duzuenaz gero, zeruko ianharia eztuzue izanen. Erleek gaitzestentuzte artifiziozko usain guziak, eta espiritu sainduaren gozotasunak ezin daudezke munduko atsegin artifiziotsekin.

4. Bere gidariarekiko solhas espiritualetan eta konfesionetan egiten den bi mihikotasunak eta fineziak ekhartzentu igorteak eta agorteak; ezen espiritu sainduari gezur erraiten diozunaz gero, ezta mirakuillu ikhatzen baderautzu bere konsolazionea; eztuzu nahi lano eta idekia izan haur bat bezala, eztuzu beraz haurren azukre bihirik izanen.

5. Ase zara munduko kontentamenduez, ezta mirakuillu nardatzen bazare plazer espiritualetaz;

iadanik ase diren usoei, dio errefau zaharrak, gereziak zaizte samin eta khirats. Gose zirenak, dio andre dana Mariak, bethe izantu ontasunez, eta aberatsak utzi ditu hutsik; munduko plazerez aberats direnak eztira gai espiritualetara.

6. Ongi begiratu othe ditutzu aitzineko konso-lazioneen fruituak? beraz izanen duzu berririk. Zeren duenari, eztuena ere edekiko zaion, erran nahi da, gabetuko da preparatu zitzaizkon gra-ziez. Egia da, uriak bizia emaiten deraue ferde-durarik duten landarei, baina ferde eztirenei edekiten deraue eta eztuten bizia ore, zeren osoki busteltzen baititu. Hainitz halako arrazoin gatik galtzentugu debozionezko konso-lazioneak eta espirituko idortasunean eta agortasunean erorten gara. Mira dezagun bada gure konszien-zia, ea ikusiko dugunz gure baitan zerbait halako eskasik. Bainan orhoitzaite, Filothea, eztugula gure konszienza khexurekin eta kurioskiegi miratu behar, baina gure ibil-bideak fidelki kon-sideratu ondoan, horrez bezanbatean, gure bai-tan aurkhitzen badugu gure gaitzaren ithurbu-rua, lainkoari eskerrak eman behar diotzagu; zeren erdi sendatua da gaitza, nondik heldu den

ageri denean. Baldin kontrara ikusten ezpaduzu deusik prtikularki, zure ustez, idortasun hura ekharri derautzunik etzaudezila kurioskiago miratzen nondik eta nola heldu zaitzun, baina sinpletasun oso batez, partikulartasunik geiago fondatu gabe, egizu nik erranen derautzudana.

1. Humil zaite hagitz lainkoaren aitzinean zure ezdeustasuna eta miseria ezaguturik. Helaz! zer da nitaz, neroni naizenean? Ez bertzerik, launa, lur idor bat, alde guzietarik irritua eta arraillatua bere egarsua eta zeruko uriaren nahia erakusten duena baizen; eta bizkitartean hai-zeak hura barraiatzen eta hautsera igortzen du.

2. Zagotza lainkoari oiuz, eta eska zakizko bere alegrianza. *Bihur diazadazu, launa, zure salbagarrizko alegrianza. Aita, egin ahal badadi, khien ezazu kalitza hau ene ganik.* Khien adi hemendik Norteko haize galgarria ene arima ihartzen duana, zato zu konsolazionetako haize emea, sar zaite ene baratzean, eta haren afek-zione sainduiek usain gozoa banatuko dute.

3. Zoaz zure konfesora gana, zabal diozozu ongi zure bihotza, erakus diotzotzu zure arimako zoko-moko guziak; har etzatzu emanen derauz-

kitzun abisuak, sinplezia eta humiltasun handirekin. Zeren nola lainkoak obediencia neurrigabeki maite baitu, hainitzetan gure probetxuko on egi-tentu bertzeren ganik, eta guzien gainetik arime-tako gidarien ganik hartzen ditugun konseilluak, bertzenaz hetan on-iduri handirik eztelarik. Hala Eliseok ordenatu zioenean Naaman prinzeari maina zedilla lordango uretan bere sorhaitasunetik garbitzeko, etzen munduko arrazoin iduririk, hartako onak zirela lordango urak, badrik ere lainkoak nahirik, sendatu zen hetan mainatuz.

4. Ordea guzien buruan, ezta hain gauza onik, hain probetxosik halako idortasunetan eta agortasunetan, nola hetarik libratua izaiteko afekzionarioari ez lotzea; eztiot eztugula libratua izaiteko desirkunderik aurtiki behar, baina badiot eztugula gogoia desir hetan ezarri behar; aitzitik lainkoaren probidenzia bereziaren merxede hutsaren azpian behar dugula iarri; harren nahi duen bezanbat, serbitza dadilla gutaz aranze eta desir hekin artean. Derrogun beraz lainkoari orduan, *aita egin ahal badadi, khien ezazu kalitza hau ene ganik*; berehala erran dezagun ere bihotz handiz; *badarik egin bedi zure boronda-*

tea, ez enea; eta gaudezin horrela ahalik pausu geiagorekin. Zeren lainkoak ikus gaitzanean orobatasun saildu hartan, konsolatuko gaitu hainitz graziaz eta faborez, Abraham patriarka egin zuen bezala; ezen ikusi zuenean hura deliberaturik zegoela bere semeaz gabetzera, aski eritzi zuen haren ikusteaz orobat iarria zela deliberazione oso hartan, eta hura konsolatu zuen ikuskari eder batez eta benedizino guziz eztez. Bada gertatzen zaizkigun ala gorputzeko, ala arimako aflikzione guzietan, eta sentitzen ohi den debozionea errebelatzen edo eramaiten zaikunean, erran behar dugu bihotz guziaz, eta barrena humildurik, *launak eman derauzkit kondolazioneak, launak edeki derauzkit, benedika dadilla haren izen saildua*. Zeren finko bagaude humiltasun hartan, bihurtuko derauzkigu bere fabore plazersuak, lobi egin ziotzan bezala, ikusirik halako hitzez baliatzen zela bere ondiko guzietan.

5. Finean, Filothea, gure idortasun eta agortasun guzietan, eztezagula bihotza gal, baina pazienziarekin gaudezila konsolazioneak bihur ditezin artean, garraizkon bethi gure bideari,

eztezagula hargatik debozionarioekin eginbiderik bat ere larga; aitzitik, ahal bada, emenda detzazun gure obra onak, eta gure espos maiteari ezin presenta badiozokegu konfitura hezerik, eskaini diozozun idorrik; ezen guzia orobat zaio, baldin halakorik presentatzen dion bihotza osoki deliberatua bada haren maitatzera. Uda berria eder denean, erleek ezti geiago egiten dute, eta ume gutiago; zeren denbora eder deino, hanbat hari dire biltzen eta bere abuztuaren egiten loreen gainean, non ezpaitira orhoitzen umerik egiteaz. Bainan uda berria gaitz eta hedoitsu denean, ume geiago egiten dute eta ezti gutiago. Zeren ezin ilkhiz eztiaren biltzeko, hari dire bere pobluaren egiten eta bere kastaren emendatzen. Hainitzetan gertatzen da, Filothea, arimak ikusten duenean konsolazione espiritualetako udaberri ederra duela, hanbat trikatzen dela hekin biltzen eta edoskitzen, non plazer ezti hetaz gozatuz, hagituz gutiago egiten baitu obra onik; eta kontrara, gaitzetasun eta agortasun espiritualetan, dakusanean debozionarioekin sentimendu gozoez gabetua dela, hanbatenez zailkiago hainitzten dituela bere obra onak, eta bere baitan

barrena egiazko bertuteak, pazientzia, humiltasuna, bere buruaren beheramendua, eta beronen ganako amudioazko ukhoa frankoki pitzten dituela.

Beraz hainitzen, eta bereziki emazteen engaino handia da, zinetstea gusturik gabe, bihotzeko beratasunik eta sentimendurik gabe lainkoari egiten diogun serbitzua, gutienik dela haren majestate sailduaren gogara; gure akzionateak direnaz gero arrosak bezala, zein arrosak ederra go direlarik freskoak direnean, badarik ere idorturik usain eta indar geiago baitute. Ezen orobat gure obra bihotz beratuz eginak gogarago zaizkigularik, guri diot, nola ezpaitugu behatzen gure atsegin partikularera baizen; halarik ere idortean eta agortean egiten direnean usain eta blaio geiago dute lainioaren aitzinean. Bai, Filothe maitea, denbora idorrean gure borondateak eramaiten gaitu lainkoaren serbitzura, borxa borxatuz bezala, eta halatan behar da sendoago eta fermuago den beradurazko denboran baino. Ezta hain gauza handia prinze bat serbitzatzea bake denbora eme batetan, eta korteko plazeren artean; bainan haren serbitzatzea gerlate gai-

tzean, tribulamenduen eta persekuzioeen artean, fermutasunaren eta fideltasunaren egiazko seinalea da. Angela de Foligny doatsuak dio lainkoaren gogarago den orazinea dela borxaz egiten dena, erran nahi da, iarten garenean orazione egiten, ez hartzen dugun gustua gati, ez eta zeren gogoak hala agintzen deraukun; baina zeren garbiki lainkoaren plazeraren egitea gatik, hartara gure borondateak garamatzen bihotzaren borxaz bezala, kontrara alxatzen diren idortasunak eta kontrestak borxaturik eta hautsirik. Orobat diot obra on suerte guziez; zeren zenbatenaz, dela kanpoko, dela barreneko kontragarri geiago baitugu hekin egitean, hanbatenaz estimatzenago dira lainkoaren aitzinean eta prezatzenago. Zenbatenaz gutiago bilhatzen baitugu gure amorio partikulara bertutei garraiztenean, hanbatenaz ageriago da lainkoaren amudio hutsez hari garela. Haurrak gogotik musuztatzen du ama, azukrea emaiten dioenean, baina seinale da hura duena hagitz maite, musu emaiten badio hark absinthio edo khelde-rra eman dioen ondoan.

# **Lehen erranak deklaratzeko eta firmatzeko dira adibideak seinalatu batez**

## **HAMABORTZGARREN KAPITULUA**

Ordea dotrina hunen guziaren agerikiago erakuste gatik, hemen ezarri nahi dut peza ekze-lent bat san Bernaten historioatik atherarik, hura eskiribatzaile iakinsun eta antzetsu baten eskiribuetan kausitu dudan bezala; hunela dio bada. Gauza aruntera da lainkoaren serbitzatzeko has-ten diren guzientzat kasik, eta oraino frogatu eztutenentzat zer den lainkoaren graziaz gabe-tzea, eta nola gauza espiritualak aldizkatzen diren, sentimenazko debozioneko gustu eta lainkoaren bidean lehiatzera gonbidatzen dituen argi eder hura eskasten zaienean, bere hala, hats bahitzea, eta bihotz urritasunean eta triste-zian erortea. Iakinsunek eta adituek arrazoin hau emaiten dute haren gainean: arrazoinezko natu-ralez aezin hainitz dagokeiela goseturik, eta zen-

bait, ala zeruko, ala lurreko plazerik gabe. Bada nola bera baino gorago alxaturikako arimak gaineko plazerak frogatuz, errazki ukho egiten baiterauezate ikusten diren gauzei; halaber, noiz ere lainkoak hala ordenaturik, bozkario espirituala eramaiten baitzaie, ikusirik ere bertze alde gabetuak direla gorputzeko konsolazionez, eta oraino usatuak ez izanez pazienziarekin begira egoitera egiazko iguzkia bihur dakien artean, iduritzen zaie eztirela, ez zeruan, ez lurrean, eta bethiko gau batetan ehorzirik dauntzala, hala non, bulharretarik khentzen diren haur xumeak bezala, ehk ere bere konsolazionetako bulharrak galdurik, langiatzen, plainatzen, eta prinzipalki bere buruaren unhagarri egiten baitira. Hori bada erraiten dugun bidean gertatu zitzaion Geoffre Peroneko zeritzon konpainiako bati, iarri berria zenean lainkoaren serbitzuan; hura berehala idor eginik, konsolazionez gabeturik, barre-neko ilhunbez betherik, hasi zen bere munduko adiskideez, ahaideez, utzi zituen onhasunez orhoitzen, eta bide hartaz hain tentazione bortitz batez akometatu izan zen, non hura ezin estaliz bere egitatetan haren fidagoetarik batek hori

ezagutu baitzuen, eta hari sotilki hurbildurik, hitz emeez erran baitzioen ixilik; Geofre, zer erran nahi du horrek? Orduan Geofrek barreneko hats-beherapen batez: ah! anaia, ihardetsi zioen, sekulan bizi naizeino enaiz alegera izanen. Bertze lagun hura halako hitzez bihotzean ukiturik anaiak ohi duen amudio batez, berehala ioan zitzaion San Bernardo bien aita espiritualari zen guziaren erraitera. Gizon saindu hura, perilla ikusirik, sartu zen eliza handik hurbil batetan harentzat lainkoari othoitz egiteko, eta Geofre bizkitartean tristeziatz hondaturik, burua harri baten gainean pausaturik, loakhartu zen. Baina gutiren buruan biak iaiki ziren, bata orazionetik eskatu zen grazia ardietsirik, eta bertzea lotarik, hain begitarte emerekin eta arraiarekin, non haren adiskide maiteak, hain mudanza handiz eta ustegabekoz espantaturik eta miretsirik, ezin egon baitzen hari bere arrankurak maiteki egin gabe lehenxe ihardetsi zioenaren gainean. Geofrek berriz ere erran zioen: lehen erran baderautzut eninzela sekulan alegera izanen, orai seguratzan zaitut enaizela sekulan triste izanen.

Horrela ioan zen gizon debot haren tentazio-nea: ordea historia hunen gainean orhoit zaite Filothe maitea.

Lehenbizirik, lainkoak komunzki zeruko atseginak aitzinetik nolazbait dasta arazitzen derauztela haren serbitzuan sartzen direnei, hekin atheratzeko lurrekoetarik, eta hei bihotz emaitakotzat lainkozko amorioaren ondoan ibilteko, ama batek egiten duen bezala, eztirik emaiten duenean bere dithi mokoaren gaiean, haurrari bulharraren hararazitzeke.

Bigarreanean, orhoi zaite lainko amolsu hark berak halarik ere batzutan, bere ordenanza sainduaren arauera, edekiten deraukula konsolazionetako ugatza eta eztia, arren horrela hertsirik gadutzala dulzezkorik gabe ikhas dezagun nardaduretan eta tentazionetan frogaturikako debozione sendoago baten ogi idorretik eta sailletik iaten.

Hirurgarreanean, lakin ezazu tentazione xoil handirik alxatzen dela idortasunen eta agorteen artean, eta orduan tinkhets iharduki eta hari behar dela tentazioneen kontra, zeren ezpaitira lainkoa ganik heldu, baina idortasunak pazien-

ziaz iasan behar dire, lainkoak ordenatu dituenaz gero gure indarrak frogatzea gatik.

Laugarrenean, eztugula nihoiz ere bihotza galdu behar barreneko ilhunbeak edo unhadurak gatik, ez eta erran Geofrek bezala, sekulan enaiz alegera izanen; zeren gaua denean iguriki behar diogu argiari; berriz ere ahal dukegun denbora espiritual ederrenean, eztela erran behar, enaiz sekulan unhatuko; ez, zeren zuhurrak dioen arauaz, zori onezko egunetan orhoitu behar da zori gaitzaz. Esperanza behar da nekhe-trabailletan, eta beldur behar da ongi doakunean, eta batean bezanbat bertzean ere bethi behar da humil iarri.

Bortzgarrenean, beregaineko erremedio bat dela gure gaitza agertzea eta erakustea deskan-sa gaitzakeien adiskide espiritual bati.

Finean, hain premiazko abisu hunen serratzekotzat, orhoitzen zaitut gure lainko onak eta gure etsaiak, gauza guzietan bezala, hautan ere elkharren kontrako xedeak eta nahiak dituztela; ezen lainkoak nahi gaitu bihotzeko idortasunen bidez ekharri bihotzeko garbitasun handi batetara, nahi du ukho oso bat egin diezegun ukhitzen

zaizkigun guziei, haren serbitzuaz doanean, bai eta gure buruaz beraz osoki billus gaitezin; ordea espiritu gaixtoa enseiatzen da nekhadura hetaz baliatzera guri bihotzaren galarazitzeko, gure bihurarazteko sensuetarako plazeretara, eta finean hala egiteko, non bertzeen eta are gure buruaren beraren unhagarri gerta gaitezin, debozione saindua baia eta gaizki aipha dadintzat; baina bazarraizte eman derauzkitzudan irakhasmenduei, hagitz emendatuko duzu zure prefekzioea penadura hekin artean eginen duzun lanaz eta eserzizaz, zein pneazko solhasa ezpaitut serratu nahi, oraino hitz hau zuri erran gabe. Batzutan gustugabetasunak, agorteak eta idortek heldu dira gorputza ez ongi aurkituz, hala nola sobera beillatuz, nekhatuz, barurtuz, guzia kausitzen denean unhaturik, logaleturik, zapaturik eta bertze horrelako maneraz gaitzturik, zeren trabu hek gorputzari datxezkolarik, espiritua ere trabatzen dute, bata bertzearekin hersiki iuntatuak eta amarratuak izanez. Bada halako orduetan bethi orhoitu behar da bertuteko akzionerik hainitz egiteaz gure espirituaren eta gaineko borondatearen puntaz, zeren diru-

dielarik gure arima lo datzala eta logalez edo unhez tontorik dagoela, badarik ere gure espirituako akzitoneak xoil dire hargatik lainkoaren gogara. Orduan ahal derrakegu espos sakratuak bezala; *ni natza lo, bainan ene bihotza dago ernerik*. Eta lehen erran dudan bezala, baldin gustu gutiago bada horrela egiteaz, halarik ere merezimendu eta bertute geiago da; bainan horrelakork gertatzen denean erremedioa da gorputzari indar berriak emaita zenbait legezko arin eta alegeragarriz. Hala San Franzesek ordenatzen zerauen bere fraidei halako neurritz hari zitezila bere lanen egiten, non espirituaren indarra elezaten sobera zapa.

Eta Aita lorios hartaz minzo garenaz gero, behin espirituako melankolia hain barren batek hura akometatu zuen, non ezin baitzegokeien hura erakusi gabe bere egiteko maneretan; zeren nahi bazuen bere fraidekin solhasik egin, izen zezakeien, hetarik apartatzen bazen, gaizkiago zen, iangabeak eta gorputzeko sebadurak hura akabatzen zuten, eta orazioneak berak hura etzuen nihola ere arintzen. Bi urthez egon zen erremangu hartan, hala non iduri baitzego-

kan iainkoak hura osoki utzi zuela; ordea azke-  
nean halako tormenta garratza humilki pairatu  
ondoan, gure salbatzailleak berehalako aldi  
batez kalma eta bake doatsu bat bihurtu zioen.  
Hori erran nahi da Iainkoaren serbitzari handie-  
nak ere horrela inharrotsten direla, eta xipienek  
eztutela miretsi behar zenbait aldiz hala erabil-  
ten badira.

# **INTRODUKZIONEAREN BORTZAGARREN PARTEA**

Arimaren berriztatzeko eta debozitonean finkatzeko eserzizak eta abisuak dadutzana

# **Urthe guziez deliberazione onak berriztatu behar direla hemen diren eserzizez**

## **LEHEN KAPITULUA**

Eserziza haukin lehenbiziko puntua da ongi ezagutzea zein kontuzko diren. Gizonaren naturaleza errazki erorten da bere afekzione onetarik gure haragiaren hautskortasuna eta inklinazione gaixtoa dela kausa; hark zapatzen baitu arima eta bethiere beheite eramaiten, maiz alxatzen ezpada goiti erresoluzioeen podorez; hala nola xoriak berehala lurrera erorten baitire, hegalak usu ezpadarabiltzate nahi duten bezanbat hegaldatzeko. Hartarakotzat, Filothe maitea, premia duzu hartu ditutzun lainkoaren serbitzatzeko deliberazione onen maiz pitzteko eta berriztatze-ko, beldurrez hori egin faltaz eror zaitezin zure leheneko estatuan, edo are gaixtoagoan, zeren erorte espiritualek hori dute beregain, bethi beherago iraitsten baigaituzte, ginundezin estatua zenbaino, goiti debozionera ikhan garenean.

Ezta orenik, zenbat ere ona baita, egunean bietan, goizean, eta arratsean alxatu eta bandatu behar eztenik, eta gero hortaz lekhora, urthean behin bederen haren peza guziak behar dira urratu, egin zaion herdoillaren khentzeko, peza makhurtuen xuxentzeko eta higatuen antolatzeko. Halaber nork ere egiazko artharik baitaduka bere bihotz maiteaz, hura behar du lainkoa gana berriz alxatu arratsean eta goizean, lehen erakusi ditugun eserzizez; hortaz kanpoan, maiz behar du bere estatua konsideratu, xuxendu, antolatu eta guzien buruan behin ezpere urthean beregain eman eta xehero miratu behar ditu haren peza guziak, erran nahi da, haren afekzione eta pasione guziak, hetan ahal diratezkeien eskas guzien konplitzeko. Eta nola orengilleak zenbait olio guriz olioztatzen baititu bere orenaren arroda, erresorta eta higuigarri guziak, legunkiago ibil, eta gutiago herdoil dadintzat, halaber presuna debotak bere bihotzaren pezak urratu ondolan, haren ongi berriztatzekotz, hura behar du olioztatu konfesione eta eukaristia sailduaren sakramenduez; horrela eginez, denboraz ahitu

zaizkitzun indarrak erreparatuko dire, eta zure espirituaren bertuteak birloratuko dira.

Lehenagoko giristinoak horrela egiten ohi zuten gure salbatzaillea bataiatu izan zen urthaburuko egunean, hala non, San Gregorio Nazianzakoak dioen bezala, berriz egiten baitzituzten sakramendu haren hartzean egiten diren profesak eta promesak; dagigun guk ere hek bezala, Filothe maitea, prepara gaitezin eserziza hartara gogotik, eta iar gaitezin zinetan haren egiten.

Beraz hartarakotz on den denbora zure aita espiritualaren konseilluz hautaturik, lehen baino geixeago, bai arimako, bai gorputzeko baxharlekuan sarturik, eginen duzu meditazioe bat, ezpa bia, ezpa hirur, orai erranen derauzkitzudan puntuen gainean, bigarren partean eman derautzudan antzearen arauera.

**Konsiderazioneak lainkoak egiten  
deraukun ontasunaren gainean  
bere serbitzura deitzen  
gaituenean, lehen eman dugun  
promes seinalatuaren arauera**

## **BIGARREN KAPITULUA**

1. Konsideratzazu zure promesaren puntuak. Lehena da, sekulakotz bekhatu mortal guzia utzi duzula, iraitsi, ukhatu, arbuiatu, arnegatu. Bigarrena, zure arima, zure bihotza, zure gorputza eta hei dagoten eta datxeten guzia konsekratu diozula lainkoaren amorioari eta serbitzuari. Hirugarrena da, gertha bazindez zenbait akzione gaixtotan erorten, alxatuko zinela berehala lainkoaren graziarekin batean; ordea ez othe dira erresoluzione ederrak, zuzenezkoak eta bihoz handiarenak? Egizu gogoeta zure ari-marekin promes hura zein den saildu, zein arrazoinezko, zein desiratzeko.

2. Konsidera zazu nori promes hura egin diozun, zeren lainkoari egin diozu. Gizon bati eman

diotzagun arrazoinezko hitzek hersiki obligatzen bagaituzte, zenbatenaz geiago obligatuko gaituzte lainkoari eman diotzagunek? *Ha! zuri, lainuna, zioen Dabitek, zuri ene bihotzak hori erran derautzu, hitz on hura athera du ene bihotzak; ez, sekulan etzait ahantziko.*

3. Konsidera zazu noren aitzinean egin duzun; zeren hura zeruko korte guziaren aitzinean eman duzu; Helaz! birjina saildua, San Iosep, zure angeru begiralea, San Luis, konpainia benedikatu hura guzia beha zegotzun, bozkariozko eta ongi etorri zinelako hatsbeherapenez zegoen zure hitzen gainean; ezin erranezko amorioen begiez ikusten zuen nola zure bihotza salbatzailearen oinetan apaldurik konsekratzen zeikan haren serbitzuari; hargatik bozkario beregain bat egin zen zeruko Ierusalem hartan, eta orai ere orduko alegrianzaren orhoitzapena eginen da, bihotz onez berriztatzen badituztu zure erresoluzioeak.

4. Konsidera zazu zer bidez egin zenduen zure promesa. Helaz! zein eme, zein begitartetsu izan zeitzun lainkoa orduan! Ordea, errazu egia, ez othe zinen gonbidatua espiritu saildua-

ren erakhargarri amolsuez? Sokhak, zeinetaz lainkoak ekharri baitzuen zure barkhu xumea salbagarrizko portu hartara, ez othe ziren amorioz eta karitatez eginak? nola orduan beithatu zaitu bere lainkozko azukreaz, sakramenduez, liburu onez, eta orazioneaz? Helaz Filothe maitea, lo zinundezin, eta lainkoa zegoen ernerik zure ganean; gogoia zedukala zure bihotzaren ganean bakezko gogoetak zerabiltzan, eta zuretzat amoriozko meditazioak meditatzen zituen.

5. Kondera zazu noiz lainkoak ekharri zinituen erresoluzio handi hetara; zure adinaren lorean segur. Ha! zein zori doatsu, muga onez ikhasteaz ezin dakikeguna berantegi baizen! San Augustino ikusirik hogoi eta hamar urthetako adinean ekharri izan zela lainkoaren serbitzura, oiuz zegoen: *o aspaldiko edertasuna, nolatan horrein beranduan ezagutu zaitut? Helaz! ikusten zinitudan, eta etzinitudan konderatzen.* Zuk ere ahal derrakezu, O aspaldiko ezitasuna, zergatik etzaitut lehen dastatu? Helaz! hala ere etzenduen orduan merezi hark beregana zinitzan; hargatik ezagutzen duzula zer grazia lain-

koak egin derautzun zure gaztetasunean, errazu Dabitekin: *ene lainkoa, argitu eta ukhitu nauzu neure gazte danik; nik ere sekula sekulororaino aiphatuko dut zure miseriakordia*. Zu ia zaharturik ekharri bazaitu bere gana, helaz! Filothea, nolako grazia, ikustez aitzineko urtheez horrela gaizki baliatuz geroztik, lainkoak deitu zaituela bere gana, herioak eraman zinitzan baino lehen, eta zure bizitze gaixtoaren korsua hautsi duela, sekulakotz miseraitsu zinen denboran, bethi bere abiadura handian ibilli baliz.

6. Kontsidera zazu lainkoaren serbitzurako erakhartze hark zer egin duen zure baitan, aurkituko duzu ene ustez, ganbiamendu onik, konparatzen baduzu zer zaren orai, eta orduan zer zinen. Ez othe dadukazu zori ona dela zuretzat zeren dakizun nola lainkoarekin minza orazio-nean? zeren gogo eta borondate duzun haren maitatzeko? Ez othe zaitzu gauza handi, ikustez asaldatzen zinituzten pasioneak edo guthiziak sebatu eta ematu ditutzula? hainitz bekhatutarik eta konszienziatzko korapillotarik itzuli zarela? zeren finean zure Iesus maitearen gorputz preziosa maizago errezibitu duzun, eginen zenduen

baino, zu bat eginik sekulako grazien ithurburu beregaineko harekin? Ha! zein handi diren grazia hek! ene Filothea, pisatu behar dira pisu sainduetan, ezen hori guzia lainkoaren eskuineko eskuak egin du. *lainkoaren esku maiteak, dio Dabitek, egin du bertute; haren eskuinak alxatu nau. Ha! enaiz hillen; aitzitik biziko naiz, eta haren ontasunaren miragarriak leku guzietan erranen tut bihotzez, ahoz eta obrez.*

Konsiderazione haukin ondoan, zeinek dakusazun bezala, nahiz bezanbat afekzione onik emaiten baitute, zure orazionea sinpleki serratu behar duzu lainkoari eskerrak emaiten diotzatzu-la, eta gogotik othoitzez zagozkala, dizula konsiderazione hetaz ongi probetxatzeko grazia; gero geldi zaite humilki eta lainkoa baitako fidanza handirekin, utzten duzula erresoluzioeen tinkhetz eta zinetan egiteko muga, eserziza hunen bigarren puntua erabil artean.

# **Gure arimaren examinatzeaz bere bizitze deboterako aitzinamenduaren gainean**

## **HIRURGARREN KAPITULUA**

Eserzizaren bigarren puntu hau luzexe da, eta erranen derautzut ezen, haren konplitzekotzat, eztela beharrik hura oso egin dezazun aldi batez, baina hainitz alditan; behingo aldi batez hartzen duzula miratzera, nola ibilli eta hari izan zeren lainkoaren aldera; bertze batez nola zaudazin zure buruaren aldera, hirurgarrenean nola gobernatu zaren lagunaren aldera, era azkhenekoan nola dabilzan zure pasioneak. Ezta behar, ez on ere zaudezin belhaunikaturik, ezpada hastean eta akabatzean non pitzten baitira afekzio-neak. Examenaren gainerako puntuak probetxurekin egin detzaketzu non nahi zabiltzala, eta are probetxu geiagorekin ohean zauntzala, suertez etzanik bazaudezke zenbait denboraz logaletu gabe eta ongi iratzarririk; baina horrela egitekotz behar da ongi irakurri ditutzun aitzinetik.

Guziarekin ere bigarren puntu hau guzia egin behar duzu luzenaz hirur egunen eta bi gauen barnean, hartzen duzula egun eta gau bakhoitzetik zenbait oren, erran nahi dut, zenbait muga edo ephe, zure ahal bezala. Zeren eserziza hau egiten ezpaliz bata bertzetik hainitz urrundurikako denboretan baizen, bere indarra gal lezake, eta gogo berri onak laxoegi liratzek. Examenaren puntu bakhoitzaren ondoan, seinale eginen duzu zertan eskas zaren, eta zertan bereziki sentitzen duzun errebelatua zarela, gero haren deklaratzekotzat, kondeillu hartzeko, erresoluzione berririk egiteko, eta espirituaren bortitzteko. Eserziza hori eta bertzeak eginen ditutzun egunetan, mengoarik ezpada ere osoki aparta zaitezin jendekin ibiltetik, badarik aphur bat apartatu behar zare, guzien gainetik arratsaldetan, muga hobeagoz ohera ahal zaitezkentzat, eta konsiderazioneen egiteko premia den espirituako eta gorputzeko errepausua har dezazun gatik. Egunaz hainitz hatsgorapen usu aurtiki behar dire lainkoa gana, andre dana Maria gana, angeruak eta zeruko lerusalemeko burjes guziak gana; behar duzu oraino den guzia egin lainkoa-

ren eta zure arimako prefekzioaren amolsuki bilha dabillan bihotz batez. Beraz examen horren ongi hastekotzat. Lehenik, iar zaite lainkoaren presentzian.

Bigarrenean, espiritu saindua dei zazu zure gana, othoitzez zagozkala dizula argia zure buruaren ongi ezagutzeko, san Augustinok egiten zuen bezala; oiuz baitzegokan lainkoari bihotzez humildurik, *Arren, O launa, ezagut zaitzadan eta neure burua ere ezagut dezadan*. Eta san Fransesek bezala, galde hau egiten baitzioen lainkoari, *zu launa, nor zare? eta ni nor naiz?* Errazu zin zinez, eztuzula zure aitzinaramendua ezagutu nahi, hartaz bozteko zure buruarekin, baina bai lainkoa baitan; ez eta hartaz loriatzeko, baina bai lainkoari loria eta eskerrak emaitako.

Promes egizu, baldin uste duzun bezala, ikusten baduzu guti aitzinatu, edo gibelatu zarela, eztuzula nihola ere hargatik hartu duzun bidea hautsi nahi, ez eta zure burua utzi hotztera, zerk ere bihotza epel eta flaka diazakezun gatik; aitzitik nahi duzula bihotz geiago hartu, zure burua

humildu eta lainkoaren graziarekin batean zure eskasak erremediatu.

Hori eginik, konsidera zazu emeki eta bakerekin nola oraiko oreneraino ibilli zaren lainkoarekin, lagunarekin, eta zure burua berarekin.

# **Examena nola dagoen gure arima lainkoaren aldera**

## **LAUGARREN KAPITULUA**

1. Nolado da zure bihotza bekhatu mortalaren kontra? Othe duzu zinetan deliberatu haren ez sekulan egitera zer ere ggera dakidikezun gatik? erresoluzione hura izan othe da finko zure promes seinalatua egin zenduen ordutik hune-raino? Erresoluzione hartan datza bizitze espi-ritualaren zimendua.

2. Nolako da zure bihotza lainkoaren mana-menduen aldera? Othe zaizkitzu on, ezti, eder? Ha! ene alaba, nork ere gustua baitu on, eta estomaka sendo, iaki onen zale da, eta gaixtoak higoen zaizko.

3. Nolako da zure bihotza bekhatu egin gabe hemendik edo hortik, bainan ez othe da zenbait, zure inklinazionea partikularki dadukanik, eta zein bailizate gaixtoenik, othe da bat ere zure afekziona eta amudioa daramanik?

4. Nolako da zure bihotza eserziza espiritualetara? Maite othe tutzu eta prezatzen? Ez othe zaituzte fastikatzen eta nardatzen? zeinetan sentitzen duzu gutiago edo geiago lakhet zaitzula? laikoaren hitzaren enzutea, irakurtzea, meditatzea, lainkoa gana hatsgorapen egitea, konfesatzea, abisu espiritualak hartzea, komunionera preparatzea, errezebitzea, bihotzeko afekzio-neak hertstea, zer da hortan guzian zure gogoari garririk egin diozonik? Aurkhitzen baduzu zer-bait zure bihotz hari gutiago lakhet zaionik, mira zazu nondik heldu den nardamendu hura, eta zerk hura dakharken.

5. Nolako da zure bihotza lainkoaren beraren aldera? Lekhet othe du lainkoaz orhoitzea? Hura gogora zaionean, sentitzen othe du eztitasun gozorik? *Ha!* dio Dabitek, *orhoitu naiz lainkoaz, eta lakhetu zait*. Frogatzen othe duzu bihotzean amolsura begitartetsu bat haren gana, eta gustu partikular bat haren amudioa dastatzen duzunean? Zure bihotzak hartzen othe du atseginik lainkoaren neurrigabetasuna, ontasuna, eztitasuna gogoan erabilteaz? lainkoa gogoratzen bazaitzu munduko egitekoen eta banalorien

artean, sartzen othe da zure bihotzean lekhu hartzeko? Othe dagotzu iduri zure bihotz hura itzulten dela haren aldera, eta zenbait maneraz ilkhiten zaiola bidera? Gertuz, bada horrela gertatzen zaion arimarik.

Emazte baten senharra urrutitik heldu bada, emazte hark dakien bezain sarri bihurtu dela, eta haren hitza enzuten duenean, egitekotan amarratua delarik, eta zenbait konsiderazione bortitzek hura bertzen artean badaduka ere, badarik haren bihotza eztago loturik, aitzitik bertze gogoeta guziak largatzentu, bere baitan solhas egiteko senhar ethorriarekin. Orobat gertatzen zaie lainkoa zinetan maite duten arimei, hagitz amarratuak direlarik, lainkoaren orhoitzapena hurbiltzen zaienean ahantzten dira kasik gainerako guziez, duten atsegina gatik ikustiaz orhoitzapen maite hura bihurtu zaiela, eta seinale neurrigabeki ona da.

6. Nolako da zure bihotza Iesus lainko eta gizon amolsuaren aldera? Lakheta othe zaitzu haren aldean? Erlei lakhetzen zaie bere eztiaren ingurunean, eta abadotei usain gaixtoen aldean; halaber arima prestuek bere atsegina hartzen

dute Iesusen aldean, eta amudio guziz mingera dute haren gana; bainan arima gaixtoek bere plazerak ituzte banalorietan?

7. Nolako da zure bihotza Andre Dana Maria, zure angeru ona, eta sainduak gana? Othe itutzu hagitz maite? othe duzu fidanza berezirik hekin begitarte amolduan? Hekin imajinak, biziak, laudorioak othe zaizkitzu eder? othe dira zure gogara?

8. Zure mihiaz bezanbatean, nola minzo zare lainkoaz? Hartzen othe duzu atseginik hartaz solhas onik egiteaz zure bizitze thailuaren eta iakinaren arauera? Maite othe duzu haren laudoriozko kantarik kantatzea?

9. Obrez denaz bezanbat, mira zazu ea bihotzik duzunz lainkoaren kanpoko loriarentzat, eta zerbaiten egiteko haren ohoretan; ezen nork ere lainkoa maite baitu maite du halaber haren etxearen edergaillua.

Orhoit othe zindezke zenbait afekzione utzi duzula, eta zerbaiti ukho egin diozula lainkoa gatik? zeren seinale ona da nihor maite duela, zerbait ez gabetzen denean maite duena gatik.

Zer utzi duzu bada hunerainokoan lainkoari diadukozun amorioa gatik?

# **Examena nola zaudezin zeroni zure buruaren aldera**

## **BORTZGARREN KAPITULUA**

1. Nola maite duzu zeronen zure burua? Ez othe sobera mundu hunen gatik? Horrela bada, izanen duzu desira bethi hemen egoiteko, eta paregabeko artha idukiko duzu lur hunetan zure egoitzaren finkatzeaz; ordea zure burua maite baduzu zerukotz, zure desira izanen da hemen-dik ilkhiteko gure launak plazer duenean, edo ezpere errazki obedituko duzu ilkhi behar orduan.

2. Othe daukazu zure burua ganako amudioa ongi ordenaturik? ezen ezta gure burua ganako amudioa ordenatugabeaz bertzerik galtzen gaituenik. Bada amudio ordenatuak nahi du maiteago dugun arima, gorputza baino, nahi du artha geiago iduki dezagun bertuteen bilhatzeaz, nahiz den bertzerik biltzeaz baino, kontu geiago egin dezagun zeruko ohoreaz, lurrekoaz eta erorkorraz baino. Bihotz ongi ordenatuak maiza-

go erraiten du, zer erranen dute angeruek, horrelakork gogoan badarabillat, iarten banaiz horrelakorik egiten? ezen ez, zer erranen du munduak?

3. Zer amorio ekharten diozu zure bihotzari? Othe duzu damurik haren errekaitezaz bere eritasunean helaz! egin behar duzu hartaz kontu, hari heldu eta lagundu behar zaizko, errekaitsuak bilhatu behar diotzatzu, pasioneek hura gaizki darabillatenean, eta gainerako guziak behartutzu hargatik largatu.

4. Zer uste duzu zarela lainkoaren aitzinean, segur ez deus. Bada ezta humiltasun handirik uliak badaduka ez deus bat dela mendi baten aldean, ur xortak erraiten badu eztela deus itsasoarekin konparaturik, su inharrak aitortzen badu ezdeus dela Iguzkiaren aldean, ordea humiltasuna hunetan dago, beurok gure burua prez aeztezagula bertzeak baino geiago, eta ez nahi ere nihork nohir baino geiago preza gaitzan. Nola zare hortaz bezanbatean.

5. Eta mihiatz, ez othe zara bantatzen edo hunela, edo horrela; ez othe duzu zure burua lausengatzen, zutaz minzo zarenean?

6. Obrez bezanbatean, ez bide duzu zure osasunaren kontrako plazerik hartzen, erran nahi dut, banaloriazko plazerik, alferrik, mengoa gabeko beilla luzeegirik, eta bertze horrelakorik?

# **Examena nola dagoen gure arima lagunaren aldera**

## **SEIGARREN KAPITULUA**

Egia da amudio ezti eta eme, fermu eta finko batez onetsi behar direla senharra eta emaztea, eta lehenik zeren lainkoak hala ordenatu eta nahi duen. Orobat diot umeez, ahaideez, urkhoz, eta oraino adiskideez, zein bere graduaren eredura.

Ordea jeneralki minzatzera, nolako da zure bihotza lagunaren aldera? Hura othe duzu maite bihotzez eta lainkoa gatik? Horren ongi ezagutzekotzat, zure begien aitzinean ezarri behar tutzu jende unhagarri eta moldegaitz batzu, zeren hek maite badituzu, hortan ezagun da laguna gana duzun amudioa, eta geiago hagitz baldin eginez edo erranez gaizkirik egiten derautzutenak maite bditutzu. Mira zazu ongi ea zure bihotza lano eta idekia denz hekin aldera, eta ea nekhez eta bihotzaren borxaz maite ditutzun.

Ez othe zara emana berehala gaizki minzatzera zure lagunaz, beregainki ordea maite etzaituztenez? Ez othe diozu gaizkirik egiten lagunari, dela ageriz, dela ixilik. Arrazoinezkoa bazare hori errazki ezagutuko duzu.

# **Examena gure arimako afekzioeen gainean**

## **ZAZPIGARREN KAPITULUA**

Horrela hedatu itut puntu horiok, zeren hek ongi miraturik ezagutzen baita nolako aitzina-  
mendu espiritual egin dukegun. Bekhatuen exa-  
menaz bezanbatean, hura utzten dut debozio-  
nean aitzinatzeko gogorik eztutenen konfesio-  
nentzat.

Badarik ezta penatu behar artikulu hautarik  
bakhoitzaren gainean emeki baizen, konsidera-  
tzen dugula nola hetaz bezanbatean egon den  
gure bihotza hartu dugun erresoluzioenez geroz-  
tik, eta zer huts seinalaturik egin dugun hekin  
kontra.

Ordea den guzia laburtzera, gure examena  
serratu behar dugu gure pasioneak bilhatuko itu-  
gun kontuan; eta penarik badugu hain xeheroki  
konsideratzeaz erran dugun bezala, hunela exa-  
mina gaitezke, nolakoak izan garen, eta nola bizi  
eta ibilli garen.

Nolako amorio izan dugun lainkoa gana, laguna gana, gure burua bera gana.

Nolako gaitzeritze ekharri diogun gure baitan, eta are bertzeen baitan kausitzen den bekhatuari; zeren desiratu behar dugu eta gure, eta bertzeren baitan aurkitzen den bekhatua borra, khen eta hil dadin.

Nolakoak diren gure desirak eta guthiziak onhasunez, plazerez eta ohoreez bezanbatean.

Nola beldur garen eror gaitezin bekhatu egiteko perilletan, eta mundu hunetako ontasunak gal detzagun; zeren bataren sobera beldur gara, eta bertzearen gutiegi.

Zertan esperanza ezarten dugun, ea sobera munduan eta kreaturetan, edo gutiegi lainkoa baitan, eta sekulako gauzetan.

Ea tristeegi garen ezdeusetako eta banaloriazko gauzak gatik.

Ea sobera alegeratzen garen, eta merezi ez tuten gauzak gatik.

Finean nolako afekzioneerik dadukaten gure bihotza amarraturik, zer pasionek hura nausitzen duten, zertan bereziki errebelatu den; ezen arimakopasioneerik miratuz, eta bata bertzearen

ondoan ukhituz, ezagutzen du nihork zer estatutan dagoen; zeren nola soinuariak bere gitarren zainak edo sokhak erhi puntaz ukhituz eta erabilliz, bide bezalako soinu emaiten ez tutenak behar neurrira eta puntura ekhartzen baititu edo bandatuz edo largatuz, halaber gure arimako amorioa, gaizterizkoa, desira, beldurtasuna, esperanza, tristezia, alegrianza ukhituz eta sondatuz, kausitzen badugu eztirela ongo heldu nahi dugun soinura, zein biata lainkoaren loria, behar den elkarrekiko neurrira ekhar detzakegu haren graziarekin, eta gure aita espiritualaren konseilluarekin batean.

# **Examenaren ondoan pitztu behar diren afekzioeak**

## **ZORTZIGARREN KAPITULUA**

Examenaren puntuak xehero eta emeki kon-sideraturik, eta zertan zaren ikusirik afekzioneta-ra etorriko zare, hunela.

Eskerrak emoitzu lainkoari zure erresoluzio-nea hartu zenduenetik huneraino zure bizitzean aurkhitu duzun aitzinamendu aphur haren gatik, eta aitor ezazu haren miserikordia hutsak hura egin duela zure baitan, eta zuretzat.

Humil zaite hagitz lainkoaren aitzinean, eza-gutzen duzula ezen, hainitz aitzinatu ezpazare, hori egin dela zure faltaz, zeren etzaizten fidelki, zinki eta finki iarraiki orazionean eta bertzetan eman derauzkitzun inspirazionei, argiei eta gogoramendu sainduei.

Promes egiozu sekulakotz hura laudatuko duzula zure aldera egin dituen graziak gatik zure ekhartzeko zure inklinazionetarik oneramendu aphur hunetara.

Eska zakizko barkhamendu zeren etzaren fidel eta leial izan hari ihardetstera eta iarraikite-  
ra.

Egiozu ofrenda zure bihotzaz, arren iar dadin haren ganean iaun, iabe eta nausi.

Zagotza othoitzez egin zaitzala alde guziz fidel bere borondatetara.

Gomenda zakizte Birjina sainduari, zure angeruari, zure patroinari, San Iosepi, eta bertze sainduei.

# **Hartu ditugun gogo onen berriztatzeko konsiderazionez**

## **BEDERATZIGARREN KAPITULUA**

Examena eginik, eta zenbait gidari zuhur eta presturekin ongi deliberaturik zure eskasen erre-mediatzeko bideen gainean, hartuko itutzu hemen diren konsiderazioneak: bat eginen duzu egun bakhoitzean meditazionez bezala, hartan emaiten duzula zure orazioneko denbora, eta bethiere preparazionearen egiteko eta afek-zioneen pitzteko antzea bera dadukazula, lehen parteko meditazionetan egin duzun bezala; gauza guziak baino lehen iarten zarela lainkoa-ren presentzian, hari bere grazia eskatzen zaizko-la zure ongi finkatzeko haren amorio eta serbitzu sainduan.

# **Lehen konsiderazionea, gure arimaren ekzelenziaz**

## **HAMARGARREN KAPITULUA**

Konsidera zazu zure arimaren noblezia eta ekzelenzia; nola duen adimendu bat, nola adimendu hark ezagutzen duen, ez xoilki ikusten den mundu hau guztia, bainan oraino badirela angeruak eta badela parabisu bat, badela lainko bat, eta hura gauza guzietan guziz gainekoa, guziz ona eta ezin erranezkoa dela; hark daki badela sekulakotasun bat, eta are ezagutzen du zer den hoberenik ongi bizitzeko muneu hune-tan, angeruen lagun iarteko parabisuan, eta lainkoaz gozatzeko sekulakotz.

Geiago, badu zure arimak borondate guziz noble bat, zein borondatek lainkoa onets baitezake, eta hura ezin gaitzets baitiro bere baitan lainko bezala, mira zazu zure bihotza, zein on eta handi-nahia den; zeren nola erleak ezin geldi bititezke ustelduretan, baina lorren gainean xoilki iarten eta trikatzen baitire; halaber zure biho-

tzak ezin duke pausurik lainkoa batan baizen, eta ezta hura ase dezakeieen kreaturarik. Gogoratzatu zinetan zure bihotzean leku hartu zuten plazergarri maiteenak eta minenak, eta egiaz iujea zazu, ea etzirenz betheak asaldu gaitzez, gogoeta errez eta grina khexoez, zeinen artean zure bihotz gaizoa baitzegoen ondikaturik.

Helaz gure bihotzak laster dagienean keratur-  
retara, hara doa khexarekin, ustez hetan kausi-  
tuko duela bere guthizien asetzekorik; baina  
arukhitu dituen bezain sarri badakusa berriz hasi  
behar dela, eta eztela harentzat aski den gauza-  
rik; lainkoak ezpaitu nahi gure bihotza aurkhi  
dezan lekurik non pausa, usoak aurkhitu etzuen  
bezala Noeren untzitik ilkhi zenean, arren bihur  
dadin bere lainkoa gana, zeina ganik ilkhi baita.  
Ha! zein eder den gure bihotza bere naturalezaz!  
Zergatik bada hura bere gogoaren kontra iduki-  
ko dugu kreaturen serbitzatzen.

Errazu beraz, O ene arima ederra, lainkoa  
ezagut dezakezu, lainkoa nahi ahal dukezu, zer-  
gatik geldituko zaren hura baino gutiago diren  
gauzetan? Hel zaitezke sekulako iraupenera,  
zergatik trikatuko zare laster iragaiten diren

puntuetan? Seme gastosaren damuetarik bat zen ikusteaz, lehen plazerki bizi zitekeielarik bere aitaren mahainean, orduan likhitzki izaten zuela urdeen askan. O arima! Iainioaz gozatzeko gaia zare; zori gaitza zuretzat lainkoaz baino gutiagoz kontentatzen bazara. Alxa zazu hagitz zure arima konsiderazione hunen gainean, erakus diozozu nola bethierekoa den, eta nola bethieretasun doatsua ahal dukeien; hant diozozu bihotza hartarakotz.

# **Bigarren kontsiderazioa, bertuteen ekzeleziak**

## **HAMEKAGARRAREN KAPITULUA**

Konsidera zazu bertuteak eta debozioak xoilki zure arima kontenta dezaketela mundu hunetan; mira zazu zein eder diren; elkhar etzatzu bertuteak eta hekin kontrako bizioak; zein gozo eta plazersu den pazientzia, mendekuaren aldean? mansotasuna, haserretasunaren eta grinaren; humiltasuna, urguillukeriaren eta handinahitasunaren; liberaltasuna, abariziaren; karitatea, inbidiaren; doia, soberanien aldean? Hunetan miragarri dire bertuteak; bozten baitute arima paregabeko ezintasun batez, nihor hetan hariketuz geroztik, baina bizioek hura utzten dute neurrigabeki unhaturik eta gaizki bilhakaturik. Ea beraz zergatik eztugu egin ahala eginen gozotasun hekin ardietsteko?

Bizioez bezanbatean, nork ere ezpaitu bizio guti baizen, ezta kontent, nork ere hainitz bizio baitu, deskontent da; ordea bertute guti baizen

eztuenak, iadanik bedere kontentamendu du, eta gero bethi geiago eta geiago. O bizitze debota, zein eder, zein ezti, zein arrai, zein gozozaren! zuk tribulazioneak ematzen, zuk deskonsozazioneak gozogarritzen tutzu; zu gabe ondena da gaitza, plazerak dire asalduz, nahasmenduz, eta eskasez betheak; ha! nihork ezagut bazinitza, ahal lerrake Samaritanak bezala, *Domine, da mihi hanc aquam*; launa, indazu ur hura. Hatsgorapen hori maiz atheratzen zuten Santa Theresak eta Santa Katalina Gennekoak, gauza diferentaen gainean horrela minzo zirelarik.

# Hirurgarren konsiderazionea, Sainduen exenpluaren gainean

## HAMABIGARREN KAPITULUA

Konsidera zazu suerte guzietako sainduen exenplua zer eztute egin lainkoa maitatzeko eta lainkotiar debot izaiteko? Ikuskitzu bere erresoluzionetan ezin inharrosizko martirak; nolako penak eztituzten iasan eta pairatu hekin mantentzeko? ordea guzien gainerik bere garbitasunean azuzena baino xuriago, karitatean arrosa baino gorriago ziren andre eder eta lilitu hek, batzuk hamabi, bertzeek hamahirur, hogoi, hogoi eta bortz urthetan nahiago izan tuzte milla martirio suerte pairatu ezen ez ukhorik egin bere erresoluzioei, ez xoilki fedeazko profesari, baina eta debozioneazko promesari ukhitzen zeizten gauzetan; hetarik batzuk nahiago izan durte hil birjinitatea utzi baino, bertzeek erien serbitzuetik, penetan zeudezinen konsolatzetik, eta hillen ehortzetik gelditu baino. O lainkoa! horre-

lako okasionetan zer fermutasun erakusi dute bere gorputz erorkorretan.

Beha zazu hain bertze konfesor sainduak gana. Nolako bertiztasunarekin mesprezatu dute mundua? nola ezin garaituzko egin dira bere erresoluzionetan? Deusek ere ezin itzuli hetarik; besarkatu, iduki eta mentenatu ituzte bat ere lekhatu eta utzi gabe. Ene lainkoa! zer dio San Augustinok santa Monika bere amaz? Nolako sormutasunarekin itxeki dio hartu zuen borondateari lainkoaren serbitzatzeko bere ezkontzan eta alharguntzan? eta San Hieronimok zer eztiio santa Paula bere alaba espiritual maitez? zein finko egon zen hain bertze gudu, kasu, gertanza diferenten artean, ordea guk zer eztugu eginen hain molde ekzelenten gainean; gu garena hek ere ziren, egiten zutena egiten zuten guk ere dugun lainkoa bera gatik, bertuteak berak gatik; zergatik gure kondizionean eta besarkatu dugun bizitze thailuaren arauera eztugu hek bezanbat eginen gure erresoluzione maitea, eta promes saindua gatik?

# **Laugarren konsiderazionea, Iesu Kristok ekhartzen deraukun amorioaz**

## **HAMAHIRUGARREN KAPITULUA**

Konsidera zazu amudiorerekin Iesu Kristo gure launak hain bertze pairatu duen mundu hunetan, eta beregainki Olibeteko baratzean, eta Kalbarioko mendiaren gainean. Amorio hura beha zegotzun, eta bere pena eta trailla guzietz lainko aita ganik zure bihotzarentzat ardietsten zituen erresoluzione eta protestazione onak, eta bide hartaz beraz ardietsten zerautzun premia duzun guzia erresoluzione hekin mantentzeko, bortitzteko eta konplitzeko. O erresoluzionea! zein prezios zaren, zarenaz geroztik halako amaren alaba, nolakoa baita ene salbatzailearen pasionea. O! zein onetsi, zenbat prezatu behar zaituen ene arimak, ene Iesusi hanbat gosta zaizkonaz gero! O ene arimaren salbatzailea! hil zinen niri neure erresoluzioneak ardeitstea gatik.

He! egidazu grazia, lehen hil nadin, hek gal detzadan baino.

Ikusten duzu, ene Filothea? Gauza segura da gure Iesus maitearen bihotzak gurutzearen gainetik ikusten zuela zure bihotza, eta hura zuela maite, eta amorio hartaz ardietsten ziotzala sekulan izanen ditutzun ontasun guziak, eta bertzeen artean zure erresoluzioneak; bai, Filothe maitea, guziok ahal derrakegu Ieremiasek bezala; *O launa! nintzen baino lehen beha zinagozkidan, eta deitzen nenduzun neure izenaz*; zeren egia da lainkoaren ontasunak bere amudioan eta miseriakorian preparatu zituela gure salbamenduko bide jeneral eta partikular guziak, eta halatan gure erresoluzioneak. Bai dudarik gabe, emazte izorra batek mundura ekharri uste duen haurrarentzat, oraino sortu eztelarik, sehaska, xatarrak, troxak, lokharriak eta are unhide bat preparatzen dituen bezala, gure Salbatzailleak ere bere ontasuna zedukala zutaz izorrik, zutaz salbamendura erdi, eta zu bere alaba egin nahiz, preparatu zuen gurutzeko arbolaren gainean zuretzat premia zen guzia, zure sehaska espirituala, zure trapaak eta lokharriak, zure

unhidea, eta zure zori onetako behar zen guzia; erran nahi da, bideak, deiak eta grazia guziak, zeinetaz gidatzen baitu zure arima, eta hura nahi baitu perfekzionera ekharri.

Ah! ene lainkoa, zein barrena behar genduken hitz hau gogoan sartu! Egin othe diteke ene Salbatzailleak maite izan nauen, eta hain amol-suki maite, non nitaz partikularki orhoitu den, eta kontu iduki duen bide xehe hetaz guziez ene ekhartzeko bere gana? Hori guzia beraz zein maitatu, zein prezatu, zein ongi enplegatu behar dugun gure probetxuko? Bertze hitz hau ere xoil amolsua da: ene lainkoaren amoriozko bihotzak gogoan zedukan Filothea, hura zuen maite, eta milla bide salbamendurako preparatzen ziotzan, munduan izan ezpalu bezala bertze arimarik hartaz orhoitzeko; hala nola iguzkiak lurreko kantoin bat argitzen duenean, hura ezpaitu gutiago argitzen nihon bertzetan argi ezpaleza, eta hura xoilki argi baleza baino; orobat gure salbatzailleak gogoa eta artha zedukan bere ume maite guziez, hala non gutariak batbederaz orhoit baitzen bertze gainerako guziez orhoitu ezpaliz bezala. *Maite izan nau, dio londone Paulok, eta eman du*

*bere burua enetzat*, erran baleza bezala, bertze gainerakoentzat deusik egin ezpalu bezala. Hori, Filothea, behar duzu zure ariman sartu eta eskiribatu, hartu duzun erresoluzionearen ongi maitatzeko eta mantentzeko, hain prezios izan denaz gero zure salbatzailearen bihotzean.

# **Bortzgarren konsiderazionea, lainkoaren alderako egundainozko amorioaz**

## **HAMALAU GARREN KAPITULUA**

Konsidera zazu lainkoak egundainotik ekharri derautzun amorioa; zeren iadanik Iesu Kristo gure salbatzailleak, gizon bezala gurutzean zure gatik paira lezan baino lehen, lainkoaren majestategatik zutaz deliberatzen zuen bere guzien gaineko ontasuna baitan, eta neurrigabeki maite zinituen. Ordea noiz hasi zen zuri amorio ekhartzen? Hasi zenean lainko izaiten. Eta noiz hasi zen lainko izaiten? Ez egundaino; zeren bethi izan da lainko, hasterik gabe, eta finik ere gabe, eta orobat bethi izan zaitu maite egundainoz geroztik; hartarakotz preparatzen zerauzkitzun egin derauzkitzun graziak eta faboreak. Hala dio profetaren ahotik minzo zaitzula, bertzerik nohori bezain ongi, *maite izan zaitut bethiereko kari-tatez eta halatan athera zaitut eta erakharri, zutaz urrikaldurik*. Beraz bertzeak bertze direla,

kontu iduki du orai haren serbitzatzeko dituzun erresoluzioeen zure eragiteaz.

O lainkoa! nolako erresoluzioeak diren, lainkoak pensatu, mediatu, deliberatu dituenak bere egundainotasunaz geroztik! zein maite, zein prezios behar ditugun iduki! zer ez genduke pairatu behar hetarik den punturik, den izpirik apherrena utzi baino lehen, ez bat ere segur, mundu guzia galdu behar baliz ere, zeren mundu guziak eztu arima bat balio, eta arima batek eztu deus balio guare erresoluzioeak gabe.

**Afekzione jeneralak erran diren  
konsiderazioneen gainean, eta  
eserzizaren konklusionea**

## **HAMABORTZGARREN KAPITULUA**

O erresoluzione maiteak, zuek zarete bizi-  
tzearen arbola ederra, ene lainkoak, ene biho-  
tzaren erdian bere eskuz landatu duena, ene sal-  
batzailleak bere odolaz ihinzatu eta busti nahi  
duena, hari fruitu erakhartzeko; lehen hil badilla  
millatan haizerik bat ere uts dezadan baino  
lehen zuen atheratzera. Ez segur, ez banaloriak,  
ez plazerek, ez aberatstasunek, ez atsekabeek,  
guziak batetan bilduak balira ere, sekulan ezte-  
rautate atherako edo eramanen hartu dudan  
gogoia eta borondatea.

Helaz launa! zuk ordea hura landatu duzu,  
zuk zure aitazko bulharretan egundainotik arbo-  
la eder hura iduki eta begiratu duzu ene baratze-  
ko; helaz! zenbat arma dire nik bezanbat fabore

izan eztutenak? Nolatan betaz sekulan aski humil nindeke zure miserikordiaren azpian?

O erresoluzione ederrak eta sainduak, begiratzen bazaituztet, begiratuko nauzue; bizi bazarete ene ariman, ene arima biziko da zuetan. Bizi zaitezte bada sekulakotz, O ene lainkoaren miserikordia baitan egundainokoak zareten erresoluzioneak; zaudete eta bethierekotz bizi zaitezte ene baitan; sekulan etzaitzatedala utz edo larga.

Afekzioneer ondoan hautatu behar tutzu bide partikularak erresoluzione maite haukin mantenatzeko, eta zinetan prometatu behar duzu, nahi duela hetaz fidelki baliatu, iarraikiko zaiztela orazioneari, sakramenduei, karitatezko obrei, eserzizaren bigarren puntuan zure ezagutu ditutzun eskasak erremediatuko tutzula, ihes eginen duzula okasione gaixtoetarik hartarakotz emanen zaizkitzun abisuak hartuko, idukiko eta begiratuko ditutzula.

Hori eginik, hats eta indar berri harturik bezala zinetan eta millatan errazu itxekiko derauezula zure erresoluzioei, eta zure bihotza, zure arima, zure borondatea, eskuetan baziniduka bezala, konsekra eta sakrifizia diozozu lainkoari,

prometatzen diozula promes bezala zure boron-  
datea ezutzula geiago zuretuko, bainan hura  
utziko duzula haren maiestate sailduaren  
eskuan, haren ordenanzei gauza guzietan eta  
non nahi osoki iarraikitzeke; othoitz egiozu lain-  
koari zaren guzia berri zaitzala, benedika eta  
bortitz dezala zure promesaren berriztamendua.  
Gomenda zakizte birjina sailduari, zure angeru  
begiraleari, san Luisi, eta bertze sailduei.

Zure bihotz bero hartan zoaz zure aita espi-  
tualaren belhaunetara, akusa zaite zure konfe-  
sione jeneralaren ordutik orhoitu zaren huts prin-  
zipalez, eta har ezazu absolbazionea, lehen egin  
zenduen manera berean; bihotzez eta ahoz  
egizu hren aitzinean zure zinezko promesa edo  
protestazionea, eta emazu zure seinalea haren  
gainean, eta finean zoaz zure bihotz berrituaren  
aldareko sakramendu sailduan iuntatzera bere  
ithurburuarekin eta salbatzaillearekin.

# Eserziza hunen ondoan iduki behar diren sentimenduez

## HAMASEIGARREN KAPITULUA

Berrimendu hura egin dukezun egun hartan, eta gerokoetan, maiz eta maiz bihotzez eta ahoz erran behar tutzu londone Pauloren, San Agustinen Santa Katalina Gennekoaren eta bertze sainduen hitz hauk: *Ez, enaiz geiago neure, dela bizi naizen, dela hil nadin, ene salbatzaillearena naiz; eztut geiago nirik, ez neurerik: ene ni da Iesus, ene neure da harena izaitea; O mundua! zu bethi zarena bera zare, eta ni bethiere nintzena bera izan naiz, bainan hemendik hara enaiz geiago izan naizena bera izanen.* Ez, ezgare geiago garenak berak izanen, zeren bihotza izanen dugu ganbiatua, eta hanbat enganatu gaituen mundua izanen da enganatua; ezen nola zpaitu gure ganbiamendua ikusiko aphurka baiizen, usteko du Esau ohikoak gaudezila, eta edirenen da Iakob egiazkoak garela.

Eserziza hek guziek behar dute gure bihotzean pausatu, eta konsiderazionetik edo meditazionetik ilkhi gaitezinean, emeki eta baratxe sartu behar gara egitekoetan eta jendartetan, beldurrez gure erresoluzioeen gozoa berehala isur dadin; zeren sartu eta iragan behar du gure arimako parte guzietan barrena, badarik ere den guzia egin behar da borxarik egin gabe ez espirituari, ez gorputzari.

**Nola ihardetsi behar den  
introdukzioe hunen kontra ekhar  
ditezkeien bi punturen gainean**

## **HAMAZAZPIGARREN KAPITULUA**

Munduak erranen derautzu, ene Filothea, eserziza eta abisu hauk hanbat eta hainbertze direla, non nihork nahi baditu begiratu, eztuela behar izanen zer egin bertzerik. Helaz! Filothe maitea, bertzerik ezpageneidi, aski geneidike, egin genezakeienaz gero mundu unetan egin behar duguna; ordea ez othe dakusazu artea? Eserziza horiok batetan guziak egin behar balire egun guzietz, egiazki gure denbora guzia eraman liazakegute; baina ez tira egin behar, ordu eta leku iakinean baizen, zein bere mugaren arauera. Zenbat lege dauntza iustizia-liburuetan eskribaturik? Guziak begiratu behar dira, baina hori aditzen dela dasuek agintzen duten ereduera, ez ordea behar direla guziak egun guzietz obretan eman. Zer ere baita, Dabit erregea xoil

egiteko gaitzez bethea zen, eta halarik eserziza espiritual geiago hagitzen egiten zuen, nik eman derautzudan baino. San Luis errege miragarriak, ala gerlan, ala bakean, artha paregabeko batez iustizia-kortean hari zelarik bat-bederari bere zuzenaren baliatzen, eta berak bere erresumako egitekoak errekaibatzen zituelarik, egun guzietan ezuten zituen bi meza, bezperak eta konpletak erraiten dituen bere apezarekin, egiten zuen bere meditazioa, bisitatzen zituen hospitaleak orzirale guzietan, konfesatzen zen, disziplina hartzen zuen, xoil maiz ezuten zituen predikatuak, hainitzetan gizon espiritualak biltzen zituen lainkoaren gauzez mintzatzeko; guziarekin ere erresumako kanpoko ontasunari beha zekion okasionez etzuen utzten, hura hartu, ordenatu eta behar zen burura erneki ekharri gabe; bizkitartean haren Kortea ederrago eta loreago zen, egundaino haren aitzinekoen mendetan izan zen baino. Egitzu beraz ausartki zure eserziza horiok eman derauzkitzudan bezala, eta lainkoak emanen derautzu astirik eta indarrik aski zure gainetarako egitekoen egiteko, bai eta iguzkia geldi arazi behar balu ere, egin zuen bezala losueren

denboran. *Bethiere aski egiten dugu, lainkoa gurekin hari denean.*

Munduak erranen du nik kontu egiten dudala neure hitz guzietan kasik ene Filotheak orazione mentalaren egiteko donua duela, eta halarik hura eztuela guziek, hala non introdukziorik hori ezpaita guzientzat on izanen. Egia da, dudarik gabe; kontu hura egin dut, eta egia da oraino eztuela guziek orazione mentalaren donua; ordea egia ere da, hura guziek kasik ardiets dezaketela, bai eta adimendu motzenek ere, baldin gidari onik badute eta gauzak merezi duen bezanbat trabaillu nahi badute hartu haren ardietsateko. Eta edireiten bada donu hartan parterik bat ere eztuenik (uste eztudalarik gerta ditekeiela halakorik guti eta bakan baizen) aita espiritual zuhurak errazki konpli araziko deraue eskas hura, irakhasten baderaue meditazionetan ezarri ditudan konsiderazioneen erneki irakurtzen, edo enzuten.

# Hirur azkhen abisu prinzipalak introdukziona hunetako

## HEMEZORTZIGARREN KAPITULUA

Illabetheko lehen egun guzietz berriz egizu lehen partean den protestaziona edo promes seinalatua meditaziona ondoan, eta noiz nahi den errazu, zin zinez hura nahi duzul iduki eta begiratu, erraiten duzula Dabitekin; ez, ene lainkoa, sekulan zure iujeamendu sainduak etzaizkit ahantziko; zeren hetan eman derautazu bizia. Eta senti dezazunean barraiamendurik zure ariman, har ezazu zure protestaziona edo promesa eskuan, eta espirituzko humiltasun batez apaldurik, hura errazu eta iraul ezazu zure bihotz guziaz, eta arintza handi bat aurkhituko duzu.

Errazu guzien aitzinean ageriki nahi duzula debot izan; eztiot erran dezazula, debot zarela, baina nahi duzula debot izan, eta etzarela ahalke lainkoaren amudiora gidatzen gaituzten

akzione komunez eta premiazkoez; aithor ezazu ausartki enseiatzen zarela meditazione egitera; nahiago zendukeyela hil, ezen ez bekhatu mortallik egin; nahi zaiztela iarraiki sakramenduei, eta zure gidariaren konseilluei (hainitzetan premia-rik eztelarik hura izenda dezazun hainitz arrazoin gatik) zeren horrela trebeki erraitea eta erakus-tea lainkoa serbitzatu nahi duzula, eta afekzione berezi batez haren amudioari konsekratu zaizkola, da haren maiestate sailduari hagitx gogara zaion gauza; ezpaitu nahi nihork duen ahalkerik hartaz, ez eta haren gurutzeaz. Gero ere trebetasun hark bidea ebakiten dio bertzela haritzera eta bizitzera hainitz oldez eta moldez gonbidatu nahi giniguzken munduari, eta omenaz beraz obligatzen gaitu debozioneari iarraikitera. Filoso-fek leku guzietan erraiten zuten filosofo zirela, bertzeek utz letzaten gatik filosofo gisa bizitzera; guk ere erakusi behar dugu debozioneaz guthi-ziatzen garela, debotki bizitzera utz gaitzaten gatik. Norbaitek erraiten baderautzu debotki bizi ditekeyela nihor abisu eta eserziza horietan iarri gabe, eztezazula ukha, bainan ihardets diozozu arraiki, zure flakotasuna hain handia dela, non

hargatik bertzeek baino beharago duzula norbait hel eta lagun dakizun.

Finean, ene Filothe maitea, arrenez nagotzu zeruan eta lurrian saindurik eta sakraturik den guziaz, ardietsi duzun bataioaz, Iesus haurrak hartu zituen ama birjinaren bulharrez, hark ekharri derautzun bihotz karitatetsuaren amorioaz, eta esperanzatzen zaituen lainkozko miseri-kordiaren erraiez, zatxezko orai, eta bethiere bizitze debotaz hartu duzun zori onezko borondateari. Badoazi gure egunak: *Tronpetak*, dio San Gregorio Nazianzakoak, *etxera-seinalea emaiten du, batbedera presta bedi; zeren iujea-mendua hurbil da*. San Sinforianen amak, ikusirik hura eramaiten zela martiriora, oiuz, zegokan, ene semea, ene semea, orhoit adi sekulako biziaz, behazak zerura, mira zazu han dagoen erregea, hurbil duan finak sarri ephatuko dik bizitze hunetako korsu laburra. Ene Filothea, orobat erranen derautzut, beha zazu zerura, hura eztezazula utz lurra gatik beha zazu ifernura, eztezazula zure burua hartara egoitz bizitze hunetako puntu laburrak gatik, beha zazu Iesu Kristo gana, eta eztezazula hartaz ukha mundua

gatik; eta iduri dakizunean bizitze debotaren tra-  
baillua gaitz eta gogor dela, kanta zazu San  
Franzesekin; *Uste ditudan ontasunak gatik, tra-  
bailluak pasatienpo zaizkit.*

Bizi dadilla Iesus, hari aitarekin eta espiritu  
sainduarekin batean ohore eta loria, orai, eta  
bethiere, eta sekula sekuloronekotz. Biz hala.

# BIZI DADILLA IESUS

*Xapeletaren debotki erraiteko, eta andre dana Mariaren ongi serbitzatzeko antzea.*

Zure xapeleta hartuko duzu gurutzetik, hartaz seinaturik musu emanen diozu, eta lainkoaren prezencian iarririk, erranen duzu Kresoguzia.

Lehenbiziko biho larriaren ganean, lainkoari gomendatuko zaizko, othoitzez zagozkala onerahar dezala egin nahi diozun serbitzua, eta bere graziez hel zaitzala haren ongi erraitera.

Hirur lehenbiziko biho xeheen ganean othoitz eginen diozu Birjina sakratuari gerthadakizula ararteko: lehenbiziko bihian hura salutatuko duzu lainko aitaren alaba maiteena bezala; bigarreanean, lainko semearen ama bezala; eta hirugarrenekoan lainko espiritu sainduaren espos guziz onetsia bezala.

Hamar bakhoitzaren ganean gogoan erabilliko duzu arrosarioko misterioetarik bat, astirik dukezun arauera, orhoitzen zarela hautatu

duzun misterioaz, beregainki izen saindu hauk, Iesus eta Maria, aipatu detzatzunean, heke ahoan erabilten tutzula bai bihotzeko, bai gorputzeko erreberentzia handi batekin. Heldu bazaitzu bertze sentimenik (hala nola zure bekhatu iraganeko damua, edo onratzeko gogoa) hura meditaturren ahal duzu ahalik hobekiena xapeleta osoki erran artean, eta orhoituko zaren sentimendu hartaz, edo bertze batez, lainkoak gogora ekharriko derautzun arauera, bereziki atherako ditutzunean hitz sakratu hauk, Iesus eta Maria. Azken hamarraren buruan den bihi larrian eskerak emanen diotzatzu lainkoari, zeren eman derautzun grazia xapeletaren erraiteko. Gero hirur ondoko biho xehetara iraganik, salutatu duzu birjina sakratua, othoitz egiten diozula lehenbiziko bihiaren gainean, ofrenda diozula zure adimendua aita eternalari, sekulakotz haren miseriakondiak konsidera ahal detzatzun gatik. Bigarrenaren gainean othoitz eginen diozu zure memoriaren ofrezitzeaz bere semeari, arren gogoan haren herioa eta pasionea ardurakiduki iduki ahal dezazun. Hirugarrenaren gainean, othoitz eginen diozu zure borondatea presenta

diozola espiritu sainduari, sekulakotz haren amorio sakratuaz irazeki ahal zaitezintzat. Xapeletaren buruan den bihi larrian othoitz eginen diozu lainkoaren maiestateari, den guzia har dezala bere loriatan, bere elizaren aitzinamendutan, bere besoetan eta alzopean iduki zaitzala, eta hartara erakhar detzala errebelatu diren guziak eta zure adiskideak gatik othoitz eginik, hasi zaren bezala, azkenean ere eginen duzu fedezko aithorra, *Kredoa* erranez, eta gurutzeaz seinaturik.

Xapeleta ekharriko duzu gerrikoan, edo bertze leku ageri batetan, seinaleztat, iakin arazi nahi derauezula guziei zure desir guzia dela Iesus gure salbatzaillearen eta Andre dana Maria birjina haren ama sakratuaren serbitzari leial izaiteko, eta eliza katolika, apostolika eta Erromako sainduaren egiazko ume batek behar duen bezala bizitzeko eta hiltzeko. Biz hala.